

REFORMÁTUSOK LAPJA

Magyar Királyság—Erdélyi Kir. Egyházkerület Hivatalos Közlőnye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre: évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

„Amaz új ember!”

Csillagászati nyelven szólva e hét szerdájának 24-ik órájával elmúlt az a 365 nap, 6 óra 9 perc és 9 másodperc, vagyis az ugynevezett *sziderikus* év, mely alatt a nap a maga látszólagos mozgási pályáján az ég kerületének ugyanahhoz a pontjához érkezett, melynél 1929. dec. 31-én éjfélkor állott. Ha pedig a látszat helyett a valósághoz kötjük az évforduló pillanatát, azt kell mondanunk, hogy nem a nap írta le ezt a körmozgást, hanem földünk érkezett vissza napkörüli pályájának ugyanahhoz a pontjához. De ha megeleégyszünk afféle egyszerü laikus beszéddel is, akkor azt mondjuk, hogy: itt az új esztendő. Ha pedig ráadásul még keresztyén magyar emberek is vagyunk, akkor — eltűnődve az ó év ezer baján-gondján, olyan csöndes megbékülés és magabiztatás-féle érzület meleg hullámaiba fűrésztölten jön ki ajkunkon, hogy: „elhozta ránk a jó Isten az új esztendőt!”

Lehet, hogy ebben a kedves, öreg magyaros szólás-mondásban több van a reménykedésből, mint a hálaadásból, az is bizonyos, hogy kissé talán tulságosan is emberi elgondolással tételezzük fel, hogy az új esztendőben jobb lesz a sorsunk, de ez mind nem baj! A földolog, hogy ott van a mondatban — az Isten!

Isten az új esztendőben!

Ez a gondolat és valóság már egymaga is elég volna ahhoz, hogy fénybe boruljon tőle az a homályos ködfölt, mely az új évet előlünk eltakarja. Benne van az Isten! Nos, talán a múlt esztendőben nem volt ott? De igen. Talán más lesz majd az újban, mint tavaly volt? Nem. És éppen ebben van minden bizodal munk és megnyugvásunk, hogy az örökké változhatatlan Isten ugyanavval az atyai jósággal és bölcsességgel vezérel

bennünket majd az új esztendőben is, amellyel betakart a múltban. És a megpróbáltatások? A súlyos gondok, csapások, kialvó életek, gyászfátyolos, szomorú napok, hónapok? Nos, igen, ott voltak ezek is s talán ott lesznek az új évben is, de mindezek tüskés, szurós bokrok, lehulló rózsalevelek csupán annak sugárzóan ragyogó folyamnak a partjain, mely a Végtelen Jóság fényóceánjából hömpölyög keresztül az emberi életeken és mindig *felfelé* folyik.

A változhatatlan Isten az új esztendőben!

És a másik?

A másik: *az ember az új esztendőben!*

Apró szentjánosbogárkák a halál árnyékában, kicsi lámpások, kis mécsesek, pislogó, reszkető fényfoltok. Homo, inconstans in viis suis. Az utáiban állhatatlan ember! Pedig ha csak egyetlen egyszer is bele tudnának igazában nézni Istenbe, ettől a tekintettől megtelnék fénnel a lelkük, égnének, izzának örök lobogó lánggal, mint a szeráfok, de így, hogy csak a fizikai fényforrásokat látják: a napot, holdat, csillagokat, maguk is olyanokká lesznek: félig sötétek, folyton változók, el-elfogyatkozók, hunyók, reszketők.

Az állhatatlan ember az új esztendőben!

És e kettőnek: a változhatatlan Istennek és az állhatatlan embernek egymáshoz való viszonyából alakul ki az ember sorsa. Az örökkévaló is, a földi életbeli is, meg az új esztendei is!

És a harmadik? Van egyáltalában harmadik e kapcsolatban belül? Van.

Az Istenember!

Aki örökké változhatatlan Isten és ember egy személyben. Valamikor még halandó, de már halhatatlan, megdicsőült, örökké élő, de halandó életében is mindvégig büntelen-ember.

Az Ur Krisztus az új esztendőben!

Nem is lehet, hogy ott ne legyen. Hiszen a nyomorult, kicsi féregember nem is tudott soha megállni a hatalmas Istennel szemben. Elsorvadt, összeesett a végtelenség pusztaság közelségétől. Ezt a mérhetetlen dimenziót nem bírta ki. Megtántorodott tőle s belemerült a bűnbe. Még a római pithiák is *szenvedték* az Istent „*Deum pati*“, mint mondták róluk, mikor zagyva beszédekkel jövendölték az emberek sorsát; pedig csak fantom-isten közelében voltak.

Krisztus az új esztendőben!

Már nem szédülünk többé Isten közelségétől, mióta fölvette magára s a maga személyében odaültette az örökkévaló Isten

trónusára a mi gyarló emberi természetünk ruházatát. Immár nem „szenvedjük“ az Istent, sőt közelségében boldogok vagyunk és csak ott vagyunk igazán azok.

Az új esztendőben is.

De csak mindig a Krisztusban. És mindent csak ő általa, ővele és őbenne. „Per Ipsum et cum Ipso et in Ipso“! Ugy értem, hogy az ő formájában is. Ami annyit tesz, hogy ha már ő fölöltötte és megdicsőítette a mi emberi természetünket, nekünk is fel kell öltöznünk az ember-Krisztust. Az apostol világosan megmondja: „Krisztust öltözzétek fel“. [Róm. 13., 14.] Itt nincs helye tétovázásnak, hosszas magyarázatnak.

Akarod, hogy boldog legyen az új esztendő? Öltözd fel Krisztust, mert csak úgy válhatol „amaz új ember“-ré, kiről Pál apostol [Ef. 4, 24.] azt mondja, hogy „Isten szerint teremtetett az igazságra és a valóságos szent életre“.

Öltözzétek fel a Krisztust! Milyen szép is volna úgy minden!

Az egyház vezetői a Krisztusba öltözöttek.

Köztük elsősorban a lelkészek. Az isten igéjének hirdetői a Krisztusba öltözve. Egyéni, családi életükben tiszták, ékes példával tündöklők; magas gyertyatartókban fényező szöveteknek, melyek nemcsak világítanak, de égnek is sokszor a Krisztuskövetés kálváriás fájdalmaiban és áldozatos útján. „Krisztus szolgái“, kik tudják, hogy nem lehet különbség sorsuk, mint az ő Uruk volt. *Isten titkainak sáfárai*; kik e szentséges titkokat maguk is szent félelemmel megbecsülik, a szentet az ebeknek oda nem adják, a gyöngyöket sertések elé nem vetik. Pásztorok, kiket mindig egyformán ébren talál nyájaik mellett a betlehemi csillag vagy a nagypénteki napsötétedés, az angyalok éneke épp úgy, mint a — farkasok üvöltése. Téveteget uton járó juhaikat szeliden feddő, szeretettel visszaterelő pásztorok. A föld savai, a rothadatlanság és halhatatlanság igéjének hordozói, életben, cselekedetben kiábrázolói, mindenkinek mindenévé lett apostolai, testvérei, atyai barátai,

Presbiterek Krisztusba öltözöttek: Isten anyaszentegyházának tisztas „vénei“ az evangélium szeretetében még ifjan is öregei, érettjei. Lélekkel teljes István diakonusok, kikből a bölcsesség és lélek kicsengő szavának nem állhat ellen senki. Krisztus egyházának világi papjai, kik nem viselnek ugyan fekete palástot, de a nyáj árváit, szegényeit, elhagyatottjait a gondozó szeretet arany és bibor palástjába takargatják. Egyházközségük ékes szép rendtartásának hűséges őrei, sáfárai, vagyonkezelői, az Urasztalának hűséges, soha el nem maradó vendégei.

A Krisztusba öltözött presbiternek mindig nyitva a szeme, a szive, füle, keze, sőt az erszénye is. Minden bajt meglát, minden panaszos szót meghall, minden sebet gyógyítani igyekszik. Szeme, szive, gondolatja, szeges gondja Isten ügyén, egyházán, temploma, iskolája tisztességén. És mikor ezekért, magyar fajtájáért áldozni kell, soha nem mondja, hogy nincs.

És a gyülekezet Krisztusba öltözve, milyen szép is volna! Templomszerető, ünnepszentelő, előjáróit tisztelő atyafiak kedves közössége! Minek itt a sok szó? *Szentek egyessége*. De még nem azoké, kiknek Isten letörölt minden könnyet az ő szemeikből, hanem az itt lent zarándokló, göröngyös utakon botorkáló, egyéni, családi, közéleti bajokkal viaskodó szenteké, kiknek fáj bizony sokszor az élet, de ott bent a maguk családi körében, hova elhúzódnak, mint sebzett madarak a fészkekbe, előveszi a családapá — tán már tisztés, öreg kálvinista magyar — a szent bibliát s olvassa belőle a vigasztaló igét. És szép, öreg zsoltárok zendülnek, szállnak a kis hajlékból egyre feljebb-feljebb s vele a lelkek is az Istenben való megnyugvás levegőjébe, mint ahogy a pacsirta is csak úgy tud énekelni, ha a föld felett magasra emelkedik. Az ilyen család felöltözte már a Krisztust! Gond, meg gond van azért itt is bőven s a paizsos férfiúnak is hallatszik a kopogó lépése, de a jó Isten csak „kiparancsolja” azért mindenre, ami dukál.

És végül a gyülekezetek nőszövetségei — *Krisztusba öltözve*. Az anyaszentegyház virágai. Liliomok, rózsák, passziflórák. Máriák, Márták, keresztvivő utjában a Krisztust sirató, szánakozó lelkek és sokszor, igen sokszor fájdalmas anyák. Fel kell-e nekik is öltözniük a Krisztust? Fel, mert a liliomok, rózsák ékessége minden királyokénál királyibb és gazdagabb öltözet. Krisztus pedig a szegénység és megalázottság öltözete. Olyan, mint a magyar sors. Kálvinista magyar nők már csak azért sem öltözhetnek másba, mint a Krisztusba, mert a hiuság, tetszelgés és világi vigadozás habos biborselyme le- és égbekiállana róluk rongyos és éhező magyar véreik mai nyomoruságában és ha így várnák majd a magyar sors kálvária utján a diadalmas husvéti Királyt, a Vőlegény elfordulna tőlük s azt mondaná nekik is, mint az esztelen szüzeknek: „nem ismerlek titeket!”

Öltözzenek az Ur Jézus Krisztusba, mert a lelkük csak akkor lesz elég tele fénnel ahhoz, hogy a családi szentélyt a hitvesi és anyai szeretet fehér sugaraival örökéző lámpásként beragyoghassa és világa meg ne reszkessen akkor se, ha künn viharok tombolnak.

Öltözzenek a Krisztusba, mert a kezük csak akkor lesz elég puha ahhoz, hogy a sors elesettjeinek s megalázottjainak ne fájjon, mikor fölemelik és megsimogatják vele.

Öltözzenek Krisztusba, mert Istenhez térítgető, hívogató szavuknak csak így lesz elég zengése ahoz, hogy hallattára megcsendüljön a templomkerülő, bűnben, nyomoruságban eldurvult lelkek mélyes-mélyén a szülőfalu kedves harangja s a szegény bujdosó tékozló fiak szívébe belesajduljon az atyai ház vágya.

Öltözzünk valamennyien a Krisztusba! Mert ime ott ragyog ez új esztendő homlokán az ő szentséges arca, melyet nem látott ugyan mosolyogni soha senki, de szeme sugarai nyomán a megbocsátó isteni szeretet fényözönében fürdik a megváltott emberi nemzetség s ahova tekintete elér: dal, zene, költészet s Isten gyermekeinek csengő kacagása tölti be a világot s fehér halottak, fekete koporsók, sirhalmok, temetők fénybe, virágba borulnak.

Ennek a szépséges Krisztusarcnak a sugárzata töltse be lelkünket, mert ime ebben a világkrízisben — igazabban: világ-hipokrizisben — vergődő nyomoruságos közéleten látszik már a halálraváltság — a facies Hipocratica — s ha valami borzalmas összeroppanás jönne, akkor sem lehetne más menedékünk és megtartatásunk, mint az Ő neve, mely minden név felett van.

Öltözzünk a Krisztusba! De mikor az Ő lelkületét felöltjük s Benne „*amaz új emberré*“ válunk, vegyük fel az Ő sebhelyeit is, hogy ha netalán a mostoha Sors újból keresztre akarna hurcolni bennünket, megmutathassuk azokat a világnak, hogy: ime több kezünk, több lábunk és több szívünk nincsen már melyet átalverhessenek.

Dr. Szemethy Géza.

A munkás.

Munkásról beszélve nem ilyen, vagy olyan, ezt, vagy azt a munkást tartjuk szem előtt, hanem a típust, amelyik ugyan sok tekintetben képviseli a munkásságot, de azért, vagy éppen azért a róla mondottak egyetlen munkásra sem illenek teljesen. De a munkást mint típust nem lehet elválasztani a munkásságtól e gyűjtőfogalom alatt értett többé-kevésbé kompakt tömegtől s ezért a tipizált munkás nem egy, a munkásokra általában jellemző vonásokból alkotott kép, hanem végeredményben maga a megszemélyesített munkásság a társadalmi osztály. Mert nem véletlen az, hogy a fiatal, alig jó pár évtizedes multtal bíró munkásság eszméje, a szociálista gondolat annyira tért hódított, hogy méltán nevezik s nevezhetjük századunkat a szociálista

eszmék s mozgalmak századának. Ezt csak úgy érthetjük meg, ha világos előttünk, hogy a munkásság több mint egy csomó ember, akit munkásnak neveznek. Egy fűszál, fűszál marad, ha milliómod magával együtt réznek mondjuk is, de sok millióm víz-csepp már tenger, amelyik a tenger életét éli. A munkás, mint individuum nem létezik abban az értelemben, mint az orvos, ügyvéd, mérnök, vagy gazdálkodó ember. A munkást kiszakítva a munkásságból nézni olyan, mintha a tengerből vizet meritünk egy pohárban s azon tanulmányozzuk az apályt, meg a hullámzást. A munkás egyedül véve, gyári alkalmazott, napszámos, de nem munkás abban az értelemben, mint a XX-ik század alaphangját megadó társadalmi rendnek, a munkásságnak tagja. A munkást tehát, ha csak kissé is megakarjuk érteni, nem szabad eltekintenuk az őt körülvevő s majdnem maradék nélkül meghatározó körülmény komplexumtól, amely körülmények között a legfontosabbak egyike az a tény, hogy a munkás szervesen kapcsolódik a munkássághoz, a társadalmi osztályhoz.

A munkásság nem történelmi osztály. A múlt század felledült gyáripára teremti meg s így ő relative gyökértelen a többi társadalmi osztályokkal szemben. A földművelés, az ipar s lévén az ember Zoon politikon, a kereskedelem, közügyek intézése mind a primitív ember, illetve embertársadalom első természetes életmegnyilvánulásáig mennek vissza. Így a földműves, iparos, kereskedő s mivel a magántulajdon is sok-sok ezer éves, a tőkés és földbirtokos is, szinte az emberi társadalommal egyidős multuak az örökesei. A mult erő, irány, amelyik megszabja a jelen s bizonyos tekintetben a jövőt. Talaja a mult, amelyből a jelen kinőtt s ahonnan állandóan ezer gyökérszálon keresztül táplálkozik. Az emberiség történelme hasonlít a számtalan emeletből álló felhőkarcolóhoz, amelynek a 100 ik emelete feltételezi a 99-et. Azt jelenti ez, hogy a történelmi társadalmi osztályok végig éltek, végig fejlődtek az emberiség történelmének természetes menetét s amint a jelen társadalmi rend reájuk nézve alakult ki, úgy ők is a jelenre nézve fejlődtek.

A munkás osztály beleszületett egy történelembe, amelyet már 10 ezer éve csinálnak. Szembe találja magát egy társadalommal, amelyik kialakulásakor őt nem vette tekintetben. A többi társadalmi osztály ezer szállal szövődött bele úgy értelmi, mint érzelmi uton e társadalomba, de ő idegenül, bizalmatlanul, sőt ellenségesen tekint körül, mint valaki, aki olyan helyre kerül, ahol reá nem számítottak. Idegen, mert őt is idegennek tekintik s gyanusan nézik. Idegen, mert mögötte nincs mult s jelenje

sincs, mert annak tervezetéből őt kifelejtették. Ugy érzi, mint akit a jelenben megcsaltak s egyedül a jövőt mondhatja hiánytalanul magának. A jövőbe néző emberek mindig forradalmárok, ha nem is zuznak össze trónokat s alkotmányokat. A munkás reakcionarius, forradalmi lelkületű, mert azt gondolja, hogy neki a jövő hozza meg, amit mások a jelenben élveznek. A lassu fejlődést megelőzve rohammal akar magának történelmet, multat csinálni, hogy jelenje legyen.

A munkásság még nincs száz éves se jóformán s ezért megvan benne a kezdet, az ifjuság merész lendülete s fanatikus elszántsága. A maga módja szerint idealista, aki eszméiért martir sorsot is szívesen vállal. Meg van róla győződve, hogy a martirok halála mag, amiből vetés lesz, pedig csak arról van szó, hogy még nem ült az élet nagy tanítómesterének, a történelemnek lábainál, amelyik csalódással, tört remények hiába-valóvá vált erőlködések, keserű tapasztalatával pálcázza bele az emberbe, „a természetes fejlődésben nincs ugrás” bölcsességét.

(Folytatása köv.)

Kiss Bertalan.

Dijleveleink visszaállítása.

A kezeink között levő s már foszladozásnak indult lelkészi díjlevelek a református lelkészi állás alapját képezik. Fundus volt az a multban és az ma is, de hogy holnap az lesz-e még, nem merjük állítani. Ugyanis szomoruan látjuk és tapasztaljuk, hogy itt is, ott is nehéz civódások, majd pedig törvénykezések alapjául szolgál, azért több helyen éppen a fenti okok elkerülése végett egészen félreértetett. Elgondolhatjuk, hogy ha ez tovább is így folyik, mi fog elkövetkezni.

Minket nem a benne foglalt, gyakran sovány tartalom elmaradása, vagy éppen megtagadása aggaszt és bánt, hanem sokkal inkább az, hogy lassan lassan egyszer egészen szétfoszlik és megszűnik fentemlitett alapjává lenni a lelkészi állásnak. Ezen foszladozás ott és akkor kezdődött, mikor először támasztatott alá díjlevelünk a kongruával és az egyházak adócsökkentési segílyt kaptak. Ez megülte azután a lelkeket mind a lelkészek, mind a hivek részéről és a kettős segítés egyik részről a díjlevél feladását, másik részről pedig a fizetni nem akarást eredményezte. Az állam tekintetett az egyházak jövedelmi fundusául igen sok helyütt. Az államra bázizta fizetésének jelentékeny részét a lelkész, az államtól várták a helyettük való fizetést a hivek.

Mindez folytatódott, sőt fokozódott az elkövetkezett mai államban, midőn sem jobbra, sem balra nem tekintve, díjlevelet figyelembe nem véve földet vett el és földet adott az állam. Ennek alapján bizonyos egyenlősítés állott elő a javadalmi föl-

deket illetőleg, melyet kiegészített sok mindenre tekintet nélkül az államsegély. Figyelmen kívül hagyta az állam elsősorban a díjlevelek többi tételeit, miből kifolyólag — hangsúlyozzuk — az államsegély igen sok helyen nem fizetésekiegészítés, hanem vagy az elvett földek kárpótlása, vagy a díjlevelek figyelmen kívül hagyott tételeinek megváltása lett. És így foszladozott a kezeink között levő díjlevél lassan-lassan, mindig több egyházban tagadva meg a hivek annak kiszolgáltatását. A kapott földekre és államsegélyre történt hivatkozással megindult az alkudozás a hivek és lelkészek, sőt a felsőbb hatóságok között is a díjlevélre nézve. Ma aztán ott tartunk, hogy kevés lelkész az, aki megkapja vékony díjlevelének csak megközelítő értékét is, dacára, hogy az E. T. I. t. c. 115. § a a leghatározottabban megtiltja a lelkészi fizetés megcsonkítását, vagy alábbszállítását.

Ezt tétlenül tovább így nézünk és hagynunk nem lehet, hanem tennünk kell valamit, még pedig oly irányban, hogy ha a most megindult államsegély visszavonás valamikor az államsegély teljes megszűnését eredményezi, díjleveleink minden nagyobb nehézség nélkül visszaállíthatók legyenek. Összhangzásba kell hozni — amennyire lehetséges — az államsegélyt díjleveleinkkel és megfordítva: díjleveleinket a kapott államsegélylyel. De hát exemplum docet...

Mindenek előtt állapítsuk meg azt az összeget, mely a lelkészi alapfizetés minimuma lehet mondjuk évi 72.000 Lei. Szorozzuk a földeket a három következő osztályba: I. osztályu feles föld értékjövédelme 1000 Lei, a II. osztályu 800 Lei és a III. osztályu 600 Lei. Ahol a lelkész fizeti az adót egyházi avagy agrárföld után, ott a földérték jövédelméből 20% leszámítandó. Tegyük fel, hogy az államsegély [alapfizetés] évi 32.000 Lei. Most vegyünk elő egy díjlevelet, mely áll: 30 hold III. o. föld felesbeni értéke 18.000 Lei, 50 q buza á 300 Lei = 15.000 Lei. 40 hl. must á 500 Lei = 20.000 Lei. 10 öl tűzifa á 1000 Lei = 10.000 Lei. Összesen 63.000 Lei. A kimondott 72.000 Lei minimális alapfizetésből megtérül: A természetben adott földből 18.000 Lei, az államsegélyből 32.000 Lei, 2 hold III. o. agrárföldből*) 960 Lei, összesen 50.960 Lei. Így a 72.000 Lei alapfizetés kiegészítéséhez hiányzik még 21.040 Lei, melyet az egyházközségnek a buza, must és fajárandóságért [45.000 Lei] meg kell fizetnie, hiszen ugy is több mint fele az értéknek fizetetlen marad az egyházközség javára; vagy ha pénzben nem volna fizetethető, szolgáltatassék ki a megfelelő érték természetben.

Egy más példa. A díjlevél áll: 48 hold I. o. föld felesbeni értéke 48.000 Lei, 80 q buza á 300 Lei = 24.000 Lei, 80 q zab á 200 Lei = 16.000 Lei, összesen 88.000 Lei. Ezzel szem-

*) Itt leszámított az 1200 Lei értékéből a 20% adó 240 Lei és kérdésbe lehetős, hogy a díjlevél jövédelmébe beszámítható-e az így nyert 960 Lei? Szerintem igen.

ben megtérül 32 hold I. o. föld**] felesbeni értéke 25,600 Lei, az államsegélyből 32,000 Lei, összesen 57,000 Lei. A 72,000 Lei alapfizetés kiegészítéséhez fizetnie kell az egyháznak 15,000 Leit, mely a buza és zab elmaradt [40,000 Lei] értékéből igen bőven megtérülhet, sőt a 16 hold kisajátított föld értékét 12 800 Leit szintén meg kellene az egyháznak fizetnie, mivel a buza és zab értékéből még mindig fedezhető.

A különböző pótlékok e példák összegén kívül járulnának aztán az itt előadott alapfizetéshez Szerény két példánk csak utirányt kíván mutatni arrafelé, ahol és amilyen formában körülbelül cselekednünk kell, nem zárván ki azt, hogy ahol a lelkész egész díjlevélbeli értéket, vagy a példa alapján fizetendő összegnél többet kap, az továbbra is meg ne maradjon. Azonban fontos volna az, hogy mindenféle alkudozások, vagy elengedések az előadottak, vagy megállapítások keretén belül a legszigorubban mind a két részről megtiltatnának.

Szeretnénk, ha mások is hozzászólnának, vagy éppen utmutatással szolgálnának e díjlevél-ügyünkhöz. Biztosan van még más, itt figyelmen kívül hagyott helyzet is, mely bevilágítást kívánna. Most itt csupán jégtörők kívántunk lenni.

Barcsa Mihály.

***) Itt leszámított a 32 hold föld adója, mivel azt a lelkész fizeti. Viszont kérdésbe jöhet, hogy az elmaradt kisajátított 16 hold föld értékét megfizesse-e az egyház? Szerintem igen, mivel a díjlevél értékét még akkor sem éri el a lelkész által kapott összeg.

HIREK

Hegyközszáldobágyon a karácsonyi ünnepek első- és második estéjén a vasárnapi iskolás gyermekek karácsonyi tárgy, alkalomszerű szindarabot adtak elő. Az estéket változatosá tette a vasárnapi iskolások énekszámai, szavalatai s előadásai. Mindkét est komoly, bensőséges est volt. Ugy a szülők, mint a gyermekek, valamint a jelenvoltak meglegedett boldogsággal, kellemes érzésekkel, egyegy kedvesen eltöltött est emlékével távoztak otthonukba. Az ünnep rendezéséért kizárólag Gyökössy József ref. lelkész nejét illeti meg minden dicséret. Anyagiakban is jó sikert könyvelhet

el magának a vasárnapi iskolások gárdája, amennyiben az alacsony belépő díjából 1800 Lei jött be. De többet jelent ennél az az erkölcsi siker, amely sem aranyon, sem ezüstön meg nem vásárolható!

Mésoros estély Bihardlószezen. A nőszövetség, énekar és bibliakörök szépen sikerült estélyt rendeztek dec. 14 én. Már a délelőtti Istentisztelet is a szokottnál ünnepeyesebb volt, az ígét Bokor Sándor feketegyarmati lelkész hirdette. Este a szegények felsegélyezésére volt az ünnepey. A műsort az énekkar

nyitotta meg. Utána Fiass Kál-
mán helybeli lelkész megnyitó
szavai következtek. Szavalatok
után Bokor Sándor fekete-
gyarmati lelkész előadása kö-
vetkezett. Ary Józsefné nő-
szövetségi elnöknő zárószavai
és az énekkar rekesztették be
a minden tekintetben kitűnően

sikerült estélyt, melyről a hall-
gatók lelkiekben meggazda-
godva távoztak el.

Társszerkesztők; Arday Aladár,
Bokor Sándor, Szombati Szabó
István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 6487—1930-II, sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak és tanítónak.* Az olyan tanítók és tanítónők, akik az elemi oktatási törvény életbelépése, 1924 július óta diplomájuk megszerzése után 4 évnél hosszabb ideig működtek, vagy működésükben két évnél hosszabb megszakítás van, az elemi iskolai szabályzat értelmében kötelesek újból képesítő vizsgálatot tenni. Az ilyen tanítók és tanítónők a mostani gyakorlat szerint csak ideiglenes, egy évre szóló autorizációt kapnak s számukra ennek a megszerzését sem biztosíthatjuk. Kötelezem tehát mindezeket, hogy a férfiak a nagyenyedi, a nők a székelyudvarhelyi tanító ill. tanítónőképzőben képesítő vizsgára álljanak. Ellenkező esetben alkalmazásukra nézve semmi nemü garanciát nem vállalhat sem az egyházközség, amely őket alkalmazta, sem az egyházkerület. Kötelezem az összes egyházközségeket, amelyek a jövőben ebbe a kategóriába tartozó tanítókat és tanítónőket megválasztanak, hogy a választási jegyzőkönyvben kifejezetten említsék meg, miszerint a tanító, vagy tanítónő alkalmazásáért csak abban az esetben vállalnak felelőséget, ha a szabályzat fentemlített rendelkezéseihez alkalmazkodnak. Fölkérem a Nt. Esperes urakat, hogy a tanítói választások megerősítésénél vegyék vizsgálat alá, hogy a megválasztottnak az elemi iskolai szabályzat értelmében érvényes képesítése megvan-e s ha hiányokat tapasztalnak, az ideiglenes megerősítést csak az autorizáció megszerzésétől föltételezetten adják ki. Végleges megerősítésre az egyházmegyei közgyűlések elé pedig csak olyan tanítót, vagy tanítónőt terjesszenek, akinek a törvényszerinti végleges miniszteri autorizációja megvan. Azok a tanítók és tanítónők, akik erre a vizsgálatra jelentkezni akarnak, felvilágosításért forduljanak a püspöki hivatalhoz. Oradea—Nagyvárad, 1930 december 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

—1930, szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságoknak.* Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm az egyházk. közgyűlés 145 c—1930, sz. határozatát: Megállapítja az egyházkerületi közgyűlés, hogy a régebbi egy-

házkerületi határozatok a tanítók fizetésének megállapítására nézve imperatív jellegűek, azaz, hogy a tanítók fizetése a 127,7—1926. határozat alapján városokban 46.092, falvakban 35.190 L. összegben szolgáltatandó ki, amihez a 37-c—1927. határozat értelmében természetbeni lakás hiánya esetén városon 25, 20 és 15 %, falun 20, 15 és 10 % lakbér számítandó. Továbbá az egyházker. közgyűlés 194 sz. határozatának kivonata. Egyházk. közgyűlésünk tudomására hozza az érdekelt tanítóknak, hogy amennyiben az egyházkerülettől megállapított minimumot (lásd 145-c—1930.) egyházközségeiktől igényelni kívánják, azt egyházi közigazgatási bíróság útján eszközölhetik. A szóban forgó érdekelt tanítók azok, akik fizetésének az egyházk. minimumig leendő kiegészítését az egyházker. segélyosztó-bizottság nem vállalja. A vonatkozó jegyzéket az esperesi hivataloknak megküldtem s a jegyzőkönyv mellékleteként is meg fog jelenni. Oradea—Nagyvárad, 1930 december 31. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

-----1930. szám. KÖRREDELET, Valamennyi kebelbeli Lelkész urnak a konfirmációi előkészítés tárgyában. Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm az 1930 évi egyházker. őszi közgyűlés 203. számú határozatát: Mivel az új VII. osztályos vallástani kézikönyv a Hit és Erkölcstan a konfirmációi előkészítést is szolgálja, eljött az ideje, hogy az eddigi, mintegy 10 féle konfirmációi káté alapján történt előkészítést az egyházmegyék régebben kifejezett óhajtása alapján is egységesítse. Közgyűlésünk elrendeli, hogy a konfirmációi előkészítés mindenütt az új Hit és Erkölcstani kézikönyv alapján történjék, érvényben hagyva kerületünk 68. és 160—1927. sz. határozatának azt a részét, melyszerint az előkészítés az iskolai év elejétől áldozócsütörtökig tartson, kiegészítve azzal, hogy iskolába nem járó növendékekkel az őszi mezei munkák bevégezésével november elején kezdődjék. A konfirmáció kisebb gyülekezetekben áldozócsütörtökön történik. Nagyobb gyülekezetekben a konfirmáció áldozócsütörtök utáni vasárnapon, a konfirmándusok vizsgája azt megelőzőleg alkalmas időben tartandó meg. Oradea—Nagyvárad, 1930 december 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyivásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik hetibetét gyűjtéssel. *Le-számitól váltókat. Folyósít jelzálog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Népülseli a triezii „Adriai”
biztosító-társaságot.** 1

Nagytszt. Ref. Lelkészi Hivatal
L. o. c. o.
Calea Victoriei [Kolozsvári-u.] 61.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődeje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t ¹

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

Bibliakörök és Nőszövetségek tagjai

részére ajánlom beszerezni

Az Ó-szövetségi kijelentés története

(tartalmaz 33 bibliaismertető történetet, függelékül a Szentföld leírása) és

Az Új-szövetségi kijelentés története

(tartalmaz 33 újszövetségi bibliai történetet) című könyveket, [A Királyhágómell. Egyhker. kiadása]

Írta: Farkas Kálmán főgimnáziumi tanár [Pályanyertes mű]

Ára (legalább 10 darab rendelésnél) 12 Lei portómentesen, utánvét mellett. — Megrendelhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

Nisbetiüs Énekeskönyv - míg a készlet tart - darabonként 75 Lei.

REFORMÁTUSOK LAPJA

Magyar Királyságomelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 350 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre is 350 lei előfizési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lap példányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Az igazi Krisztus.

Az igazi Krisztus sokkalta nagyobb, mint az, akit mi ismerünk. Az a Krisztus, akit mi ismerünk és prédikálunk olyan, aminőnek mi látjuk Őt. Már pedig a mi látóképességünk erősen korlátolt. Tökéletesen elhiszük mi, hogy Krisztusban az istenség teljessége lakozott testiképen. Éppen ezért teljes kinyilatkoztatása Ő Istennek. De teljes mivolta nem birt eljutni még az öntudatunkhoz. Halandóvá tétele miatt lényének nagyrésze kinyilatkoztatlanul maradt. Mivel Jézus csak testi alakban, földi lehetőségek közt tud élénk állani, általunk felfoghatóvá válni, csodás egyéniségének legdicsőségesebb része elvész reánk nézve. Azt állítják a természetbuvárok, hogy a földnek legsúlyosabb záporosói a Szahara sivatag felett zuhognak, csak hogy annak a vidéknek rettenetesen perzselő hősege párává hevíti azokat, még mielőtt a földre hullhatnának. — Így vagyunk Jézussal is. Legfelségesebb tulajdonságait kell levetnie, hogy a mai korlátolt értelmünk felfoghassa Őt. Csak kisebbitett alakját ismerjük. Sokat belőle nem láthatunk elménk sötétsége miatt, meg a lelki dolgoktól való ösztönös huzódásunk miatt. Csakugyan úgy van, hogy bizonyos tekintetben a saját képünkre formáljuk Istent. Nem is lehet ez másképen. Mi Isten lényéből csak annyit tudhatunk meg, amennyit megérthetünk vagy megérezhetünk belőle. Minden egyéb dicsősége fénye elvész reánk nézve.

Jézus sokat relevált nekünk Istennek lényéből. Amde Ő is csak emberi határok közt mozoghatott, emberi korlátok közzé szorítkozott.

Appercipiáló korlátoltságunk az oka annak, hogy van olyan Krisztus, akivel mi az ő teljességében még nem találkoztunk, akinek izenete tökéletességét mi még sohasem hallottuk; akinek megelevenítő lelki erejét mi még nem éreztük meg. Krisztus

szavai hozzánk már csak az emberi okoskodás által felhigitva jutnak el. Égi aromáját elveszíti a kor felfogásának levében. Maguk az írott evangéliumok is csak másodlagos kivonatok. Még így is mennyi olyan kifejezést találunk bennök, amik értelmetlenek előttünk. Csupán üres beszédnek látszanak nekünk.

Egyetlenegy korszak sem prédikálta még idáig az *igazi* Krisztust, mert sohasem is látta még egy korszak sem Őt a maga valóságában. Csak az emberi értelem homályán át sejtett alakjában.

Krisztus sohasem változik. Ő tegnap és ma és mindörökké ugyanaz marad. Mégis a tovasuranó idők folyamán mennyiféle képét mutatták fel az emberek, mint csalhatatlanul valódit. Ez nem hiba. Ez az emberi értelem fejlődési folyamatainak különböző fokozata, meg a Krisztus ezerféleképpen ragyogó lényének bizonyítéka. Éghajlat, kultúra, életviszonyok szerint más, másfényű sugarát verte vissza annak. Ékes tanubizonyosságai ezek az emberi lélek evolúciójának, amint vergődve, küzködve, de folytonosan törekszik előre, örök nagy célja, a tökéletesedés felé.

Végső szót Krisztusról hiába várunk. A *teljes* Jézust sohasem fogjuk prédikálni. Mert nem ismerjük meg. De egyre több és több magaslattal talál az ember Krisztusban; több több kegyelmet; több-több jóságot; több több szeretetet.

Mennél szorosabb érintkezésbe kerül az emberi lélek Krisztus életideájával, annál többet fog észrevenni Jézus tökéletességéből. Ujabb és újabb csodálatos mélységek nyílnak meg a megnyilatkozott lelki szemek előtt abból.

Bokor Sándor.

A munkás.

(Folytatás és vége.)

A munkás bizalmatlanul néz mindent, aminek tradíciója van s mivel a társadalom majd minden tényezője a mult fundamentumán erős, ő nem vállalja e tényezőkkel a szolidaritást. Nincs történelmi évébe s míg azok a többiek előtt drága és szent dolgok, előtte érthetetlen, sokszor értelmetlen, hiábavalóságok. Azt érzi, hogy a ruha, amibe beleöltöztették egyik másik helyen szorit s most olyat szeretne, aminek mértékét egyenesen róla vették. Ehez azonban szükségesnek látja a régi ruha tűzbe hajtását. Arra még magától nem jött rá s nem is magyarázta még meg nekik senki, hogy az emberiség történelmét végeredményében nem a történelmi társadalmi osztályok határozzák meg.

amint egy kabátnak sorsát nem a feljebb, vagy lejjebb vart gombok jelentik.

„Der Mensch ist, was er ist“.

A munkás a gyár kenyerét eszi s a gépek levegőjét szivja. A gép robotolás, a családtól távol töltött egész nap, a nagyvárosi millió a csak munkás társaságra izolált társadalmi élet stb. nem alkalmasak a lelki élet fejlesztéséhez s táplálásához. A munkás tekintve a mai megosztott munkát legtöbb esetben maga is csak gépalkatrész, amelyik éveken keresztül pár mozdulatból álló lélekölő munkát végez.

A munkásnak észrevétlenül s akaratlanul torzul és nyomorodik el a lelke.

A munkásnak csak két karja, izmainak ereje van s csak addig eszik, amig dolgozni tud. Neki nincs háza, földje, tőkéje. tehát reánézve a betegség, vagy akármi nyomoruság végzetes lehet. Igényei nem mennek túl az általános emberi szükségleteken, de ahhoz feltétlen ragaszkodik s azok ki nem elégülését a legnagyobb rossznak tartja. Ebből érthető, hogy míg a szellemi, lelki értékekkel szemben aránylag közömbös, addig az ugynevezett szociális érzéke, az embertársain segíteni akarás minden más társadalmi osztályénál összehasonlíthatatlanabbul ki van fejlődve.

A munkás nem rendelkezik a termelési eszköz felett s ha a gyáros ugy akarja, munkabíró két karja mellett is éhen halhat. Ha harcra kerül közte s munkaadója közt az ügy, a vesztes ő lesz, mert a munkaadó meg tud élni nálla nélkül is a nyers termelési eszközökből, de a munkás nem eheti meg karjainak izmát. A szervezetté tömörült munkásság azonban olyan erő, amelyik követelésének súlyt tud kölcsönözni. A munkásban az egymásra utaltság, az összetartás, a szervezkedés már szinte ösztön.

Naponta százan jönnek össze a gyárban s szüneteken, este a szervezet otthonában munkástársaival van együtt.

A barátság a munkásnak szintén jelent annyit, mint a család.

Politikai jogai megvannak s mivel a testi munkát semmivel se tartja lejjebb állónak a szellemi munkánál, hihetetlenül érzékeny minden olyan hanggal szemben, amelyik mögött az rejlik, hogy közte s a társadalom más osztálybeli tagjai közt különbséget tesznek az ő rovására.

Hagyományos tekintélyt nem ismer el, Mindenki annyit ér, amennyit dolgozik s szavának annyi sulya van, amennyi értéket

ő a mondottakban felfedezni vél, aki nála születés, állás vagy ehhez hasonló előnyök latbavetésével akar célt elérni, csufos kudarcot vall.

Városban él, sokat lát, sokat hall, sokat is olvas néha, de mindezeket nincs ideje s alkalma feldolgozni. Sokszor bámulatos tudósu autodidották kerülnek ki közülök, akinek szavára bárkinél jobban hallgatnak. A munkásságot bármennyire is tudatosnak mondjuk, jellemzi az alapos kritika hiánya. Kereső, kutató, tudnivágyó lélek, amelyik könnyen lesz vak hivévé a a saját soraiból előállott vezetőnek. Valamilyen ügy számára megnyeri őket, legbiztosabb ut, a vezetőinek, hangadóinak meggyőzése, míg ezekkel szemben szinte semmire sem lehet náluk menni.

A világ bábeli hangvarában ma a legélesebb hangot a munkásság adja s ez a hang idegen, bántó minden keresztyén ember fülének.

Hogy ez így van, annak oka a munkásság, amelyik nem ismeri, vagy rosszul ismeri a keresztyénséget, de okai a keresztyénség ügyének harcosai is, mert nem mentek utána a munkásságnak s nem mutatták meg nekik, hogy van egy világrend, van egy társadalmi rend, amely az egyedül érvényes s egyedül értékes minden más társadalmi rend felett és ez Istennek országa. A munkás akkor lesz keresztyén, amikor belátja hogy Istennek országából ő annyira nem volt kifelejtve, annyira bele volt számítva, mintha egyenesen őrá nézve vetette volna meg az alapját az Isten. A munkásság egy nagy hiányérzettel, várakozással s vágyakozással lelkében járja utjait. Várja azok evangéliumát, akiken keresztül Isten megmutatja nekik, hogy nem a régi romjain felépített új társadalmi rendre van nekik s e világnak szükségük, hanem valami többre, nagyobbra.

Az élet fejedelmének, Krisztusnak uralmára. *Kiss Bertalan.*

Ki szólhat hozzá a presbyteri gyűlés jegyzőkönyvéhez ?

Igen tisztelt Szerkesztőség!

Egy igen egyszerű, világos, mégis — mint alább olvasható — éles vitatkozásra alkalmat adó kérdéssel akarok becses engedelmeikkel a nyilvánosság elé járulni.

Amint a nőszövetség egyházunkban megalakult, csakhamar tapasztaltam, hogy az Elnök nő inkább a külsőségekre, p. o. az orgonának sipokkal ellátására akarja fektetni a súlyt, akkor, amikor egyes épü-

leteink fedél nélkül javításra várnak. Figyelmeztetésem, kérésem dacára folyvást ezt sürgette. Egyik presbyteri gyűlésünkön akartam e részben e testület véleményét megtudni, evégből a presbytérium és nőszövetség jogviszonyát illetőleg határozatot hozni. De egy hatalmaskodó s lelkésszel állandóan ellenkezni szerető presbyter indítványára — humánus s megértő főgondnokunkkal magunkra maradtunk, s egyházi jegyzőnk is jónak látta a többséggel tartani, s a jegyzőkönyvet e szerint vette fel, a kérdés felett a presbytérium napirendre tért, mint nemidőszerű felett.

Mikor a következő gyűlésen a jegyzőkönyv felolvastatott, én e tárgynál tényleg változtatást akartam tenni, hogy indítványom úgy vessék jegyzőkönyvbe, ahogy leítem, s a határozat is, úgy ahogy történt, legyen bejegyezve.

Ekkor aztán egy kötekedő ifju presbyter — előbbinek veje — ki gyűlésre nem szokott járni, de most jónak látta eljönni, ellenkezni velem s ugyanakkor a presbytereket a lelkészi fizetés csonkítására buzdítani s kijelenti, hogy ő tiltakozik a jegyzőkönyv módosítása ellen, holott ő azon a gyűlésen, amikor ez az ügy tárgyalatott, jelen nem volt. Jegyzőnk a következő gyűlésen jegyzőkönyvbe vette az ifju presbyter jegyzőkönyv módosító tiltakozását. *Ekkor kijelentettem, hogy a jegyzőkönyv módosításához a két jegyzőkönyvhitelesítő és az elnökségen kívül hozzászólhat más tag is, de semmiesetre sem az, ki azon ügyet tárgyaló gyűlésen jelen nem volt.* Az illető már ezen gyűlésen se volt jelen, de ott volt apósa, ki érdes hangon jelentette ki, vitába szállt velem s minthogy figyelmeztetésem dacára sem hallgatott el, elnöki jogomnál fogva megvontam tőle a szót. Erre eltávozott, mi pedig a többi higgadt, nem ellenséges indulatu presbyterekkel folytattuk a tárgyalást.

Ezekből is látható, hogy egyházi ügyeink intézésében teljesen járatlan, egyházi törvényeinket nemcsak nem ismerő, de azokat, — ha önérdekeikkel ellenkezik, nem is respektáló presbytereink egyikével s másikával mennyi surlódása, kellemetlensége lehet a lelkésznek. De mert e világos kérdésben különböző vélemények vannak és lehetnek másutt is, az a tiszteletteljes kérésem: sziveskedjenek e soraim közlése után kimondani, hogy gyűlés jegyzőkönyvhöz hozzászólhat-e az, aki az ügyet tárgyaló gyűlésen jelen nem volt.

Teljes tisztelettel

Nagybánya.

Nagy Lajos,

lelkész.

Felelet.

Az I. tc. 44. §-a szerint a presbyteri gyűlés jegyzőkönyvét az elnök, jegyző s két kiküldött tag hitelesíti. E szerint a jegyzőkönyvnek a következő gyűlésen leendő felolvasását és ottani hitelesítését a törvény nem írja elő. A hitelesítés megtörténhetik a gyűlésen kívül is, akár a lelkész lakásán a hitelesítők jelenlétében, — mintahogy sok helyen történik is, — akár külön-külön is aláírhatják a hitelesítők. A szóban levő kérdésre már az a tény is rávilágít, mely szerint a törvény a jegyzőkönyvvel kapcsolatban a presbytereknek a hitelesítő-kön kívül — semmi jogot sem biztosít.

Ha az a gyakorlat, hogy a jegyzőkönyvet a következő gyűlésen felolvassák, ilyen megvilágítás mellett természetes, hogy tárgyi tekintetben nem szólhat hozzá, aki a gyűlésen nem volt jelen. Tagadhatatlan, hogy mindenkinek teljes szólásszabadsága van. A jegyzőkönyvhöz is hozzászólhat mindenki s így kérhet felvilágosítást, tehet stiláris módosítást olyan is, aki távol volt, de érdemben, arra nézve, hogy a jegyzőkönyv valamely része megfelel-e a valóságnak, azaz hogy az előző gyűlésen elhangzott indítványok és a hozott határozatok hiven vétettek-e be a jegyzőkönyvbe, arra nézve csak az szólhat, aki a gyűlésen jelen volt. Éppen úgy van ez, mint ahogy a főgondnok vagy lelkész nem írhatja alá mint elnök annak a gyűlésnek a jegyzőkönyvét, melyen nem ő elnökölt. Ezt nem az írott jog, hanem a józan és a minimális lelkiismeretesség követeli s akinek ez a legcsekélyebb mértékben is megvan, az soha sem lép fel ilyen követelésekkel. *D. I.*

Egyházi énekeink kellékei.

I. Liturgia kellékek.

A liturgia az istentisztelet megállapított s állandósított formája. Keret, melyben a kultusz végbemegy. Csak akkor észszerű, és kifogástalan ha maga egészében, mint minden egyes részében hűségesen simul és úgy alkalmazkodik annak az istentiszteletnek a szelleméhez, melynek keretül akar szolgálni. Képtelenség volna pld. keresztyén istentisztelet zsidó, vagy mohamedán liturgiával, vagy egy protestáns istentisztelet katolikus szertartással -- mondjuk pld. miseliturgiával stb.

Mellőzve minden elméleti fejtegetést, el kell fogadnunk vitán felül álló valóság gyanánt, hogy református egyházunk liturgiája úgy, amint azt szemünk előtt végbemenni látjuk, hiven megfelel istentiszteletünk szellemének. Hiszen ezeket a liturgikus formákat maga ref. egyházunk alkotta és szabta a maga istentiszteletére. Senki sem ismerheti jobban a református egyház istentiszteletének rendeltetését, Istenhez viszonyítottóságának elgondolását, az üdvösség ökonomiájában betölthető sze-

repél, szellemét, egész mivoltát, mint éppen maga a református egyház. Amiket tehát ő a maga liturgiájában századok folyamán beillesztett, legyenek azok szavak, énekek, akciók, imák, sákramentumi formulák, mindaz magának az egyháznak az inventiója, — a kálvinista kereszténység századok során kialakult dogmatikai ethikai és liturgiai gondolkodásának terméke és kifejezője. Szinte azt lehetne mondani, hogy „imago gloriae et substantiae eius“, a maga egész szépséges formájának az ábrázata.

Nem baj, hogy erre az ábrázatra rávésték az egyes korszakok, országok, nemzetek, népfajok, provinciák a maguk sajátosan egyéni vonásait is. Mindezzel csak nyert a kép és színesedett, eredeti vonásai mélyültek, kifejezőbbé váltak, de alapjában ugyanazok maradtak. Lényege, alapgondolata ugyanaz az alanyiaság, kölcsönösség és biblicitás, ugyanaz a külsőségektől való puritán elzárkózás Peruban, Kamcsatkában, a polinéziai szigeteken, ami Kinában, Párisban, Genfben, Budapesten, Erdélyben s mindenütt az egész világon.

Ennek a liturgiának egyik kiegészítő része az ének. Minden időben őseleme volt ugyan az éneklés minden liturgiának, de a mi kálvinista liturgiánknak az ének egyenesen *lényeges alkotóeleme*. De nem akármilyen ének, hanem specifikáltan a *gyülekezeti ének*.

Ez a megszorítás rendkívül fontos, *szinte a lényegek lényege*. Nem csak azért, mert liturgiánkban semmi sem történik „ex opere operato“, hanem abban minden szó, kérés, akció, a liturgus és a gyülekezet együttes, közös, de *emellett* egyénenként is személyes — hangja, szava, kérése és akciója, tehát a liturgikus ének is, — hanem azért is, mert a liturgikus ének fogalmának ebből a megszükitéséből, más szóval: annak kihangsúlyozottan gyülekezeti jellegéből folyik egy és más igen fontos muzikális követelmény is a liturgikus énekkel szemben. Hogy tehát a fogalmakat össze ne zavarjuk, ne feledjük el, hogy mikor a továbbiak folyamán *általában*, minden közelebbi megjelölés nélkül „*református egyházi*“, vagy „*református liturgiai énekről*“ beszélünk, mindig ref. egyházunk *gyülekezeti* énekeire gondolunk. Ha pedig egyéb, pld. szóló, vagy karénekekről stb. akarunk szólni, akkor azokat kifejezetten megnevezzük.

Ha még megjegyezzük, hogy a gyakorlatban a „*liturgia*“ és „*Istentisztelet*“ fogalmait azonosoknak vesszük, (pedig — amint láttuk, — nem az) akkor mindezek előrebocsátása után föl kell vetnünk immár a kérdést: *mit kíván református egyházunk a maga liturgikus énekétől*. Mert, hogy nem pusztán szokásból ad helyet neki liturgiájában, az kétségtelen. A felelet nem nehéz. Minthogy a gyülekezeti ének liturgiánknak *lényeges alkotórésze*, csak azt kívánhatja tőle, hogy *mint rész szolgálja az egésznek a célját*. De az a „*csak*“ azután elég is, sőt — *minden*.

A gyülekezeti éneknek tehát olyannak kell lennie, hogy a maga kifejezésbeli lehetőségeinek és művészi eszközeinek teljes kihasználásával segítse elő a liturgia, vagy ha úgy tetszik, az istentisztelet célját. Az istentisztelet célja pedig az, amit a szó mond: t. i. *Istennek a tisztelete*.

IRODALOM

Mi a külmisszió?

Összeállította az Ifj. Ker. Egyesület szenior osztálya. Az Ifju Erdély kiadása. 1930.

A külmisszió iránt egyre nagyobb érdeklődés nyilvánul meg egyházunkban. Bármennyire sok feladat vár reánk itthon, különösen a belmisszió terén, nem hanyagolhatjuk el a külmissziót sem. Sőt, a tapasztalás éppen azt bizonyítja, hogy a külmisszióval való foglalkozás nagyobb mértékben tereli a figyelmet és érezteti a felelősséget a belmisszió iránt. De a külmisszió sokak előtt ismeretlen, vagy alig ismert munkamező, ami természetes is, mivel a külmisszió magyar irodalma még nagyon szegény. Összefoglaló népszerű ismertetése pedig egyáltalán nem volt. Dr. Szabó: A külmissziói kalauza és még inkább br. Podmaniczky: A misszió tudományának vázlata, inkább tudományos munkák. Az első ilyen mű a most megjelent könyvecske, melyet a külmisszió encyklopédiájának nevezhetnénk.

Babos Sándor szerkesztő előszava után ugyancsak ő ismerteti a külmisszió lényegét, majd a ker. misszió történelmét. László Dezső komoly, alapos tanulmányban foglalja össze a misszió bibliai alapjait. Borbáth Dániel „A misszió területei” címen a munkamezőt tárja fel. Deák Judith a misszió munkaágairól szól. Horváth Jenő az itthoni, Bedő Béla a külföldi akadályokat sorakoztatja fel. M. Nagy Ottó a misszióra való előkészületől ír. Dr. Imre Lajos „Egyházunk és a misszió” címen a kettő viszonyát s az egyház ezirányú feladatait s eddigi tevékenységét ismerteti. Végül Biró Mózes ír őszinte, meleg hangú vallomást arról a kérdéstről: Mit teszek a külmisszióért? Záróképp találjuk a magyarnyelvű misszióirodalom repertoriumát. A könyvecskét több szép kép illusztrálja, azonkívül szemléltető rajzot és térképet találunk a világ vallásairól és a kereszténység világhelyzetéről. Az ügyesen szerkesztett értékes kis könyvet nagyon ajánljuk.

HIREK

Jótekonycélú teaest. Az erdőhegy kisjenői nőszövetség a szegények karácsonyi felségélyezésére műsoros jótekonycélú teaestét rendezett dec. 13-án az ipartestület termében. A műsor lelkész megnyitójával kezdődött s a már 50 tagból álló megizmosodott s Kilin igazgató által vezetett férfi énekkar nagy sikerű ének-számái után a királygyűrűs költő dr. Olosz Lajos ismertette az erdélyi magyar iro-

dalmat s kedves intim részleteket adott le a „Helicon” keletkezéséről s áldásos munkájáról. Kiss Géza szalontai hitoktató lelkész sikerült szavatait lelkes tapssal jutalmazta a közönség. Anyagilag úgy, mint erkölcsileg kiváló eredményt ért el a kedvesen forgoló buzgó választmány. Az estély önkéntes adományai meghaladták az 5000 Leit, hogy ez is szaporítsa a karácsonyi jótekonyság összegét.

Nőszövetségi munka magyarországon. Szép lendülettel fogott munkához a kis magyarországi gyülekezet, amelynek agilis új lelkésze, Versényi Sándor minden munkában osztályos társával, feleségével október 19-én megalakította a Nőszövetséget. Az életképes szervezet hetenkénti hitmélítő óráival és jótékonykodó áldozatos munkájával már eddig is igen szép előrehaladást mutat fel. A múlt évi négy vallásos ünnepély és két teaestély után karácsony első napján délután a karácsonyfa-ünnepélyen két gyermekszindarabot adtak elő, amelynek tanítását és rendezését lelkész felesége végezte. Ugyanezen alkalommal, több mint 120 szeretetsomagot osztottak szét a csékei gyermekek között, míg 10 szegénysorsú gyermeket és néhány szegény családot meleg ruhával, lábbelivel és élelmiszerekkel látott el a nőszövetség. A karácsonyi szeretetmunkával a drágcsékei szórványok gyermekeit is megörvendeztették. Az anyagiakkal küzdő kis egyházat a lelkiébredés még arra is képessé tette, hogy a lelkészlak üvegezett folyosóját több ezer leír költséggel rendbehozta és kifizette azokat a kerületi járulékokat, amelyekkel az egyház eddig hátralékban volt. A szép munka áldott eredményeiért a lelkészen és feleségén kívül a megértő presbitériumot és az áldozatkész gyülekezetet illeti a dicséret. *N. Z.*

Érmihályfalvai hírek. Érmihályfalva intellektuális elemei az Iparos Otthon helyiségében szabadegyetemet létesítettek,

ahol a tudomány kérdéseit népies formában tárják a nagy érdeklődést tanúsító közönség elé. A legközelebbi előadást Végh József esperes fogja tartani a szocializmusról. A vasárnapi iskolák karácsony napján nagyszerű karácsonyi ünnepélyt rendeztek. Három 1 felvonásos szindarabot, prólógot és szavalatokat adtak elő s a műsor után minden gyermek karácsonyi ajándékot kapott. Az ünnepély főrendezője Pálffy Gizella tanítónő volt, akit a nagyszámú közönség az ünnepély után meleg óvációban részesített. A Nőszövetség a Leányegyesülettel karöltve a szeretet ünnepén 20 iskolás gyermeket és 20 felnőtt embert ruházott fel. Egyházunk lelkes és áldozatkész tagjai: Csiri Sándor és neje 24 méter kelmét ajándékoztak a szegények felruházására. A leányegyesület lelkes elnöknője Kassay Ida tanítónő a teadélutánok jövedelme egyrészéből a teadélutánokhoz szükséges edényekkel látta el a Nőszövetséget. A teaestélyek céljára Győry István asztalos, presbyter két nagy fatálcát ajándékozott. Erős akciót indított a Nőszövetség a szegények állandó segélyezésére. A Ref. Dalkör karácsony másodnapja estéjén táncmulatságot rendezett, melynek a jövedelméből 1000 Leír fordított a szegény iskolás gyermekek és a szegény egyháztagok felsegélyezésére. A Leányegyesület nagy buzgalommal készül január 25-re tervezett Petőfi-ünnepélyére; a Ref. Dalkör pedig február 17-re tervezett hangversennyel egybekötött műsoros estélyt,

melyen a Cigány című színművet szándékozik előadni

A végoári Nőszövetség december 21-én délután az iskola termében karácsonyfa-ünnepélyt tartott az iskolás gyermekek számára. Az ünnepélyen Ajtay Gábor s. lelkész beszédet mondott, majd a gyermekek szavaltak. Utána a Nőszövetség az összes iskolásokat, mintegy 280 gyermeket karácsonyi ajándékban részesített.

A végoári vasárnapi iskolás növendékek karácsony első napján délután Ajtay Gábor s. lelkész vezetésével gyermekszinelőadással kapcsolatos ünnepélyt tartottak az iskola termében. Előadták: „Az áldott orvos közeleg” és „A vasárnapi iskoláért” című gyermekzindarabokat. Azonkívül szavalatok és énekszámok bővítették a műsort. A szépen sikerült előadást nagyszámu közönség hallgatta végig. Az ünnepély anyagilag is szépen sikerült s a befolyt tiszta jövedelem a most létesítendő vasárnapi iskolai alapra fog fordítani.

Ujuszági konferenciát rendez a szatmári Bethlen Gábor bibliakör 5 éves fennállásának megünneplése alkalmával január 24–25-én, melyre egyházkerületünk bibliaköreinek kiküldötteit meghívja.

A ref. theologiai tanárok országos konferenciája december 2-án és 3-án Budapesten folyt le. A gyűlés elnöke dr. Sebestyén Jenő budapesti theol. igazgató, jegyzője Marton János sárospataki theol. tanár, az egyetemes tanügyi bizottság theológiai szakelőadója volt. A debreceni Tisza István tudományegyetem hittudományi karát dr. Kállay Kálmán dékán mellett Csikesz Sándor, dr. Erdős Károly és dr. Vargha Zsigmond, a pápai theológiai akadémiát Pongrácz József igazgató mellett Incze Gábor, Tóth Lajos, dr. Trócsányi Dezső, a sárospataki theol. akadémiát dr. Vasadi Béla igazg. mellett Marton János és dr. Mátyás Ernő, a kecskeméti ref. jogakadémiát dr. Joó Gyula igazgató képviselte. A vendéglátó budapesti theologia rendes és magántanárai teljes számban jelentek meg. A gyűlés tanácskozásain egy ideig részt vett dr. Ravasz László dunamelléki püspök, akit a konferencia nevében dr. Kállay Kálmán üdvözölt, meleg szavakkal. A konferencia legfőbb pontja volt a theol. tantervnek a lelkész-tanítósággal kapcsolatos revíziója, amelyre vonatkozólag a konferencia részletes memorandumot terjesztett fel az egyetemes konventhez. A jövő évi konferencia Pápán lesz.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 56—1931-II. szám. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak és elemi iskolai tanítónak.* Egyházkerületünk elnöksége, tekintettel arra, hogy az államsegély három kiutalt részlete közül mostanáig egyet sem tudott megkapni, másrészt tekintettel tanítóink nehéz helyzetére, elhatározta, hogy az összes rendelkezésre álló eszközök

felhasználásával az államsegély I. részletét a tanítóknak előlegképen kifizeti. Ebből a célból minden tanító az ill. esperesi hivatal úján küldjön be 1 drb román és 1 drb magyar nyelvű nyugtát, az összeg feltüntetése nélkül, külön-külön *1/4 iv papirra* írva, a következő szöveggel: „CHITANȚA. Am primit Lei..... adică..... lei ca rata I. a ajutorului de Stat pentru învățătorii ref. din Eparhia Oradea, ordonanța cu ordonanța de plată No. 13,269—1930. la 1 Oct. 1930. Inv. ref. din..... Aláírás. — NYUGTATVÁNY. Felvettem Lei azaz..... Lei előleget államsegélyem I. részletére. Dátum. Aláírás.“ Ezen nyugtákat lássák el az ill. Lelkész és Esperes urak láttamozásukkal, s az Esperes urak egyházmegyéjük nyugtáit összesítve küldjék be hivatalomhoz.

Az államsegély II., ill. III. részletének felvételéről szóló román nyelvű nyugták ugyakkor és ugyanugy beküldendők a szövegben a következő változtatásokkal: rata II. No. 19,614—1930., a dátum: 1 Noemvrie 1930. és rata III. No. 20,105—1930. dátum: 1 Decemvrie 1930. A tanszemélyzet valamennyi rendes tanítói álláson működő tagja az államsegély I. részlete fejében 1930 szept.—dec. hónapokra Lei 700 alapsegélyt és legfeljebb 4 á Lei 250 ötödéves korpóllékot kap. Az utalás egyházmegyénként történik. Mindaddig, míg valamely egyházmegyéből az összes nyugták be nem érkeznek, az utalás az ill. egyházmegye részére nem eszközölhető. Ujból hangsúlyozom, hogy az államselyegélyek az egyházkerületi minimumba semmi címen be nem számíthatók, s az egyházközségi fizetések ezen a címen nem csökkenthetők. Oradea—Nagyvárad, 1931 január 6. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Figyelmeztetés. Az 1931 jan. 3-án megjelent „Reformátusok Lapja“ (1931 1. szám) 10 oldalán a szám nélkül közölt körrendelet száma: 6530—1930.

Ugyanott a 11. oldalon szám nélkül közölt körrendelet száma: 6553—1930.

Ezek a számok ugy a hivatalos lapban, mint az iktatókönyvben pótolandók.

Sajtóhiba. A „Reformátusok Lapja“ 1931. 1. szám 10. old. a 6487—1930. körrendelet 4. sor végén *ideig* szó után kimaradt a „nem“, miáltal a szöveg értelmetlenné vált. Pótlendő.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyloásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibelét gyűjtéssel. *Le-számítol váltókat. Folyósít jelzálog-kölcsönöket.* Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Képzelsz a trieszti „Adriai“
biztosító-társaságot.** 2

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkeszi Hivatalnak
 Jud. Bihor Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t ²

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

Bibliakörök és Nőszövetségek tagjai

részére ajánlom beszerezni

Az Ó-szövetségi kijelentés története

[tartalmaz 33 bibliasmertető történetet,
 függelékül a Szentföld leírása] és

Az Új-szövetségi kijelentés története

[tartalmaz 33 újszövetségi bibliai történetet] című
 könyveket, [A Királyhágómell. Egyhker. kiadása]
 Irta: Farkas Kálmán főgimnáziumi tanár
 [Pályanyertes mű]

Ára (legalább 10 darab rendelésnél) 12 Lei portómentesen, utánvét mellett. — Megrendelhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

Nisbetiüs Énekeskönyv - míg a készlet tart -
 darabonként 75 Lei.

REFORMÁTUSOK LAPJA

1. Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Sírada Petru Major (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre: svt 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

○ Megjelenik minden héten szombaton.

Károlyi Gáspár Irodalmi Társaság.

Másfél esztendeje, hogy megalakítását a nagy bibliafordító négy-százéves jubileumi ünnepején tartott nagygyűlés elhatározta és több, mint egy éve, hogy alapszabályát a kiküldött bizottság elkészítette. Tehát mindenki azt hihetné, hogy most e helyen egy év, az első lelkes és széleskörű munkásságban eltelt esztendő gazdag eredményeiről számolunk be.

Sajnos, nem így van. Ma is ott vagyunk, ahol egy évvel ezelőtt. A szép reményekkel elképzelt, nagy jövőre hivatott, fontos millió betöltésére tervezett társaság, ma is csak papíron van meg.

De hát miért? Mi az oka e késedelmezésnek, e nagy halogatásnak? Csak az ünnepi lelkesedés teremtette az eszmét s az ünnep elmúltával a hétköznapi életben nem bizonyult életrevalónak? Ma már nem érezzük hiányát, vagy egyáltalán nincs is rá szükség?

Aki magasabb szempontokból nézi egyházunk életét és aki távolabbra is szokott néha-néha tekinteni, az egy pillanatig sem mondhatja ezt. Számtalan hiány póllása teszi szükségessé és sürgeti e társaság mielőbbi megalakítását.

A szórványokban lakó, sokféle lelki veszélynek kitett hivek lelki szükséglete, a felvett program szerint bibliával, iratokkal ellátása; népies, egyházi, építő vallásos irodalmi termékek s ezzel kapcsolatban vallásos estélyekre, egyháztársadalmi előadásokra alkalmas felolvasások iratása, kiadása: az egyházi tudományos irodalom művelése; szépirodalmunknak vallásos, közelebbről református hatásokkal irányítása; egész egyházunkat reprezentáló komoly, értékes lap, vagy folyóirat szerkesztése; felolvasó délutánok, vándorgyűlések tartása, végül egy református nyomda felállítása, -- mindezek ma is meglevő, állandó szükségletek egyetemes egyházi életünkben.

Jól tudjuk, hogy e célok korántsem valósíthatók meg egyszerre, hanem csak szívós, folytonos munkával. De éppen azért szükséges,

hogy a munkát mielőbb megkezdjük. Azt kérdezzük tehát az illetékesektől: mi az oka az eddigi késedelmezésnek? Talán a taggyűjtés nem nyert befejezést? Akkor számba kell venni a meglevőket és azokhoz mértén fogni munkához. A működő társaság könnyebben szerez magának tagokat, mint a csak papiron levő. Vagy az alapszabályok nem nyertek jóváhagyást? Errenézve is meg kell és meglehet találni a kellő utat és eszközöket.

Tagadhatatlan, hogy egyházunknak sok sebe vár orvoslásra, sok hiány pótlásra. Az is bizonyos, hogy súlyos gondok nehezedenek mindazokra, kik a legelső sorokban állanak. De ne felejtjük el, hogy egyházunknak minden időben két nagy erőssége volt. Egyik a hitélet mélysége, másik pedig a szellemi élet magassága. Munkásságunknak, mellyel a jelent erősítjük és a jövőt alapozzuk, ma is két irányúnak kell lenni. A hitélet mélyítése mellett nem szabad elfeledkeznünk a szellemi élet ápolásáról sem. Ennek egyik kiváló eszközét látjuk a tervezett Károlyi Gáspár Irodalmi Társaságban. Kérjük és várjuk az illetékesektől mielőbbi megalakítását!

Debreczeni István

A magyar református lelkészek öltözete a reformációtól kezdve a legujabb korig.

A boldog reformáció, mint a régi egyházi iróink nevezik az elnyomott lealázott emberi szellem forradalma volt. A felszabadulás hatalmas hullámverése végighömpölygött az emberi társadalmon s mély változásokat, reformokat hozott magával. Tagadhatatlan tény, hogy a reformáció a családi életet, mentalitást, szokást gyökeresen megváltoztatta. A protestáns szellem lépcsőzetes fejlődését, megerősödését élesen kidomborodva még a ref. papok öltözetén is megállapíthatjuk.

A magyar református lelkészek öltözete eleinte — ahogy Kiss Bálint írja — kevés változással ugyanaz volt, mint a róm. kath. alsó papságé s csak később változott külföldi hatás következtében.

Az öltözetek színe eleitől fogva fekete vagy sötétkék volt. A zöld vagy vasszinü togát szigorúan tiltja a debreceni 1630-i zsinat. *Pastoribus toga viridis vel ferreum coloris* — (vulgo Mayszer köpenyeg interdicitur.)

Ozorai Imre békési prédikátor pedig kikel a „Prupion“ köntös, vagy vörös skárlát papidolmány ellen.

Alacsony kerektetejű kalapjuk volt, melynek kis karimáját, szélét eleinte két oldalról, később három oldalon hajtották, akasztották fel, a tetején levő gombhoz fekete zsinórral, 1571-ben Wittenbergben

tanuló magyar ifjak, theologusok, törvényeket szabtak, megtiltották, hogy senki közülük aranyzsinóros és aranygombtollas kalapot ne viseljen.

Viseltek olyan alaku sapkákat is, mint amilyen a kath. papoké, de bélelt volt és körül prémes. Ebben csak odahaza a ház körül jártak, nyilvános helyen ebben járni nem volt szabad.

Jártak fekete posztó süvegben is — Nagyari Benedek kiváló borosjenői lelkész családi cimérén még ma is látható, — de azon „csákot vágni“ még a theologusoknak sem volt szabad. A felső-magyarországi 1667-ben hozott törvény szerint „dissectos pileos uzurpálni“.

A süvegeket később bevonták fekete bárány, nyul, vagy őz bőrrrel (nyesl és nyuszt bőrrrel). Ezt sinkónak hívták s ebben jártak télen át 1790-ig, amikor kiment a szokásból, majd ismét 1825-ben felkapák, egyesek újból viselni kezdték. Ezt a sinkót viselték a debreceni diákok 1700—1750-ig, amikor a háromszegletre felhajlott kalap jött szokásba. A papok pedig 1840-ig a nemzeti viselet felelevenedéséig magastetejű „cilinder“ kerekkarimájú kalapban jártak, úgy nyáron mint télen, azonban később lassanként kezdték a széleskarimájú lapostetejű kalapokat, nemkülönben a fővegeket, kucsmákat viselni s azt a XIX. sz. végéig viselték. Ujabbán csak nagyon ritkán viselik.

A hajukat vállukra leeresztve viselték, de hosszabbra illetlennek tartották, csimbokba kötözni pedig nem volt szabad, törökösen megnyirni sem, mely „turcia rusur“ának neveztetett. Erről említést találunk az 1667-i Canon 27. art.-ban.

Parókát csak kopaszoknak volt szabad viselni, másoktól eltiltattott. „1700-tól a külföldi papok-tanárok között divatba jött a paróka, amit ifju papjaink felkaptak és hajukat levágatván, parókásan „conpareáltak“ egyesek teljesen a divat hatása alatt, feltünően terjedelmesre és sok fordításban készítették el ugyannyira, hogy egyházi krónikás szerint, itthon maradt szerelmeseik alig ismertek rájuk“.

Szél Farkas írja: „Nem is igen diszesmódi volt ez, kivált mikor a paróka megkopott és arra feltették a nagy pirosképű kövér lelkipásztorok a kis háromszögletű kalapocskát“.

A paróka viselet a békés-bánáti egyházmegyében 1808-ig tartott, amikor Öcsödön az utolsó parókás esperes Kuti Ádám meghalván, parókáját is mellé temették.

1750-ben új divatáramlat következtében egyes fiatal papok a paróka viselését elhagyták, hajukat megnövesztették, felfodorítottán, erősen bepudereztek; 1762-ben azonban már e szokás eltiltatott.

Szakállukat és bajuszukat prédikátoraink a reformációtól kezdve a szatmári békekötésig meghagyták.

1680-ban ugyan e szokástól részben ellétek és csak a bajuszt hagyták meg. A paróka bejövételével természetesen ugy a bajuszt, mint a szakáll viselése megszűnik. A XVIII. sz. elejéig tartott ez a divat, amikor újból bajuszt, majd szakállt kezdtek viselni. A kezdeményezés csak a fiataloknál volt tapasztalható.

Nyakkendőket egyesek egyáltalában nem viseltek, nem lévén arra szükség, minthogy elől szakáll, hátul s oldalt a hosszuhaj betakarta a nyakukat; ellenben ingük alacsony gallérja fekete vászonfélével „galand“-dal volt összekötve. Mások fekete fátyol nyakkendőt viseltek csokorba kötve, melynek két vége aranycsipkével volt szegélyezve s egy arasznyira csüngött le a mellükön. 1630-ban a Debrecenben tartott zsinaton eltiltatott. Mások ismét fehér, vagy fekete nyakkendőt viseltek, melyet bojtos selyem zsinórral kötöttek össze, melynek felső részét két vagy három ujjnyira lehajtották, de némelyek szélesre meghagyták ezen behajást és a szélére aranycsipkét varrtak. Ez is eltiltatott a most említett zsinaton. (Collarium habens latam versionem interdicitur.)

1762-ben megtiltották, hogy senki keskeny fekete bársonnyal vagy szalaggal nyakát át ne kösse.

Alsóruhájuk ing, lábravaló. Az ing bőujju volt, melynek a vége nem huzatott össze, szabadon volt. Az ingre vették a felső ruhát, a mellény hosszú volt, térdig ért, gombbal vagy kapoccsal gombolták be. A nadrágjuk bokáig érő, melyet csattos szíjjal kötöttek fel, alul pedig kapsokkal vagy gombokkal szorították a lábuk szárához.

A reformáció elején szokás volt a németeknél rövid, sok ráncu gombos bő nadrágot viselni, melynek a szára csak térdig ért. Ehhez a rövid nadrághoz egy hosszú száru posztóharisnyát, illetve lábszárvédőt, amit azután a nadrághoz gomboltak. Ezt a szokást a magyarok is követték.

A rövid nadrágot „pulider“-nek, a hosszú harisnyát, lábszárvédőt pedig „salavári“-nak nevezték. A pulidert azonban ők nem varratták össze bugyogósan, hanem feszesen testhezállóan szabatták ki.

Ez az öltözet egészen 1750-ig volt szokásba, kivált a tiszántuli ref. lelkészeknél.

A csizmájuk alacsony bőszáru vasparkóju volt.

A salavárihoz cipőt viseltek, melynek orra kerek volt, mint a borju orra és a lábujjak szerint gerezdés és a lábujjakon csak a láb éleit, a sarkat takarta el. Ezt a kerek cipőt bocika, vagy bocikaorrunak és bocskornak nevezték.

Azonban nem minden pap viselt cipőt, mert voltak olyanok is, kik cipő helyett magasszáru csizmát viseltek. 1570 táján e csizmák magassarkuak voltak. Egy tenyérynyi magas sarokra vasparkót verettek;

Az eddig említett ruhákra hosszú nagy dolmányt öltöttek, mely rendszeren bokáig ért (taláris volt.) Ezt eleinte két ujjnyi posztógombokkal kapcsolták össze, amelyeken alól szabadon kétfelé nyitva volt. Később végig szörgombokkal kapcsolták össze és szőrzsínórból készült övvel szorították magukra. 1680 körül már az övet kezdik elhanyagolni és elől csak addig gombolták be, ameddig a kezük ért. Ennek a dolmánynak könyökig igen bő ujjja volt, onnan a kezek fejéig szűkebb, a csuklónál hajtókájával feszes volt. Igen diszes dolmánya Szegedi Kiss Istvánnak vala. Majd a dolmány ujjja végén levő hajtókája igen bő volt és lecsüngött. A rektorok térdig érő rövid dolmányt viseltek, de amikor a templomba mentek, hosszú mentét kellett felvenniök. A dolmányon felül mentét viseltek. Ez leginkább rókabőrrel volt bélelve és szőrmegallérral ellátva. Ujjja eleinte nem volt. A vállaknál hasíték volt hagyva s azon keresztül öltötték ki dolmányos karjaikat. Azonban 1700 körül a kezük fejéig érő bő ujjja volt, mely fehér rókatörökkel volt prémezve.

Ezt a mentét régente subának is nevezték. Miután 1770-ben a németes ruha (rokk) jött divatba, lélen a mente helyett bárány- vagy rókabőrrel bélelt „kaput rokk“-ban jártak. Voltak azonban, kik hosszú, fekete, báránybőrrel, rókamájjal, vagy farkasbőrrel prémezett bő bundában jártak. A ruha torkos, hosszú mente mindazonáltal némely idősebb papoknál szinte 1800-ig megmaradt. Az 1802-i sup. constitúcióban megvan tiltva, hogy a hosszú mente alól is prémes legyen, mert ez haszontalan fényűzés, hiábavaló kiadás.

Nyáron a mente helyett közönséges istentiszteletekre palástot hordoztak, togát. Ez olyan forma volt, mint a mente, csak hogy prém helyett más anyagból készült a hajtókája. Ez 1600 táján olyan szabásu volt, mint a magyar szűrnek, csak egy tenyéryi szélességű vala a gallérja, az ujjának pedig csak fele vala meg, az is felül kivala hasítva és így összegombolva. Angol fekete posztóból készült „eggyel egész életében megérte a pap.“

A XVIII. sz. elején már nincsen ujjja a palástnak, hanem olyan forma, mint egy magyar köpenyeg. Egyesek galléra kerek, másoké szegletes, vagy kifanyarodott és csipkés. Szőrféle anyagból, vagy selyemből készült.

1730-tól kezdve egyszerűsödik a papok öltözete. Az akadémiáról visszatért ifjú papok egészen német ruhában jöttek haza, t. i. háromszegletes kalapban, nagy parókában, bajusz és szakáll nélkül; melleken nagy fodrok, a dolmány helyett nagy hátravágó elől csak egy-két gombbal bekapcsolható, de azért egyik eleje végéig volt rakva nagy gombokkal, két oldalról fedeles két jó nagy zseb; az ujjja könyökig bő, melyből a fodros ingujj kilógott.

„A német ruhában való járás 1761-i sup. constitucióban eltiltattott, mert nem mindenkinek tehetik, hogy abban járhasson, mesterembert sem kap, aki azt elkészíti s többnyire a prédikátornak csak maguk mulogatását szolgálja. Így történt meg azután az, hogy sokan fele német, fele magyar ruhában jártak cudarul és rongyosan, mely farsangosokat illet s botránkozásul vagon“.

Majd meghagyatott hogy minden pap hosszú magyar dolmányban járjon, „azonfelül, mikor prédikál, ha nem is volt akadémiákon, fekete palástot vegyen fel és így élesitse meg a szent szolgálatot“.

Ilyen szigorú ragaszkodás sem volt képes megtartani a magyar ruhát papjaink testén, mert II. József uralkodása alatt szigorúan eltiltattak annak viselésétől, hogy népeik előtt jó példával menjenek elő. Ez időtől fogva csak a palástot tekintik kötelező öltözéknek.

Az 1762-i rendelkezés szabad utat nyitott a vegyes ruházatnak a külföldi érintkezés teljesen befolyásolta a református papok öltözetét. A XVIII. sz. vége felé és a XIX sz. elején volt a legnagyobb kavardás az öltözet megválasztásánál. A papok teljesen a germán városi divathoz alkalmazkodtak. Így alakult ki az u. n. városi öltözet „bürgerek“ ruházata, amely minálunk is hamarosan elterjedt.

Az angol, francia, német és osztrák divatáramlat hatása, nyomai csak 1830 felé kezd elhomályosodni. V. Ferdinánd uralkodása idején ismét erőre kap a nemzeti tradíció. Először Erdélyben, majd tiszántuli és inneni kerületekben divatba jön a magyaros viselet, de ez alkalommal sokkal nagyobb szeretettel és ragaszkodással öltözték magukra a festői szépségű magyar ruhákat, izig-vérig magyaros motívumokkal díszítve. A szabadságharc idejében a legdiszesebb mentéket viselték, különösen akkor, mikor a nép élén tevékenykedtek, egyházuk, fajuk, érdekében és védelmében munkálkodtak.

A XIX. sz. második felében jelentékeny változás nem volt észlelhető. Divatba jön az u. n. „Kossuth“-kalap és szokásban maradt egészen a XX. sz. elejéig. Az erdélyi egyházkerületben az idősebb lelkészek még ma is viselik.

Ez időtől kezdve erős elpolgáriasodási folyamat következik, ami jellemzi az öltözéket. A külön papi ruha lépcsőzetesen megszűnik, csak a mindenkori sötét ruha: Ferencz József-szabású császárkabát lett divatos. Keménykalap a „cilinder“ és a francia kötött nyakkendő. A nyakkendőviselésnél volt tapasztalható némi variáció: csokor, Petőfi-nyakkendő stb.

Az abszolútizmus idejében teljesen elpolgáriasodott.

1870-től kezdve már nincs a szó eszményi értelmében papi öltözék. Az 1887-i zsinat óta a református lelkészek csak a palást és a

főveg alkalmi viselete ad külső megkülönböztetést a világi, polgári egyénektől.

A liberális szellem, gondolkozás teljes diadalt aratott.

Ma már a papi öltözékről nem beszélhetünk. Ünnepi alkalomkor még látható a kötelező sötét ruha viselése, de nem mindenkinél, egyébként különböző színű, szabásu öltözetek jöttek divatba, különösen a fiatal lelkészeknél, kiknél azonnal észrevehető, hogy nem a divallapokat forgatókhoz tartoznak, mert sokszor megállapíthatatlan szabásu, izlésü ruhát viselnek.

Vajjon így jó, ez a helyes?

A külső nem lehet közömbös egy prédikátor, orátor, népvezér, oktató tanító előtt.

Ez a szokás nem maradhat sokáig.

Az összeülő romániai magyar református egyetemes zsinat figyelmét ez valószínűleg nem fogja elkerülni.

Borosjenő.

Major László Károly.

Az ORLE közgyűlésének megemlékezése

és köszönete a múlt évi nagykárolyi Károlyi Gáspár emlékünnepélyel kapcsolatban.

Az ORLE közgyűlési jegyzőkönyvében a következőkben emlíkezik a jubiláris ünnepegről:

Főtitkár jelenti, hogy a múlt évi ORLE közgyűlés megbízásából, mint az ORLE és az Országos Presbiteri Szövetség képviselője és a Debreceni Tisza István Tudományegyetem hittudományi karának megbízottja, résztvett Károlyi Gáspár bibliafordító születése négyszázéves jubileumi emlékünnepén Nagykárolyban, az erdélyi és királyhágói egyházkerületek ünnepélyes összejövetelén. Nemcsak a hivatalos üdvözlő beszédben, hanem a tanácskozásokban való élénk részvétellel s a gyűlésen kívüli testvéri érintkezéssel is igyekezett kifejezésre juttatni azt a mélységes szeretetet és ragaszkodást, hitbeli és faji egységet, amely az ottani testvéreink iránt szívünkben él. Melegen emlékszik meg a nagykárolyi református egyház vezetőségéről, dr Makkai Sándor erdélyi és Sulyok István királyhágómelléki püspökökről, Vásárhelyi János, Csernák Béla egyházkerületi főjegyző, a kolozsvári theologia akadémia professzorairól, a szatmári és szatmárvidéki lelkészikarról, mint akik őt hivatalos küldetésében a legmelegebb szeretettel elősegítették s ezzel megbízói iránti tiszteletüket és ragaszkodásukat kifejezték.

Közgyűlésünk örömmel fogadja a főtitkár jelentését, a maga részéről újlag is hálásan adózik Károlyi Gáspár emlékének és a nagy-

károlyi református egyház vezetőségének, Makkai Sándor erdélyi és Sulyok István királyhágómelléki püspöknek, Vásárhelyi János és Csernák Béla egyházkerületi főjegyzőknek és a kolozsvári theologiai professzoroknak, a szatmári és szatmárvidéki lelkészi karnak a maga részéről is a leghálásabb köszönetét nyilvánítja és kívánja az ottani reformátusság életére Isten gazdag áldását.

IRODALOM

Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?

Prédikációk és előadások. Irta: *Derzsi Endre*. Szerző kiadása. 64 l. Ára 80 Lei.

Tizenegy prédikáció, egy alkalmi keresztelési beszéd, három előadás és egy cikk van az egyszerű, de csinos kiállítású könyvben. A prédikációk közül hét közönséges vasárnapi, egy virágvasárnapi, egy anyáknapjára, egy hősök oszlopának felszentelésére, egy pedig Károlyi és Bethlen emlékünnepélyére való. Az előadások a családi és iskolai nevelésről, a biblia mint az ifjuság életformáló hatalmáról és a külmiszióról szólnak.

Minden beszéd biblikus és textusszerű. Az alapigék legnagyobb része közismeri, amelyekről sok prédikációt hallottunk, olvastunk és mondtunk, de mindegyikről figyelmet megragadón és lekötőn, melletti áhítatot keltve és építő hatással tud szólni. Nem akar nagy gondolatokkal elkápráztatni, sem tudását fitogtatni. Nem találunk bennük hiu bölcsekedést, hanem élő hitet, melyen megérzik, hogy saját tapasztalatoknak eredménye, továbbá meggyőző erőt, mely megfogja a sziveket és lelkeket. Mondanivalóit természetes könnyedséggel és közvetlen egyszerűséggel adja elő, de egyben nemes szónokiassággal minden póz, vagy mesterkéltséget nélkül.

Nyelve magyaros, gördülékeny sőt lendületes, egész előadása világos, logikus, amellyel könnyen tud hatni a hallgatóra.

Mindent összevéve e beszédek szívből fakadtak és szívhez szólanak s ezért építők és értékesek.

HIREK

Lelkészeltekítés. Folyó hó 4-én iktatta be Főtiszteletű *Sulyok István* püspök ur *Orosztán István* volt nagyváradi segédlelkészt a paptamási-i lelkészi állásba. A paptamási-i egyház presbitériuma egyhangu meghívása folytán választotta meg, az új lelkész a több mint két év óta üresedésben lévő lelkészi állásra. A beiktatás ünnepélyes keretek között történt

meg, úgy a község, mint a környék nagy részvétele mellett.

Lelkészi államsegélyek november és december havi részletél többszörös sürgetés és minden lehető mód igénybevételevel sem sikerült az elmúlt év folyamán kézhez venni, mert a minisztérium idevonatkozó intézkedése, illetve a pénz kifizeté-

sére vonatkozó hitelezés az évi zárlat után érkezett meg a pénzügyigazgatóságához, amikor az már érvénytelen volt. Az utalványoknak újból való érvényesítése azonnal kéretelt és a kapott ígéretek alapján minden remény meg van rá, hogy rövid időn belül azok érvényesítve és az elmaradt államsegélyek szétosztathatók lesznek.

Itt említjük meg, hogy az október havi államsegélyeket az egyházkerületi pénztár még december hó 17-én szétosztotta és a szokásos úton azokat az egyházmegyékhez el is küldte. Több reklamáció érkezett ugyanis a bánáti egyházmegyéből arra vonatkozólag, hogy egyesek még ezen államsegélyt sem vették kézhez.

Királydarácon karácsony estéjén a szépen kivilágított templomba a gyülekezet buzgósága tiszta szívet és alázatos lelket vitt a Jézus elé. Az Ige hirdetése után a Református Nőszövetség az állami iskolába járó 67 ref. tanköteles gyermeket irkával és íróeszközökkel látta el. Lelkészkérte a gyerekeket, hogy az irkát írják tele a bibliából és a zsolnáros énekeskönyvből. Ha az ajándék nem is nagy, de mivel szívből jövő, hisszük, kedves az Isten előtt!

Nagyzerindi karácsony. A „Nőszövetség“ kezdeményezésére mintegy 50 iskolás gyermek hintegte a kultúra és a jézusi szeretet magvait. A „Telefon“ c. 1 felvonásos szindarab a legnagyobb dicséretére vált a szereplőknek és odaadó tanítójuknak: Csósz Ferencné állami tanítónőnek. „Az első iskolai nap“, Vera és a betűk“ egy felvonásos és „Árva Julis karácsonya“ c. két

felvonásos szindarabok Baloghné M. Erzsébet tanítónő buzgólkodása folytán sikerrel adták elő. Az egyes felvonások közötti szüneteket szavaltatok és énekszámok tették kedvessé. Az iskolás leányok kar- és szólóénekei Juhász Lajos, a fényben uszó, csillogó-villogó karácsonyfa s a rajta levő sütemények, cukrok és szeretet csomagok elkészítésének érdeme Juhász Lajosné, tanító feleségét illeti. A szereplők öltöztetésének előállítására, a rendezés nehéz munkájára özv. Kopka Antalné nőszövetségi pénztárosnő, az alakítások Hevesi József és neje volt helybeli tanítók kiváló ügyességéről tettek bizonyosságot. Az ünnepély végén 250 db szeretet csomag osztatott ki a gyermekek között. Lelkészkérte a zárószavai után úgy a kicsinyek, mint a nagyok boldogan tértek haza hálaikkal. Az ünnepély tiszta jóvedelme „Hősök emlék-alap“ címen takarékbba tételt. Ugy az erkölcsi, mint az anyagi sikerért Istennek legyen dicsőség. Azok pedig, akik az ünnepély rendezése és sikere érdekében fáradtak, fogadják a Nőszövetség hálás köszönetét.

Szabolcska-ünnepély Gátalján. A gátaljai fiókegyház (Bánát) kebelében működő Nőszövetség újév első napján sikeres és szépen látogatott Szabolcska-ünnepélyt rendezett. Emlékbeszédet Bodnár László beszolgáló lelkész mondott. Utána monosnagyszántói Bige Adrienne, Vass Béni és Marjai Erzsébet nagy hatással szavaltak Szabolcska-költeményeket. — Majd Seiler Mária ifj. Papp Ferenc dr hegedűkíséréte mellett Szabolcska: „Grand Cafféban“ című Sir a nóta, magyar nóta kezdetű

zenésített költeményét énekelte el igazi műértéssel. Az ünnepség után teaestély volt, melyen a nőszövetségi elnök vezetésével a Nőszövetség tisztikara vendégelte meg nagy szívélyességgel a nagyszámú közönséget. Az ünnepély tiszta jövedelme imaház-alapra fordított.

A Nagyvárad-olaszi-i Református Nőszövetség hetedik kultürestélye január 11-én a ref. leánygimnázium dísztermében folyt le. A műsort a Boda-kvartett művészi játéka vezette be. A magyar klasszikusok ismertetése során most Kiss Károly váradvelencei lelkész tartott előadást: „A nő Tompa Mihály költészetében” címen. Az előadás közben előforduló költeményeket Kiss Kató, Kiss I'ona és Volentik Endréné mutatták be. Az estélyt Nagy Gizella énekszáma, akit Bleyerné Garzó Adél énektanárnő kísért és Thúry Klára zongorajátéka gazdagította. Ugy a nagyértékű előadást, mint a pompás művészi számokat a nagyszámmal egybegyűlt közönség hálás elismeréssel jutalmazta. A nyolcadik kultürestély január 25-én lesz, amikor Nosz Gusztáv tanár tart előadást: „A nő Vörösmarty Mihály költészetében” címen.

Műkedvelő-előadás Kis-peregen. Fényes sikerű műkedvelő-előadást rendezett a karácsonyi és ujévi ünnepek alatt a kis-peregi ref. egyházban, az egyház énekkara Juhász Gyula ref. ig. tanító vezetése alatt. Zilahy Lajos „Süt a nap” című 3 felvonásos vígjátékát adták elő a műkedvelők egyáltalán nem várt precíz betanulással. Igen nagy hatást keltett. A dalárda karéneke, a magán énekszámok és a szereplők mindannyian igen jól és szépen adták elő szerepeiket s így méltán megérdemlik, hogy dicsérettel említsük meg róluk. Az estély sikere különben Juhász Gyula ig. tanító odaadó fáradozásainak köszönhető. Az előadás tiszta jövedelme az egyház és a dalárda javára fordított.

Megjelent Sárközi Lajos: Őt hallgassátok. Egyházi beszédek. Ára 140 Lei. Kapható a szerzőnél, a szatmárnémeti-i lelkészi hivatalban. Ismeretlni fogjuk.

Társszerkesztők; Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-számítól váltókat. Folyósít jelzátog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a triestli „Adriai”
biztosító-társaságot. 3**

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület iratterjesztésének könyvjegyzéke:

								Lei		
935	sz.	Biblia	30×21 cm.	80¢	915.	sz.	Biblia	17×12 cm.	400	
926	"	"	24×16	"	914	"	"	17×12	"	200
925	"	"	24×16	"	912	"	"	17×12	"	150
932	"	"	28×20	"	911	"	"	17×12	"	120
923	"	"	24×16	"	909	"	"	17×12	"	100
922	"	"	24×16	"	908	"	"	17×12	"	90
920	"	"	21×13	"	907	"	"	14×10	"	300
921	"	"	21×13	"	906/a	"	"	14×10	"	350
965	"	Ujszövetség,	bőrkötés,	aranyozott szélü	---	---	---	---	---	150
963	"	"	vászonkötés	aranyozott széllel	---	---	---	---	---	80
961	"	"	vászonkötés	---	---	---	---	---	---	50
954	"	"	papirkötés	---	---	---	---	---	---	25
952	"	"	papirkötés	zsoltár nélkül	---	---	---	---	---	20
941	"	"	vászonkötés	---	---	---	---	---	---	60
Zsoltárok könyve		---	---	---	---	---	---	---	---	4
Ujszövetség		---	---	---	---	---	---	---	---	4
Képes ujszövetség		---	---	---	---	---	---	---	---	5
Ravasz L.: Hazafelé, imádságos könyv		---	---	---	---	---	---	---	---	200
Maradj velem, imádságos könyv		---	---	---	---	---	---	---	---	60 és 80
Új hangjegyes énekeskönyv		---	---	---	---	---	---	---	---	120 és 170
Zsoltár kisbetűs		---	---	---	---	---	---	---	---	82
Révész I.: Akikre nem volt méltó a világ		---	---	---	---	---	---	---	---	40
Dr Vasady B.: A valláspszichológia fejlődésének története		---	---	---	---	---	---	---	---	120
Forgács Gy.: Belmissziói utmutató		---	---	---	---	---	---	---	---	120
Dr Makkai S.: Öntudatos kálvinizmus		---	---	---	---	---	---	---	---	50
Dr Makkai S.: Gyöngyvirág		---	---	---	---	---	---	---	---	40
H. Kiss G.: Árva Bethlen Kata		---	---	---	---	---	---	---	---	60
Dr Kristóf Gy.: Az erdélyi magyar irodalom múltja és jövője		---	---	---	---	---	---	---	---	130
Az Ur csodásan működik (Bibliaköri vezérfonal)		---	---	---	---	---	---	---	---	16
Itt az Isten köztünk (Bibliáolvasó kalauz)		---	---	---	---	---	---	---	---	28
Zengjen hálaének (Énekeskönyv)		---	---	---	---	---	---	---	---	25
Vallásos versek gyűjteménye		---	---	---	---	---	---	---	---	35
Képes újtestamentum és zsoltárok (kötve)		---	---	---	---	---	---	---	---	30
Szentimrei J.: Verses magyar krónika		---	---	---	---	---	---	---	---	40
Dr Nagy G.: Kálvinista jellemképek		---	---	---	---	---	---	---	---	80
Hol az igazság?		---	---	---	---	---	---	---	---	5
Képek a múltból		---	---	---	---	---	---	---	---	8
Ünnepnapok I. és II. sorozat füzeteként		---	---	---	---	---	---	---	---	4
Csathóné: Mesék és elbeszélések		---	---	---	---	---	---	---	---	16
Bibliai mondások, karton papíron darabonként		---	---	---	---	---	---	---	---	12
Vasárnapi iskolai lapok, képpel		---	---	---	---	---	---	---	---	2
Levelező-lapok bibliai mondásokkal,		---	---	---	---	---	---	---	---	darabonként 1, 2, 3, 5, 6,
Bibliajelzők		---	---	---	---	---	---	---	---	darabonként 1, 1 50, 2

**Lelkészli hivatalok megrendeléseit 3 hónapi bizományba
adják.**

Nagytiszt. Ref. Lelkészi Hivatal
L o c o,
Calea Victoriei [Kolozsvári u.] 61.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t ⁵

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelevények és harangállványok. — Villamos haranghuzó motorok.

Bibliakörök és Nőszövetségek tagjai

részére ajánlom beszerezni

Az Ó-szövetségi kijelentés története

[tartalmaz 33 bibliaismertető történetet,
függelékül a Szentföld leírása] és

Az Új-szövetségi kijelentés története

[tartalmaz 33 újszövetségi bibliai történetet] című
könyveket, [A Királyhágómell. Egyhker. kiadása]

Írta: Farkas Kálmán főgimnáziumi tanár
[Pályanyertes mű]

Ára [legalább 10 darab rendelésnél] 12 Lei portómen-
tesen, utánvét mellett. — Megrendelhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

**Risbetűs Énekeskönyv - míg a készlet tart -
darabonként 75 Lei.**

REFORMÁTUSOK LAPJA

Magyar Királyság—Erdélyi Királyság—Egyházközségi Hivatalos Közlöny

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Or-uloa) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évr: 550 lel. Fél-évrre 275 lel. — Lelkészek és tanítók saját személyökre: jvl 350 lel előfizetési díjért kaphatták meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lel.

○ Megjelenik minden héten szombaton.

Miért dolgozom?

Nincs kérdés, melyet gyakrabban kellene feltenni és amelyre elkiismeretesebben kellene megfelelni a lelkipásztornak, mint ez: *miért dolgozom?* Mert dolgozni ugyebár, minden pályán, a miénken is, sokféle indokból lehet. Lehet *kényszerűségből*, épen csak annyit, hogy megtarthassam az állásom és biztosíthassam olyan-amilyen mindennapi kenyerem; lehet *megszokásból*, mert fiatalkorom beleállított a munka taposó malmába s ma már ez együtemü robot nélkül nem is tudom elképzelni az életem; lehet *kötelességből*, mert becsületbeli kérdésnek tekintem, hogy a rámbizott és vállalt munkát elvégezzem s tisztességes ellenszolgáltatással érdemeljem ki az állásom biztosította barna, vagy fehérebb kenyeret; lehet *ambicióból*, mert munkám után elismerésekre, sikerekre is vágyom s ki akarom érdemelni vagy a több tisztességet, vagy a fehérebb kenyeret; lehet aztán *hivatásból*, a *küldetés átérzéséből*, ha rájöttem arra, hogy én nemcsak névleg, de lényeg is az én Istenemnek szolgálja vagyok s parányi és gyarló életemnek csak az esetben lehet értéke, ha nem az én kisebb, vagy nagyobb darab kenyerem és óhajtott karrierem kicsinyes szempontjai, hanem az én Uram dicsősége szolgálatának felséges szempontja alá helyeztem az életemet.

Ilyenformán a kérdés: miért dolgozom? mélyebb betekintés után így alakul: *kiért dolgozom?* Ha nagyon önző vagyok, dolgozhatom csak *magamért*, még a legközelebbi hozzátartozók érdekeit is felejtve; aztán csak a *családomért*, amikor az hajt munkára, mégpedig néha a hivatásommal ellenkező munkára, hogy előteremtsem a kenyeret, ruhát, vagy a taníttatási költséget; aztán a *gyülekezetem tagjaiért*, tanítgatván őket, hogy többet lássanak a világból és hitet plántálgatván beléjük, hogy több békességük legyen a világban. Dolgozhatom általában *kálvinista hittestvéreimért* és *magyar fajtestvéreimért*, hisz van mit, sok helyen szakadozóban a békesség, hűség, szeretet és

kitartás kötele; sok felől kiált a nyomor és jajgat a kötözésre váró seb; végül dolgozhatom hitre és fajra való tekintet nélkül *az emberiségért*, ha van szemem a népeket emésztő nyomoruságok és igazságtalanságok meglátására, szivem az átérzésére s képességem s bátorságom a gyógyítására.

Mindez esetekben többé vagy kevésbbé tiszteletreméltó szándékkal *csak emberéért* dolgoztam. Emberekért, emberi elgondolások alapján, emberi módon. Lehet talán, hogy a munkám szép volt, látszólag eredményes is volt, de öntudatlan volt, nem az Isten szolgájáé volt, mert nem közvetlenül munkálta az Ő dicsőségét. Nem azért akartam többre vinni a pályámon, hogy az Ő dicsőségét szélesebb körben szolgáljam, nem azért feküdt lelkemen a gyermekeim, vagy hiveim tanításának gondja, hogy Neki engedelmesebb fiaikat és leányokat neveljek, nem az Ő szemével néztem a bajt és nyomoruságot és nem az Ő szándékait kerestem egyházam, népem és az emberiség mai próbáltatásában, mindeneket csak emberi szemszögből néztem, emberi mérték alá fogtam és emberi erővel és eszközökkel kívántam megoldani. Ezért volt aztán, hogyha nem jött pályámon a várt siker, zugolódtam; ha a hiveim nem akartak nekem deferálni, kimondtam a szentenciát, nem érdemes velük kinlódni; ha hosszúra nyult a bajok és nyomoruságok éjszakája, nem tudtam hinni a virradatban és ha nem kedvem szerint folyt a történések folyója s rövidlátó szemem nem látta a kivezető utakat, elvesztettem a reménységemet egyházam, népem és az emberiség jobb jövőjében.

Milyen más, mennyivel szebb, derüesebb a világom, áldottabb a munkám, kitartóbb és reményteljesebb a lelkem és harmónikusabb az életem, ha nemcsak mondom, hanem boldogan hiszem, hogy bármily gyarló vagyok, mégis az én jó Istenemnek vagyok (nemcsak névleg, de tényleg is) a szolgája, ha pedig az Ő szolgája vagyok, nekem mindeneket Ő éretele, az Ő parancsai szerint, az Ő dicsőségének munkálására kell cselekednem. Kötelességem marad így is megtenni mindent, amit a kapott talentumok felhasználásával a magam és családom, népem és egyházam s általában embertestvéreim sorsa javítása érdekében jó lelkiismerettel megtehetek, de most már mindezeket nem emberekért és nem magamra hagyatva, hanem Istenért és az Ő segítségével teszem, tehát sem elbizakodottságra, sem kétségbeesésre nincs okom. Tudom, nélküle semmit, Vele mindent elérhetek. Nélküle nem lehet igaz örömöm sem a családomban, sem a gyülekezetemben. Vele minden gondra, bajra, sebre vigaszt és gyógyírt találok s Vele nem fogy ki soha a türelmem és nem vész el soha a reménységem. Boldog, aki rájött, hogy

csak Vele élet az élet, csak az Ő útján érdemes járni, csak Benne érdemes hinni, s egyedül csak Érette érdemes küzdeni és dolgozni.

Ardai Aladár.

A mi hivatásunk.

Felfogásunk szerint az igazi lelkeszi élet egy soha be nem végződő iskola, melyben a folytonos tanulás és tanítás a mindennapi teendő. Sajnos azonban, hogy e megállapítás épen ma csak jámbor óhaj és be nem váltható gyarló kívánság. Ezt olvasva, vagy hallva önként fakadt a kérdés ajkunkon: de hát mi ennek az oka? Röviden felelhetünk reá: a mindennapi gond. Szinte visszatetszően hangzik e kijelentés, pedig sokonkat elkísér az aggodalom és levertség még a templom küszöbén belül is. Első helyen tehetünk erről fájó bizonyágot mi gyermekeket neveltető családapák, kik nem egyszer szorongó szívvel kilincselünk egy kis kongrua előlegért, hogy gyermekeink tandíját s b. kifizethessük. Mindehez hozzájárulnak még egyéb családi dolgaink, gazdálkodási teendőink és egyházunk anyagi ügyeinek intézése, vagy legalább is ellenőrzése.

Ha rágondolunk azokra a hajdani „más” időkre, midőn a szeretet párosult a becsületességgel és a jó öreg kurátor tiszteletteljes bejelentése az öröm és megelégedés hangján mondta: Tiszteletes uram, elvégeztük a vetést, vagy behordást, avagy párbért szedni megyünk. Ezzel és így zavarta meg a lelkeszt az egyház gondnoka, nem úgy, mint ma, ha jól meggondoljuk, még eképen sem zavarja, hanem teljesen magára hagyja. Ott a föld éljen meg belőle, hallhatjuk akárhányszor, akárhány helyen, nem törődve egyáltalán azzal, hogy a lelkesznek nem a szántás-vetés, vagy épen a felesek ellenőrzése volna igazi hivatása.

De hogyan is törődne a gondnok, vagy presbyterium azzal, hogy lelkesze ne terheltessék a megélhetés gondjaival, mikor felfogásuk szerint, úgy sem dolgozik semmit. Igaz, hogy egészen még nem tart ott, hogy szántson és vessen, de nem sok hiányzik tőle. Az pedig, hogy tanul, vagy tanít, szerintök nem munka. Sokkal fontosabb azonban előttünk az, hogy a reájuk háruló eklézsia dolgokkal sem törődnek. Óh, ha csupán a gondnok és presbyterek ügyelnének fel, hogy ne mondjunk egyebet: az egyházi épületekre, bizony azok nagy része már rég összeomlott volna.

Szomorú valóság az, hogy legtöbb eklézsiát csak a kiskapufélfa mellől igazgatnak a presbyterek, nem egyszer szidván a papot az ő mulasztott hibáikért, hanyagságukért, vagy épen azért, mert figyelmeztette, esetleg kérte valaminek a megcsináltatását tőlük.

Igazi felfogásunk és hivatásunk így szenved csorbát és válik a mindennapi élet gondterhes küzdelem iskolájává.

Nagyon tévedne azonban az, aki úgy az itt elmondottakból, valamint már előzőleg, a díjlevélre vonatkozólag más alkalommal írottakból, arra következtetne, hogy szívünket teljesen az anyagiakra: a pénzre vetettük. Sőt épen ellenkezőleg. Ugyanis célunk mindenkép az kívánna lenni, hogy díjleveleink visszaállítása és egyéb jogos alapon nyugvó törvényes fizetésünk megadása, kiszolgálása mellett arra a territóriumra jutnánk, mely egyedüli élethivatásunk és munkakörünk. Legyen a mi mindennapi teendőnk igazán a tanulás és tanítás, melyre épen ma oly nagy szükség van. Küzdenünk kell ezért minden erőnkől — és küzdeni is fogunk Istenben vetett erős hittel, hozzákapcsolt minden akarattal, — nem minden remény nélkül. Így és csak akkor teljesíthetjük azon kötelességeinket, hogy magunk részére igazi ájtatosságot, mások részére lelkigondozást végezhetünk. Csak a fentiek megszűnése, az utóbbiak elérkezése engedheti azt meg, hogy a vasárnapi iskolától a nőszövetségekig és a hivek látogatásától a házi istentisztelet tartásáig belmissziót végezhesünk, magunkat életszükségesnek, nem pedig feleslegesnek, vagy épen tehernek éreztetessünk az eklézsiák hiveivel, kik még ma nem emelkedtek fel azon tudatra, hogy mi is dolgozunk, dolgozni kívánunk, és pedig őérettük, legnemesebb részükért: az Isten Ilekének bennük való megnyilatkozásáért.

E munkakört kell biztosítani mindenekelőtt részünkre és aztán nem mulja felül képességünket semmi, mert lesz időnk, erőnk igazi lelkesítő életet élni, melyben a tanulás és tanítás folytonos iskolája e földön végig kíséri bennünket. Ezt óhajtuk ezt kívánjuk mi, mikor az anyagiakról szólunk, melyek eltölnak bennünket élethivatásunk igazi céljától.

Barcsa Mihály.

Beteg gyermekek.

A világháború nemcsak az azt végig küzdő embergeneráció lelkiületét enerválta, sőt töltötte meg pathologikus tartalommal, hanem a következő generáció lelkiületében is óriási rombolásokat végzett. Szomorúan tapasztaljuk ezt mi, akik a jövő generáció nevelésével foglalkozunk; konstatálni vagyunk kénytelenek, hogy a gyermekhisztéria és más lelki bajok sorvasztják a jövő generációt úgy, hogy általában a gyermekek irritabilitásáról beszélhetünk.

Hogy most a gyermekek atavizálták e ezeket a lelki bajokat, vagy szerezték-e a család ingerlékenysége s a gazdasági dezorgani-

záltság következményeképpen fellépő gyengébb táplálkozás, vagy mind a három tényező behatása folytán: ennek a megállapítása mélyebb lelkianalízist igényel s a szakemberek dolga, a mi feladatunk csak annak a megállapítására szorítkozhatik, hogy a gyermekek mentalitása megváltozott s a nevelés terén a háboruelőtti módszerekkel maradandó eredményeket ma el nem érhetünk.

A gyermeki lélek, ez a nagy misztérium napról-napra újabb és újabb problémák elé állít bennünket, amelyeket az iskolából hozott direktívákkal meg nem oldhatunk s szakértelmünk hiányossága következtében a konfliktusok növendékek és nevelők között állandó jellegűekké válnak.

És itt igazat kell adnom azoknak a jónevű kartársaimnak — Asztalos Boriska, Beregi István — akik aktív tanításkodásom előtt polémiáink közben azt hangoztatták, hogy a gyermekpszichét újból ki kell tanulmányozni annak, aki a mai gyermekre eredményesen hatni akar s a nevelés háboruelőtti módszerei a tanító kezében csődöt mondanak.

De hát ki rendelkezik közöttünk annyi pszichológiai tudással, hogy a gyermekek között eredményes psichoanalízist végezhesen? Tudomásom szerint megjelent már a könyvpiacra egy pár idevonatkozó munka, de hát ki van ma közöttünk abban az anyagi helyzetben, hogy ezeket a nélkülözhetetlen műveket megszerezhesse? Én legalább csak hírből ismerem őket s nagy szolgálatot tenne a nevelés ügyének, aki ezeket olvasva legalább nagy vonásokban közkinccsé tenné e lap hasábjain.

Igy hát ezúttal csak a saját tapasztalataimra támaszkodhatom ezen a téren s úgy vélem, hogy hasznos szolgálatot teszek a nevelés ügyének már a kérdés beállítása által is s ha egyet-mást elmondok róla, míg szakembereken keresztül az egész kérdés nagy komplexumába beláthatunk.

A mai gyermeknek általában igen nagy az irritabilitása: ingerlékeny társaival szemben; izgékony és nehezen fegyelmezhető az iskolában; hamar kimerül figyelő ereje; gyorsan ellankad tanulási kedve; felületes, kapkodó dolgozatainak az elvégzésében; eltompult az érzéke az erkölcsi dolgok iránt; egészen szokatlan korban jelentkezik sexualitása; egyáltalában nem reagál finomabb behatásokra: egyszóval egy új, szokatlan gyermekmentalitással áll szemben a mai kor nevelője.

De ezek még a szelidebb esetek. Ezeken kívül a pathologikus jelenségeknek egész sorával találkozunk olyan jelenségekkel, amelyeket osztályozni csak szakember tudhatna s amelyek sokszor minden nevelői behatást csaknem teljesen semlegesítenek s amely esetek a háboru előtt ritkaságszámba mentek.

Példák: Az egyik tanítványom arca a nevetés grimaszába rándul, amikor a legkomolyabbnak kellene lennie. Panaszkodott, hogy sokszor kikapott már érte, de ő nem akarja. Eleinte magam is rászóltam, de csakhamar észrevettem, hogy beteg gyermekkel állok szemben.

Egy tanítványom savószínű, zavaros szemeket mereszt rám; ha megszólítom, óvodáshoz illő, naiv feleleteket ad: az idióta benyomását kelli.

Egy fiu egy pillanatig nem tud nyugodtan megülni a helyén. Izeg-mozog, zavarja a szomszédait s ha kérdőre vonom, olyan mély melankólia ül ki az arcára, mintha magánkívül volna.

Egy leánynak olyan zavaros a tekintete, mintha hályog volna a szemén, különben kleptomániás. Sokat verték és csufolták azért, én csakhamar felfedeztem, hogy beteg.

Egy fiu, ha korholom: gyilkos tekintetet vet rám, majd zavaros lesz a nézése s egy elborult gyermekvilág mered rám a szem fátyolos ablakán át.

De tudnék még 3–4 ilyen kirívó példát felemlíteni s ami szinte lesújtó, mindez egy 60-as létszámú iskolában, ami több mint 10%-nak felel meg.

De nem maradhatunk ezen szomorú tény konstatálása mellett; rossz orvosok volnánk, ha nem lépnők át a diagnózis határait.

Mindég áldozatos volt tanítónak lenni, de ma sokszorosan áldozatos a tanítói hivatás. A tanítónak ma — különösen a nemzetiségi tanítónak — emberfeletti embernek kell lennie, ha a nevelés nagy ügyének használni akar. Emberfeletti embernek kell lennie, hogy amikor az iskola ajtaja becsapódik mögötte, az iskola ajtaján kívül tudja hagyni a — szinte munkanélküliével határos — nyomorának a tudatát és minden egyéb, a mai kor lelkén rágódó nyomoruságot. Bölcsnek kell lennie, hogy megértse, miszerint a mai elnyomított életünknek nem lehet magasztosabb értelme, minthogy ezt a romot önfeledten odadobjuk egy jobb jövő fundamentumának a törmelékeihez.

Akit a mai kor nyomoruságai annyira irritálnak, hogy a jobb jövő vágyától s a hivatása lázától megiftasulva nem tudja magát a gondoktól emancipálni: az ma többet árt, mint használ a nevelés magasztos ügyének.

Nincs több olyan ragadós betegség, mint az idegesség, mely pillanatok alatt átragad az egész iskolára és minden komolyabb nevelői befolyást lehetetlenné tesz. Viszont a tanító nyugalma, türelme zsongítólag hat még a legirritáltabb gyermek idegzetére is és megteremti az eredményes behatás lehetőségeit.

Azt mondja a példabeszéd: „Minden szivnek megvan a maga nyílható zárja, csak a kulcsot kell eltalálni hozzá“.

Igy vagyunk a gyermeki rosszassággal is. Minden gyermeki hibát ki lehet küszöbölni fenytetés és idegeskedés nélkül, csak el kell a módját találni, vagyis ki kell tanulmányozni a gyermek lelkiéletét.

Egy idős, tapasztalt kartárs beszéli, hogy egy iskolakerülőt sehogysem bírt az iskolába járásra rákényszeríteni. Egy nap, midőn erőszakkal felvitték, hirtelen egy ötlete támadt. Jóska — szólt hozzá a szepegő fiucskához — mától kezdve egy nap sem hiányozhatsz, mert tifeledek az utcán te fogsz a rendre felügyelni. És Jóska egy napra sem maradt el többé az iskolától.

Egy rendellen, feszengő gyermeket pedig úgy fékezett meg, hogy kileselt egy alkalmat, amikor a gyermek példásan ült és figyelt s így szólt az osztályhoz: Gyermek, nézzétek meg, milyen szépen ül és figyel Pista, róla vegyetek példát. Pistának büszkén csillant fel a szeme és ettől kezdve példásan ült és figyelt.

Ebből a két példából is láthatjuk, hogy a gyermekhibákat ki lehet irtani anélkül, hogy durvább eszközökkel izgatnók az anélkül is izgékony gyermeket.

Az összeférhetetlen gyermeket pl. azzal büntetem meg, hogy — mint erre méltatlant — kizárom a gyermekek társadalmából, velük együtt játszania nem szabad, sőt az iskolában egy külön padba való ültetéssel fenyegetem meg az ilyeneket. A büntetés végrehajtására még egy esetben sem került sor, mert egy-két figyelmeztetés után az összeférhetetlenek lefékeztek társaságellenes hajlamaikat.

A figyelmet a tárgy érdekessé tételén kívül azzal élénkítem, hogy a lankadó figyelmüket szólítom fel; általában igyekszem aktívá tenni minden előadást.

Sok iskolai dolgot együtt végzek a fekete táblán növendékeimmel s közben hozzászoktatom őket a higgadt, logikus gondolkodáshoz.

Egy alkalmat sem mulasztok el, hogy a felmerülő dolgok morális oldalát ki ne domborítsam s a konfliktusoknál meg ne kérdezzem: mit kellett volna tenned? Eredj el és máskor aképen cselekedj, hangzik a Krisztus tónusában levont konkluzió, amely sohasem marad hatás nélkül.

A sexualitás szoros összefüggésben van a szenzualitással, azért ha a nevelő a gyermeki idegrendszerre csilapítólag és nem izgatólag hat: egyuttal a sexualitás ügyének is használ.

De különös figyelmet igényelnek a kifejezetten beteg gyermekek. A család — sőt sokszor maga az iskola is — a rosszasságok közé utalja a gyermek lelki betegségeit s folytonos szidásával, sőt, durva fenytetéseivel még betegébbé teszi az anélkül is beteg gyermeket.

A tanítónak legelső dolga legyen felvilágosítani az ilyen beteg

gyermek szüleit, hogy kiméeljék gyermeküket a felesleges izgalmaktól s hogy a betegnek kijáró kimélettel bánjanak vele.

Az iskolában ne kényszerítse ezeket arra, hogy a többiekkel lépést tartsanak; hibáikat megértéssel bírálja el s különösen ne engedje meg, hogy társaiknak — ami igen gyakran megtörténik — a céltáblái legyenek. Könnyen rá lehet a gyermekeket nevelni arra, hogy az ilyen beleg társukat ne izgassák, sőt feladatainak az elvégzésében segítségére legyenek.

De lehetetlen egy cikk keretében kimeríteni ennek a nagy és rendkívül fontos problémának a teljes komplexumát. Nem is volt ez a célom, mint előbb jeleztém, csak felakartam a kartársaim figyelmét hívni ezekre a „korszerű“ iskolai jelenségekre s aztán arra, hogy a tanítónak ma sokkal nagyobb szakértelemre és önfegyelemre, megönuralomra van szüksége, mint valaha.

Tudom, hogy rendkívül nehéz feladat ez ma, a háboru borzalmaitól és ezer gondoktól szétroncsolt idegekkel, de ha az ember viasztalást és kárpótlást keres eltorzult életéért abban, hogy egy jobb embervilág s egy nemesebb emberi élet teremtőmunkása lehet: az iskola falai között új tartalommal telik meg a lelke.

Mikor az iskolába belépek és tekintetem találkozik tanítványaim várakozó tekintetével: egy emberségesebb emberjövő vágyának, reménységének és hitének a varázsa kapja meg a lelkemet és elfelejtem a lelkemben hurcolt eltorzult mai világnak a tudatát.

És megértéssel, szeretettel bírálok el fogyatkozásaikat gyengeségeiket... egy jobb jövő alapjait építeni ki a lelkükben s egyben gyógyítom is őket, mert ma nemcsak nevelők, hanem egyben orvosok is vagyunk.

Tóth Zsigmond.

Lelkészbeiktatások.

Folyó hó 18-án történt meg Óry Zoltán új kakszentmártoni lelkész beiktatása, kit Szabó Endre debreceni vallástani lelkésszé történt megválasztása után a hivek egyhangu lelkesedéssel hívtak meg lelkipásztornak. A beiktató istentiszteleten a gyülekezet buzgó éneke után Boros Jenő lelkész mondott alkalmi imádságot. Majd bemutatván a gyülekezetnek az új lelkipásztort, felszólította őt beköszönő beszédének megtartására. Óry Zoltán a korinthusbeliekhez írott levél IV. részének 1—2. versei alapján beszélt első alkalommal hivihez, mély hatást gyakorolva azokra s buzgó könyörgés után megáldotta őket. A lelkeket foglyul ejtő igehirdetést Csecskedy Károly szatmári kántor szép szóló éneke követte, melynek elhangzása után Boros Jenő lelkész tartott beiktató beszédet, buzdítván az új lelkipásztort felelősségteljes szolgálatának hűségese betöltésére s kérvén a gyülekezetet az

uj lelkipásztor szeretetteljes, megértő támogatására. A lélekemelő istentiszteletet a gyülekezet éneke zárta be.

Istentisztelet után a paróchián presbyteri gyűlés volt, ahol Juhász Péter felügyelő-lelkész üdvözölte a beiktatási ünnepélyen megjelent vendégeket és az új lelkipásztort, átadván neki a lelkészi hivatal pecsétjét és a gyülekezet vezetését. A presbytérium nevében Werner Jenő főgondnok mondott szíves köszöntőt, ígervén, hogy az új lelkipásztor minden jó és egyházépítő munkájában ott találja maga mellett a presbytérium tagjait. Öry Zoltán mélyen meghatva mondott köszönetet a szíves üdvözlésekért és ígérte, hogy az egyház anyagi ügyeit is a legnagyobb lelkiismeretességgel fogja intézni.

A presbyteri gyűlés megtörténtével népes közebéd volt az iskola teremben, melyet a kakszentmártoni református asszonyok állítottak elő.

A délutáni istentiszteleten Juhász Péter szatmárudvari-i lelkész szolgált építő hatással.

Szerény külső keretekben, de annál bensőségebben ment végbe f. hó 18-án a jákóhodosi gyülekezet ritka szép egyetértésben, egyhangu meghívás útján választott lelkipásztorának Sámy Gusztávnak beiktatása. A beiktatást Vadai Béla esperes személyesen végezte, a Zsidókhöz írt levél X. rész, 35. 36. verse alapján meg-
rázó erővel vésve a szívekbe az Istenbe vetett bizodalomnak és a békességes türesnek mindenkor is ugyan, de e mostani nyomasztóan nehéz időkben kétszeresen szükséges voltát, minek alapján önként támadt mindnyájunk szívében a szent vágyakozás ama nagy jutalom után, mely e két erkölcsi magatartásnak Isteni ígéreten nyugvó következménye. Az újonnan választott lelkipásztor az Apostolok cselekedeteiről írott könyv XX. rész, 24. verse alapján tartott program beszédben kötelezte el magát a tiszta evangéliumi tudománynak alkalmas és alkalmatlan időben hirdetésére s a Krisztusban megjelent Isteni kegyelemről nemcsak az élőszo hatalmával, hanem életében is mindhalálíg hü bizonyoságtételre. A délutáni istentiszteleten a beiktatott lelkész volt főnöke Kiss Károly várad-velencei lelkész hirdette az ígét Pál ap. Filippibeliekhez írt levele II. részének 1—3. v. alapján, az egyetértés áldásainak s a visszavonás átkos következményének felmutatásával, szeretettel intve s kérve lelkipásztort és gyülekezetet az egyértelemben, egyakarattal végzendő építő munkára. A 80 terítékes közebéden a már említettekén kívül jelen volt Bartos Adorján világi és Szücs László beszolgáló lelkész, lelkészi tanácsbíró, valamint a község köztiszteletben és szeretetben álló jegyzője. Ha a lelkes pohárköszöntőkben s általában a nap minden eseményében megnyilatkozó összetartás a gyülekezetben, szép egység és jó békeség az egyházi és politikai vezetőség és atyafiak között eként állandóan, úgy lelkipásztorra és gyülekezetre nézve egyaránt sokat ígérő, boldog jövőnek kiindulás pontja lesz ez a nap. Adja Isten, hogy így legyen.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Sepsizoltáni Benkő Gábor dr a Wesselényi-kollégium nyug. rendes tanára, élelének 73-ik évében, 44 éves tanári működés után, folyó hó 15-én, hosszas betegeskedés után, csöndesen elhunyt. Temetése 17-én délután a kollégium diszterméből történt. Évtizedekre terjedő áldott munkájában testet öltött az apostoli szó: „Becsületbeli dolognak tarisátok, hogy csendes élelet folytassatok, saját dolgaitoknak utána lássatok“. (I. Thess. 4:11.) A hű sáfárnak és az igaz embernek emlékezete legyen áldott miközöttünk.

HIREK

Deák Judit, az erdélyi egyházkerület leányszövetségi utazó titkára február hónap első felében kerületünkben több leánybibliakört látogat meg.

Az erdélyi egyházkerület utazó titkára László Dezső átutaz ában meglátogatta a váradi ref. egyetemi hallgatóknak december hónapban alakult bibliakörét. E bibliakör igen nagy jelentőséget nyer mindannyiunk előtt, ha meggondoljuk, hogy egyetemi hallgató ifjuságunk, amelyikből ref. magyar társadalmunk és így egyházunk intellektuel, tehát bizonyos tekintetben vezető szerepre hivatott osztályát várjuk, mennyi keresztyéniellen, romlott szellemi áramlat támadásának van kitéve. Igen nagy megnyugvás az ma egyházunknak, ha főiskolás ifjuságát egy munkás, áldott kicsiny körben az evangélium köré látja összejönni. Az utazó titkár látogatása bizonyára további hűség munkára és kitartásra ad ösztönzést ifjainknak. E látogatás alkalmából az utazó titkár még

több napig időzött Váradon s bibliáórákat, megbeszéléseket tartott iparos-, gimnázista bibliaköristákkal, valamint az olasz-i nőszövetséggel és vasárnapi iskolai vezetőkkel. Sajnos, hogy az utazó titkár ez évben, nagymérvű elfoglaltsága miatt, valószínűleg nem tudja egyházkerületünkben rendes évi utazását elvégezni.

A magyarországi reform. egyház új liturgiája. A református egyház törvényhozó zsinata, 30 éve előkészítő munka után kodifikálta az új istentiszteleti rendtartást s ez az összes gyülekezetekben 1931 január 1-én lépett életbe. A zsinatnak a munkája nagyjelentőségű, mert hivatva lesz a református egyház lelki egységét az istentiszteleti rendtartás egységében külsőleg is dokumentálni. Sőt szerintünk az istentiszteleti szertartásnak minden magyar református egyházban egységesnek kellene lenni, hogy hathatós kifejezője legyen a benne levő egységnek.

Értesítés. Barth theológiájának előzményei, kritikája és jelentősége címmel megjelent a debreceni Theol. Szemle külön-

lenyomataként egy terjedelmesebb dolgozatom. Akiket a téma érdekel, azoknak 60 Lei ellenében (postaköltség az összegben benne van), a füzetet megküldöm. Kolozsvár, 1931 január. *Dr Nagy Géza theol. tanár.*

Társszerkesztők; Ar dai Aladár,
Bokor Sándor, Szombati Szabó
István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

230—1931-I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi nt. lelkeszi hivatalnak* A ref. nőszövetségek alapszabályának II. § ában a szövetségek egyik feladata gyanánt a kenyérkereső nők és cselédek védelme és támogatása van megjelölve s e célból megfelelő patronageok létesítése. Hogy ezt az igen áldásos munkát a nagyobb városok nőszövetségei minél lelkiismeretesebben végezhesék, fölkérem nt. Lelkésztársaimat, hogy egyházközségeik nőszövetségei útján irassák össze azokat az asszonyokat és leányokat, kik az illető községből valamelyik nagyobb városba mentek szolgálatba s ezek névjegyzékét küldjék meg az illető városi gócpontok ref. lelkeszi hivatalához, hogy ott azután ezeknek a városoknak a nőszövetségei őket figyelemmel kísérhessek s bajaikban, kísértéseik közt testvéri védelmükbe vehessék. Bizom benne, hogy ezt az Istennek tetsző munkát úgy a nt. lelkeszi hivatalok, mint az érdekelt nőszövetségek a legnagyobb buzgósággal és örömmel fogják felkarolni. Oradea—Nagyvárad, 1931 január 16. Atyafiságos szeretettel: Sulyok s. k., püspök.

261—1931—II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* A közoktatás és vallásügyi miniszter ur 167,533—1930. sz. rendeletével közli, hogy a 93,167—1930. sz. a. kilátásba helyezett karácsonyi vakációra tervezett román nyelvi kurzust a nyári szünetidőben fogja megrendezni a miniszter ur. Oradea—Nagyvárad, 1931 január 17. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORDER—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helybeli gyűjtéssel. *Le-számítol váltókat. Folyósít jelzálog-kölcsönöket. Alutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Képezz a triestli „Adriai”
biztosító-társaságot.** 4

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkészi Hivatalnak
 Jud. Bihor
 Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak ei.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait⁴

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

Bibliakörök és Nőszövetségek tagjai

részére ajánlom beszerezni

Az Ó-szövetségi kijelentés története

[tartalmaz 33 bibliaismertető történetet,
 függelékül a Szentföld leírása] és

Az Új-szövetségi kijelentés története

[tartalmaz 33 újszövetségi bibliai történetet] című
 könyveket, [A Királyhágómell. Egyhker. kiadása]

Írta: **Farkas Kálmán** főgimnáziumi tanár
 [Pályanyertes mű]

Ára (legalább 10 darab rendelésnél) 12 Lei portómen-
 tesen, utánvét mellett. — Megrendelhető:

Béres Károly könyvkereskedésében
 Oradea—Nagyvárad, Iosli Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

Risbetiüs Énekeskönyv - míg a készlet tart -
 darabonként 75 Lei.

REFORMÁTUSOK LAPJA

Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Sztrada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre: jvi 550 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

○) Megjelenik minden héten szombaton.

Régi hitszónokaink.

Téli visszaemlékezés.

Igy csendes téli napon el elgondolkozom az elmúlt időkön. Azok formálói. Régi nagy hitszónokainkon. Ugy tűnnek ezek fel én előttem mindig, mint félelmet nem ismerő hősök, akik szilárd alapokon fundamentálódtak. Istennek örök igéjén, meg az emberi lélek mély ismeretén. A Szegedi Kis Istvánok, a Mélius Juhász Péterek, Dévai Biró Mátyások, Révész Bálintok stb. stb. Az igehirdetés e szédítően magas Mont Everest-jei.

Egyetlenegy életcéljuk volt ezeknek: Isten igéjének hirdeteése. Minden egyéb mellékes volt nekik. Tökéletesen a bibliának éltek. Mignem a biblia lett az egész életük.

Ezért száll lelkembe szentséges ihlet a rájuk emlékezésből.

Mik voltak e lánglelkek a maguk korszakában? . . . Messze ragyogó tűzoszlopok sötét éjszakában! Igazi apostoli utódok. Krisztus hűséges szószólói. Jézus volt egyedüli nagy témájuk. Minden szónoklatuk egy szerves rész önmagukból.

Ez az igehirdetés kulminációja Súlyos lelki munka érett gyümölcse ez És nem „brilliáns rögtönzések“ kétes eredménye.

A Mester lelkével való állandó együttlét kialakította bennök azt a lelki atmoszférát, ami mélységes hatásuk legfőbb titka volt: a jószívűséget. Ezt a drága gyémántot kristályosították ki a lelkükben. Mert ez teszen legtöbb jót ezen a világon. Minden embernek súlyos terhe van, örömmel fogadja tehát azt, aki szeretettel könnyíteni akar azon. A jószív cselekszi ezt meg neki Jószívűség volt Jézusnak az emberekkel való bánásmódjának a fő jellemvonása Ebben rejlett megváltósága. Ezért nyitotta ki előtte életét még a legzárkózottabb természetű ember is és fogadta be lelkét magába.

Eppen ezért ha én theologiai igazgató volnék, csak azokat

az ifjakat bocsátanám ki a lelkipásztori dicsőséges pályára, akiktől feltétlenül meggyőződtem, hogy jószívű emberek. Mert csak a jószívű ember lehet jó lelkipásztor, Hiszen a legtöbb embernek balzsam kell a lelki sebére, enyhülés az emésztő gondok közt. Ezt csak jószívű lelkipásztortól remélheti. A legtragikusabb kudarcok ott fordultak elő mindig a világon, ahol a vezető briliáns eszű volt, de nem jószívű ember.

Csak jószívű lelkipásztor prezentálhatja méltóképen gyülekezetének a jószívű Krisztust, akire a mai zaklatott, fáradtlelkű embernek égetően nagy szüksége van. Hogyha a mi szivünk kemény, büszke, világias, önző, miképpen fog akkor a szerető szivű Jézusnak lelke a mi lelkipásztorkodásunkon keresztül ragyogni?

Milyen más volna az egyházi életünk, hogyha mi tökéletesen realizálni tudnánk ezt. Hogyha volna elég lelki erőnk *elől* járni kiszakadva a köröttünk élő világ közfelfogásából és jószívvel lenni még ellenségeink iránt is. Hogyha egészségtelen egyéni elfogultságból nem tartanánk titkos tanácsot egymás existenciája felett mai világ módjára és nem törnénk egymás élete ellen egyéni hiúságból annak a világnak eljárása szerint, amit megjavítani akarunk.

Temérdek sokat töprengünk manapság azon, miképpen hozunk létre nagy lendülettel lelki ujjáébredést. Ezerféle eszközt próbálgatunk hozzá, mégis nehezen akar megindulni. Azt gondolom azért, mert a legelső lépés kimaradt belőle. Egy komoly belső önvizsgálat. Mielőtt ugyanis az evangéliumot a kezünkbe vennők, jól meg kell vizsgálnunk: nincs e a lelkünkben keserűség, szeretetlenség, irigység, gyűlölség, felekezeti elfogultság s más eféle gonosz érzés. Mindez könnyörtelenül eltávolítandó onnan, hogy a helyét szivjóság töltsse be. Csak azután veendő az ige az ajakra.

Keresztyénségünk egyetlenegy biztos kritériuma: jószívűek vagyunk e, avagy nem!

Dicsőséges emlékű nagy hitszónokaink emlékezete ezekre oktatgatnak engem.

Bokor Sándor.

A november és december havi lelkesztő államszegélyek utalványainak megújítása még mindig nem történt meg, azonban a nagyváradai pénzügyigazgatóság előlegezése folytán a kongrua szétosztása lehetővé vált és így azokat az e. ker. pénztár egyidejűleg a szokásos úton eljuttatta az egyházmegyékhez.

Vasárnapi iskola.

A vasárnapi iskola legnagyobb jelentőségét és hatásának az óhajtott sikerét abban látom, hogy ott — felfüggesztve a tanítás avult módszereit — a közvetlenség leghatározottabb módszereit alkalmazhatjuk.

Az oktatás általános módszerei nehezen állanak ki magasabb szempontok kritikáját; a vallásoktatás módszereinek a csődjét pedig szomoruan igazolják azok az eredménytelenségek, amelyekkel valláserkölcsei téren világméreteken találkozunk.

Avagy nem a legnagyobb elkeseredéssel kell-e arra gondolnunk, hogy bár a kultúrvilág iskolái a keresztyén világnézet szempontjai szerint vannak megszervezve s dacára annak, hogy a kultúremberiség évszázadok, sőt évezredek óta járja ezeket az iskolákat: a kultúrember és kultúremberiség életmegnyilvánulása alig viseli magán a keresztyén szellem kritériumait.

Ennek az egész keresztyénvilág életében megnyilvánuló keresztyénietlenségnek az ódiama nem kis mértékben hárul az iskolákra, melyeknek a hit és erkölcstanítási módszerei alig különböznek a többi tárgyak — szintén avult — módszereitől.

Nem akarok a tanítás általános módszereire kitérni, mert ez nagyon messzire vezetne s nem is tartozik a fenti témához, de pár szóval s a párhuzam kedvéért meg kell említenem, hogy a gyakorlati elveket teljesen ignoráló tanításunk, midőn ugyanis az iskola falai közé zárva abstraháljuk a nagy konkrét világot: teljesen ideologikus gondolkodásu embergenerációkat produkálunk, akiknek az agyukban megszakad a való élettel fennálló nagy, természetes kapcsolat s akik, amellet, hogy ezt a dualis világot sohasem tudják összeegyeztetni s hol az egyik, hol a másik rovására a legnagyobb botlásokat követik el; egyuttal könnyü prédáivá válnak az embervilág lelketlen vámszedőinek: a keresztyén kultúrvilágba beszivárgott pogány szellem által kitermelt ama kapzsiságnak, amely a maga határtalan önzése érdekében képes az egész kultúrvilágot nyomorba taszítani.

A gyakorlati élet talaján álló, ideálisan gondolkodó emberek: ez a nevelés természetes és egyetlen helyes módja Mint a fa, amely a nagy matériába: a földbe bocsátja gyökereit, de felsőbb régiókban bontja ki színes virágait és termi meg a maga drága gyümölcseit: az ember és az embervilág is csak úgy és akkor fogja megteremni a maga emberhez méltó gyümölcseit, ha megtalálja az anyagi és a szellemi világ között fennálló természetes kapcsolatot. Ami ma még nincs meg, azért követi el az ember, az

emberiség azokat a szörnyü nagy botlásokat hol az anyag, hol a szellem rovására Micsoda óriási botlás volt a világháboru a morál s micsoda szörnyü botlás a mai gazdasági krízis az anyagi élet rovására, pedig van morálunk és van mindenünk, mégis rongyosak, éhesek: testi és lelki koldusok vagyunk.

Talán hosszabban mondtam el, mint ahogy elgondoltam a fentieket, de a párhuzam és mondanivalóim alátámasztása végett el kellett mondanom. Mert a tanítás ezen általános módszerei vonatkoznak a vallástanításra is.

A valláserkölcsből — amely pedig a Jézus elgondolása szerint az anyagi és szellemi élet ellentéteit akarta kiegyenlíteni s ezzel a teremtés koronájához méltó emberéleket, Isten országát akart e földön teremteni — egy elvont tant: „vallástant” csinálunk, éppen úgy bemagolhatjuk, mint a természetrajzot, vagy a gazdaságtant, ha nem vágja be a gyermek vagy ifju, épp olyan durva retorzióval élünk, mint a többi tantárgyaknál s a végén nagyszerűen fújja is a növendék a „vallástani leckét” s mi klasszifikálunk anélkül, hogy meggyőződést szereznénk arról, áthatotta-e a vallás lelke a növendéket és motiváló erővé fejlődött-e ki a szívében, meg a lelkében.

Gondoljunk csak vissza. Mikor a vallástanító, vagy tanár „hit- és erkölcsstanból” leklasszifikált bennünket: volt e egyébre tekintettel, mint arra, hogyan fújjuk a vallástani igazságokat: arra még csak nem is gondolt, hogy meggyőződést szerezzen élünk e a hittani igazságok alapelvei szerint? Így jutottunk azután oda, hogy nagyszerűen ismerjük a Krisztus tanát; életünknek szinte minden megnyilvánulására tudunk egy hittani kádenciát és... tetteink ritkán viselik magukon a Krisztusba oltottság ismertető jegyeit.

Mert nem szoktattak hozzá bennünket, hogy ne csak tudjuk a jót, hanem tegyük is.

És itt kezdődik a vasárnapi iskola korszakalkotó jelentősége.

Míg az iskola kiszabadul az abstrahálás vasbékói közül, mely a vallásoktatást is lenyügözte: a vasárnapi iskolában megkezdődhetik a „vallástanítás” helyet a valláserkölcsei nevelés, melynek a lényege az, hogy motiváló erővé váljon.

A vasárnapi iskolának nem szabad átvenni az iskola általános módszereit; a cél ne az legyen: tudják-e már a növendékek a jót, hanem hogy teszik e? Felfedezték-e egymáson az Isten képét; érzik-e, hogy a Krisztusban mindnyájan testvérek

vagyunk; feláldozzák-e szívesen filléreiket, hogy elesett ember-
testvéreiken segítsenek?

Mint ahogy a tanítványok leültek mesterük lábaihoz és hallgattak és kérdeztek és kételkedtek, majd meggyőződtek: úgy nekünk is lábainkhoz kell ültetnünk tanítványainkat; közvetlenségünkkel meg kell nyernünk bizalmukat, hogy kérdezzenek, kételkedjenek, meggyőződjenek s a végén cselekedjenek.

Egy vasárnapi iskolának sem volna szabad bevégződni anélkül, hogy a gyermekek valami jócselekedet véghez ne vi-
gyenek.

A megbeszélések anyagát illetőleg — véleményem szerint — csak az alkalmazkodják a „Vasárnapi iskolai tanítások” vezér-
fonalához, akiben nincsen inventió, mert a nagy élet meg az iskola ezer és ezer, meg a gyermekekhez közelebb álló témákat ad a megbeszélésre.

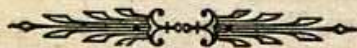
Aztán lehet a vasárnapi iskolákat élénkebbé tenni s a hatá-
sokat mélyíteni vallásos költeményeknek a szavaltatásával és erkölcsi igazságokat tartalmazó rövid elbeszéléseknek a felolvas-
tatásával is. Úgy a költeményeknek, mint különösen ez utóbbiak-
nak a hatása szinte meglepő.

Nem kell ehhez könyvtár. Az én vasárnapi iskolám műsorát hetenként egy értelmesebb tanítványom állítja össze — aki egyéb-
ként a vasárnapi iskola jegyzőkönyvét is vezeti — és műsoraink teljesen kifogástalanok. Nem is gondolná az ember, mennyi nagy-
szerű vers és elbeszélés van a népnél legtöbbször olvasatlanul elrejtve a ládafiába, vagy a padláson, ami mind napfényre kerül és a vasárnapi iskolán keresztül közkinccsé válik. Sokszor en-
gemet is meglepnek az ügyes elbeszélések, melyeket a gyermek valamelyik bemohosodott zugból kotorászott elő.

A műsor egyébként áll: énekből, imából, szavalatokból bibliaolvasásból, felolvasásból, amiket a gyermekek végeznek és erkölcsi megbeszélésből, amit közösen végzek növendékeimmel.

A hatás megkapó, az eredményt a jövő fogja megmutatni. De én már ma megvagyok győződve róla, hogy a háboru utáni nagy kaoszból a bizonyosság, a jobb jövő felé a vasárnapi iskola tette meg a legbiztosabb lépéseket.

Tóth Zsigmond.

EGYHÁZI ÉNEK

Egyházi énekeink kellékei.

(Folytatás.)

Istentisztelet alatt természetesen *gyülekezeti istentiszteletet* értünk. Ha már *gyülekezeti* énekekről van szó, ez másképpen nem is lehet. A gyülekezeti istentisztelet célja: meghatározott formák közt végbevinni Istennek és a gyülekezetnek egymással való találkozását. E találkozásban mindkét tényezőnek cselekvő szerepe van, mindkettő nyújt egymásnak valamit. Isten nyújtja az ő igéjét, a gyülekezet viszont a maga imádatát, háláját Istennek a Krisztusban lett váltságért és az Igéért. Isten természetesen egyebet is nyújt a gyülekezetnek és abban az egyes embereknek. Nyújtja az ő lelki kegyelmeit, ajándékait, áldásainak ezer meg ezer kincsét, mely csak végtelen nagy, isteni szívből és kézből telik. Viszont az ember is kinyitja, odatárja az imádatban a maga szíve-lelke érzéseinek egész skáláját. Ebben a skálában hallja hangját a dicsőítés, hálaadás, bűnvallomás, megalázkodás, kérés, könyörgés a nyomoruság mélységeiből, a mindenható kéz érintései nyomán fájtó emberszívek csöndes megnyugvása, Istenre való magunk rábizása s így tovább.

Mindez utóbbi, így együttvéve a gyülekezeti istentisztelet emberi oldala. A másik: az ige és avval, abban, vagy annak nyomában Istennek kegyelmi ajándéke, csöndes beszéde, intelme hozzánk lelkiismeretünk mélyén, mindez együtt a gyülekezeti istentisztelet isteni oldala.

Minket fejtegetésünk további folyamatában az emberi oldal, az emberi akciók érdekelnek: könyörgés, prédikáció, ének — ezek közt is — *az ének*. Mindaz, amit az Isten színe előtt álló gyülekezet abban az órában gondol, mond, érez, vagy cselekszik, az mind csupa *lira*. Ahogy fentebb is elsoroltam nagyjából ezeket az akciókat. Nem is csoda, ha mindaz, a lelki áthevültség pillanatában, énekbe csendül. Dallá válik. Ahogy a nyári hajnal biborába belemosolyog a hirtelen szétpattanó rózsabimbó. Ahogy az alföldi puszta átmelegedett talajából egy pillanatban csodás tengerek hullámai törnek felfelé. Ahogy valaha Illés áldozatát lánggra csókolta az égi tűz. Ugy jön ez is. Minden dal, minden ének úgy születik. Titokzatos, szent ez is, mint minden születés. A nemlét néma éjszakájából — nem tudjuk hogyan — csak egyszerre felharsan. Mert föl kell harsannia, mint mindennek, ami: élet. Már pedig az Isten közelében átmelegedett és lángoló emberi lélek azt az életet éli, mely minden életet közt a legeslegcsodálatosabb és legteljesebb, legreálisabb és legtranscendentálisabb. Ez az élet szinte több is már mint élet, ez az életnek a csucsponja, a kivirágzása, a beleolvadása a nagy, végtelen életbe. Mint ahogy a magas csucsives templomtornyok, mikor már nem tudnak tovább felfele nyulni, rózsába nyílnak s így a szeretetet szimbolizáló virág formájában hirdetik, hogy van még út felfelé, de az már nem a kövek útja, hanem a szíveké. Református keresztyén liturgiánknak ez az áldott lelki élménye és cselekvő élete egy új, soha nem álmodott dimenzióban megy végbe, belekapcsolódik a „hozzájárulhatatlan világosság“

derengésébe és „az Isten titkainak mélységeibe“. Nem Hóreb, ahol a lángoló csipkebokorból a „vagyok, aki vagyok“ fátyolos kijelentése döbbenti meg Mózes, hanem a Tábor hegye, melynek tetőin Mózes, Illés, az ó-testamentum eme két tűz- és lángemberének jelenlétében, az Ur Krisztus szent emberi formáját átvilágította az Atyával együgyü és egy örök Fiuisten dicsősége. Nem csoda, hogy Péter az elragadtatásnak ezt a pillanatát szerette volna örökkévalóvá tenni hajlékok építésével, nem csoda, — mondom — hogy ebben a varázslatos önkivületben és szent mámorban szinte érthetetlen szavakat mondott. Ilyen pillanathoz, melyben a halandó oly közel jut az örökkévaló Istenhez nem is elegendők már a szavak, mert az mind csak dadogássá torzul; dal, ének, himnusz kell már ide, mely hullámain vigye s ragadja tova, a maga életéből mintegy kilépő, — ha szabad úgy mondanom — szinte kicsorduló emberi lelket. *Dr Szemethy Géza.*

[Folyt. köv.]

„Kikre tartozik a nevelés?“

Előttünk van XI. Pius 1629—1930. számú encyklikája. Mi nem szoktunk a pápa apostoli körleveleivel foglalkozni, de azért nem zárkozunk el annak gondolatától, hogy egy és más bennünket is érintő, vagy legalább érdeklő kérdésben a római egyház hivatalos álláspontjáról tudomást szerezzünk és hozzáfűzzük megjegyzéseinket. A legutóbbi encyklika, amiről lapunkban megemlékeztünk, a hírhedt „Mortaliū animēs“ volt, amely tulajdonképpen a pápának a lausannei „Hit és Szervezet“ világkonferencia előkészítő-bizottságnak meghívására adott válaszát tartalmazta. E válasz s főként annak hangja sokáig foglalkoztatta a protestáns sajtót annak idején. A pápa 1629—1930. sz. körlevele „A keresztény nevelésről“ szól.

Bennünket most nem a részletekbe menő nevelési elvek érdekelnek, hanem az, hogy az anyaszentegyház római ága milyen állásponton van az ifjúságot s a ma annyira nagyszámu ifjusági mozgalmakat illetőleg. Mert nyilvánvaló, hogy ennek a körlevélnek megírására az okot elsősorban a Mussolini fascista nevelésének, másodsorban a többi keresztény államok nem egyházi jellegű ifjusági szervezkedésének erős lábrakapása szolgáltatta.

A körlevélnek hol rejtetten, hol nagyon is világosan egyetlen kérdése van s erre az egy kérdésre akar nyomatékosan feleletet adni. Ezt a kérdést rögtön a levél második oldalán így találjuk megszövegezve: „Kikre tartozik a nevelés?“ Nem szükséges a római egyház mentallitásának különösebb ismerete ahhoz, hogy a körlevél válaszával annak olvasása nélkül is tisztába legyünk. A római egyház minden időben szinte szuverén jogot formált a gyermekneveléshez s világos hogy ez igényét ma az eddiginél is fokozottabb mértékben tartja fenn. Ebben a körlevél nem is mondana semmi újat azzal a számtalan más körlevéllel szemben, amelyekben a különböző pápák a gyermeknevelésre vonatkozó mondanivalóikat közölték. E körlevél

azonban — jóllehet nem kifejezetten — elsősorban az iskolán kívüli nevelés, tehát a ma oly nagymértékben előtérbe nyomult ifjúsági mozgalmak kérdésében szegzi le a római egyház álláspontját. Ez az álláspont pedig az, hogy neki nem kell fascista ifjúsági mozgalom, — de nem kell neki a KIE. sem, mert egyik sem az egyház nevelői munkája.

És itt álljunk meg egy pillanatra. Szögezzük le, hogy a református egyház minden időben nagy megértést tanusított ebben a kérdésben a nem egyházi jellegű ifjúsági mozgalmakkal szemben s ezzel elejtette kezéből az iskolán kívüli ifjúság nagyrészenek irányítását. És ha ma szétnézünk, úgy látjuk, még mindig nagyon sok kívánni valót hagy maga után egyházunk, mikor ifjúságunk 60—70 százaléka vagy a katolikus legényegyletekbe, — sokszor különböző világi egyesületekbe — találja helyét vagy egyáltalában távol tartja magát minden ifjúsági munkától. Például említem meg, hogy Nagyváradon 256 ref. iparostanuló közül 40—60 jár bibliakörbe, míg a körülbelül még egyszer ennyi ref. segéd, azaz felnőtt ifjúság egy egészen elenyésző csekély hányadát, nem több mint 7—10 százalékat látjuk bibliakörünkben, a Ref. Kör-ben, míg a többiek a munkás, sportegyletekben, katolikus legényegyletbe nevelődnek nem nagy örömmel anyaszentegyházunknak és népünknek. Pedig még ez a kedvező helyzetek közé tartozik,

Ha a római egyház világosan látja, úgy nekünk még világosabban kell szem előtt tartanunk azt az igazságot, hogy az ifjúság az egyházé. Nem ilyen vagy olyan mértékben, nem harminc vagy akár nyolcvan százalékban, hanem teljes egészében maradék nélkül. Mikor Jézus azt mondta, hogy tegyetek tanítványokká minden népeket, akkor világosan kifejezésre juttatta az egyháznak minden egyes lélekkel szemben kivétel nélkül fennálló hivatását. Ez a hivatás pedig az, hogy minden népeket kereszteljen meg s tegye őket Krisztus tanítványaivá.

A mi egyházunkban az utóbbi években elterjedt bibliaköri munka egyik alapelveül többen azt tartják, hogy az Istent megtalált, komoly keresztyén lelkek közössége, ahol a közösség tagjai egymás hite, imádsága, bizonyágtétele által épülnek. Mi minden tekintetben áldottnak tartjuk e körök minél nagyobb számban létezését s munkáját, de az ellen őszintén tiltakozunk, hogy egyházunk egész az iskolán kívüli ifjúság között végzett ev. munkáját ilyen exkluzív bibliakörök alakításában tudja be. Ha egyszer világosan látjuk azt, hogy az egyháznak drága joga, de szent kötelessége is az egész ifjúságot nevelni, nem állhatunk meg ifjúságunknak csak nagyon elenyésző számát magába foglaló bibliaköröknél. Nekünk nem szabad addig nyugodnunk, amíg meg nem találtuk az iskolán kívüli ifjúságunk nevelésének egy olyan formáját, amelyik ugyan gondoskodik a már többé-kevésbé keresztyén lelkek tovább vezetéséről, de megadja a módot a közömbös vagy sokszor ellenséges lelkületű nagy tömeg megközelítésére és minél nagyobb mértékbeni megnyerésére.

Kiss Bertalan.

HIREK

Theologiai konferencia. Az erdélyi egyházkerület theologiai fakultása jan. 13—15. napjain megismételte a múlt évben tartott nagyenyedi u. n. tudományos konferenciát. A nehéz viszonyok miatt az idén a kolozsváriakon kívül csak 30 lelkész vett részt. Az előadások tárgyai a következők voltak: a Római levél 8—11. részének exegézise, az ó-szövetség apokalipszise, Kálvin gazdasági etikája az újabb Bethlen irodalom, a szentírás, mint Isten ígéje, az 19. század erdélyi ige hirdetésének publicitása, a válástanítás legkritikusabb kérdései, Gr. Mikó Imre egyházi munkássága, az egyházkormányzás hitvallási és theologiai alapjai. A konferenciát dr. Makkai Sándor püspök beszéddel és imádsággal zárta be.

Az erdélyi egyházkerületi nőszövetség ülése. A theologiai konferenciával párhuzamosan tartotta üléseit az egyházkerületi nőszövetség. Jelen voltak az egyházmegyei nőszövetségek elnökei és képviselői. Megállapították az eddig végzett munka eredményeit, megtették a szükséges intézkedéseket az egységesebb és céltudatosabb munka érdekében és megvitatták a megoldásra váró feladatokat, amilyenek a vezérkönyv, iskolaügy, háziipari ügyek, cselétiügy, leányszövetség kérdése. A konferenciát dr. Makkai püspök bibliamagyarázata és imádsága vezette be. A tanácskozásokat mindennap közös áhitat előzte meg. Utolsó este a püspöknek, mint a nőszövetség elnöke műsoros teaestélyt adott a Benedek Elek napközi

otthon javára. A konferenciát a püspök beszéde és imádsága zárta be. Ugyancsak ő esténként sorozatos előadásokat tartott Parancsoló tények, Imperium lélekben és igazságban, Az egység ércalapjai, Kérdező jövő címeken.

A tóti-i nőszövetség, amely 1930-ban 80 taggal alakult meg, a karácsonyi ünnepek alatt ki-mutatta, hogy kicsiny kezdetből is lehet szép és nagy dolgokat produkálni. A szövetség tagjai buzgólkodására karácsony előtt 2 nappal 12 családnak sikerült 10—15 kg. nullás lisztet, bort, tojást, kalácsot adni családonként. Karácsony első napján este, mikor a vasárnapi iskolás gyermekek több vallásos színdarabot adtak elő, minden iskolásgyermek (151) kapott egy csomagot, melyben cukorka, füge, szentjánoskenyér s különféle tésták voltak. Karácsony másodnapján a nőszövetség ifju tagjai adtak elő két egyfelvonásos vallásos darabot, énekszámokkal s monológ-gal tarkítva. Újév első napján este szintén a nőszövetség tagjai két egyfelvonásos színdarabot adtak elő. A három előadás után az érdeklődést legjobban az bizonyítja, hogy az előadásokon megjelentek önkéntes adakozása folytán 3200.— lelt sikerült a templomban elhelyezett harmónium árába törleszteni.

Százezer pengős felket adományozott Debrecen városa az oltani KIE. részére a város díszhelyén, a Déri muzeum mellett. Az adományozásról szóló hivatalos irást dec. elején adta át

dr. Vásáry István polgármester, Kardos Zoltán nagykereskedő és dr. Jánossy Gyula egyet. tanársegéd elnököknek és Laky Sándor titkárnak s e történelmi pillanatot fényképfelvétellel is megörökítették.

Huszonöt ezer református nő vész részt az erdélyi Nőszövetség munkájában.

Cserkészcsapat alakult a szatmári Bethlen Gábor Bibliakör kebelében. — A csapat szintén Bethlen Gáborról nevezi magát. Megalakulása hivatalos formások között január 24-én történt, amikor felvétellett a szatmármegyei légióba, melynek ez az első magyar csapata.

A misztóffalul nőszövetség működése. A múlt év végén megalakult nőszövetség, mely ma 35 tagot számlál, megkezdte működését. Az elmúlt karácsony estéjén két vallásos szindarabot adott elő — több más számmal — vasárnapi iskolások és bibliakörösök szereplésével, a nagyszámu közönség teljes elismerését érdemelve ki, utána a gyermekek karácsonyi ajándékban részesültek Folyó hó 18-án első műsoros teaestélyét tar-

totta meg. Mindkét estélyt Lelkészi imája és megnyitója vezette be. Ez utóbbin műsoron voltak: több vallásos szavalat melyek között különösen kiemelendő Papolczi Piroska: „Melyiket“ c. nagy hatással előadott szavalata, utána felolvasás, szabadelőadás volt, majd egy rövidebb vigjáték előadása az ifjuság által tartotta nagy derűtségben a felekezeti különbség nélkül nagyszámban egybegyűlt közönséget, közben pedig mindkét estélyen Papolczi László vezetése alatt a 24 tagból álló ifju egyházi dalárda szerzett kedves élvezetet több szép darab előadásával. Végül Lelkészné, mint a nőszövetség elnöke, ki az előadások betanítását és rendezését végezte, zárta be az ünnepélyt továbbra is partolásra buzdító és köszönő szavaival. A két estély több, mint 3000 Lei bevételt eredményezett a nőszövetség programba vett céljai megvalósítására. Isten áldása legyen továbbra is a nőszövetség üdös munkáján.

Társszerkesztők; Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyloásárhelyen.

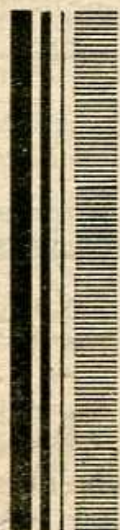
Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-számítol váltókat. Folyósít jelzalog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a triestli „Adriai“
biztosító-társaságot.** 5

Nagybetűs hangjegyes Énekeskönyvek

**kaphatók
az Egyházkerület
Iratérjesztési osztályában.**

Fekete, barna, bordó, kék és szürke színű, tetszetős vászonkötésben ára 120 Lei. Arany metszéssel a fenti színekben 170 Lei. Teljes bőrkötésben, aranyozott széllal 300 Lei. Lelkészi hivatalok részére 3 hónapi bizomány, 10 drb vételénél 10% engedmény.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját tulajdányu szabadalmazott

harangjait ⁵

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

Bibliakörök és Nőszövetségek tagjai

részére ajánlom beszerezni

Az Ó-szövetségi kijelentés története

[tartalmaz 33 bibliáismertető történetet,
függelékül a Szentföld leírása] és

Az Új-szövetségi kijelentés története

[tartalmaz 33 újszövetségi bibliai történetet] című
könyveket, [A Királyhágómell. Egyhker. kiadása]
Irta: Farkas Kálmán főgimnáziumi tanár
(Pályanyertes mű)

Ára [legalább 10 darab rendelésnél] 12 Lei portómen-
tesen, utánvét mellett. — Megrendelhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

Nisbetiis Énekeskönyv - míg a készlet tart -
darabonként 75 Lei.

REFORMÁTUSOK LAPJA

h. Királyhágómelléki Ref. Egyházkerületi Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre:nyi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Dr Thúry Kálmán.

Egyházkerületünk új világi fejét, főgondnokunkat őszinte örömmel és tiszteletteljes szeretettel köszöntjük.

Zsinatpresbyteri egyházalkotmányunk szerint a főgondnoki tisztség nemcsak jogilag, hanem tekintélyénél és súlyánál fogva egyenrangú a püspöki tisztséggel. Éppen ezért ez a legnagyobb megtiszteltetés, melyben világi férfit részesíthetünk.

Presbytériumaink nagy többsége dr Thúry Kálmánba minden tekintetben méltó férfit tisztelt meg bizalmával.

Kiváló tehetsége, éleslátású ítélőképessége, nagy jogi tudása, puritán kálvinistasága, magyar fajunk lángoló és áldozatkész szeretete, egyaránt predesztinálták őt a legnagyobb egyházi méltóságra, de legjobban az ő egyházunkért való eddigi felértékelhetetlen munkássága. Harmincöt éve munkálkodik egyházi téren. Tizenöt évet töltött a nagyváradai egyház főgondnoki székében, hova még aránylag egész fiatalon emelte a gyülekezet bizalma. Szélesebb körben különböző tisztségeket viselt, volt egyházmegyei főgondnok, utóbb kerületi ügyész és minden fontosabb bizottságnak tagja. Mindezek folytán egyházunk törvényeinek, mindenféle ügyeinek és egész egyházi életünknek olyan tökéletes ismerője, amilyen a világi vezetők között senki sincs egyházkerületünkben.

Tehetségét és tudását már rég honorálták kartársai, mikor több mint másfél évtizeddel ezelőtt a nagyváradai ügyvédi kamara elnökévé választották; magyarságát elismerték az országos magyar párt alelnöki tisztsége által s ő csak az elmúlt hetekben adta bizonyosságát azzal, hogy elvállalta az áldozatot jelentő képviselőjelöltséget, igaz reformátusságát és egyházunkért való fáradhatatlan munkásságát pedig a diszes főgondnoki tisztség jutalmazza.

Ismerve gondolkodását, tudjuk, hogy ő ezt nem jutalomnak, hanem újabb munkára elhívásnak, felelősségteljes hivatás vállalásnak tekinti. Azért, mikor új tisztségében őszinte örömmel köszöntjük, hivatása teljesítésében erőt, életére és munkájára áldást kívánunk és imádkozunk.

D. I.

Farsangi élet.

Az igazi élet erkölcsi alapon nyugszik és összefüggésben áll a vallással.

A mai modern felfogás azonban naponként távolítja az életet az erkölctől, az erkölcs pedig mindenáron a kultúrával igyekszik egybekapcsolódni, hogy mentesítse magát a vallástól, mely szűkebb keretet szab annak a modern életnek, mi a kultúra növekedésével sülyed.

Történeti bizonyosság az már, hogy minél nagyobb a kultúra, annál gyengébb a morális élet és kevesebb a vallásos érzés. A jelenkor törekvése pedig épen az, hogy növelje azt a kultúrát, mely fogyasztja az erkölcsöt, háttérbe szorítja a vallást és akaratlanul is lehetetlenné teszi a morális alapon nyugvó igazi életet.

Azzal a veszélylyel, mely a vallás elmaradásától a kulturális abnormitásig terjed, a legtöbb más ember nagyon keveset vagy épen semmit sem törődik. Nem kíván tudni határt, ismerni mértéket és nem kerüli semmiben a tulzást. Minden vágya csak az élvezet, mely megállapítása szerint itt adatik csak egyedül a földön.

Egy az élet és nem örök a földön. Ez a tudat üli meg a gondolatot, melyből csirát hajt a vágy: élni és élni, de világi életet, élvezet zsákmányoló bűnös életet. Szétzuzni és törni a vallás kerítését, mely határt szab a tetteknek és utat mutat az eget felé.

És nevezik ezt kulturális modern életnek, holott pedig ez nem egyéb mint közönséges *farsangi élet*, álarcot viselve magán: az erkölcs és kultúra álarcát. Így elfedve halad aztán a mai élet lépésről lépésre a vallás nélküli erkölcstelenség felé.

Hol van az az ember, aki ma ne vágnék az öröme? Ki az, aki értéktelennek mondaná a földi életet? Hiszen ma fő a vigságos élet, pedig mily szomorú életet élünk! De talán ezért van épen az, hogy a legtöbb ember élni és élni kíván a vigság és jókedv gondtalanságában. Sülyedni mélyre a bűnök fertőjében ma mindegy, csak élet legyen az élet. Ami azután jön, ki törődik azzal? Első és legfőbb élvezni édességét az örömet adó

földi életnek. Ez a mai kor gondolatvilága. Ezért ragadják meg oly sokan a jelen farsangi időszak alkalmát is, hogy indokolják vele az igazi élettől való elfordulásukat.

Nincs ma a szivekben részvét, szájalom és szunyad a lélek tüze is. Ráfeküdt mindenre a külső világi élet és nem tud küzdeni senki azért a belső világért, mely igazi életet nyújtana erkölcsi alapon a vallásos érzés isteni összefüggésében. Minden életöröm, minden életerő csak a külsőre van vetve. Ez sodorja magával az embert, hogy ne tudjon előfeltétele lenni a keresztyén morálnak, melyből az igazi élet fakadjon a Krisztusban vetett hit által.

Gondtalan vig percek, kényelmek, gyönyörök után vágyik ma mindenki és nem pihen a szép tettek édes békessége, a boldogság üdítő nyugalma senkinek a vállán. Nincs megelégedés, mert mindent minden huz a földre. Nyomorult valósága ez a fájó jelennek, élete a szomorú mának, mikor mindenki vig-ságban keresi boldogságát és így kíván élni igazi életet. Ezért a mai élet farsang nélkül is farsangi élet.

Barcsa Mihály.

Levél egy megtévedt hivemhez.

Kedves Atyámfia!

Bizonyal nagyot néz s csodálkozni fog soraimon. Néhány pillanatig talán kételkedni fog, hogy valóban Magának szólnak-e? De egyet fordítva, az aláírást látva, eloszlik a kételkedése. Ha mellettem volna, szóval mondanám el mindazt, amit e pillanatban papírra vetek, Ne csodálkozzék rajta, találja egészen természetesnek. Hiszen a szivből fakadó érzelmek közlése nem egy látszólagosan veszni induló életet mentett már meg s nem egy bukófélben levő ügynek hozta már meg a diadalt!

Azoknak a kedves óráknak emléke, melyeket énektanulásunk kapcsán szivembe zártam, bátorít fel s hivatásomnál fogva pedig kötelez e soraim megírására. Nekem nem nehéz írnom, csak Önnek legyen kitartó türelme nemcsak a szemeivel, de a szivével is olvasni. Ezt pedig annyival inkább hiszem, amennyiben fog annyira érdemesnek tartani, hogy meghallgasson s lesz olyan okos, hogy megértsen. A szives szó különben is kedves, bárki ajkáról hangozzék is el s a jó tanács soha meg nem köszönhető eléggé, ha javunkat, boldogságunkat célozza az. Mennyi botlás elkerülhető lett volna a világon, ha idejében hangzik a figyelmeztető szó, a megálljt kiáltó parancs; mennyi meggondolatlan lépésre kész láb nem tette volna a pusztulás, a megsem-

misülés örvényébe vezető uton a következő lépést, ha ideje korán hangzik fülébe a jó tanács szava: ne menj tovább, veszedbe rohansz, elnyel az ár, betemet az örvény, ne borítsd sötétbe, erkölcsi halálba munkálkodó élted jövő perceit!

Az én Önhöz intézendő szavam nem a parancsnak, de a kérelemnek a szava. A kérelemé, melyet az én jó Istenem mondhat velem. Jó Istenem, ki arra rendelt és hívott el, hogy kijelentett akarátának s nagyságos dolgainak szószólója legyek; hogy hirdessem mindeneknek atyai szeretetének csodás szentségét, mellyel a világ fölé hajol, mint édes jó anyánk ringó bölcsőnk fölé, hirdessem mindeneknek atyai igazságosságának bünt büntető szigorát, mellyel megfeddi a büneiben vén világ gonosz utjain járó elbizakodottat, mint édes apa a jó utról letért fiát; hogy hirdessem kegyelmébe vevő irgalmas jóságát, mely mint eltévedt vendéget váró ház ajtaja, mindig nyitva áll a betérni akarónak mint édes anyánk ölelő két karja hazatért fiának.

Ha meghallgat, térjen dicsőség az Ő szent nevére, ki gyermekei javát soha nem szünik meg munkálni, ha nem hallgat meg, megnyugtat lelkiismeretem, hogy kötelességet teljesíttem egy embertestvéremmel szemben. akinek ha egyébbel nem, de ezzel tartozom.

Legyen hát a szó, amit papirra vetek, a gondolat, mit leírok s vele közlök ebbeli tartozásomnak lerovása s ha abból csak egy is termékeny talajra hull, szívében megfogánva ott gyökeret ver, — boldog leszek, mint az, ki kincsét mással osztva meg, értékesebb kincsnek lett a birtokosa.

Szószéki prédikációim alatt figyelni szoktam hallgatóimnak az arcát. Érdekel hogy milyen hatásoknak a változása tükröződik azon. Nem az én egyszerű, erőtelen szavamra, hanem az Igére, vajjon felvidul e, vagy elkomorul, bánatot érez e, vagy megjobbulás után eseng?

Vasárnapi tanításom egy gondolata közben a családjához tartozó kedvesére esett tekintetem s a bánatnak könnyét megcsillanni szemében s a borúnak fellegét átfutni az arcán. Mindjárt átütött a szívemen hogy rá gondolt Valakire, eszébe jutott Valaki. S úgy éreztem, hogy az a könnyező szem, az a borus arc egy hangtalan, néma prédikáció. Elgondoltam, ha megértené Valaki, ha olvasna belőle Valaki!

S másnap, hétfőn délben, amint zengő nótaszót hozott verandámra a kósza szél, amint a duhajság szilaj tombolásából eljutott hozzám egy-egy foszlány, — azokban a Maga hangjára

ismertem! Szivembe nyilalt s szóltam csendben a lelke-
hez: biztosan érte hullott tegnap az a könnycsepp, biztosan
Érte esett bánat arra az arcra. S egyszerre beszélt
hozzám és világossá lett előttem az a néma prédikáció! Akkor
elhatároztam, hogy felkeresem soraimmal s szivem parancsa
szerint közlöm Vele gondolataimat. Öröömre szolgálna, ha nem
bezárt szivre lelnének azok s nagy lenne az én gyönyörűségem,
ha az a könnycsepp nem hullana, az az arc nem borulna bá-
natra Valakiért soha-soha többé“.

Hadd emlékeztessem azért elsőben is boldog gyermekko-
rának aranyderűs napjaira, mikor az egész világból nem érde-
kelte más, mint aki után Istenének szent nevét ajkán kiejteni
megtanulta: édesanyja Aki bölcsőjére hajolt azzal az imádságos
érzéssel szivében: add Istenem, hogy boldog legyen a gyerme-
kem! nőjön, mint a jegenye, virágozzék, mint a himes rét, le-
gyen áldással rakott, mint csillaggal az ég! Aki mesével altatta,
csókkal költögette s nem jött egy reggel, nem szállt el alkony,
hogy imájába bele ne foglalta volna a nevét! Aki ágyacskája
mellett virrasztott, ha kis fiát betegség lepte meg, feje alját meg-
igazitotta, mert más nem tudta olyan puhára, szomjatólító vizet
nyújtott, mert az övéből esett az csak jól...! Óh, ha az a mult
megmozdulna szivében, óh, ha az a mult megszólalna szivében.

Azután jött az ifjúkor. Derűs egével, szines reményével,
sokatigérő boldogságával. Vele az életbelépés, hol — azt hittük
— az ut virágszőnyeggel borított, szivárványszínek tarkaságával
pompázó. Amerre mentünk, ahova léptünk, nyomon kísérte
anyánknak áldása, anyánknak szelleme! Csengett lelkünkben a
szava: légy jó gyermekem, hogy ne kelljen szégyenkezniem
miattad! Szavamat ne felejtsd s boldogulsz; tanácsom szerint
járj s megáld Istened! S ha reményünk teljesedésbe ment, ha
törekvésünket siker verőfénye tette csillogóvá, Isten után annak
köszönhattük, hogy örködött felettünk anyánk szelleme.

S van e ember, kiben érző sziv lakozik, aki feledhetné va-
laha az édesanyját? Sőt minél nehezebb az élet, annál gyak-
rabban kell, hogy eszünkbe jusson; minél válságosabb az ut, amely
előtt állunk, annál többször kell tekintenünk anyánk szemébe,
hogy erőt, bátorságot, reményt és vigasztalást merítsünk belőle,
hogy megkérdezzük: anyám, jót teszek e, anyám mit tanácsolsz?!

Anélkül, hogy sokat beszélnék, hadd adjak egy jó tanácsot.
Nézzen ez édesanyja szemébe, érte könnyes szemébe, bánatos,
sápadó arcába. — érte bánatos, érte sápadó arcába — s beszél-
gessen vele! S ha úgy érzi, hogy a szivében megmozdul az ér-

zés. a lelkében nőni kezd a megjobbulás utáni vágy, ne engedje azt elpihenni, nőtse, terebélyesítse azt s engedje kiáradni egy-egy hulló könnyben, egy egy imádságban! Ne felejtse, édesanyánk koránál fogva hamarabb megy el hamarabb hágy itt! Vajjon mit beszél rólunk, ha Istenhez szárnyal a lelke?

És nézzen kedves feleségére, aranyos kis leányára; meg édes kis fiára, kiknek boldogsága, vagy boldogtalansága kezébe van letéve s kikről Istennek számadással tartozik. S gondolja el, hogy nőtt fel Ön s hogyan kell nekik felnőni? Soha ne feledje: a példa nemesít, a rossz példa öl, gyermeklelket feltör, édes álmot üz el! Ne feledje: a világ sokat ígér, de keveset ad s ha az Isten nem ígér semmit, megád mindent!

Ön bizonytalán ért engem s hiszem, igazat ad nekem. Meltassa figyelmére a szót, mit jóakaratu szivem érzése diktált, a gondolatot, mit érző lelkem darabjából szakítottam el... Egy hely templomunkban a számrakó tábla mellett régen üres, egy arcot templomunkban régóta nézek, régóta keresek! egy csengő ajak olvadékony dallamát templomunkban régóta hiába figyelem! Vajjon hol, merre zendül vajjon honnan, hová szárnyal?

Az üres hely vár Valakit. Arra a nemsokára felzendülő dallamra elindult már megnyitni a mennyek ajtaját a Jézus nevében egy hófehér fénylő szárnyu édes angyal!

Halmi.

Atyafiui szeretettel:

Kürthy Károly,
ref. lelkész.

(Mint a belmissziói munkálkodás egyik hatásos eszközét közöljük e levelet, melynek célszerűségét és értékét az bizonyítja, hogy a címzett felkereste lelkipásztorát, fogadást tett előtte e megtérésre és újra józan, istenfélő életet él. Szerk.)

EGYHÁZI ÉNEK

Egyházi énekeink kellékei.

(Folytatás.)

Dalok, énekek, himnuszok!... Álljunk meg itt egy kissé! Én is a mondó vagyok Péterrel: jó nekünk itt lenni. Maradjunk itt, mert amit itt látunk és hallunk ennél a táborhegyi apoteozisnál, sok mindenről kiokosít minket. A „sok minden“ közül azonban csak azt veszem ki, ami a mi ügyünkre vonatkozik. Nem emelem ki tehát azokat a dogmatikai vagy homiletikai szempontokat, melyek a fenséges jelenetben önként adódnak. Nem beszélek arról, hogy ott a bálványdöntő Illés hozta hódolatát az emberi formába öltözött Istennek, hogy ott Mózes az ó-szövetség törvényének a közvetítője és kodifikálója tett bizonyosságot arról, hogy ime, ott ragyog, tündöklöklik a maga örök dicsőségének sugárzatában Ő, minden törvények, próféták célja és be-

teljesítője. Azt sem említem, hogy ott is szólt, zengett az Ige, akár egy vasárnapi istentisztelet órájában, csakhogy ott az Atya tett bizonyosságot a Fiúról és nem a Fiu az Atyáról és azonfelül ott nemcsak a fül hallotta az Igét, de testi szemek is látták ugyanazt az Igét fehéren, vakítóan, tündöklő ragyogásban, testlé váltán s amit mi csak hiszünk, ott a táborhegyi tanuk testi szemekkel is látván látták, hogy „az Ige Istennél vala és *Isten vala az Ige*“. Arról sem beszélek, hogy az örök magasságokból aláhángzó Ige nemcsak bizonyosságot tett a Fiúról, hanem parancsot is adott, hogy Őt hallgassuk. Még arról a fényről se essék több szó, mely elkábította s a halál testvérének: az álomnak a karjaiba döntötte Pétert, Jakabot és Jánost s mely ma reánk és nekünk az evangéliumból árad, testi szemeknek láthatatlan sugárással. Ennek a gyönyörűséges táborhegyi liturgiának most ne ezek a mozzanatai kössenek le bennünket. Csak a Péter beszéde. E liturgia emberi oldala. Tehát a gyenge oldala.

Nem azért nevezem gyengének, mert emberi. Ez még egymaga nem elég arra, hogy belőle pont éppen ebben az esetben minden fogyatékoságot kimagyarázhassunk. Mert bár Istennel szemben minden emberi cselekvés, szó, vagy gondolat, a legmelegebb háláé éppen úgy, mint az imádaté, vagy a dicsőítése, emberi mivoltának veleszületett gyengeségében szenved is, ez még nem elég indok arra, hogy akár-miféle hatalom is elhallgattassa ezeket az imádkozó, dalos, himnuszos ajkakat, mert hiszen akkor a kövek kiáltoznának. Legfeljebb az a tanulság belőle, hogy annál jobban igyekezzünk egész szívünket-lelkünket belevinni imádságainkba, dicséreteinkbe, mint az öreg egyházi himnusz is biztat: „quantum potes, tantum aude, quia maior omni laude, nec laudare sufficis!“, magyarra, ha jól emlékszem, így van fordítva: „dicsérd minden érzéssel, mert bármi nagy dicsérrel szived őt nem éri fel!“.

Nem azért tartom gyengének Péternek ezt az aktív részvétét, szinte beleszólását, valamennyi halandó testvére helyett, ebbe a liturgiába, mert nagy elragadtatása önkivületében mondotta ezeket a szavakat, — az evangélium szerint: „nem tudván, mit mond“, — nem ezért. Sőt ez az önkivület, ezeknek a szavaknak az egyetlen mentsége, egyetlen erőssége és szépsége. Hiszen már ugyszólván a dithiramb magasságait csapkodják, a fizikai valóság határjelző oszlopait döntögetik, hol tér, idő, lehetőségesség: mind-mind ismeretlen fogalmak, hol csak egyetlen gondolat él: ott lenni, ott maradni mindig, testben megjelent Istennek, örökkévalóságot járt embereknek külön hajlékokat építeni ha mindjárt a saját maga hajléktalansága árán is! Kell-e ennél érthetőbb, tipikusabban emberi beszéd halandó szájából, kit egy örökkévaló hatalom odalendített néhány pillanatra a metafizikai végtelenségek szédületes peremére, hol

„... a lélek érzi, hogy az örvény vonja
S a gondolat elvész csodás sejtelemben.
Nem ismert világnak érzi nyomását,
Reszkető örömmek elragadja kéje...?“

(Arany J. „Dante“)

Csoda-e, hogy amikor arról a „nem ismert világról“ ha csak egyetlen pillanatra is föllebben a fátyol csücske, attól a látványtól egyszeriben lazul, szakadoz a fogalmak, szavak logikai kapcsolata az emberi agyban? „Avagy lehet-e“ — kérdi Arany ugyanabban a költeményben — „avagy lehet-é, hogy halandó szem nézze a szellemvilágot teljes öntudatban?“

Önkivületi beszéd! Hát baj ez? Nagy emberek, költők, művészek vajjon nincsenek-e az ihlet, vagy nagy elgondolások pillanataiban valamelyes önkivületben? Próféták, mikor látomásaikat látták nem voltak-e sokszor az elragadtatás önkivületében? „Jó nekünk itt lenni!“ Hát nem szakasztott ugyanezt mondja, cselekszi minden művész, író, zenész, tudós, felfedező és minden igazán nagy ember, kiket Carlyle egyszerűen „hősöknek“ nevez, amit Péter? Vajjon nem ugyanezekkel a szavakkal szegezük é oda magukat a maguk eszményeihez? Nem akarják-e ők is felfogni a Szépség messze világokból ideszűrődő sugarait, nem éppen úgy szeretnék-e valahogy megörökíteni, költemények, képek, szobrok, zeneművek, tudományos könyvek hajlékaiba zártan örökkévalókká tenni e gyönyörűséges sugárzás röpke pillanatait? S míg az alkoholás sorvasztó lázában égnek, nem veszítik-e el sokszor a reális élet érzékletét s míg szépségideáljaik hajlékait építgetik az elragadtatás Tábor-hegyén, ők maguk nem bolyonganak-é sokszor éhesen, rongyosan, hajléktalanul véges-végig életük viszontagságos uljain?

Ne gáncsoljuk el tehát csak olyan könnyedén Péter táborhegyi liturgikus beszédét, mert az a soha nem álmodott isteni szépség imádatának a beszéde volt, az elragadtatás felkiáltása, mely nem találja ugyan meg, ahogy nem is találhatja a kellő szavakat, de mindenkifölött őszintén gondolt, átértzett, lelkes, forró és impulzív volt, akárcsak az a másik, későbbi gerjedése a tagadás előtt: ha meg kell is halnom veled, meg nem tagadlak téged!

Ennek a péteri liturgikus szerepnek tehát a fogyatkozása nem az önkivületiség, hanem más két körülmény: egyik az, hogy a szavak nem öltöztek melódiába (mint fentebb is említettem), a másik az, hogy a mi liturgiánkhoz viszonyítva, egészen különálló, élesen egyéni lelki élmény tudta csak azokat a dithirambi szavakat kiváltani, a milyen lelki élmény e földön soha sem lehet többé halandó emberé. És mert *ilyen* erősen és kizártan egyéni hangulatnak a szülötte és tüköre a Péter beszéde, éppen e miatt — bármennyire lírikus s szinte exaltált legyen is egyébként, — nem lehet tükre semmiféle gyülekezet közös, kollektív hangulatának.

Dr Szemethy Géza.

(Folytatása köv.)

Lelkészoálasztás Debrecenben. A dr Révész Imre egyetemi tanárrá történt ki-nevezésével megüresedett lelkeszi állásra pótválasztással heves küzdelem után a múlt

választáson kisebbségben maradt Papp Imre vallástanító lelkeszt választották meg 2927 szavazattal Nagy István 2733 szavazatával szemben.

A „KIE“ debreceni tanfolyama.

A magyarországi KIE. országos fiuvezetőképző tanfolyamot tartott Debrecenben 1930 nov. 24—29 ig. Ezt a vezető képző tanfolyamot igen nagy fontosságúnak tartjuk a magyar ifjusági munka történetében. Fontosnak nemcsak azért, mert az ifjusági mozgalom egyik legfontosabb érdekét, aminél több s minél képzetesebb vezető munkába állítását nagy mértékben szolgálta, hanem mivel ráirányította a figyelmet a „serdülő fiu“-ra. A mi ifjusági munkánkban sincs teljesen elhanyagolva, de nincs is kellőleg értékelve az a külföldön már megvalósított gondolat, hogy az ifjukur egyes fázisait a munka szempontjából szemelőtt tartasuk

A nyugati államok nagy ifjusági mozgalmi nagy gondot fordítanak arra, hogy a testi és lelki fejlődés különböző szobában levő, tehát az életkor, érdeklődési irány, vágytartalom, szellemi képesség, fizikai és lelki teljesítmény, problémakör és ezekhez hasonló tényezők által meghatározott más testi és lelki alkatu ifjussággal külön, önálló módszerrel foglalkozzanak.

Mindenki, aki ifjusági munkával foglalkozva megfigyelte az ifjúságot, rá kellett, hogy jöjjön mennyire más a falusi, mint a városi, az iparos, mint a tanuló, a kereskedő, mint a gyárimunkás ifjuság, nem is szólva a nemek közti különbségről. De azt is megláthattuk mindannyian, hogy mennyire nehéz, szinte lehetetlen a pubescens és adolescens ifjúságot együtt nevelni. A magyarországi ifjusági munka azóta vett oly erős lendületet, mióta az egyes munkaterületeket megkülönböztetve külön speciális földműves, diák, főiskolás titkárokat alkalmaz. Ezzel a fiuvezetőképző tanfolyamnak pedig utat tört azon, eddig csak szórványos és gyenge törekvés számára is, hogy az életkor és fejlődés élettani törvényei meghatározó tényezők legyenek az ifjuság közti munka módszerének megválasztásánál. A KIE munka a történelem folyamán úgy jelent meg s egész a legujabb időig úgy is szerepelt, mint az ifjuság közti munka, ifjuság alatt a testi és lelki pubertást maga mögött tudó ifjúságot értvén. A gyermekkorból kinőtt s a serdülést megelőző szakaszban élő, de magával pubertáló ifjussággal, tehát az emberi élet talán legfontosabb szakában levő jövő nemzedékkel nem foglalkozott. Sok idő kellett elteljen, amíg meglátták a síheder korbéli fiatalember és a bakfis [serdülő] korszak már szinte kész nagy leánya mel-

lett, a kamasz évek csetlő-botló serdülő fiut s leányát. Eleinte foglalkoztak a serdülővel, mint a jövődöbeli ifjusági egyesületi taggal. Később már magáért a serdülőért közeledtek a fiu s leányhoz, de ugyanazzal a módszerrel, amivel a felnött ifjuság közt dolgoztak. Csak most a háboru utáni években öltött valójában testet a külön serdülő munka gondolata. Legjobb példával jár elől itt is maga a genfi világszövetség, amelyik minden évben 6 hetes nemzetközi tanfolyamon képez a serdülő fiuk közötti munkára alkalmas vezetőket. Az ötvenéves magyar ifjusági munkának legszebb és sokat ígérő szakasza volt az utolsó tizesztendő.

Lendület, erő, nagyvonaluság jellemezte és vitte oda, hogy ma nagyon kevésben marad el a külföld ifjusági mozgalmi mellett.

De az ifjuság lélek és testtani ismeretén alapuló, kidolgozott, helyesen megválasztott, jól alkalmazott módszer, amin pedig sokszor az egész munka eredménye és tartóssága fordul meg, hiányzott s még ma is hiányzik a mi munkánkból. Ezért látjuk örömmel, hogy a magyar KIE. speciális serdülő-fiutitkárt állított munkába s e tanfolyammal mig egyrészt a serdülő kor fontosságát meglehetősen bele vitte a köztudatba, másrészt az érdeklődés homlokterébe állította az eddig nálunk annyira elhanyagolt, pedig rendkívül fontos módszer kérdést.

K. B.

Néprajzi feladatok Erdélyben.

Az a kis darab föld, amely a Kárpátoktól az Alföld széléig terjed, évszázadok, sőt évezredek óta a legkülönbébb népek és néptörödek mentsvára volt. Dákok, rómaiak, gótok, gepidák, magyarok, szlávok hagyták itt erősségeik, építkezésük, életmódjuk nyomait. A föld mélye régi műveltségek emlékeit dobja ki magából, a föld szine romokat hordoz, a népies épületek, eszközök, ruhák stílusa ősi motívumokat rejteget, a helynevekben, a nyelv tájszólásszerű kifejezéseiben kulturtörténelmi emlékek lappanganak. Számtalan apró mozaikdarabból alakul ki hozzáértő kezében szűkebb hazánk múltjának képe.

De ezek a színes kövecsek szerte heverve a mindent modernizáló idők folyamának medrében, egyre kopnak, egyre szintelenednek, veszendőbe mennek. A régi idők buvárja segítséget kérő szóval kiált mindazokhoz, akiket földünk, népünk múltja érdekel, hogy szedjék össze a szerte heverő emlékeket, s ha önálló feldolgozásra nem vállalkozhatnak, bocsássák hozzáértők rendelkezésére.

Az érdeklődés felköltésére szolgál, s azoknak, akik esetleg a hozzáértés hiányában nem érznek magukban bátorságot a gyűjtőmunkához, felvilágosítást, utasítást ad az az értékes kis füzet, amit az ismernevéü régiségkutató, Roska Márton, a fennli címen adott ki, s

ingyen bocsátott 50 pld-ban rendelkezésünkre. Akik annak díjtalan megküldésére reflektálnak, jelentsék be igényüket a püspöki hivatalban. Különösen felhívjuk a művecskére azok figyelmét, akik régészeti és néprajzi emlékekben gazdagabb helyeken laknak.

HIREK

Az egyházkerületi Szavazatbontó-Bizottság f. hó 3-án megtartott ülésében vette számba az egyházkerületi főgondnoki tisztségre, valamint az üres egyházkerületi és zsinati tisztségekre beadott szavazatokat. A szavazatok alapján az egyházkerületi főgondnoki tisztségre *dr Thúry Kálmán* egyházkerületi ügyész 157 érvényes szavazattal választott meg. *Dr Nagy Sándor* nagykárolyi egyházmegyei gondnok 46, *Pappszász Lajos* érmelléki egyházmegyei gondnok 3 és *dr Kölcsey Ferenc* egyházkerületi tanácsbíró 1 szavazatot kapott. Az egyházkerületi világi tanácsbírói tisztségre *dr Kotzó Jenő* nagykárolyi földbirtokos, a tanári képviselőségekre *Ligeti Imre* a szatmári főgimnázium igazgatója és *Bakcsyné Korbuly Irén* szatmári leányiskolai igazgatónő választottak. A zsinati rendes világi tagságra *dr Böszörményi Emil* nagybányai egyházmegyei gond-

nok, a zsinati rendes tanártagságra *Ligeti Imre*, a tanárpóttagságra pedig *Bagothay Sámuel* szatmári főgimnáziumi tanár választott meg.

A tiszántúli egyházkerületben zsinati tagokká választották *Székelyhidy Béla* bihari esperest, *Csornai Dezső* mezőturi lelkészt, *Boros Károly* tanárt, egyházker. tanácsbíróvá *Csornai Dezsőt*, *Baja Mihály* debreceni lelkészt és *dr Juhász Nagy Sándort*, vil. aljegyzővé *dr Balla Bertalant*.

A londoni karácsonyi könyvásár legkeresettebb olvasmánya ez alkalommal a Biblia volt. Egyedül a *Selfridge* áruház könyvosztálya naponként átlag ezer Bibliát adott el. A Biblia-eladás terén az 1930. év egyébként is rekordot jelentett. Mert ez év folyamán nem kevesebb, mint 48 millió Bibliát adtak el. Az előző évihez képest ez a szám 8 millió többletet jelent, míg az 1928. évhez viszonyítva 13 millió Bibliával többet adtak el az 1930. év folyamán.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORDER—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyivásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik hitelbetét gyűjtéssel. *Le-számítól váltókat. Folyósít* jelzálogkölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a triezsi „Adriai”
biztosító-társaságól.** 6

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkészi Hivatalnak
 Jud. Bihor
 Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t ⁶

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszereivények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

Bibliakörök és Nőszövetségek tagjai

részére ajánlom beszerezni

Az Ó-szövetségi kijelentés története

(tartalmaz 33 bibliaismertető történetet,
 függelékül a Szentföld leírása) és

Az Új-szövetségi kijelentés története

(tartalmaz 33 újszövetségi bibliai történetet) című
 könyveket, [A Királyhágómell. Egyhker. kiadása]
 Irta: **Farkas Kálmán** főgimnáziumi tanár
 [Pályanyertes mű]

Ára (legalább 10 darab rendelésnél) 12 Lei portómen-
 tesen, utánvét mellett. — Megrendelhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Magy Sándor-u.) 14.

**Nisbetiüs Énekeskönyv - míg a készlet tart -
 darabonként 75 Lei.**

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Őr-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei. ♦: Megjelenik minden héten szombaton.

Gyilkos fatalizmus.

Mint valami óriási mérges gázmolyag, úgy fenyegeti korunk embereinek lelkét valami öldöklő beteges lelki állapot. A balsorsba való lemondás, beletörődés, keserü cinizmus, ernyedtt fatalizmus átkos vélke ez.

Végérvényes letagadása ez annak, hogy az ember csak egy szemernyi is képes volna balsorsán változtatni. Merev letagadása ez minden bennünk rejlő nemesebb szikrának, mely arra ösztökél, hogy az emberiség boldogulásának szent ügyét némiképen előbbre vigyük. Keserü jelszava (valóságos istenkáromlás): „Ugyis mindegy minden!” Csupa minus embereket, negatív lelkeket szül.

Előidéző okai ismereteseek. Rettenetes világháboru, rossz gazdasági évek, politikusok kudarcai... stb. ...

Rettenetesen nagyokat csalódtunk — mondjuk. Nem fogunk többet semmiféle szines álomnak felülni. Sziklaszilárdan eltökéltük erre magunkat.

Igy hát csak engedjük, ellentállás nélkül túrjuk, hogy sodorjon bennünket az áradat magával... A világ meg hadd rohanjon végpusztulása felé szabadon.

Sok végzetes következményei között a legsúlyosabb az, ennek a beteges lelkiállapotnak, hogy az ilyen cinikusan fatalista ember *elveszti az élet aranykulcsát*. Mindabból kizárja magát, ami az életet igazán értékesé teszi. A küzdés gyönyöréből, a siker dicsőségéből, a biztató reménységből, nagy tettekre lelkesítő hitből. Éppen azért tarthatatlan, végét kell vetni, még mielőtt, helyrehozhatatlan károkat okozna.

Ámde minden efféle kísérlet hiábavaló mindaddig, amíg az emberek maguk is hajlandók a sodortatásra. Hiábavaló a morálisták ama főrekvése, hogy a nemi életet megtisztítsák az anarchiától (minden civilizáció halálától), amíg az emberek *nem* hajlandók magasabb

erkölcsi törvényt keresni, mint: „Csináld, ami jól esik!“ Hiábavaló az egyház minden erőlködése egy új lelkivilág (istenországa) felépítésére, amíg a legdivatosabb írók csak úgy beszélnek az emberről, mint aki „Egy morzsa földgolyónknak héjján“. (Anatole France). Nem pedig, mint aki isteni nagy tervnek dicsőséges eszköze.

Minden vallási, filozófiai, tudományos igyekezet hiábavaló lesz itt addig, amíg maga az ember talpra nem áll és azt nem mondja: „Méltó akarok lenni a legmagasabb helyre a teremtet világban. Ura akarok lenni mindennek . . . még magamnak is“.

Ez a szent axióma a forrása minden egészséges új életnek. Legfőképpen az ifjúságot kell e végzetes büntől megoltalmazni. Mert lelki halált, végpusztulást jelent az egy nemzet életében, hogyha az ifjúság minden szent dologra azt feleli: „Nem fontos!“

Én mindig nagy lelki gyönyörűséggel olvasom a Ghandi-féle hindu nemzet mozgalmakkal kapcsolatban, hogy most itt, majd amott „fellázadt a hindu egyetemi ifjúság“. Fűti, heviti, lángra lobbantja őket szent nagy lelkesedés. Ez imponál nekem. Nem a pusztán tény. Ezek az ifjak még tudnak nemes nagy eszmékért fennen lelkesedni. Fájdalom, a mi ifjaink a legtöbbször csak futball-mecseken lobbannak lángra . . . kicsinyes, önző célokért. Minden egyébre cinikusan jegyzik meg: nem fontos!

Elfelejtettük, hogyan kell „szent örületbe“ esni. Kiábrándított belőle az emberiség legsötétebb vétke: a világháború. Már pedig újra meg kell azt tanulnunk, mert minden dicsőség annak köszönhető ezen a világon.

Az idősebb nemzedék szent kötelessége az ifjakat kigyógyítani abból. Sohasem szabad pesszimiztikusan nyilatkozni az emberi élet örökérvényű nagy vezéreszméiről előttük.

Aztán meg az irodalomé a nagy kötelesség, mert annak mindig nagy hatása volt az ifjú lelkekre. Állítsák eléjük a *való* életet, minden csunyaságával, fonákságával együtt, de azt is mutassák meg, hogy vannak — mert igenis vannak — lelkek, akik hősi elszánással dicsőséges eredményeket értek el az életben. Ezek a nagy lelkek töltötték meg napfényvel, meleggel, zenével, költészettel, ezernyi ezer kedvességgel ezt a földet.

Azután pedig az anyaszentegyházé. Főképpen a 40 éven felüli tagoké. Nem megkapó új *elméletekre* van itt szükség. Példa rá a Carl Barth-féle lelki hullámverés. Forradalmat jelentett ő az elméleti theologia terén, de a milliók lelkét éppen csak hogy kissé felborzolta. Aztán megint elcsendesült minden.

Én radikális, heroikus nagy tettekben nyilvánuló változást várnék.

Az én elképzelésem a következő. Soha senki felségesebb elméletet nem fog hirdetni Jézusnál. Ebben körülbelül egyetértünk szinte valamennyien Nos hát akkor hősi tette szánják el magukat az egyház vezetői. Szilárdan határozzák el a papok, tanítók, gondnokok, presbiterok, hogy egy éven keresztül húségben Krisztussal tartanak. Kipróbálják Őt. Akár nagy hittel, akár kicsinnyel, akár jó lesz a vége, akár nem, szánják rá magukat, hogy egy teljes éven keresztül szóban, tettben szigoruan Krisztus tanításaihoz alkalmazkodhat. Róla tanubizonyosságot tesznek. Bátran, elszántan, komoly lélekkel.

Szent a meggyőződés, hogy a cinikus fatalismus gyilkos mérgezése ellen az ilyen heroikus elszánás az egyetlen hathatós orvosság.

Bohor Sándor.

Az ifjuság nevelése.

A mienk a legnap, meg a ma; a holnap, a jövő a nyomunkba lépő új generációé: az ifjuságé. Csak az az eszme remélheti a holnapot, amely gyökereit — mint talajba — az ifjuság érzelm és gondolatvilágába ágyazza be.

Egy nép sem látta a fentieket annyira át, mint az új Oroszország, melynek vezetői küzdelmük homlokterébe az ifjuság nevelését állították. Ideszivárgott hírek szerint a mai Oroszország semmire sem áldoz annyit, mint az ifjuság nevelésére, mert elgondolásainak a jövőjét az ifjuságon keresztül véli biztosítani.

Nálunk mindég az utolsó problémák közzé tartozott a nép széles rétege ifjuságának a nevelése. Csak a háboru utáni korszak terelte az ifjuság felé fokozottabban a közfigyelmet, minek következtében megindultak itt-ott bizonyos akciók az ifjuság megszervezése terén, ezek azonban alig lépték túl a kísérletezések tapogatózó határait.

Ahol az ifjuság megszervezése határozott formát öltött, ott ez — kevés kivétellel — harcias, sőt katonai formában történt.

Nem volnánk objektívek, ha nem akarnók megérteni az ifjuság katonai alapon való megszervezésének a jelen helyzet által megindokolt okszerűségét, de az emberiség humanitásába és jobb jövőjébe vetett hitünk teljes meggyőződésével kell kijelentenünk, hogy az embervilág leértékelése, sőt lealjasítása rejlik amaz elgondolásban, mely az emberjövő egyensúlyát a teremtés koronájához méltatlan nyers erőre bázisozza.

Az emberiségnek micsoda mély tragédiája rejlik abban, hogy amidőn az ember technikája segítségével paradicsomkertté varázsolhatná vissza ezt a földet: szédületessé nőtt technikája birtokában valóságos pokollá torzította ezt a elvesztett paradicsomot. És még

sulyosítja a tragédiát az, hogy az ember — mintha belenyugodott volna abba, hogy az elvesztett paradicsom földi pokol legyen: az ifjúságba, mint a jövő friss humusába a nyers-erő dudvaít plántálja bele.

Akinek szeme van a látásra, látja, hogy — mint már annyiszor a történelem vonalán — megint korforduló mesgyén járunk, amikor sok értéknek hitt értéktelenséget át kell értékelnünk; a küzdésnek sok ócska fegyverét kell új és értékesebb fegyverekkel felcserélnünk; amikor a múlt tapasztalataiból emberhez méltó konzekventiákat kell levonnunk, ha nem akarunk a romlásnak ugyanazon köveiben elbottlani.

Vajjon megkezdjük e már átértékelni értékeinket; kovácsoljuk-e már a küzdésnek új, emberhez méltóbb fegyvereit, hogy a régi romlás kövein megint el ne botoljunk?!

Sajnos, ma még a régi rontás pokoli fegyvereit kovácsoljuk, de ismét nem volnánk tárgyilagosak, ha meg nem látnók, hogy az emberi gondolkodás nagy műhelyében készülnek már a küzdelemnek nemesebb emberhez méltóbb fegyverei is. Nem volnánk tárgyilagosak, ha meg nem látnók, hogy az emberiség jobbik fele nem a Kain fegyverét, hanem azt a fegyvert igyekszik az ifjúság kezébe adni, amely nem ellentéteket vág, sebeket ejt és életet olt, hanem azt a fegyvert, amely az ellentéteket kiegyenlíti, a sebeket begyógyítja, az életet megtartja és felemeli: a Krisztus fegyverét.

Emberiség jobbik fele: a küzdésben, szenvedésben, embervérben lelkiemberré tisztult emberek: a jövő emberhez méltó iniciatívája a mi kezünkben van. Tenger félreértéssel, rosszakarattal önzéssel és vadsággal kell megküzdenünk, de mi vagyunk az embervilág le nem küzdhető élő lelkiismerete.

Az ifjúságot meg kell szervezni, az ifjúság szívét, ezt a szüzet talajt meg kell művelni, de nagyon vigyázzunk az elvetetett maggal, mert ennek a gyümölcseit fogja megteremteni az emberjövő.

Amit akarunk, hogy arasson a jövő, annak a magvait kell elvetetnünk az emberi élet friss talajába.

De hát kiből merithetnénk másból programot, principiumokat, mint a Krisztusból, aki azt mondotta magáról: „Én vagyok az Úr, Élet és az Igazság“.

A nagy szellemi és gazdasági összeomlás után romok, törmelékek borítják az emberi élet különböző utjait, de van egy út, amely felette áll minden romlásnak és összeomlásnak és ez az út a Krisztus.

Ezen az úton kell elindítani az ifjúságot, mert ezen az úton nem fog a botránkozás köveiben megbotolni; ezen az úton nincse

nek ütközések ; ezen az uton nem a halál vérrózsái, hanem az élet sokszínű virágai teremnek, ezen az uton megtalálja a jövő azt a drága talizmánt, amit mi ma egymást keresztező utainkon hiába keresünk : az Igazságot.

Szervezzük meg az igazságot : alakítsuk meg a Keresztyén Ifjúsági Egyesületeket az egész vonalra ; adjunk fegyvert a jövő generáció kezébe, de nem azt, amit apáink Kain óta folyton ránk örökölték : a Kain fegyverét, hanem egy új, a XX. század érzés és gondolatvilágához méltó fegyvert : a Krisztus fegyverét, mellyel ne más népet gázoljanak le és nyomorítsanak kulturnépeket a rabszolgaság modern jármába, hanem amelynek birtokában szerezzék vissza az elvesztett paradicsomot és hódítsák meg Isten országát ezen a földön.

Meg kell már egyszer komolyan kezdenünk egy új világnak a kiépítését s ennek az új világnak nem lehet más a fundamentuma, mint Krisztus.

Ami igazi érték van a szellemvilágban, az mind Krisztusból fakadt; akik a Krisztus kikapcsolásával akarják az általános jót meghonosítani az embervilágban: még azoknak az agyát is a Krisztus termékenyítette meg.

Kezdjük meg már a legbefogadóképesebb talajba : az ifjúság szívébe elhinteni az új élet magvait s az ifjúság nevelése által oda hassunk, hogy az elhítegetett mag meg is teremje a maga nemes gyümölcseit.

És ne féltsétek a jövőt attól az ifjúságtól, melyet a Krisztus fegyverzetével vérteltek fel ; jöhetnek bármilyen idők, következhetnek bármilyen megpróbáltatások : a Krisztusbaoltott ember állani fogja a küzdelmet és vállalni fogja annak konzekvenciáit egészen a martíromságig azért, ami lényege lesz — az Igazságért. Jóli Zsigmond

Kaleidoszkop.

A sokféle képeket mutató régi játékszerbe ismét beledobok néhány leszakított színes papirdarabot. Az első egy *kálvinista végrendelet*. A múlt évben elhunyt Géressy Imre öreg máramarosszigeti tanár végrendelete. Hangzik a következőképpen :

Rendelkezéseim temetésem felől.

„Óhajtasom és akaratom az, hogy temetésem a lehető legegyszerűbb legyen.

Ennélfogva mind feleségemnek, mind azoknak, akiket illet, hagyom, hogy az a következőképpen történjék :

1. Miután halálom kellőleg megállapítva lett, tegyék holttestemet csupán egy fehér ingbe és lábravalóba öltöztetve, egyszerű fekete koporsóba.

2. A koporsón ne legyen semmi, de semmi diszítés, annyival inkább koszoru, sem a koporsón, sem másutt. Egyszerű kiterítés legyen, semmi felravalalozás, semmi drapéria — fekete posztó — sem a kapun sem a szobában sehol. Csak egy gyászjelentés legyen a kapun kiszögezve.

3. Ne legyen holtfestem sokáig a föld felett, vigyék ki minél hamarább a föld alá.

4. A vallási szertartásnál a koporsó felett a lelkész, legfeljebb egy öt percig tartó, általános tartalmu *halotti imát* mondjon, minden személyi vonatkozás nélkül. Az ima előtt pedig énekelje el a kántor legfőlebb másodmagával, a 90-ik zsoltár *első* s az ima után a második versét. A temetőben ne legyen semmi szertartás, avagy bucsuztató. Egyszerűen hantoljanak el. (Nem helyeslem a göröngy-dobálást sem a sirba.)

5. A sirgödromet ássák oda, — sorrendben — ahogy következik, nem jelölve ki semmi különlegesebb helyet.

6. A koporsó kezeléséhez s elhelyezéséhez 4, vagy 6 tűzoltó egyén alkalmaztassék, égő fáklyák nélkül.

7. Gyászjelentést 40, vagy 50 darabot kinyomattathat a feleségem, amire nézve megjegyzem, hogy annak szövegét egy külön iven magam írom meg s a feleségemnél levő iven kijelölöm azoknak neveit is, akiknek küldendőök lesznek.

Most pedig ne vélje senki, hogy én ezt a rendelkezést feltünési vágyból, vagy fősvénységből, vagy cinizmusból, különcségből teszem. Hogy nem feltünési vágyból, vagy különcségből, hanem tiszta meggyőződésből, felhozom bizonyosságul kálvinista egyházam és vallásom e téren való ősi puritán szokását, amely szerint magam is ezt a példát követni tartom helyesnek, amihez hozzá tehetem, hogy a józan ész és a természet is azt kívánja, hogy a feloszlásnak indult és eltávolító látványt nyújtó test, *rövid uton* helyeztessék vissza a föld kebelébe. Hogy fősvénységből sem teszem, bizonyítsa az, hogy 1000 (egyezer) Leit hagyok egyházam 10 legszegényebb, legöregebb s legelhagyatottabb tagjának, vagy házaspárnak, 100—100 Leit, mindjárt temetésem után kiosztandót, a prebitérium által igazságosan kijelölve azokat.

Vélekedjenek rólam embertársaim, ahogy akarnak, ahogy ismernek! Én a halálom pillanatában már az *örök bíró* előtt fogok állani. Ő ítéljen meg engem igazságosan!

Felebarátaimtól szeretettel válok meg s ha talán valakit indula-

fosságból, vagy meggondolatlanul (mert e hibák meg voltak bennem) megsértettem, bocsásson meg nekem, míg én nem mondhatom, hogy engem valaki súlyosabban megsértett volna.

Ezzel az örökkévaló és mindenható Istennek irgalmába és oltalmába ajánlom lelkemet, életemben és halálomban egyaránt.

Kelt Máramarosszigeten, 1928 június 12.

Géresy Jure.

Napilapok pár hónappal ezelőtti számaiból szakítottam ki a következő papirdarabot: Valahol délen volt egy református ügyvéd, községi tanácsos. A tanácsban arról tárgyaltak, hogy a különféle iskolákat mennyi községi segélyben részesítsék. Az állandó tanács, a román tanácstagok hozzájárulásával az előző évinél nagyobb összegű segélyt javasolt a református iskolának. A szóbanlevő református ügyvéd pedig a tanácsban a segély leszállítása mellett érvelt. Érvelése — köszönet érte a jobb belátású román tanácsosoknak — nem vezetett célra. De ez az ur nemcsak református, hanem presbiter is. A lapok nagy cikkekben adtak kifejezést felháborodásuknak, mi pedig azok figyelmébe ajánljuk, akik még mindig nagyon félnek az egyházfegyelem megvalósításától.

Az új, nagybetűs zsoltárokat sokan nehezen várták. Így egy nagycsaládu, szegény, öreg nyugdíjas városi tisztviselő is. Mikor az első példányokat az iratterjesztésből hazahoztam, mintha megérezte volna, másnap már megjelent érte. Átadom a legelső példányt.

— Szép, pompás könyv — mondom.

— Minden szép, ami a hülünket erősíti — felelte.

— Csak egy kicsit drága, — folytatom tovább, félve, hogy a 120 Lei megfogja lepni és elmegy a kedve a vásárlástól.

— Semmi sem drága, mondja a legnagyobb nyugodtsággal, ami a lelkünk üdvösségére való és örömmel fizette ki az árát.

Azt hiszem ehhez nem kell hozátenni semmit.

D. I.

KÜLFÖLD

Pogány országokban állandóan nő a keresztyének száma. Egyiptomban 100,000, Madagaszkár szigetén 358,000, Indiában 2,247,000, Kinában 795,000, Koreában 277,000, Japánban 164,000, az afrikai négerék közül pedig 2,587,000 lélek az evangéliumi keresztyének száma, de ezeknél kétszeresen több azoknak a száma, akik Krisztust vallják Uruknak és csak azért nem vallják magukat keresztyéneknek, mert szerintük mi, a nyugati keresztyének csak kicsufolói vagyunk Krisztusnak s ezért némelyikük egyenest megbecstelenítőnek tartja magára nézve a keresztyén nevet.

Vallástatisztikai adatok. A legújabb statisztika szerint a földkerekségen 1898 millió ember él. Ebből 710 millió Krisztus tanainak követője. Európában a katolikus vallásuk száma 184,426,000, a protestáns vallásuké 118,893,627, a görög keleti szlávkeresztényeké 124,350,000, a zsidóké pedig 9,650,000. Az Északamerikai Egyesült Államokban a protestantizmus követőinek száma 54,624,976, míg a római katolikusoké 18,878,722.

Első református misszionárius a Balkánon. A múlt év novemberében kezdte meg munkáját az első református misszionárius a Balkánon: Döbrössy Lajos magyar reform. lelkész feleségével, ki III. éves orvostanhallgató. Bulgáriában telepedtek le s ott a mohamedánok közötti munkát fogják megkezdeni, azután átmennek Törökországba.

Harmincezer protestáns misszionárius működik a pogányok között. 1815-ben 175 protestáns misszionárius dolgozott a pogány népek között, ma az amerikai és európai protestáns missziókereken 30,000 tagot számlál, azonkívül mintegy 150,000 főnyi benszülött és ebből tiz és félezer lelkész áll a keresztyén gondolat szolgálatában. 120 évvel ezelőtt 8500 dollárt fordítottak a misszió céljaira, ma már a protestáns világmisszió költségvetése meghaladja az évi másfélmilliárd svájci frankot. Száz évvel ezelőtt egy iskolája sem volt a protestáns misszióknak, ma 47 ezer elemi iskola, 1500 közép- és felsőiskola, 300 ipariskola, 111 egyetem, összesen két fél milliónyi növendéksereggel hirdeti a fejlődést.

A kínai köztársaság elnöke keresztyén lett. A kínai köztársaság elnöke múlt évi október hó 23-án megkeresztelkedett. A keresztelési szertartást Kuang benszülött lelkész végezte a család és a külügyminiszter jelenlétében, akik már régebb idő óta keresztyének.

H I R E K

A biharpüspöki-i Nőszövetség. Az 1930. év őszén alakult biharpüspöki-i Nőszövetség, fiatal kora dacára is áldásos munkát végez. Arra törekszik, hogy felölelje az asszony-munka minden ágát. Legnagyobb súlyt vetnek az „egy szükséges dolog“-ra, mert hiszik, hogy akik Krisztustól nyerik az erőt, azok nem fognak kifáradni a munkában a legnehezebb körülmények között sem. Tudják, hogy az ő megújított sziveiken keresztül áldhatja és áldja meg Isten családjukat, községüket. Az elmúlt karácsonykor is több, mint

70 családhoz küldött enyhületet Isten általuk. Rendeznek ismeretterjesztő előadásokat is. Hisszük, hogy Isten e kicsiny kezdetben megdicsőíti hatalmas erejét s világossággá, sóvá teszi e szolgálni akaró asszonylelkeket községünk életében.

A mihályfalvai Ref. Leányegyesület Kassay Ida elnöknő vezetése mellett február hó 8-án szépen sikerült teadélutánnal egybekötött Petőfi-ünnepélyt rendezett a következő műsorral: Petőfi-dalokat énekelt a Ref. Vegyes Dalkör Tóth Zsigmond

tanító vezetése mellett; „Petőfi szelleméhez“ Tóth Edétől, szavalta igazi művészi átérzéssel és nagy hatással Weith Irénke; „Jövendölés“ Petőfitől, szavalla mély átérzéssel Nagy Ágnes; Petőfi-dalokat énekelt nagy siker aratva Molcsánné Oláh Piroska; „István öcsémhez“, szavalla Ignéczi Eszter kitűnő hanglegjtéssel és nagy tetszéssel; „Távolból“ Petőfitől, szavalla Csányi Böske sok tapsot váltva ki; „Száz vihartól...“ „A székely dalosok jeligéje“ című dalt énekelt a Ref. Vegyes Dalkör nagy hatással. Végh József esperes zárószavai után a műsor véget ért s az ünnepély, mely anyagilag is igen szépen sikerült tea és tánc követte, mely a legjobb hangulatban esteli 10-ig tartott.

Kérés. Lelkésztestvéreimet kérem, kik még nem reflektáltak a nagylaki ref. egyház segélykérésére, kegyeskedjenek a gyűjtőiveket bármely csekély adománnyal, — esetleg üresen is visszaszármaztatni, mert az elszámolásnál, tekintettel arra a sajnálatos eseményre, hogy megtörtént hogy a beküldött adománnyal egyidejűleg küldött gyűjtőiv is elveszett, — illetve

ezek egyike sem érkezett ide meg, — *csupán az ellenőrzés lehetőségéért is* — kénytelen leszek felsorolni azokat az egyházakat is, ahonnan a gyűjtőivek vissza nem küldettek, hogy az illetők esetleg erre megtehessék fölszólamlásukat. Különben a legkisebb adományról is köszönő irat küldetik ki azonkívül, hogy lapunkban minden adomány nyilvánosan is nyugtáztatik. Nád-lac—Nagylak, Jud. Arad, 1931 január 26. *Hegyi Károly*, lelkész.

Köszönetnyilvánítás. A Temesvári Református Ifjúsági Egyesület kedves módon emlékezett meg a moreni református gyülekezetéről, amikor az új esztendő első napjaiban 180 Lei értékű evangéliumi iratot küldött ajándékba. A küldemény értékét növeli, hogy dr Victor Gabriella tanárnő, akit egy esztendő alatt mint az evangelium hirdetőjét és különösen mint az ifjúsági munka hűséges barátját ismertünk meg, szintén résztvett az adományban. Ezzel is erősödött az a lánc, amely az anyaszentegyház munkásait összefogja és hálaadást szerez Krisztus nevének minden nép között, először pedig a mi népünk között. *K. G.*

..... H I V A T A L O S R É S Z REFORMÁTUS PÜSPÖKI HIVATAL NAGYVARAD

Tanügyi : 768—1931-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi alább névszerint felsorolt véglegesítési vizsgára kötelezett tanítónak és tanítónőnek.* Miután a 127,267—1930. sz. miniszteri rendelet alapján mindazok a tanítók és tanítónők, akik 1926 szeptember 1. előtt rendes tanítói állomáson oklevéllel működtek, fel vannak mentve a véglegesítési vizsga alól, másrészt a 139108—1930. sz. miniszteri rendelet alapján véglegesítési vizsgára állhatnak azok is, akik még a korhatárt el nem érték, a véglegesítési vizsgára kötelezettek névsora e a következőképen alakul:

Bulbuk Ilona Telegd, Ferenczy Irén Erdőszáda, Gecsey Ilona Kisbábony, Incze Ilona Nagyvárad, Kolozsváry Berta Hegyközcsatár, Koós Zoltán Szatmárpálfalva, Korsós Péter Végvár, Kovács Ilona

Köszegremete, Kupán Etelka Bere, Lengyel Margit Kakszentmárton, Mahulik Juliánna Resica, Makray Anna Pettyén, Szabó Ilona Kágya, Tóth Béla Hegyközszentimre, Vadnay Erzsébet Óvári.

Tudomására hozom a fentnevezetteknek, hogy legkésőbb folyó évi szeptember hó 1-ig kötelesek *hivatalom útján* a véglegesítési vizsgára a minisztériumhoz címzett folyamodvánnyal jelentkezni.

A folyamodványhoz melléklendők azoknak a látogatási jegyzőkönyveknek a másolatai, amelyek eddigi működésük alatt az iskolájuknál történtek, tekintet nélkül arra, hogy adminisztrációs, vagy pedagógiai látogatásról volt-e szó. Amennyiben a különböző tanítói állások a jegyzőkönyvben elkülönítve vannak tárgyalva, a jegyzőkönyvnek csak az ő állásukra való része másolandó le. Ezeket a másolatokat a püspöki hivatal fogja hitelesíteni s a célból a lelkész urak kísérő levelükben igazolják, hogy a másolatokat az eredetivel ők maguk összehasonlították s azok hitelességéért személyesen felelősséget vállalnak. Mellékelendő továbbá az a nyilatkozat, hogy a várakozási idejük alatt nem volt más inspekciójuk, mint azok amelyekről a másolatot beküldték. Egyöntetűség kedvéért közlöm ennek szövegét: *Declarația. Subsemnatul (a) declar, că în timpul de stagiul ca înv. prov. (în mod provizor) n'am avut alte inspecții decât cele...* (az inspekciók száma) *pentru care prezint copii. Dátum. Aláírás.* Ez a deklaráció ugyanugy hitelesítendő, mint a jegyzőkönyvek másolatai. A vizsgálat f. évi október 15-én kezdődik s helye a ref. tanítók és tanítónők számára a Nagyenyedi ref. tanítónőképző.

A minisztérium fent idézett rendeletében megjegyzi, hogy a vizsgára jelentkezők előkészülete nagyon hiányos volt. Sajnálattal állapítom meg ezt a tényt, s figyelmeztetem az érdekelteket, hogy saját jól felfogott érdekükben, de magyar nyelvű ref. felekezeti oktatásunk érdekében is igyekezzenek ennek a törvényes kötelezettségüknek megfelelni. A vizsgán való megjelenés alól felmentést csak teljesen indokolt esetben és csak akkor fogok adni, ha a vonatkozó kérvények hivatalos úton, tehát az esperes urak véleményezésével ellátva hozzám legkésőbb f. é. szept. 1-ig beérkeznek. Felkérem az esperes urakat, hogy ezeknek a kérvényeknek véleményezésénél a legnagyobb szigorral járjanak el, s ne hozzanak javaslatba igazolást csak teljesen megbízható indokolás alapján és föltétlenül komoly esetben. A vizsgálat anyagát később fogom közölni. Oradea—Nagyvárad, 1931 febr. 14. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Közigazgatási: 650—1931-I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. lelkészi hivatalnak.* Egy adott esett kapcsában a bukaresti legfelsőbb bélyegügyi bizottság határozata alapján, a pénzügyminisztérium múlt évi május 5-én 104919—1930. sz. alatt kiadott rendeletével úgy intézkedik, hogy az egyházak nem terhelhetők meg illetékegyenértékkel azok után a lelkészi földek után, melyeket a lelkészek fizetési kiegészítés gyanánt élveznek. Ez az itt idézett rendelkezés nem terjed ki a tanítók és kántorok földjeire.

Hogy ez az illetékmentesség biztosíttassék, az eljárás az, hogy az egyházak, midőn ingó és ingatlan vagyonukat illetékegyenérték-kiszabás végett bejelentik és ezeket a vagyonokat felsorolják, csatoljanak e bejelentésükhöz egy nyilatkozatot a lelkész részéről (*declarația*), melyben kijelenti a lelkész, hogy az egyház földjeiből fizetés-

kiegészítés címén hány hold földet élvez s akkor ezek után a földek után nem vetik ki az illetékegyenértéket.

Igaz, hogy e bejelentést a törvény szerint *mindig az előző évben kell beadni a következő évre szólóan*, — tehát erre ill különösen is felhívom az egyházközségek, illetve lelkészi hivatalok figyelmét, — de mert a kivetés csak május havában történik, e bejelentést arravaló hivatkozással, hogy a fentebb idézett múlt évi miniszteri rendelet csak mostanában lett köztudomásúvá, még most is meglehet tenni a múlt évre vonatkozólag is.

Ahol tehát a lelkészi javadalmi földeket illetékegyenértékkel megrótták volna, ott a lelkész urak mindenütt felebbezzék meg ezt a kiróvást hivatkozván a 104919—1930. sz. pénzügm. rendeletre. És bár magánuton szerzett értesülésem szerint egyik pénzügyigazgatóság a hátralékokra vonatkozó minden felebbezést, vagy kérést reménytelennek tart, mégis meg kell kísérelnie minden érdekelt egyháznak a felebbezést a pénzügyigazgatósághoz mindenütt, ahol az így jogosulatlanul kirótt illetékegyenérték címén hátralékok keletkeztek. Mert ha egyszer az egyházak nem tartoznak illetékegyenértéket fizetni a lelkészi földek után, akkor, ha ilyet mégis kiróttak reá s ha befizette is, tartozatlanul fizette, ha pedig hátralékban maradt azzal, az is csak tartozatlan kiróvás, melynek leírása iránt a kérelem feltétlenül benyújtandó és bizonyára sikerre vezet.

Egyebekben pedig feljújtom hivatalos lapunk 1927. évi 18. számában közzétett ad. 3537—1927. sz. körrendeletemet annál is inkább, mert abban közöltem azt a módott is, mellyel az illetékegyenérték alól nemcsak a lelkészi, hanem a tanítói javadalmi földeket is mentesíteni lehet. Kérem Nt. Lelkésztársaimat, hogy azt a körrendeletet újból sziveskedjenek átolvasni s az abban foglaltakat az érdekelt egyházi tisztviselő urakkal is közölni, hogy törvénybiztosította jogait megvédelmezhessek.

Egyben pedig felhívom a Nt. Lelkészi hivatalokat, hogy ahol a fentiekkel szemben megtörtént az illetékegyenérték jogosulatlan kivétele, ezeket az eseteket — további s általános intézkedés céljából — hivatalomnak bejelenteni méltóztassanak, kifejezetten jelentvén azt is, vajjon e kivetés ellen tettek-e lépéseket, minőket, melyik hatóságnál és milyen eredménnyel. Oradea—Nagyvárad, 1931 február 12. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet
ORADEA—NAGYVÁRAD,

Szent László-tér 5. szám, Kovács-ház
Alakult 1899. évben. — Telefon 4-54.

Fiók: Fugyivásárhelyen

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8.500,000

**Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat**

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. Le-
számítól váltókat. Folyósít jel-
zálogkölcsönöket. — Átutalásokat
előnyösen teljesít. — Minden bank-
szerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a trieszti „Adrial”
biztosító-társaságot.**

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkészi Hivatalnak
 Jud. Bihor
 Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmaz.

Alapított

1850-ben

h a r a n g j a i t

a leglisztább ha ang-bronzból, a harangok előre való meghatározásával. Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

Nagybetűs

hangjegyes

Énekeskönyvek

kaphatók

az Egyházkerület

Iratterjesztési osztályában.

Fekete, barna, bordó, kék és szürke színű, tetszetős vászonkötésben ára 120 Lei. — Aranymetszéssel a fenti színekben 170 Lei. Teljes bőrkötésben, aranyozott széllel 300 Lei. Lelkészi hivatalok részére 3 hónapi bizomány, 10 drb vételénél 10% engedmény.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ör-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-
évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók
saját személyökre évi 350 lei előfize-
tési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei. Megjelenik minden héten szombaton.

A nőszövetségi munka akadályai és áldásai.

Egyházi életünk elevenebbé tételének egyik leghatásosabb módja, a belmisszió legújabb munkája: a nőszövetségi munka. Most, mikor már legtöbb gyülekezetünkben megalakultak, sőt az intenzívebb lelki munkásságra alkalmas téli időben javában működnek is, tartunk egy rövid szemlét az eddigi akadályok és áldások felett. Tegyük ezt azzal a céllal, hogy a feladatokat annál világosabban láthassuk és határozottabban megállapíthassuk.

Az első akadály, mint mindenben, az előítélet és az ujitástól féltő konzervativizmus volt. Tartozunk az igazságnak, hogy őszintén bevalljuk: mindakettőt sokszor még azoknál is tapasztaltuk, akiknek ezeken túl kellett volna tenniök magukat és vezetésre hivatottak lettek volna. Gyakran hallottuk az előítéletnek ezt a megállapítását: „falun nem lehet ilyesmit kezdeni” vagy „falun nincs célja az ilyennek.” Azóta a lelkes asszonyok számtalan faluban rációfoltak ezekre a megállapításokra, sőt nem egyszer a megállapító saját falujának asszonyai is. A konzervativizmus, a megszokotthoz való csökönyös, sokszor oktalan ragaszkodás és az ujitástól való idegenkedés szintén sok helyen sokáig utjában állott a munka megkezdésének, vagy eredményes végzésének. „Eddig nem volt ilyen, miért kell ezután?” „Megleszünk ezután is nélküle” és ehez hasonló kifejezésekben nyilvánult meg az ősi kolonc: a maradiság. De ha ezeknek a szólásoknak a forrását megkerestük, szinte kivétel nélkül azt tapasztaltuk, hogy nem azoktól származtak, akik a tárgyban egyedül voltak illetékesek véleményt nyilvánítani, t. i. a nőktől, hanem a férfiaktól. Öbennük pedig a legtöbb esetben ott élt — sokszor talán csak tudat alatt — többé-kevésbé a féltékenység. Nehány gyülekezetben nyilvánosan is kifejezésre juttatták: „nem akarunk asszonypresbyteriumokat.”

Akadály állott elő több, különösen kisebb gyülekezetben a nőszövetség működésének anyagi feltétele, a tagsági díj alakjában.

Ahol mindjárt a megalakuláskor azzal kezdték, hogy megállapították a tagsági díjakat, vagy — ami még helytelenebb — a lelkipásztor állapította meg, ott már a kezdetén megbénult a munka. Sőt olyan esetet is tudunk, ahol emiatt meg sem kezdődött. Egyik kis gyülekezetben megtörtént a tragikomikus eset: A lelkipásztor a délelőtti istentiszteleten kihirdette, hogy délután megtörténik a nőszövetség megalakítása. Felkérte a nőket, hogy jelenjenek meg a templomban s kijelentette, hogy mennyi lesz az évi tagsági díj. Állítólag husz lei. Délután a kitűzött időben a lelkész pontosan ott volt a templomban, de nagy meglepetésére egyetlen egy nő sem ment el. Várt türelemmel, mikor aztán egy megjelent a karzaton. Szeretettel invitálta, hogy jöjjön le, mert odalenn tartják a megbeszélést. „Én nem akarok belépni — felelte — csak nézem, hogy mi lesz.” Az előre kihirdetett tagsági díj ime utját vágta mindennek. Viszont ott, ahol ezt a kérdést elő sem hozták, mindaddig, míg a munka közben a tagok között ki nem érlelődött, bámulatos, sőt csodálatra méltó áldozatokat tudtak hozni.

Nagy akadálya e nagy reménységre jogosító munkának a nőknél hatványozottabb mértékben kifejtett emberi gyöngeség: a hiúság. Ha az alakulás alkalmával esetleg névszerint hívták össze őket és egyesek tévedésből kimaradtak, ha bármilyen okból, közönyösségből vagy ellenszenvből némelyek nem mentek el és a munka nélkülök kezdődött meg, különösen ha őket megszegyenítő lelkesedéssel kezdődött; vagy ha a tisztségeket azonnal betöltötték, de ők kimaradtak, a sértett hiúság által rögtön megkezdte gátló munkáját a Sátán. A tisztségek betöltése különben, mint mindig, sok akadályt gördített a munka elé és sok keserűséget okozott a feltétlen legjobbat akaró szervezőknek. Az elnök személyének kiválasztása, a tisztségért való titkos és nyílt versengés, olykor ezzel kapcsolatban a papné ellen folytatott intrika nem egyszer előre megásta a sírját az áldásos tevékenységnek. Sőt — horribile dictu — olyan esetet is tudunk, mikor az özvegy papné — az előd felesége — maga beszélte le az összejövetelekre szorgalmasan eljáró asszonyokat azzal, hogy ne okozzanak ezzel annyi gondot és fáradságot a tiszteletes urnak.

Nagy akadálya a munkának a nőszövetség programjának és céljának meg nem értése, vagy félreértése. Az egyik helyen nem látnak benne mást, csak jótékonykodó társaságot, másik helyen csak az egyház támogatására alakult, tehát temp'orrenováló, orgonáljavító iskolát, vagy paróchiát tatarozó egyesületet, sokszor pedig csak ünnepély, multság, vagy egyenesen bálrendező bizottságot. Egyik gyülekezetben a tagok közönyössége, sőt tunyasága, másikban tul-

buzgósága és mindent egyszerre elvégezni akaró igyekezete teszi lehetetlenné a komoly munkát.

A nagyvárosi gyülekezetekben van egy speciális akadály: a már meglevő, régóta működő nőegyesület. Ezeket az egyesületeket, melyeknek tagjai éveken, sőt évtizedeken át megszokott keretek között és módokon fejtették ki tevékenységüket sokszor sokkal nehezebb az evangéliumi szellemű lelkiéletet is ápo'ó irányba átalakítani, mint az újonnan szervezett nőszövetségeket.

Az itt felsoroltakon kívül különböző viszonyok szerint még sok más akadály és kísértés gátolja azokat a nemes törekvéseket, melyek a női lelkek evangélizálása és a belmisszió tevékenységbe beállítása által egyházunk előbbé tételén fáradoznak. Célszerű volna ezeket egymás okulására sorban feltárni, de az eddigi tapasztalatok meggyőznek bennünket arról, hogy bármennyi legyen is az akadály, a hittel és kitartással végzett munka áldását megadja az Ur.

Debreczeni István.

Tájékoztató az „Érmelléki Ref. Tanítóegyesület Gyámintézete“ negyedéves életéről.

Szeretett Tanítótestvéreim!

Csaknem 12 éve már, hogy a megpróbáltatások Istene sujtoló ostorát reánk kisebbségi tanítókra mérve a porbasujtott, bizonyára azon bölcs akarattal, hogy az anyaszentegyház és állam fejlődésének, fennmaradásának fundamentumát megalapozó munkás tanítóereg bir-e még jöbi türelemmel s az Ő szent akaratán való megnyugvással?

E hosszú idő alatt a tűzpróbát becsülettel kiállottuk. A boldogabb s nyugodtabb mult után 12 évi nyomorusággal, lekicsinyléssel, semmibevevéssel jutalmazott életünk folyamán hiven teljesítettük a reánk bizottakat s a kultura bástyáin ezernyi ostrom között is megálltunk rendületlenül még akkor is, midőn láttuk, éreztük, hogy tőlünk a társadalom csak munkát követel, de jutalmul csekély elismerésen kívül semmit sem juttatott, sőt közömbösen, hideg szívvvel nézte el, hogy az anyagi áldozatok híján a tanítói családok összeroppannak, gyermekeiket tovább taníttatni nem képesek, sőt ruhátlan s éhező gyermekeink szeméből a nincstelenség miatt csak könnyeknek árja fakad. Hány példát hozhatnék fel, hogy szűkebb körünkben is még több tanítótestvérünk s családja 18—20 ezer Lei évi fizetésből tengeti savanyu életét!

Mi kisebbségi tanítók mindezek dacára reménységünket elnemvészítve, becsülettel teljesítettük azon nemes tanítói munkát, melynek

nyomán úgy állami, mint egyházi s társadalmi téren csak előmenetel s áldás fakadt.

Mi még ma is a nemzet napszámosainak tartjuk és valljuk magunkat, azért: államsegélyünk s nyugdíjügyünk sürgős és igazságos elintézését, biztosítását a magas kormány férfiaktól bizó reménységgel ismételten kérjük s a megértő testvéri szeretetben bizva, végrehalásra el is várjuk!

Egyházi felettes hatóságaink s iskolafenalartó egyházaink nehéz helyzetét ismerve, tulzott követelésekkel fel nem léphetünk, de mégis meg kell említenem, hogy úgy Főhatóságainktól, mint hittestvéreinktől s főleg a szüléktől sokkal nagyobb megbecsülést s anyagi támogatást várunk s szeretettel kérünk.

A ref. tanítóóság mindent elkövetett, családi súlyos gondjait félre téve, erejét, egészségét nem kimélve, kálvinista Sionunk fennmaradása s megerősítése érdekében. Erről tanuskodjanak mindazon cselekedeteink, melyekkel az iskola falain kívül is létesített társadalmi, erkölcsi intézmények fejlesztését előmozdítani lelkesen igyekeztünk. Azért önzetlenül s bátran valljuk a jelenben, a jövő előtt, hogy a mai súlyos korszakban egyetlen magyar iskola kapuja sem zárult be tanítói könnyelműség, vagy más tanítói hiba miatt s valljuk, hogy hiven kitartunk mindhalálig, miért az elcsépeelt elismerésen kívül, csak testvéri jó szót s szerény megélhetésünk biztosítását kérjük.

Ezek a gondolatok, érzések már régen megüllék a tanítói lelkeket s ezek hatása alatt már régebben s küzdöttünk jobb jövőnk biztosítása érdekében, de a nincstelenség visszariasztott attól, hogy szükös mindennapi kenyerünk egy részét a családtól visszavonva, magunk s családjaink jövőjéről saját erőnkől gondoskodjunk.

Végre több próbálkozás, hosszas vajudas után megérett bennünk azon elhatározás, hogy — bár a legsúlyosabb anyagi helyzetünkben, — 12 év után, a 12-ik órában magunknak kell megalapoznunk kilátástalan jövőnk s hozzánk tartozóink jövője biztosítását. Így született meg 1930 október 30-án tartott tanítói közgyűlésünkön azon egyhangú lelkes határozat, hogy saját kebelünkben létesítsünk egy „Tanítói Gyámintézetet“, mely intézmény megakadályozza egyelőre azt, hogy a családfő kidőlte után hátramaradott családtagok a koldus botot vegyék egyenesen kezükbe.

Szeretett Tanítótestvéreim! Gyámintézetünk élete még csak rövid negyedév s annak eddigi működéséről s anyagi állapotáról megnyugtatóstokra a következőkben van szerencsém Előttetek beszámolóát adni s a további erős összetartásra buzdítani:

Vargha Mihály pénztárnokunk lakása Hegyközszentmiklós (Sânicolaul de Munte, Jud. Bihor) éjjel-napot egyyétéve, fáradságot nem

ismerve, közös szent ügyünk érdekében az alapvető súlyos munkát elvégezte. Az alapszabályt, belépési nyilatkozatot, a szükségesebb kezelési könyveket, nyugtlakat megbizatásunk alapján körültekintően beszerezte s a szükségeseket az egyesületi tagoknak meg is küldötte. Az alapszabályból hozzám juttatott példányokból határozatunk alapján az egyházmegyei tanítói egyesületek Elnökségeihez megküldöttem, Kósa Károly s az én felhívással kapcsolatban, mely felhívások csatlakozásra szólítják fel a ker. kebelbeli egyesületeket azon céllal, hogy siker esetén megalapíthassuk a kerületi tanítói Gyámintézetet.

A nagybányai s szalontai egyesülettől már biztató ígéretet is kaptam s hiszem, hogy tavaszi közgyűlésünkön e tekintetben is tiszta képet nyerhetünk s a kerületi egyesülés esetén kilátásba tehetem jövőnknek erősebb alapon leendő biztosítását.

Tanító Testvéreim! Jól tudjátok, ti tanítjátok, hogy „Egyesülésben rejlik az erő“. Azért minden kerületünkben működő kartársamat szeretettel kérem, hogy közgyűléseiken az ismertelendő alapszabály s felhívások értelmében a gyámintézeti ügyet magukévá tenni s csatlakozásukat kimondani sziveskedjenek. Ennek kapcsán kijelentem, hogy egyesületi nemcsatlakozás esetén is minden tanítót egyenként is szívesen várunk Gyámintézetünk kebelébe, ha ebbeli szándékukat nálam bejelentik. Gyámoldánk anyagi helyzetéről pénztárnokunk információja alapján az alantiakban nyilatkozom:

1. Belépési nyilatkozatot adott 43 tag.
2. 1930. évi tagsági díjat fizetett 21 tag á 500 Lei — 10,500 Lei.
3. Belépési díjat á 1000 Lei, — fizetett 19 tag, 19,000 Lei.

A 2 cimen befolyt összeg 29,500 Lei.

Néh. Mucsi Imre kartársunk kora halála alkalmából meglepő gyorsasággal befolyt koszoruváltság cimen 4500 Lei, mely összeget a gyermekét s férjét pár nap alatt elveszített, sebzett szivü özvegynek pénztárunk azonnal folyósította.

A tagsági s belépési díjából befolyt 29,000 Leit részint takarékpénztárba, részint biztosítéki váltókra magánosoknál helyezte el s e tekintetben teljes megnyugtatósul szolgálhat pénztárnokunk megbízható becsületessége s teljes anyagi garanciája.

Sajnálattal kell megállapítanom, hogy gyámoldánkba még nem léptek be: Hőgye Sándor, Váry Margit, Horváth Géza, Tóth Miklós, Tóth Béla, Szabó Lajos, Polgári Vilma, Polczner Mária, Szabó Ilona állandósított s Csokaly és Tarcsa egyh. községekben helyettesként működő kartársaink, kikhez bátor vagyok kérdésbe tenni, miért van ez a negligáció, a széthuzást jellemző magatartás? Talán előre érzem a feleletet: „nem vagyunk képesek a terhek viselésére“. Ugy a

nevezetteknek, mint fizetési kötelezettségüknek eleget nem tett tanítótestvéreknek buzdításul s felvilágosításul tudomásul juttatom, hogy pénztárunk személyi hitel címén a tartozási összegnek megfelelő váltófedezetet is elfogad, de természetesen az e hó végén tartandó választmányi ülés határozatával megállapított. 1931 január 1-től esedékes kamatok utánfizetése elkötelezettségével.

Kérem azért a még be nem lépett s a fizetéssel hátrányban levő kartársakat az adott felvilágosítás utáni gyors elhatározásra, illetve a belépésre, a hátrányok befizetésére, vagy az azt fedező váltó benyújtására, hogy pénztárnokunk a közelebbi választmányi gyűlésen a hiányok pótlásáról már tisztaképet nyújthasson.

Akik még ezideig sem rendezik ügyeiket, azokkal szemben kénytelen leszünk vagy egyházi fizetésüket, vagy államsegélyüket megbízatásunk szerint letartatni.

Végezetül értesitem kartársaimat, hogy minden idevonatkozó ügyekben teendő kérdéseikre akár az Elnökség, akár a pénztárnok készséggel adja meg az óhajtott felvilágosításokat.

Közétett soraimnak szives tudomásul vételét kérve, vagyok testvéri szeretettel s kartársi üdvözlettel:

Asszonyvására.

Csóka Lajos
egyesületi s gyámintézeli elnök.

„A tudomány theológiája.”

Temérdek könyv jelenik meg mostanában a vallás és a tudomány örökké érdekes egymáshoz való viszonyáról. De még a gigászi méretű angol theologiai irodalomban is számottevő az a most megjelent mű, amely a fenti címet viseli. Alcíme is van, ami meg a mű irányát is elárulja: „*A tudomány ujra felfedezi Istent*”. Szerzője Dr R. C. Macfie orvosnár, világhírű tudós.

Csudálatosak az Úrnak utjai! Ezelőtt még egy emberöltővel éppen az orvosok közt volt a legtöbb atheista... a Darwin-féle elvek hatása következtében. Még a keresztyén lelkiületű emberekben is megrendítették volt a hitet, oly határozott hangon beszéltek ezek a ma már 60—70 esztendőes orvosok a maguk pogány felfogásukról. Mélyen lekicsinyelték a hitet, a vallást, annak összes fogalmait. Valósággal koporsóba tették azt és nagy követ hengerítették rá.

És ma éppen a tudósok, orvosok, fizikusok, astrologusok azok, akik legbuzgóbban igyekeznek elhengergetni a követ a koporsóról és feltámasztani a vallást sirjából.

Ez a munka is emellett bizonyít.

Hatalmas témáját mint orvos közelíti meg. Ámde az összes

tudományágak legujabb vívmányai alapján alkotja meg nagyszerű művét.

Könyve két első fejezetében Jeans, Eddington és Millikan mélyreható elveit ismerteti, csodásan éles fényt vetve azokra. Egyszerűen, de mély érzéssel ír; olykor-olykor még költői magaslatokra is emelkedik. Megkapó például a föld megszületésének leírása a primitív ködgomolyogból. Valósággal értékes költemény ez.

A jelenlegi astronomia erőteljes ismertetése után nagyszerű módon tárja fel a laikus előtt a modern atomelméletet. Plasztikusan összegezi az electronoknak a sugárhullámokban való felolvadását. Egyetlen szerencsés frázissal így fejezi azt ki: „A napsugarak a defunctionált anyagnak ragyogó lelkei.“

Legpompásabb azonban a világhírű szerző akkor, amikor az élőlényekre, legfőképen az emberre tér át. Itt egyenesen utólérhetetlen. Játszi könnyűséggel vezeti olvasóját az élet és a szervetlen anyag közti különbség misztikus világában. Önkéntelenül átéreztetni vele, hogy olyan különbség az, amit soha semmiféle tudomány nem fog eltörölni, semmiféle kémiai elv megmagyarázni. Megdönthetetlen tudományos tények óriási halmaza mutat itt Isten hite felé.

Részletesen leírja az emberi testben végbemenő életfolyamatokat, azok összműködését. Megbecsülhetetlen információkat nyújt életenergiánk forrásairól, az agy és a szem viszonyáról, a szív és a vér funkciójáról, a csont és az izom feladatáról. Teszi ezt mind valami csodálatosan szuggesztív érvelő erővel. Érvelései a tén ek csodás voltán, azok mesteri összhangján, leheletfinom kiegyensúlyozáson alapulhat. Folyton utalva rá, hogy mindezek szigoruan megkövetelik Istennek lételetét.

Dr Macfie evolutionista. De annak a legmodernebb iskolájához tartozik, amelyik túlhaladt rég a Darwin-féle szükös felfogáson. Evolutiót — Macfie szerint — lehetetlen megmagyarázni egy teremtő erejü, személyes Isten léte nélkül reméljük. Acélkemény érvelésével valósággal rákényszerit bennünket, hogy remekül levezetett végső következtetését ellenkezés nélkül magunkévá tegyük. Ezt a végső nagy következtetést pedig ezekkel a márványba vésésre érdemes szavakkal fejezi ki: „Nem tudom elhinni, hogy ez a mi világunk, amelyik akként van összeállitva, hogy bámulatos eredményeket hozzon létre, amelyik tele van élő férfiakkal és nőkkal, amelyik bővelkedik szépségben, bölcsességben, szeretetben, egy ilyen csodálatos világ előállhatott valaha teremtő Szív és Elme nélkül“.

Minden lelkipásztornak el kellene ezt a könyvet olvasnia!

Bokor Sándor.

KÜLFÖLD

„**Fiatal emberek evangéliumi szövetsége**“ amelyik az egész német protestáns ifjúságot egy táborba lömöríti, az ifjúság leg-súlyosabb kérdését a munkanélküliségben látta meg ez évben tartott első vezetőségi gyűlésén. Jóllehet a szövetség mindent megtett, hogy tagjainak munkát biztosítson s így őket a munkanélküliséggel járó többszörös veszélytől megóvja mégis a gyűlés megállapítása szerint az ez évi munkanélküliség a tavalyihoz viszonyítva, a szövetség tagjai között igen sok helyen 100 %-os emelkedést ért el. Ezzel szemben örömmel szögezték le, hogy a munkával bíró ifjúság áldozatkészsége és a munkanélküliekkel szembeni felelősség érzete egyre növekedik, úgy, hogy a jobb gazdasági viszonyok közt élő kerületek ifjúsági csoportjai hatalmas összeggel segítik a nagyobb krízisben élő területek ifjúságát. A szövetségnek 3600 csoportja van.

Hollandiában 328 lelkészi állás van betöltetlen.

Franciaországban mindössze 50 protestáns elemi iskola van még s így a református szülők igen sok esetben kénytelenek katolikus iskolába küldeni gyermekeiket. A különben is sok hullámvérésnek kitétt szigetei az ottani ref. egyháznak előre láthatólag igen nagy árat kell fizessenek, amiért iskoláikról lemondtak. A ref. szülők között egyre gyakoribbak a sürgetések a ref. iskolák felállításáért.

Lengyelországban egy kiváló historikus lelkész két évvel ezelőtt „Afyáink öröksége“ címmel megírta s kiadta a lengyelországi evangéliumi egyház üldöztetéseit és szenvedését. Könyvében mondotakat úgy a katolikus egyház, mint az állam sértőnek találta magáranézve s a szerzőt letartóztatták. Amennyiben a könyv adatait, beállítását maguk a katolikusok is igaznak nyilvánították, végül is szabadon bocsátották a lelkészt, de könyvének terjesztését betiltották.

Németországban a bibliakörök szövetségéhez 513 bibliakör tartozik. Az 513 bibliakörnek 393 városban 16,150 tagja van, amiből 3675-öt a középiskolák felsőbb osztályosai tesznek ki. A szövetség munkájában igen nagy szerepet játszik a szünidei és a vándor táboroztatás. Az elmúlt évben 267 táborban 7606 bibliakörös vett részt.

Berlinben az egyházi állapotok nem a legkedvezőbbeknek mondhatók midőn arról olvasunk, hogy egy lelkészre 18,000 lélek esik. Súlyosítja a helyzetet, hogy egyáltalán nincs megfelelő templomuk s amint írják, a 18,000 lélekből álló gyülekezetnek 150 személyt befogadó templomocska áll rendelkezésére. Ezt a szinte hihetetlenül szomorú állapotot az utóbbi évek nagyszámu beköltözésének tulajdonítják.

Németországban jelenleg 66 diakonissza anyaintézet van 24,839 diakonisszával. A legtöbb diakonissza a Rheinland és Westfalia vidékéről jelentkezik, ahol minden 911, ill. 842 lélekre esik egy diakonissza. A legkevesebben a szászok közül kerülnek, ahol 3378 : 1-re csökken az arányszám.

Franciaországban egyre nagyobb gondot fordítanak a Kálvin munkáinak újabb kiadásaira s minél szélesebb körökben való terjesztésére. Kiadták már a Kálvin leveleit, kisebb munkáit s most dolgoznak az Institutia magyarázatos kiadásain.

Hollandiában új fordításban adják ki az 1931. és következő években Kálvinnak Institucióját.

Missziói köröknek igen nagy kérdése Indiának keresztyén tanítással való ellátása. A rendkívül nagy méreteket öltött indiai missziót igen megnehezíti az, hogy a misszió legfontosabb pontjainak egyikére, a keresztyén iskolába nem kapnak tanítókat. Lelkészekben és orvosokban nem látnak hiányt.

H I R E K

A bályoki Nőszövetség múlt évi számadásául kimutatja, hogy alakulása évében 18,525 Leit bevételzett részint a tagok tetszésszerinti tagsági díjaiból, részint összejövetelek s előadások jövedelméből. Vallásos és kulturális ünnepélyt 10 esetben tartott és 2 i. ben rendezett műkedvelőelőadást, melyeknek ugy erkölcsi, mint anyagi sikerei teljesen kielégítők. Jótékonycélra készpénzben 5175 Leit fordított, melyből 1000—1000 Leiel a váradi s szászvárosi árvaházakat támogatta s mintegy 40 darab Ujszövetséggel a konfirmándusokat és a vasárnapi iskolások kiválóbbjait ajándékozta meg. A helybeli munkaképteleneket s szegény iskolás gyermekeket karácsonykor téli ruhával látta el.

Leégett a máramaroszigeti templom főtornya. Folyó hó 14-re virradó éjszakán rettentő csapás sujtotta a mára-

maroszigeti egyházat. Templomának főtornya teljesen leégett, azonkívül a tűz átcsapott a templom tetőzetére is és felső részét szintén elpusztította, sőt a szomszédos reform. liceum tetőzetébe is belekapott, de azt sikerült elfojtani. A harangok a tűz következtében az állványról lezuhantak és részben megrongálódtak. A tűz a toronyban levő tűzőrségi szobában keletkezett s a kezdetleges tűzoltó felszereléssel nem tudták eloltani. A kárt az egyház így a városért szenvedte s a felelősség a tűzőrségi szoba tűzveszélyessége miatt is a várost terheli, de kérdés, mennyiben fogja a felelősséget vállalni. — A másnapi istentiszteletet a liceum tornatermében tartották meg s a szigeti nők mindnyájan fekete gyászkendőben jelentek meg. — A szigeti templom egyik legszebb és kiválóan stílusos alkotásu volt az egész területben. Az ugyis sok

anyagi nehézséggel küzdő szigeti gyülekezet és hívek veszteségében résztvevő szívvvel osztozunk és bizonyára mindenütt részvétellel nyújtunk segítséget.

Deák Judith erdélyi ifj. titkár 9-én megkezdett körulját Nagyváradon félbe kellett szakítania, mert beteg lett. Nagyváradra már betegen érkezett s onnan hazautazott. Azokat a bibliaköröket, melyekhez nem érkezett el, a váradiak idejében értesítették.

Kérelem. Tisztelettel kérem Lelkésztestvéreimet, hogy az egyházfegyelem kérdésével való tudományos foglalkozás céljából sziveskedjenek engem — mindenki a saját egyházközsége felől — a következő kérdésekről tájékoztatni. Természetesen alapos és megbízható feleleteket kérek: 1. Az egyházközségi és presbitériumi régi jegyzőkönyvekben van-e nyoma az egyh. fegyelmezésre vonatkozó elvi határozatnak? Mely időből származik és mely hatóságtól? 2. Jelenleg van-e érvényben valami egyházfegyelmi szabályzat, honnan származik, mely időből, ki hozta? 3. Van-e valami egyházfegyelmi gyakorlat? a) Milyen bünesetekre irányul? b) Ki gyakorolja az egyházfegyelmet? A lelkész? Presbitérium? Az egyházközség? c) Hogyan gyakorolja? Milyen fokozatai vannak használatban? Magános intés, a presbitérium általi megintés, urvacsorától való eltiltás, egyházból kirekesztés egyházi funkciók megtagadásaival? Visszafogadás, eklézsiakövetés. d) Az eklézsiakövetés ki előtt megy végbe? Milyen formában? Van-e meg-

szabott díja? Mennyi? Szives válaszokat mielőbb kér. Kolozsvár. Imre Lajos, theol. tanár.

A nagybányai nőszővetés folyó hó 14-én nagyszabású kulturális estélyt rendezett, melyen művészi zene és énekszámokon kívül Szombati Szabó István költeményeiből olvasott fel és Papp József helyett, ki az akkor történt tűzkatasztrófa miatt nem jelenhetett meg, előadást tartott.

Eladó egy Brüning & Bongardt, Barmen gyártmányú 8 változatú, 2 térdregiszteres, kifogástalan állapotban levő, nagyon kedves hangú harmonium. Kisebbségi templomban énekvezetésre is teljesen alkalmas. Ára 12,000 (tizenkettőezer) lei. Érdeklődni lehet ref. lelkészi hivatalnál Dindeşti — Érdengelegen. Jud. Sălaj—Szilágy vm.

Társszerkesztők: Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István, Tóth Zsigmond

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Cs. L. A—a. A cikket helyszűke miatt és magasabb érdekből meg kellett rövidítenem, hogy a kért gyorsasággal közreadhassam. De ez a múlt a köznek is, a cikknek is használt. **B. M. S—r.** A legutóbb küldött cikk érdekes, de a cím nem fedi a tartalmat, illetve a tartalom nem az, amit a cím ígér. **M. L. B—ő.** A küldött tanulmányt megkaptam, véleményemet közölni fogom. **B. I. B—i.** A napokban írok a kért tárgyban.

..... H I V A T A L O S R É S Z REFORMÁTUS PÜSPÖKI HIVATAL NAGYVÁRAD

Tanügyi: 727—1931-II. sz. KÖRRENDELET. *A kebelbeli középiskolai hitoktató lelkész és hittantanár uraknak.* Március hó 15-ig hivatalomhoz bejelentendő az összes egyházkerületünk területén középiskolába járó ref. növendékek létszáma, tekintet nélkül arra, hogy milyen jellegű (állami, saját, v. más felekezeti, társulati stb.) és milyen fokozatu (liceum, gimnázium, alsó és felsőfoku kereskedelmi iskola stb.) iskolába járnak, iskolánként és osztályonként részletezve. *Ha valamely helységben van középiskola és nincsen református növendéke, az illetékes Lelkész ur tegyen negatív jelentést.* Jövőben ez a jelentés minden iskolai év elején dec. 1-ig beküldendő. Oradea—Nagyvárad, 1931 február 18. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Tanügyi: 658—1931-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Tudomásvételre közöljük, hogy a közoktatás és Vallásügyi Miniszter ur 2970—31. számú rendeletével megengedte, hogy azok a tanerők, akik még nem tették le a román nyelvi vizsgát, az iskolai év végéig működhessenek. Oradea—Nagyvárad, 1931 február 13. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Tanügyi: 741—1931-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm a 2172—1931. sz. igazgatósági rendeletből az elemi iskolai ellenőrzéssel megbízott állami szervek nevét: Inspector primar-ok: Romulus Frates Temes-Torontál megyében. Ioan Cioaba Karas és Szörénymegyében. Ioan Barbulescu Arad és Biharmegyében. Továbbá Temes-Torontál megyében Revizor: Iuliu Onu. Subrevizor-ok: Nicolae Gheorghe és Gheorghe Sida. Aradmegyében Revizor: Pavel Dirlea. Subrevizor: Eugen Spineantu. Biharmegyében Revizor: Augustin Caba. Subrevizorok: Ioan Maghiar és Constantin Muntean. Krassó megyében Revizor: Danila Ilitiescu. Subrevizor: Romulus Pitic. Szörény megyében Revizor: Ioan Marila. Subrevizor: Corneliu Mircea. Oradea—Nagyvárad, 1931 február 19. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet
ORADEA—NAGYVÁRAD,

Szent László-tér 5. szám, Kovács-ház
Alakult 1899. évben. — Telefon 4-54.

Fiók: Fugyivásárhelyen

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

**Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat**

Foglalkozik hetibetét gyűjtéssel. Leszámítól váltókat. Folyósít jelzálogkölcsonöket. — Átutalásokkal előnyösen teljesít. — Minden bank-szerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a triezsi „Adria”
biztosító-társaságot.**

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkeszi Hivatalnak
Jud. Arad
Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmaz.

Alapított

1850-ben

h a r a n g j a i t

a leglisztább ha ang-bronzból, a harangok előre való meghatározásával. Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghuzó motorok.

Nagybetűs

hangjegyes

Énekeskönyvek

kaphatók

az Egyházkerület

Iratterjesztési osztályában.

Fekete, barna, bordó, kék és szürke színű, tetszetős vászonkötésben ára 120 Lei. — Aranymetszéssel a fenti színekben 170 Lei. Teljes bőrkötésben, aranyozott széllel 300 Lei. Lelkeszi hivatalok részére 3 hónapi bizomány, 10 drb vételénél 10% engedmény.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei. :◇: Megjelenik minden héten szombaton.

A nőszövetségi munka akadályai és áldásai.

II.

Az akadályok mellett, sőt azok ellenére is számtalan áldását tapasztalhattunk eddig is a nőszövetségi munkának. Az elsők többnyire csak külsőségekben nyilvánultak, de azokat sem szabad kicsinyelnünk. Alighogy megalakultak, itt is, ott is szépülni kezdett az Úr házának környéke. A rendezetlenséget rend, a kopár pusztaságot, vagy elhanyagolt vadont csinosság, izléses, sőt díszes kert váltotta fel. A serény női kezek szinte versenyre kelve ültették és gondozták a maguk kis darabka földjén a virágokat, növényeket és minden munkával, minden kinyitott virággal szorosabb lett lelkükben a kapocs Istenháza és az egyház iránt. A külső mellett rákerült a sor a templombelsejére is. Kevesebb lett a por a falakon, egyre szembeötlőbb a fehérségük és nagyobb a tisztaság mindenütt. Ha majd mindenfelé eltűnnek a poros, pókhálós, nagyobb takarítást ritkán látott falusi templomok, megállapíthatjuk: ez a nőszövetségi munka eredménye lesz.

A külső áldások mellett ott vannak a belső, egyre mélyülő, lelkeket formáló hatások is. Eleinte csak kis, jelentéktelennek látszó eseményekben nyilvánulva, de állandóan fejlődve és erősödve. Csak két jelenségre mutatok rá.

Vidéki gyülekezetből jöttek be asszonyok énekeskönyvet vásárolni. Távozáskor üdvözetemet küldtem lelkipásztoruknak. „Köszönjük — felelik — átadjuk holnap este a nőszövetségben.” Mennyi minden csendült ki nem is a szavakból, hanem a hangsúlyból! Nemes dicsekvés, mellyel azt akarták tudtul adni, hogy nekik is van nőszövetségük; büszkeség, hogy ők is tagjai; bizonyos református öntudat, melyet olyan nehéz volt felébreszteni és — ami nekem legjobban tetszett — lelkipásztorukhoz való közvetlenség, ragaszkodás és bizalom.

A másik jelenség is kis vidéki gyülekezetből való. Egyik kollégám lelkes és munkás felesége járt nálam tractátusokért, kiadványokért. Szükség van rájuk a nőszövetség összejövetelein. De — elbeszélte — nemcsak vallásos estélyekre gyűlnek össze, hanem azonkívül hetenkint még kétszer összejönnek énekeket tanulni gyakorolni is. Előveszik az új énekeket és más, az énekeskönyvben nem levőket is a Zengjen hálaének-ből, vagy a Hozsánná-ból. És hiába van koromsötétség, vagy a legnagyobb sár, mindig többen és többen jelennek meg. Ezek már a növekvő vallásos buzgóságnak s a lélek táplálék után vágyakozásának bizonyosságai.

A kultúra, közelebbről a magyar műveltség terjesztésében is hatásos eszközöknek bizonyultak mindenütt. Nagy városi és kicsiny falusi gyülekezetekben, ahol megkezdették a nagyobb szabású kulturális estélyek, vagy egyszerű ismeretterjesztő előadások tartását, mindenütt gyarapodtak tudásban, gazdagodtak a műveltség áldásaiban és erősödtek a faji öntudatban.

A nőszövetség nagy átalakító és gondolkodásformáló hatását külsőleg legjobban az áldozatkészség megnövekedésében tapasztaltuk. Egymásután olvashattunk, hallhattunk híradásokat, jelentéseket, melyek arról számoltak be, hogy a nőszövetség egyes akciója mennyi összeget hozott a kitűzött célra. Ha számban talán nem is voltak abszolút nagy értékek, de relative azok voltak, akár a lélekszámot, akár a gazdasági viszonyokat, akár az addigi áldozatra hajlandóságot tekintve. Ha pedig azt is meggondoljuk, hogy adóban mily nehéz csak megközelítő összegeket is beszélni, akkor tudjuk igazán értékelni azt a munkát, amit a nőszövetség ezen a téren végzett és végez.

Nagy áldás rejlik az áldozatkészség által összehozott pénz felhasználásában. Ezek között azok a legtöbb áldást árasztók, melyekkel az elhanyagolt szegényügyet támasztgatják fel a feltámadt Thábiták. A legtöbbet érők a szeretetmunkák. Ezeknek a végzése nemcsak a megsegített szegényekre volt áldás, hanem azokra is, akik a segítségben buzgólkodtak, mert az igaz örömmel addig talán ismeretlen érzése az ő szívüket is boldogsággal töltötte el.

Ezeken és sok más külső jelekből is megítélhető áldásokon kívül vannak mélyebbek és maradandóbbak is. Ott van — amiért legtöbb hála legyen Istennek — az ő igéjének terjedése és meggyökeresedése a lelkekben. Vezetők és tagok egyre komolyabb vágyakozással fordultak az örök kűffő felé és nyújtották hűsítő cseppjeit a szomjazóknak. Tudunk esetet, ahol elhatározták, hogy minden férjhez ment leánynak egy-egy teljes bibliát adnak ajándékba és más alkalmakra is a bibliát tették a legértékesebb ajándéktárggyá.

Nagy áldás a gyülekezetekre az a szervezethez, melyet a nő-

szövetségek útján értek el. Mert az a tudat, hogy tartozik valamihez, minden lagra nézve becsessé teszi azt a közösséget és az az által végzendő munkát, de viszont kötelez is ebben a munkában való részvételre és annak propagálására. E szervezettséggel sikerült a missziói lelket felébrezteni a hivekben, aminek bizonyosága, hogy minden akció eredményesebb lett, amióta nemcsak a férfiak, hanem a nők is résztvesznek benne. De ha semmi mást nem néznénk is csak azt az egyet, hogy sikerült odaállítani az anyaszentegyházért való munkába a minden jóra legfogékonyabbat: a női lelket, ez már magában is mérhetetlen áldást jelent ugy az anyaszentegyházra, mint a női lélekre. A női lelket e szent elfoglaltság számtalan esetben a veszedelmek egész legiójától fogja megmenteni s a megmentett lelkek végtelen lehetőségeket hordoznak magukban az anyaszentegyház számára!

Debreceni István,

IFJUSÁG

A Szatmárnemeti-i Lorántfy Zs. Leánybibliakör 1930 évi működése.

Isten kegyelméből már a negyedik évet zárta le, melyről a következő adatok számolnak be:

Az egész évben 50 bibliaórát és 8 ismeretterjesztő, önképző órát tartottak. A bibliaórákat vasárnap délután, illetve nyáron hétfőn délután, az önképzőket vasárnap délelőtt kéthetenként a téli hónapokban. A bibliaórákat utóbb imaórával végezték be.

Január hóban egy nagyszabású, anyagilag és erkölcsileg jól sikerült tea-estély jövedelmét konferenciái alapra tették.

Isten kegyelméből két konferencián és két ifjúsági napon vettek részt, úgymint áprilisban a királyhágómelléki II. tavaszi leánykonferencián Nagyváradon hét és júniusban az erdélyi VII. leánykonferencián, Vizaknán egy taggal képviselték magukat. Résztvettek továbbá szeptemberben a szigeti és decemberben a nagykárolyi ifjúsági napokon. Mindenünnen gazdag lelki ajándékkal tértek haza.

Három kiránduláson voltak, úgymint Szinérváralján, illetve Apahegyén, az utóbbi helyen istentiszteletet, az előbbin vallásosünnepélyt tartva; a gyönyörű vidékü Rónaszéken, ahol a szigeti bibliakörökkel találkoztak és a cikói szorosnál.

1928-ban a marosvécsi konferencián a tragikusan elhunyt Marossy Kamilla halálának két éves évfordulóján júliusban az alapítványt adakozásaikkal növelték.

A Bethlen Gábor Körrel közösen két vallásos estélyt és október 31-én nagyszabású emlékünnepelet rendeztek.

A tagok közül kilencen vezetnek vasárnapi iskolát. A vasárnapi iskolás gyermekeknek júniusban egy közeli lankásban kirándulást, júliusban aranymondás-versenyt rendeztek, ahol minden csoportból a legtöbb aranymondást tudó gyermek képes albumot kapott jutalmul; novemberben mesedélután volt a gyermekek részére, melynek jövedelmét a szegény vasárnapi iskolás gyermekek karácsonyi ruhaakciójára fordították.

November közepén megkezték a varróórákat és öt heti szorgalmas munka után a karácsonyi ünnepélllyel kapcsolatban 43 szegény gyermeknek adtak ruhát, cipőt és 300 vasárnapi iskolásnak szeretet-csomagot.

Gyógykezeltettek és segélyeztek egy súlyos beteg tagot, segélyt adtak egy diakonisszának ment leánytestvérüknek, több konferenciái kiküldöitnek és másoknak.

Most pedig nagy szeretettel készülnek a náluk tartandó tavaszi kerületi konferenciára.

A nagyszalontai leánybibliakör első esztendeje.

A már évekkel ezelőtt működött, de időközben megszűnt bibliakör után 1929 december 28-án alakult meg újra a nagyszalontai leányok bibliaköre Szőke Sándor s.-lelkész lelkes és buzgó vezetése mellett. Ugy az ő, mint a tagok munkásságát egy év alatt is sok áldással koronázta az Úr.

Minden hétfőn 6—8-ig bibliaórát és kéthetenként vasárnap délelőtt önképző, műsoros összejevetelt tartanak, melyeken szintén van bibliamagyarázat. A bibliaórákon 50—75 között váltakozott a jelen voltak száma, s az önképző órán is többen voltak mindig 50-nél.

Hogy a lelkekben mennyire munkálkodott az Isten Lelke, azt következtethetni lehet a külső eredményekből. Két konferenciát rendeztek. Tartottak anyák napját. Karácsonyra felöllöztettek 24 gyermeket. Rendeztek fagyalt, kávé, teadélután, Mikulás-estélyt, karácsonyi játék és babavásárt és két szeretetvendégséget — teával — melyre a város óriási nagytermét teljesen megtöltötte a közönség, azonkívül a püspöki látogatás alkalmával előadták a Gyöngyvirág c. mesejátékot.

Ezek mellett lelkes missziói munkát is végeztek. Tanítottak a vasárnapi iskolában, nyáron látogatták a külső városrészeket és tettek három kirándulást.

Résztvettek a kerületi tavaszi konferencián és az erdélyin, sőt a Soli Deo Gloria Szövetség balatoni konferencián is 22 taggal, hol vigestélyt rendeztek.

Az évi bevételük 62,000 Lei volt, melyből konferenciái segé-

lyeket adtak, szegény gyermekeket ruháztak, adakoztak az orgonára és alapot létesítettek egyik külső részen — Fűveskertben — építendő templomra.

Az áldások Istene tegye hű és kitartó munkásokká a tagokat és áldását állandóvá rajtuk.

Református Ifjuság. Ezzel a címmel egy kis lapocskát adtak ki a nagyváradai bibliakörök az ottani Református Híradó melléklete gyanánt, mely havonta kétszer jelenik meg lapunk alakjában 4 oldal terjedelemben, mint a szatmáriaknak III: évfolyamában levő Ifjuság c. lapocskája, de valamivel jobb kivitelben. Egyfelől örömmel üdvözljük a megindulást, mint a váradai ifjuság lelkesedésének eredményét, de másfelől aggódunk — régi elvünkhöz hiven az erőknek ez újabb szétforgácsolása miatt. Hisszük azonban, hogy ez végül is az erők egyesítésére vezet s a megtalálendő egységben példát fogunk nyerni a közös néplap megalkotására, illetve a gyülekezeti lapok egyesítésére is.

IRODALOM

„Ö h ilga - s á t o k”.

Prédikációk. Irtá : S á r k ö z y Lajos szatmárnémeti-i ref. lelkész.

Egyszerű, barna köntösű, 182 oldalas, a polgári év menete szerint sorakoztatott 34 prédikációt tartalmazó kötet fekszik előttem. Az elbeszéléseiből jól és előnyösen ismert lelkésztestvérünk 20 évi igehirdetésének válogatott termése. Érett, értékes és különlegesen izes zamatu termés. Nagy baj lett volna, ha szerző nem enged a Lélek kényszerének s gondosan kidolgozott, pompásan stilizált, lélek gyönyörködtető és léleképítő beszédeit az íróasztala fiókjába temeti. Prédikáció irodalmunk sok megkapó gondolattal, sok meleg érzéssel és különösen sok kedves szinnel lett volna szegényebb.

Sárközi Lajos egészen eredeti és nagyon egyéni igehirdető. Minden beszédében benne van egészen. Benne van mély hitével, Ura és Királya iránti hálás és boldog alázatával, az életet nagyon világosan látó tárgyilagosságával, természetes őszinteségével és közvetlenségével, puritán becsületességéből folyó minuciózus gondosságával, egyháza és népe megemésztő szeretetével, olyan igehirdető, aki minden beszédében logikai, esztetikai és etikai értéket ad, tehát tudatosan szolgálja a homiletikai műalkotás hármasságát. Minden beszédje világos, gyönyörködtető és hatásos. Falusi és városi gyülekezetekben egyaránt áldással használható. Szerző jól ismeri úgy az embereket, mint az életet, ismeri keresztyén hitünk, egyházi és

társadalmi életünk nagy visszáságait és fogyatkozásait, bátran rámutat a bajok okára, a csak névleges keresztyénségünkre, az igaz hitnek, a nagy keresztyén reménységnek és az őszinte atyafiságos szeretetnek hiányára; minden beszédje tisztességtel a Dicsőségesnek, ama szerelmes fiunak, akinek Megváltókénti elfogadására és őszinte szolgálataira hiv mindeneket.

Igehirdetői és írói gondossága nagyon vigyáz a beszédek belső és külső formai kellékeinek pontos betartására. Nemcsak beszél textusáról, hanem merit belőle. A világosan fogalmazott tételek tömör egységbe fogják a logikus gondolatsorozatokat, melyek biztos uton haladnak a kitűzött cél felé. A logikai struktúra szilárdsága a beszédekét könnyen áttekinthetőkké, értelmessé, világosakká teszi s ezt a fontos célt hatásosan segíti elő a tősgyökeresen magyaros, színes, tömör, megkapó kifejezésekben és fordulatokban egyaránt gazdag nyelvezet. Szerző a stylus gondos és avatott mestere, emellett retorika a szónak régebbi de nemes értelmében. Beszédeiben itt-ott hatalmas szónoki erő feszül, a bizonyágtételek megragadók, az érvelések meggyőzők, az idézetek és illusztrációk frappánsak.

Sárközi Lajostól azt kaptuk, amit vártunk. Kötete nagy nyeresége egyházi irodalmunknak. Melegen köszöntjük s kifejezzük azt a reménységünket, hogy még sokat várunk tőle. Prédikációs könyvét, mely saját kiadása és tőle rendelhető meg, teljes meggyőződéssel ajánljuk lelkésztestvéreink figyelmébe. Ára 140 Lei. A. A.

H I R E K

A nagyváradi-olaszi-i református nőszövetség vasárnap, február 22-én tartotta az idei tél folyamán utolsó kulturstélyét, amelyen Tabéry Géza író tartott előadást „A nő Ady költészetében” címen. Tabéry igen nagy tapintattal, mégis teljes igazságában tudta közönsége elé tárni témáját. A műsoron szerepeltek művészi ének és zeneszámok, valamint énekkar és Ady szavalatok igen nagy sikerrel. A program végeztével szeretetvendégség volt, amelynek folyamata alatt a közönség tagjai nagy elösmeréssel emlékeztek meg Csernák Béláné elnöklete alatt működő Nőszövetség tevékenységéről, hogy a tagok belső lelki építését célzó hétfői bibliórak és a református árvaház javát szolgáló szerdai munka-

délutánok mellett a tél folyamán tíz magas nivóju kulturstélyt rendezett, amelyeken egy-egy illusztris előadó bevonásával ismertette a nő szerepét a nagy magyar költők műveiben. A közönség azzal az óhajással távozott a szép ünnepélyről, hogy a Nőszövetség jövőre is rendezze meg ezeket a kulturstélyeket, amelyeknek jövedelme a szegények segélyezésére szolgál.

Theologus konferencia Kolozsváron. A kolozsvári theologiaán február 3—7. napjain folyt le a szokásos évi theologus konferencia. Az előadók a püspök, theol. tanárok, lelkészek és kiválóbb theologus ifjak voltak. Külön érdekessége volt dr. Ozei Bucevschi kolozsvári gör. kel. theologia dogmatika professzorá-

nak előadása egyháza dogmatikai felfogásáról, melyet a ref. és gör. kel. theologusok együtt hallgattak végig. A konferencián képviseltették magukat a sáros-

pataki négy, a pápai egy és a budapesti két hallgatóval.

Társszerkesztők: Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István, Tóth Zsigmond

..... H I V A T A L O S R É S Z

REFORMÁTUS PÜSPÖKI HIVATAL NAGYVÁRAD

Pénztári : 869—1931-III. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkeszi Hivatalnak.* A máramarosszigeti tűzkatasztrófa alkalmával kötelelességemnek ismerem, hogy az egyházközségek ingatlanainak tűzbiztosítási ügyére nyomtatékosan felhívjam az egyházközségek presbitériumainak figyelmét. A biztosítási bejelentéseket végig vizsgálva, meg kellett állapítanom, hogy azok még mindég nem a teljes becsértékek erejéig szólnak, minélfogva az esetleges tűzkárok bekövetkeztekor a biztosító intézet minden jóakarata mellett sem állapíthatja meg és fizetheti ki azt az összeget, amelyből a sérelmezett épület visszaállítható lenne. Különösen figyelmen kívül hagyták az egyházközségek a biztosított épületek falazatait, amelyek tüzeset folytán olyan mérvű rongálásoknak is ki vannak téve, amelyek helyreállítása biztosítási fedezet hiányában az egyházközségeknek nagyobb megterhelésével járnak. Ugyanazért felhívom a presbitériumokat, hogy egyházközségeik jól felfogott anyagi érdekeiből tegyék komoly vizsgálat tárgyává eddigi biztosításaikat és amennyiben azt találják, hogy az egyházi épületek bizonyos részei az eddigi biztosításokból kimaradtak, azokat biztosítás céljából a szerződéses biztosító intézetnél (Fonciera Agricola Általános Biztosító R. T. Oradea, Strada Alexandrii No. 2.) pótlólag jelentsék be. Ha pedig az is megállapítást nyerne, hogy a jelenlegi tűzbiztosítási összeg a tényleges viszonyoknak nem felelne meg, abban az esetben haladék nélkül gondoskodjanak a revidálás folytán reájuk parancsolt biztosítási összeg emeléséről. Figyelmeztetnem kell továbbá arra is a presbitériumokat, hogy a biztosításból a reájuk háramló díjfizetési kötelezettségeiket a szerződés értelmében minden év január első napján teljesítsék, hogy a befizetés körül tapasztalt hosszú késedelmeskedés olyan anyagi károkat ne okozzon, melyekért az anyagi felelősséget az E. T.-ek szerint maguk a presbitériumok viselni kötelesek. Oradea—Nagyvárad, 1931 február 28. Atyafiságos szeretettel : S u l y o k István sk., püspök.

Közigazgatási : 814—1931-I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. Lelkeszi Hivatalnak.* Az illetékegyenértékre vonatkozólag hivatalos lapunk ez évi 7. számában 650—1931. sz. alatt közzétett rendeletem kapcsában azt tapasztaltam, hogy a törvény egyes rendelkezései tekintetében itt-ott téves értelmezések forognak fenn és terjednek el. Szükségesnek látom tehát az alábbiakban egész terjedelmében közölni az illetékegyenértékre vonatkozó 1927. évi törvénynek az egyházakat és egyházi intézményeket érdeklő pontjait s azokhoz néhány utbaigazító megjegyzést csatolni.

Kivonat: az 1927. évi május 1-én életbelépett illetéktörvényből.

TÖRVÉNY

a bélyegekről és az okiratok és jogcselekmények utáni illetékekről.

III. SZAKASZ.

Illetékegyenérték a holtkézi vagyonokra.

16. cikk. A köz- és magánédekü jogi személyek évi *illetékegyenérték alá esnek* az alábbi megkülönböztetések szerint:

1. §. A természetüknél fogva *ingatlan* javak után, a terhek levonása nélkül 0·30 %.

A bármiféle *ingó* javak után, a kereskedelmi társaságok kivételével a tiszta érték szerint 0·10 %.

2. §.

3. §. *Mentesek* a holtkézi vagyonok utáni fizetése alól:

a) a közingatlanok vagy közhasznú intézmények jövedelmet nem hozó ingatlanai és ha jövedelmet hoznak is, azok azonban közszolgáltatokra, vagy azon intézmények céljaira fordítatnak,

b) az állam által fenntartott vallási kultuszok parochiális ingatlanai, amelyek semmi jövedelmet nem hajtanak és amelyek hasonló mentességben eddig is részesültek,

c) a kölcsönösség feltétele mellett a külföldi követségek és konzulátusok tulajdonát képező és általuk elfoglalt ingatlanok,

d) közszolgálat céljaira szánt és jövedelmet nem hajtó közterületek,

e) az állam tulajdonát képező és házi kezelésben művelt területek,

f) azon társaságok és részvénytársaságok, amelyeknek célja kizárólag ingatlanok tekintetében vétel és eladása azonban csak a továbbeladás céljából vásárolt ingatlanok,

g) valamely vállalat szolgálataira, vagy céljaira szánt épületek, területek, felszerelések és üzemek.

4. §. A holtkézi vagyonok utáni illeték negyedévenként szedendő be és előzetesen minden év január 1-től kezdődőleg az egyenes adók törvényében meghatározott eljárás szerint. A haláridőben való nemfizetés esetén 9 %-os kamat is szedendő az esedékes összegek után.

Azon jogi személyek és intézmények, amelyeknek javai ez illeték alá esnek, tartoznak, *minden év január 1-je előtt három hónappal írott vallomást adni a székhelyük szerint illetékes pénzügyigazgatósághoz*, amelyben részletesen kimutatják a tulajdonukat képező javakat, a jövő évi megadóztatás céljából.

Ami az ingó javakat illeti, kimutatandók az azokat terhelő terhek, igazoló jegyzékkel, a 76. cikkben meghatározott jogkövetkezmények mellett.

5. §.

Megjegyzések: 1. Az 1929. évi törvények szerint az 1. §-ban említett illeték százaléka ingatlanoknál 20 %-al, ingóknál pedig 10 %-al emelkedett s így ingatlanoknál 0·396 %-al, ingóknál pedig 0·132 %-al számítják az illetéket.

2. Mint a 4. §. második bekezdéséből kitűnik, az illetékegyenérték alá tartozó vagyonok (ingók és ingatlanok) bevallását az ille-

tékes pénzügyigazgatóságához az érdekelt jogi személyek és intézmények minden évben legkésőbb október 1-ig kötelesek benyújtani a következő évre szólóan. *Nyilván téves tehát ennek a §-nak olyan értelmezése, mintha e bevallás minden év január 15-én volna esz- közölhető.*

650—1931. sz. körrendeletem harmadik bekezdésében utaltam arra, hogy a folyó évre vonatkozóan a mult 1930. évben beadott, vagy beadni kellett vagyonbevalláshoz *még most utólag is be lehet* nyújtani azt a nyilatkozatot (deklarációt), melyben a lelkészek igazolják, hogy az egyház földjéből hány hold földet élveznek fizetéskiegészítés címén, hogy így azt az illetékegyenérték alól mentesítsék. Hogy pedig ez utólagos nyilatkozat kiállítását megkönnyítsem s annak egyöntetűségét bizfosítsam, itt közlöm annak a szövegét:

DECLARAȚIE.

Conform art. 16. din legea timbrului 1927. și conform deciziu- nei din 30 Aprilie 1929. a Comisiunei Centrale a Timbrului, declar oficios, ca folosesc din averea imobiliare a Ecclesiei Reformata din (a község neve) (hány hold?)
jugher cad. (hány négyszögöl?) stj. ca complec-
tarii retribuțiunilor mele protesc.

Dat în

preot.

(hiv. bélyegző.)

S hogy a fentebbi törvény 4. §-ában meghatározott időn belül, vagyis *minden év október 1-ig benyújtandó vagyonbevallást is egy- öntetűbbé tegyem*, közlöm itt ennek a mintáját is s utána a szüksé- ges utbaigazításokat:

DECLARAȚIE

despre averea mobila și imobila a Ecclesiei Reformata din
. înaintat Administrației financiare a județului
. pentru impunerea taxei de echivalent, conform art. 16. din
Legea Timbrului 1927.

I. Imobile:

A) Edificiile parochială.

1. Strada	No.	Biserica
2. "	"	Școala
3. "	"	Locuința preotului
4. "	"	Locuința cantorului
5. "	"	Locuința clopotarului

B) Casa de locuit inchiriate:

6. Strada No. edificiu cu un etaj. resp. parter se valorează L.	L.
7. Strada No. edificiu se valoreaza	L.

C) Pământurile :

Például : Nagyhegy-dülőben :

8. In dricul Nagyhegy: 5 jugher cad. arator, vagy livada
se valorează	L.
9. In dricul Szénás: 3 jugher cad. grădina se valorează	L.
Imobile total: L.	

D) Pământurile (scutit de taxa în folosința preotului):

10. In dricul	: 32 jugh. cad. (arabil, livada etc.)
11. In dricul	: 6 jugh. cad. cimitir (temető)

II Mobile:

Numerar:

12. Fondajia de stipendii de X. Y.	Lei
13. Fonduri diferita	Lei
14. Mobile diferita (pl. gazdasági felszerelés)	Lei

Mobile total: Lei

Dat în la 10. Septembrie 1931.

Eclesia reformata din

preot.

curator.

A bevallási mintában I. alatt az ingatlanokat, II. alatt az ingókat kell felsorolni. Éspedig:

a) Az I. A) csoportban mindazokat az egyházi épületeket (lelkészlak, kántorlak, iskola, magtár), amelyek az egyháznak jövedelmet nem hoznak. Ezeket nem kell értékelni sem.

b) Az I. B) csoportban azokat az épületeket, melyek az egyháznak jövedelmet hoznak (bérházak), ezeket értékelni is kell.

c) Az I. C) csoportban azokat földbirtokokat, melyek az egyháznak jövedelmet hoznak s egyben be kell írni azok értékét is.

d) Az I. D) csoportban „pământurile în folosința preotului, scutit de taxa” azokat az ingatlanokat, szántóföldeket, melyek nem az egyháznak jövedelmeznek, hanem a lelkész javadalmának kiegészítésére szolgálnak. Ehez a csoporthoz kellene mellékelni lelkészi nyilatkozatot arról, hogy ezeket az ingatlanokat a lelkész haszonélvezi. Minthogy azonban már a bevallás szövegében is meg van állapítva ez a tény, erről az említett külön lelkészi nyilatkozatot becsatolni felesleges. Megjegyzendő, hogy az e csoportban felsorolt földek értékét nem kell a deklarációban kiuntetni, nehogy véletlenül a többi értékkel együttvéve ezek után is illetéket szabjanak ki.

e) A II. csoportban az egyház ingó vagyonát kell bevallani (készpénz-tőkék különböző alapítványok, ösztöndíj-alapítványok, egyéb ingóságok). Az alapok és alapítványok értékét azok tőke-összegei szerint, egyéb ingóságok, melyek forgalom tárgyát nem képezik (pl. gazdasági felszerelések stb.) csak igen minimális forgalmi értékben jelentendők. Olyan ingóságok, melyek forgalom tárgyát képezik, ugyanis alig vannak az egyházközségek birtokában s így nem is fellünő, ha azok elmaradnak. Istentiszteleti felszerelések, templomok, iskolák berendezése nem tartozik e pont alá.

f) Az I. B) és C) alatt felvett ingatlanokat csupán alacsonyan számított forgalmi értékét sziveskedjenek a lelkész urak bejegyezni.

Mint 650—1930-I. sz. Körrrendeletem 1-ső bekezdésében is megjegyeztem, a bukaresti legfelsőbb bélyegügyi bizottság határozata és az annak alapján kiadott 104919—1930. sz. pénzügyminisztériumi rendelet nem terjed ki a tanítók és kántorok földjeire, így azokat a földeket a bevallási iv I. C) pontja alatt kell az egyház ingatlanai közt felsorolni.

Hivatalos lapunk 1927. évi 18. számában közölt ad. 3537—1927-I. sz. körrrendeletemben rámutattam arra a módozatra is, mellyel a tanítói és kántori ingatlanok is mentesíthetők az illeték-egyenérték alól. A fentebb közzétett törvény 16. artikulusa 3. §-ának b) pontja szerint ugyanis az állam által segélyezett (fenntartott) vallási kultuszok parochiális ingatlanai, melyek semmi jövedelmet nem hajtanak s *melyek hasonló mentességben eddig is részesültek: illetékmentesek.* A magyar törvény szerint illetékmentesek voltak azok az egyházi ingatlanok, amelyek sem ház-, sem földadóval megterhelve nem voltak, vagyis: a templom, iskola, lelkészi lak, *de mentesítve voltak azok a javadalmi ingatlanok is, melyek jövedelme a 400 forintot meg nem haladta.* Ezen az alapon lehetett a multban mentesíteni sok lelkészi, kántori és tanítói javadalmi földet is. Minthogy pedig a lelkészi földek illeték-egyenérték mentesítése a Pénzügyminisztérium fentebb felhívott rendelete szerint immár biztosítva van, *a tanítói és kántori földek hasonló mentesítése csakis a fent hivatott 16. artikus 3. §. b) pontja alapján történhetik* és pedig úgy, hogy minden konkrét esetben megfelelőbb ezeknek az ingatlanoknak illeték alá vonása és megállapítandó, hogy a tanítói és kántori földek a multban mentesítve voltak-e a becslés alapján az illeték atól. Ha ez nem állapítható meg, úgy a becslés mennyisége ellen lehet felelbbezni és azt kell bizonyítani, hogy az illető javadalom jövedelme 800 arany koronának megfelelő 32,000 Leit nem ér el, *így tehát az illeték-törvény 16. artikus 3. §. b) pontja szerint sem lehet illeték alá vonni, mert régebben is illetékmentes volt.*

Midőn így egyuttal megismételtem főbb vonásaiban az ad. 3537—1927-I. körrrendeletemet is, fenntartom 650—1931-I. sz. Körrlevelem utolsó bekezdésnek rendelkezését. Oradea—Nagyvárad, 1931 február 24. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet
ORADEA—NAGYVÁRAD,

Szent László-tér 5. szám, Kovács-ház
Alakult 1899. évben. — Telefon 4-54.

Fiók: Fugyivásárhelyen

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8.500,000

**Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat**

Foglalkozik hetibetét gyűjtéssel. Leszámítol váltókat. Folyósít jelzálogkölcsonöket. — Átutalásokat előnyösen teljesít. — Minden bank-szerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a trieszti „Adria”
biztosító-társaságot.**

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Arad Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadlatnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmaz.

Alapított

1850-ben

h a r a n g j a i t

a legliszlább ha ang-bronzból, a harangok előre való meghatározásával. Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghuzó motorok.

Nagybetűs

hangjegyes

Énekeskönyvek

kaphatók

az Egyházkerület

Iratterjesztési osztályában.

Fekete, barna, bordó, kék és szürke színű, tetszetős vászonkötésben ára 120 Lei. — Aranymetszéssel a fenti színekben 170 Lei. Teljes bőrkötésben, aranyozott széllel 300 Lei. Lelkészi hivatalok részére 3 hónapi bizomány, 10 drb vételénél 10% engedmény.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Őr-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizelési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizelési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei. Megjelenik minden héten szombaton.

„A krízis theológiája.”

Uj könyv a Barth-féle elméletről.

Igen érdekes és teljesen új irányokat jelentő mű jelent meg újólág a német theologiai irodalomban a Brunner Emil tollából a fenti címmel. Voltaképen a Carl Barth-féle irányzat tovább fejtése az. Korszakos jelentősége abban van ennek az egész mozgalomnak, hogy a mai theologiai közfelfogással homlokegyenest ellenkező elveket hirdel. Valósággal megfordítja azt.

Hogy azonban teljesen megérthessük, kissé gondosabban széjjel kell néznünk a német theologiai irodalom terén.

Ugy a Barth-féle theologia, valamint annak Brunner-féle expozíciója alapjában véve egy óriási nagy tiltakozás. Tiltakozás mindazon feleletek ellen, amit ujabban adtak a hittudósok arra a minden jobb lelkei izgató nagy kérdésre: Nem üres álmoképet kerget-é az ember, amikor jóságra, szépségre, igazságra törekszik? Nem alapszik-é egész vallásos lelki világunk merőben üres illúziókon?

Minden emberi tudomány tapasztalat eredménye. Ámde vajjon az az emberi tapasztalat megbízható valami-é? Legfőképen az-é vajjon vallásos téren? Az ember vallásos tapasztalatainak van-é valamelyes élő közössége az abszolút valóval?

Hogy van Isten, aki az emberi tapasztalatokban revelálódott, az az összehasonlító vallástudomány legelső tantétele. De hogy az-é aztán az igaz Isten, az a kérdések gyötrő nagy kérdése. Létezik-é Isten önmagában véve? Távol minden emberi tapasztalattól? Ez a fájó kétely izgatja a lelkeket erősen.

Mindezek a vitális nagy kérdések ujabban akuttá lettek Németországban. Feszültségük tetőfokát most „A krízis theológiájá”-ban érték el.

Az egész dolognak izgató gyúponjtja nem magukban a kérdé-

sekben van, hanem az azokra adott feleletben. A Barth felelete ugyanis megalkuvást nem tűrő módon energikus. A leghevesebb tiltakozás az. Hogy pedig mi ellen szól ez a tiltakozás, arra hirtelen nem lehet kellő feleletet adni. Előbb vázlatosan végig kell tekintenünk a vallásos gondolatok történetén az újabb időben Németországban.

Legelső sorban Harnackot és követőit, Holzmann, Jülichert, Deissmannat kell figyelembe vennünk, mert a modern keresztyén felfogás megteremtői ezek voltak. Korszakalkotó jelentőségük abban van, hogy ők rakták le a mai keresztyén theologia alapjait a történelmi kutatás által feltárt eredményekre. Az volt a céljuk, hogy újra felfedezzék a történelmi Jézust, az ő gondolatait Istenről; tanításait Isten országának erkölcsi, társadalmi, szellemi mivoltáról. Kutatásaikban szigorúan ragaszkodtak a történelmi tényekhez és a tudományos igazságokhoz. Racionális eszközökkel dolgoztak. A csodákat még gondolatban is elvetették. Ez evolúció elvét azonban elfogadták. Azt tanították, hogy Istenországa ebből a világból fog kialakulni a történelmi és tudományos kutatások útján újra feltalált krisztusi elvek szigorú alkalmazása által. Kihangsúlyozott tantételük ugyanis Harnackéknak az volt, hogy nincs semmi lényeges különbség a jelenvaló és a másvilág közt. Istenországa lépésről-lépésre fog megvalósulni törvényhozások, szociális reformok és azon etikai elvek szerint való élés által, amelyek az evangyéliumok és emberi tapasztalatok Jézusának történelmi tanulmányozása folytán fedeztettek fel újra.

Mindezen felfogások klasszikus expozíciója Harnack világhíres műve: „A dogmák történelme“.

Azonban már most meg kell jegyeznünk, hogy ez iskola tanai ellen már korán tiltakozott Schweitzer, meg az ő társai. Ellentétben Harnackékkal erősen kihangsúlyozták ezek az evangyéliumok eschatologiai elemeit. Nincs alkalmunk ez iskolát bővebben ismertetni — noha megérdemelné — csak annyit jegyzünk meg ezuttal róla, hogy egyik tagjának kijelentése szerint a jelenvaló világ meg Isten országa, annyira nem hasonlítanak egymáshoz, hogyha Jézus ma eljönne a földre „olyan lenne itt, mint valami idegen; mint valami érthetetlen rejtvény a XX. század civilizált embere előtt“. Olyan messze elsodródott ez a világ Istentől.

Van azután egy másik irányzat is a német theológiában, amit éppenséggel ismernünk kell, hogyha a Barth-féle protestációt jól meg akarjuk érteni. Hiszen közvetlenül ez az irányzat pattantotta azt ki. A Ritschl és Schleiermacher irányzata ez. Ritschl megint csak a történelmi tények értékére fektette a fősúlyt, mint Harnack. Meg arra, amit ő „érték-ítélet“-nek nevezett. Azt értve ezalatt, hogy az ember a saját ítélőképessége által maga válogassa ki magának a keresztyén

igazságokat. Csak a saját tapasztalata szerinti legértékesebbeket. Jézus személyét illetőleg például negligálhatjuk az ő „eveve létezését”, „virginalis születését”, „második advent”-jét. Annál nagyobb értéket kell azonban tulajdonitanunk tanításainak, halálának, feltámadásának.

A Ritschl theológiáját teljes joggal nevezhetjük az emberi tapasztalatok theológiájának. Szerinte ugyanis a vallás semmi más, mint a keresztyén ember öntudatának analízise által nyert eredmény. Tehát merőben szubjektív dolog; nincsen benne semmi transcendentális. Ki is fejezi ezt ebben a tételben: az a fontos, mit gondol az ember Istenről és nem megfordítva. Szó szerint ezt mondta egyik követője Ritschlnek: „Én mint keresztyén ember magam vagyok a theologia legfőbb tárgya”. Ezért nevezik ezt a theologiai irányt antropocentricusnak a thescentricussal szemben.

Ezt is jól észben kell tartanunk a továbbiak megértése végett.

Nem Barth Károly, nem is Brunner Emil volt a legelső, aki ezen subjectivizmus ellen tiltakozó szavát felemelte. Már 1909-ben Schröder „*Theocentric Theologia*” című művében elítélte az anthropocentricus theológusokat. Bullmann pedig 1926-ban megjelent „*Jézus*” című művében erősen elítéli a „testiembert”, „a fentálló világréndet”, „a divatos értékeket”, mint istenteleneket. Tanításának veleje a következő: Jézus tanításaiban szembe kerül az ember Istenével. Mély hatással van rá. Válságot idéz elő életében, krízist provokál a lelkében, látván milyen messze elsodródott Istentől. Innen vette Brunner könyvének a címét is. A belső lelki válság Istenország felé ösztönzi az embert. Ez az Istenország egyáltalában nem az emberi természetnek önerején való kitökéletesedése — mint ahogyan Ritschl állítja, hanem Isten abszolút ténykedéseinek áldott eredménye. Maga az ember tökéletesen tehetetlen, erőtelen, gyarló ez irányban. Isten megtérésre hívó szava szuverén. Szent magva annak: Istennek ígéje. Por ember e fölött kritikát nem gyakorolhat. Szó nélkül el kell fogadnia azt.

Most kapcsolódik aztán be Carl Barth. Theológiájának lényege energikus tiltakozás minden olyanféle theologia ellen, amelyik a vallást kulturával keveri össze. Heves tiltakozás minden subjectivizmus ellen. Általában minden olyan vallásos felfogás ellen, amelyik a vallást belső, egyéni öntudat szálaiból akarja összefonni, mint pók a maga hálóját. Heves tiltakozás az minden olyan emberi kísérlet ellen, amelyik *önerejéből* akarja elérni Istent. A mennynek kell a földre lehajolnia — mondja energikusan — és nem megfordítva. Isten az, aki beszél az emberhez. Neki nincs más teendője, minthogy figyeljen az Isten szavára. Ekképen helyezi vissza Istent örök mindenhatóságának trónjára az emberi értelem világában. Helyesebben igazítja az emberi tekintetet helyes irányba.

(Folyt. köv.)

Bokor Sándor.

VISSZHANG.

A „Református Lelkészek Lapja“ február 5-iki számában foglalt „ŐRSZEM“ c. cikkére.

Valamikor a boldog időkben a Budapesten megjelent „Az Ujság“-nak „Rovás“ címmel állandó rovata volt, mely a napi és politikai jelentősebb eseményeket és azoknak szereplőit sok szellemességgel tárgyalta és aposztrofálta. Ugylátszik, hogy a „Református Lelkészek Lapja“ is „Őrszem“ címmel szintén állandó rovatot állít be, amely kevesebb eszrit-vel, de a tárgyilagosságnak annál nagyobb hiányával éppen a Királyhágómelléki Egyházkerületet szemelte ki elmefuttatásának céljául és pedig már nem először.

Mindenekelőtt Gyenge János dr. magánügyével kapcsolatban az egyházkerület hivatalos organuma felé próbál pár túszerúrást intézni, amiért nem sietett csak „két sorocská“-val sem megnyugtanni és felvilágosítani a mult évi karácsony körül meglepődött paróchiákat. Hát nem sietett, mert dr. Gyenge Jánosnak a történelmi református egyházba való visszalépése kizárólagosan egyéni ügye, melyet a kultusztörvény értelmében lelki diszpozíciója szerint bármikor megtehetett és erre sem egyházi, sem világi hatóságtól engedélyt kérni nem tartozott. Sőt még ahoz is joga volt, vagy van, hogy lelkészi oklevelének restituálása végett perujítási kérvénnyel kísérelje meg, minek az utját még az egyházi törvény se zárhatja el előle. Vele szemben tehát a hivatalos egyház magatartása akkor lép előtérbe, ha az egyházi bíróság nemcsak helyt adott kérelmének, de előbbi ítéletét megváltoztatván, dr. Gyenge János újból érvényesülni kíván. Minthogy pedig ez a mai napig aktuálissá nem lett, a hivatalos organum legfeljebb csak mint hirt regisztrálhatta volna az eddigi lépéseket, az ügy érdekéhez azonban nem szólhatott volna, mert legjobb esetben is csak a találgatások labirintjában botorkál, ami teljesen értéktelen valami. Még annak sem lett volna sok értelme, ha a nagyváradi „Református Híradó“ nyomán helyreigazítja a dr. Gyenge János felelős szerkesztésében megjelent „Evangélium Hírnöke“ c. lapnak mult évi november—december 11—12-ik számában „Egyesültünk a református történelmi egyházzal“ c. cikkének „Sulyok István püspök ural folytatott tárgyalás“ szavait, mivel abban világosan és félreérthetetlenül megíratott, hogy a püspök a nála tényleg megjelent Gyenge dr. és Pálffy uraknak egyenesen kinyilatkoztatta, hogy ügyükkel csak akkor foglalkozhat, ha az illetékes egyházi bíróság kérelmeket kedvezően intézte el. Már pedig alig lehetséges, hogy a „Református Híradó“ nem jutott volna el a cikkíró kezéhez, minélfogva

felvilágosítást adhatott volna a „hosszánk“ fordult, meglepődött paróchiáknak. Így azonban érdekesebb volt a beállítás.

Az „ir“ jegyü cikkiró szavá teszi a dr. Gyenge által szerkesztett „Evangélium Hírnöke“ c. lapot is és bizonyos gunnyal megállapítja, hogy talán „egyházkerületi approbálás“ folytán avanszirozott református néplappá... Mindenki tudja, akinek kezén ez a lap megfordul, hogy ez kezdetől fogva ezzel a titulussal jelentetett meg. Csodálatos, hogy az írói berkekben annyira versátus embernek ez a körülmény becses figyelmét elkerülte. Egyidejűleg nem késik Cató-i véleményt nyilvánítani a királyhágómelléki ref. egyházkerületnek határozata felett, amely egyházkerületi néplap megindítására nézve tájékoztató adatok beszerzését mondta ki. Majestetikus többsben absurdumnak deklarálja a vallásos néplapnak tervét, és pedig azért, mert ez megvan már a két egyházkerületre nézve a „Harangszó“ c. lapban, holott talán még a szerkesztőknek sem jutott idáig eszökbe, hogy lapjukat ilyennek tekintsék, továbbá azért is, mert egy olyan egyházkerületben, ahol két és fél milliós deficit van, erre még gondolni is lehetetlen.

Deficit. Cikkirónak, mint nemzetgazdásznak nagyon kedvenc tárgya a királyhágómelléki egyházkerületnek finánciális ügye. Hálás tárgy is ez, mert vele itt is ott is nemcsak komoly fejcsóválást, de még nimbuszt is érhet el az ember. Hogyan is állunk ezzel a deficittel?! Nem árt, ha egy kis diszlinkcióra szánjuk fejünket. A szónak szorosán vett értelmében az egyházkerület adminisztrációjára a köz-igazgatási járulék szolgál, amely tételszám szerint 1.5 Leuban szedetik. Bár ez a teher jelentékenyen kevesebb, mint például a tiszántuli egyházkerületben megállapított 8 fillér, mégis bizony ezen a számlán kintlevőség mutatkozik. Ez azonban semmiképpen sem 2 és fél millió. A kintlevőség részint a nyugdíjintézetnél, részint, és pedig jelentékenyebben a kulturtaxánál, valamint a lelkész- és fanitójelöltek képzése és segélyezésére szolgáló alapoknál vannak, amelyeknek az egyházkerület voltaképpen csak kezelője s ebből adminisztrációs célokra egyetlen banit sem fordít. Az a kintlevőség tehát, amely ezeken a számlákon jelentkezik, akár a mai szomorú gazdasági viszonyok, akár közönyösségből, azokat a tiszteletreméltó célokat teszi problematikusá, melyek eminens egyházi és faji szempontból a legmesszebbmenő odaadást követelnék meg. Ugyanazért méltán elvárhatnák, hogy azok, akiknek szavuk messzebb elhat és az animálásra egyéni képességük is meg van, Istenadta tehetségüket arra fordítsák, hogy ezt az igazán kálvinista áldozati adót mindnyájunk figyelmébe és áldozatkészségébe a legnagyobb szeretettel ajánlják. De sajnos, éppen ez a készség hiányzik és az olcsó népszerűsködés igen könnyen halálos ütést mér a legszentebb törekvés fejére.

A kritikánál nincs könnyebb mesterség, mert azzal semmiféle felelősség nem jár. Ez lehet magyarázata annak a könnyelmű számcsoportosításnak is, amelyet cikkíró a nyugdíjintézet tőkéjének gyümölcsötletése körül produkál, amikor a kezei között levő zárószámadás tételeit egyszerűen ignorálja s olyan követeléseket von le, amelyek egyáltalán nem helytállóak. Az egyházkerület kölcsönkihelyezési szabályzata, amely a vonatkozó évi jegyzőkönyv mellékletét képezi s így közismert, a nyugdíjintézeti tőkének csak az 50 (ötven) százalékát engedélyezi jelzálogos kölcsön felhasználására. Ennélfogva a nagyobb kölcsönkamat elérésének leszava nem lehet indok a szabályzat áthágására. Ha valaki magasabb szempontból változtatni szeretne ezen a megkötésen, erre nézve nem is egyetlen út áll előtte, hogy illetékes helyen előterjesztést tegyen. Abban azonban teljesen igaza van cikkírónak, hogy a Végrehajtóbizottság a tőkének 50 százalékát se gyümölcsötleteti jelzálogos kikölcsönzéssel. Nem pedig azért, mert egyfelől az ingatlanok folytonos elértéktelenedése, másfelől pör esetén a birói eljárás kálváriás útja és beláthatatlan hosszadalmassága komoly óvatosságot ajánl. Erőszakolt és kellőképen alá nem támasztott állítás az is, hogy az egyházközségek a kölcsönfeltételek súlyos volta miatt nem fordulhatnak a Végrehajtóbizottsághoz. A feltételeket a Nyugdíjintézet jól felfogott érdekéből maga az Egyházkerület állapította meg és ez egy vonallal sem megy tovább annál, amit bármely pénzintézet, tőkéjének biztosítása végett a köteles gondosságból szükségesnek ítél. A kamatvétel pedig a mindenkori adottságnak megfelelően nem magasabb a bank-kamatolásnál. Sőt bizonyos tekintetben olyan altruisztikus módon állapítatja meg, amelynél kedvezőbbet pénzintézetek aligha mutatnak fel. Azt senki sem kívánhatja, hogy a Nyugdíjintézet a maga nagy érdekének figyelmen kívül hagyásával álljon az egyházközségek vagy egyháztagok kölcsönszükségletének kiszotgálására.

De nem igazolható az az állítás sem, hogy az egyházkerület a kongrua és nyugdíjintézet kezeléséből 138,000+180,000 vagyis 318,000 Leu összeget vág zsebre. Az 1929. tehát az utolsó évi közigazgatási pénztári számadás szerint az 1 százalékos kongrua kezelési díj 141,230 Leut tett ki, a nyugdíjintézet pedig ezen a címen 62,000 Leut fizetett, ami 203,230 Leunak felel meg. Ez ugyan elég „csinos“ összeg, de kérdezni bátorkodom, hogy azt a nagy munkát és azokat a dologi kiadásokat, melyek a kezeléssel felmerülnek, áthárítani lehetne-e a közigazgatási pénztárra, amely az adminisztrációval járó feladatok elvégzésére beállított tisztviselők fizetésének ellátását viselni köteles.

A belső ügyvitelt nem ismerő erre talán azzal a mentőgondolat-tal áll elő, hogy a mai felkapott magyartalan szólam szerint „le kell

építeni“ a központi hivatalt s ekkor ezek a nagy megtakarítások minden vonalon éreztetni fogják a teher alól való felszabadulást. Megtehető, de a felelősséget valakinek a következményekért viselni is kell. Nagyon súlyos kérdések ezek, amelyeket kritizálni lehet, de ne felejtjük el, hogy a kritikának, amely egy keresztiül is vihető jobb helyzet tervét nem nyújtja, minden belüje és minden szava csak arra alkalmas, hogy a jelenlegi nyomorúságok által megviselt és ingerlékeny kedélyeket még jobban nyugtalanítsa, aminek elkerülése helyes is, bölcsőbb is.

.....	EGYHÁZI ÉNEKEK
-------	----------------	-------

Az egyházi énekek kellékei.

Liturgiai kellékek.

(Folytatás.)

Mikor a *gyülekezet közös hangulatát* említem, evvel a három szóval egyben meg is neveztem a legfőbb liturgiai követelményt énekeinkkel szemben. *Csak akkor érdemi meg a „gyülekezeti ének“ nevet bármilyen kompozíció, ha szerkezeténél, hangulatbeli tartalmánál, egész fölépítettségénél fogva alkalmas arra, hogy a gyülekezet egységes, közös istentiszteleti hangulatát kifejezze, vagy ami végeredményben egyremegy: fölköltse.* A dolgok ontológiai és logikai rendjében ugyan nem azonos valamely hangulat kifejezése, vagy felköltése. De az eredmény, mely bennünket az istentiszteleti énekek elbírálásánál érdekkel, mégis egyremegy. Ha ugyanis valamely ének alkalmas arra, hogy gyülekezeteinkben felköltse az istentisztelethez méltó hangulatot, akkor már ipso facto ki is fejezi azt, mert ha nem fejezné ki, akkor nem tudná előidézni sem. Úgy vagyunk evvel, mint az írott, vagy kimondott szavakkal. Gondolatot hoznak és mikor valaki elolvassa, vagy hallja e szavakat és megérti belőlük a gondolatot, abban a pillanatban azok a szavak reá nézve már nem csupán a készen hozott gondolat közlő eszközei, hanem immár a magáévá tett, tehát saját gondolatának is kifejezői.

Minthogy pedig gyülekezeti énekeink két művészet termékét egyesítik magukban, nevezetesen: *költészetét* és a *zeneművészetét*, amennyiben *szövegből* és *dallamból* állanak, ebből két dolog következik. *Először* az, hogy úgy a szövegnek, mint a szövegre készült dallamnak úgy kell alkotva lennie, hogy a gyülekezet közös istentiszteleti hangulatának fölkelésére és kifejezésére *egymagában* is mindegyik alkalmas legyen, *másodszor* pedig az, hogy a szövegnek az illető dallammal való egybekapcsolása ennek a közös hangulatnak a fölkelését és kifejezését még hatásosabban biztosítsa és lehetővé tegye.

Itt tehát három mozzanat jön figyelembe, másszóval három kérdésre kell választ kapnunk és pedig: 1. megfelelő-e a szöveg hangulata, tartalma református liturgiánk szellemének és céljának, 2. megfelelő-e a szöveghez irt dallam ugyanannak a szellemnek és célnak és 3. ez a szöveg a maga hangulatbeli tartalmával illik-e a rászabott dallam-

hoz és fordítva. Ez az utóbbi pont azt is akarja mondani, hogy szöveg és dallam méltó-e egymáshoz, hogy ami egyikben liturgikus szempontból kifogástalan és épületes, azt nem rontja-é le a másik.

E három kérdéssel foglalkozzunk egyenként.

Először a *szöveggel*. Persze csupán általános liturgiai elvi szempontokból. Nem akarok tehát kazuisztikát írni, sem elméleti fejtegetést arról a lélektani folyamatról, melynek kiinduló pontjában az érzelmi, vagy a szellemi megismerés érzetei, képzeleti, yágyó vagy elhárító törekvései, a végső pontjában pedig a kialakult hangulatok állanak, sem énekeink szövegét egyenként boncolgatni nem szándékom. A hangulatkeltések pszichologiai menetéről s ha szabad ezt a szót használnom: mechanizmusról úgy is bővebben kell majd szólnunk az egyházi énekek zeneesztétikai kellékeinél, az énekszövegek kritikáját pedig megtalálhatja az olvasó azokban a tanulmányokban, melyeket énekeskönyvünk reformja alkalmából a szakemberek alapos tudással, nagy lelkiismeretességgel megírtak. Ezek közül különösen említést érdemel Farkas Lajosnak a Protestáns Szemle VII-ik évfolyama, 1895. évi 1., 2., 3. és 4. füzetében megjelent hosszabb dolgozata (címe: „Az énekeskönyv reformja zenészeti szempontból”), amely nemcsak formai, hanem tartalmi szempontok szerint is foglalkozik az új énekszövegekkel, amivel azt akarom mondani, hogy ezeknek a szövegtervezeteknek nemcsak külső verselési formáját és énekszerüségét vizsgálja, hanem azok gondolatbeli tartalmát is szóvá teszi s ezzel, legalább implicite, azok liturgiai arravalóságát is érinti. Előnyére emelem ki, hogy míg egyrésztől nem hallgatja el bírálatában az új énekszövegek fogyatkozásait, kritikájának tónusa mindvégig tárgyilagos, minden epésség, élcélődés és fölényeskedés nélkül való. Még kell emlékeznem itt Kácz Kálmán, akkor még licenciátusnak ugyancsak a Protestáns Szemlében (1899. évi 4., 5., 6. füzetében) „A svájci reformátusok énekeskönyve” címen megjelent tanulmányáról is, melyet abból a célból írt és ajánlott egyenesen „az egyetemes énekügyi bizottság szives figyelmébe”, hogy ráirányozza „énekköltőink figyelmét egy idő- és korszerű énekeskönyvre, melyből ihletet, anyagot meríthetni s melytől az énekeskönyv összeállításánál is sokat tanulhatunk”.

A dolog természetéből következik, hogy Farkas Lajos cikke ma már sok tekintetben nem idő- és tárgyszerű, hiszen azóta, hála Istennek, meg van már az új énekeskönyvünk, de aki az énekszövegek kellékeivel bővebben akar foglalkozni, az az egyes szövegátdolgozásra tett észrevételekben sok érdekes és megfigyelésre érdemes dolgot fog találni, melyekből leszűrheti azokat az általános liturgiai elveket is, melyeknek énekszövegeinkkel szemben érvényesülniök kell. Rácz Kálmán értekezése pedig szinte kizárólag az egyházi énekeknek a szövegbeli alkotóelemével foglalkozik s azokban a szemelvényekben, melyeket a svájci énekesben a maga fordításában bőségesen közöl s azok tartalmi méltatásából mindenki meg- és kiérezheti azt az ideált, melyhez az igazi értelemben vett korrekt, református egyházi énekszövegnek hasonlítani kell.

Ezek a konkrét szöveg-bírálatok, ezek a svájci énekszövegminták önként érthetően csak a kauzisztikának és a szintézisnek az útjai

ához, hogy meg lehessen szerkeszteni rajtuk keresztül az énekszövegekkel szemben felállítandó liturgiai követelményeket és általános elveket. Ezt a hosszas utat mi nem követhetjük ennek az értekezésnek a keretében. Pedig ezekre az elvekre hamarosan, talán már holnap is szükségünk lehet, hogy azok látószögéből bírálhassuk el egyházi énekeink szövegét. Nem a már meglevőket értem, mert azoknak a liturgiai arravalósága, avval, hogy magyar református egyházunk legfőbb hivatalos fóruma elfogadta és a hívek használatába bocsátotta, — immár eldöntött kérdés. Res iudicata. Nekünk ezek az elvek az ezután felmerülő szükség eseteire kelljenek, hogy mikor a kántor, akár valamely énekkar olyan énekszerzeményt akar előadni gyülekezeti istentiszteletünkön, melynek szövege új, vagy legalább is előttünk ismeretlen, odategyük azt a kompozíciót az általános énekliturgiai elvek mérlegére, hogy megtudhassuk mondani róla, vajon méltó e Isten házába, vagy sem.

Igy állván a dolog, ezeket a szövegliturgiai elveket — dedukció útján — magából a református liturgia, jobbanmondva: istentisztelet szelleméből, fogalmából óhajtanám megszerkeszteni. Természetesen csak nagy vonásokban, mert e szerény értekezés céljaul főképpen egyházi énekeink muzsikális elemének, vagyis zenei részének a tárgyalását tűztem ki s a szöveg kérdésével csak annyiban foglalkozom, amennyiben a zenei szempontok kellő megértése azt feltétlenül szükségessé teszi.

Dr. Szemethy Géza.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ UR

Szász István III. éves hittanhallgató nemes, szép ifju a szatmári Egyházi Hiradó kiadójának legnagyobb fia, életének 21. évében február 19-én Szatmárnémetiben elhunyt. Komoly, törekvő, szelidlelkű értékes, szép reményekre jogosító ifju volt, ki teljes lélekkel és halálos komolysággal végzett kötelességteljesítéssel készült leendő hivatására. A karácsonyi szünidő után már gyöngélkedve tért vissza a kolozsvári theológiára, hol megfeszített erővel folytatta a kollokviumokra készületét, melyeket eredményesen le is tett. Utána még részt vett a theologusok konferenciáján és csak szülei és barátai kérésére tért haza kevés időre pihenni. Egy hét múlva örökre megpihent. Isten igéjével erősítve lelkét és szüleit, imádkozva pihent el, átadva magát — mint mondá — egészen a Szentléleknek. Sárközi Lajos szatmárnémeti lelkészársunk unokaöccsét s egyszersmind lelki fiát veszítette benne. Az Ur adjon az ő Szentlelke által enyhületet a gyászos szíveknek.

Debó Sándor a magyar Országos Reform. Tanító-Egyesület elnöke és sok más tanügyi intézmény agilis vezetője s a magyar református tanítói karnak évtizedeken át lelkes és fáradhatatlan vezére február 17-én 68 éves korában Hajduböszörményben elhunyt. Nevét nemcsak kartársainak hálás emlékezete, hanem sok tanügyi és tanítói szociális alkotás őrzi, legfőképen pedig a róla elnevezett tanítói üdülőtelep. Az igaznak emléke legyen áldott!

Özv. Leel-Óssy Istvánné, néh. Leel-Óssy István kismarjai lelkész hitvese, néh. Nagy Dániel komádi-i lelkész leánya jan. 30-án Berekböszörményben hosszas betegség után 66 éves korában elköltözött rég eltávozott szeretteihez. Porsátorát fiai Debrecenbe szállították és hősi halált halt István honvéd theologus fia mellé helyezték nyugalomra. Elhunytát két fia: vitéz Leel-Óssy Árpád berekböszörményi lelkész és Dániel tiszalöki tanító gyászolják. Az Ur adjon nekik vigasztalást.

IRODALOM

Játékoskönyv.

Szerkesztették: *Dobos Károly* és *Laky László* ifjúsági litkárok.

Kiadja a Keresztlyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége, 1930. 103 old. Ára: 2 pengő.

Az ifjúsági vezetők könyvtára II-ik számaként jelent meg ez a szép kiállítású könyv. Azt a célt szolgálja, hogy a vezetőknek olyan játékot mutasson és tanítson, melyet az ifjúságnak igazán sok örömmel mutathat be. 103 játékot tartalmaz, melyet a gyűjtők megfelelő utasításokkal láttak el, miután az ifjúság között látták meg a játék felmérhetetlen becsét. A bibliaköri munkát is elevenebbé teszi az, ha az ifjúságnak kellemes és értékes szórakozásáról mi gondoskodunk. A legtöbb ifju társaságba vágyik, ki akarja tölteni szabadidejét, ezért vigyázni kell az ifjunak, de a vezetőknek is, nehogy épen a keresztlyén öröm alkalmának hiánya miatt váljék számára izetlenné a bibliaköri munka.

Ezekben a játékokban van elevenesség és az ifjak megszeretik a játékot és játék közben egymáshoz is közelebb jutva nem keresik másfelé, tőlük idegen légkörben az örömet. Ugy a szobai bemutatózó, ismerkedő játékok, benti versenyek, mozgó játékok, versenynélküli mozgójátékok, éneklő játékok, vegyes társasjátékok, csendes gondolkodó játékok, nagy szobai, tornatermi játékok, mint a szabadtéri játékok kergető, labda és versenyjátékok könnyen elsajátíthatók. Külön vannak azok a játékok, amelyeket fiuk és leányok közösen játszódhatnak, külön fiuknak valók, bibliai játékok és serdülők által kedvelt játékok. Nagy szolgálatot tesz a tréfás mutatványok leírása is. Külön ki kell emelnünk a játék szabályainak a megállapítását, amelyre a vezetőknek nagyon ügyelni kell. Aki szeret játszani, annak is aki nem szeret, ajánljuk ezt a könyvet, próbálja meg, megéri az árát és köszönni fogja a szerkesztőknek, hogy annyi mosolyhoz segítettek. Ez a könyv segít arra eljuttatni, hogy meglássuk, hogy a játék és a jókedv is Isten ajándéka.

Megrendelhető az Ifju Erdély iratterjesztése útján. Kolozsvár, Ref. Theologia.

H I R E K

Püspöki jubileum. Dr Balazár Dezső ebben az évben tölti be püspöksége 20-ik esztendejét. Jubileuma alkalmából az ORLE gyűlése és az Országos Presbyteri kongresszus Debrecenben lesz, amikor a tiszántuli kerület szintén ünnepi gyűlést tart.

Uj középiskolai felügyelő. A Tiszántuli egyházkerületben Dóczy Imre helyére Borsos Károly c. főigazgatót, a mezőturi főgimnázium igazgatóját választották meg. Az új felügyelő Debrecenbe költözött s a mezőturiak meghatóan bucsúztak el tőle, ki 34 éven át tanára, 25 év óta igazgatója volt a főgimnáziumnak és vezetője minden kulturális mozgalomnak és intézménynek.

A máramarosszigeti toronytűz sokkal nagyobb pusztítást vitt véghez, mint az első hiradásokból megállapítható volt. A főtoronyon kívül csaknem az egész tetőzetet elpusztította, de a le nem égett kis rész is meg rongálódott, úgy hogy csak a két kis torony maradt épen. Ennél fogva az egész tetőzetet újra kell építeni és sok helyen a falak is javításra szorulnak. Azonkívül az

oltás közben a víz a plafont és a falakat is elcsufította, úgy, hogy az egész templom teljes renoválásra szorul. Bár a biztosító társaság nagyon tekintélyes összeget szavazott meg, de mivel csak a tűzokozta kárt téríti, a megpróbált szigeti testvéreknek szükségük lesz a testvérgyűlekezetek támogatására.

A Protestáns Szemle negyvenedik évfolyamába lépett.

Nemes lépés. Dr Soltész Elemér volt nagybányai lelkész, jelenleg magyarországi lábori püspök és felesége a Református Védőszövetségi tagdíjukat 2000 pengővel (mintegy 60,000 lei) váltották meg.

Nemes jótékonyág. Szentesen január elsején jótékonycélu táncmulatságot rendeztek, amelynek jövedelméből — a kiadások leszámítása után — 1.44 Pengő (mintegy 42 lei) maradt a szegények javára. Így megy ez a legtöbb esetben. A jótékonycélra alig marad valami.

Társszerkesztők: Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István, Tóth Zsigmond

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet
ORADEA—NAGYVÁRAD,

Szent László-tér 5. szám, Kovács-ház
Alakult 1899. évben. — Telefon 4-54.

Fiók: Fugyivásárhelyen

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8.500,000

**Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat**

Foglalkozik hetibetét gyűjtéssel. Leszámítol váltókat. Folyósít jelzálogkölcsonőket. — Átutalásokat előnyösen teljesít. — Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a trieszti „Adria”
biztosító-társaságot.**

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkészi Hivatalnak
 Jud. Bihor Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadhatók el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

Alapított

ajánlja saját találmányu szabadalmaz.

1850-ben

harangjait

a legliszabb hang-bronzból, a harangok előre való meghatározásával. Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghuzó motorok.

Nagybetűs

hangjegyes

Énekeskönyvek

kaphatók

az Egyházkerület

Iratterjesztési osztályában.

Fekete, barna, bordó, kék és szürke színű, tetszetős vászonkötésben ára 120 Lei. — Aranymetszéssel a fenti színekben 170 Lei. Teljes bőrkötésben, aranyozott széllel 300 Lei. Lelkészi hivatalok részére 3 hónapi bizomány, 10 drb vételénél 10% engedmény.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Őr-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei. :◇: Megjelenik minden héten szombaton.

„A krízis theológiája.”

Uj könyv a Barth-féle elméletről.

(Folytatás.)

Isten szava indirekt módon háromféleképen jut el az emberhez.

1. Jézus Krisztus által, aki Isten igéjének legdicsőségesebb megtestesülése.

2. A szentírás által, amely nem az embernek Istenével való *beszélgetése* nem is az emberi lélek vallásos öntudata fejlődésének a feljegyzése, hanem Istennek *rendelése*i az ember részére a próféták által.

3. Prédikálás által. Nem okvetlenül mélységes, tudományos, népies igehirdetés az, hanem igen gyakran közönséges kulturálatlan emberek ama hajlandósága, hogy készek befogadni Istennek igéjét hit által.

Ezt a theologiai felfogást fejtegeti tovább Brunner Emil „A krízis theológiájá”-ban.

Bevezetésében előadja, hogy a „*jelen pillanat*” legégetőbb szüksége: „az élet igazi megértése”. Azt állítja ugyanis Brunner, hogy az emberiség jelenlegi állapota elszomorítóan válságos, sőt egyenesen tragikus. Csupa hamis ideák ártalmas légkörében él, amik miatt a való, a reális életet nem képes megismerni. Merőben üres álmok, hiu illúziók, a valóság abstrakciói irányítják egész életét ma. Gyűjtő néven „*ideológiák*”-nak nevezi Brunner őket.

Hogy mit ért ideológiák alatt, azt is kifejti a következő fejezetében könyvének. Nehányat megemlítünk közülök.

A legveszedelmesebb ideologia Brunner szerint az *individualizmus*, vagy még találóbban *privátizmus*. A Ritschl és Schleiermacher subjectivizmusában van ennek a csirája. Onnan nőtt nagyra. Pedig a legártalmasabb hamis illúzió ez, mivel az embert elbizakodottá, fel-

fuvalkodottá, kegyellenné, önistenítővé teszi. Nyomában ennek ezernyi ezer ártalmas pestis száguld. Legelőször tehát ezzel vette fel a harcot Brunner. Teljes elszántsággal hirdeti azért, hogy az egyes ember magában véve nem jelent semmit. Mindenki élete csak a másokkal való viszonylatában érhet valamit. Mert csak akkor nyer teret arra, hogy igazi értékkel töltsék az meg. A remete élet értéktelen semmi. Az egyedüli igazi élet a társadalmi élet.

Szoros kapcsolatban van ezzel a másik ideologia (hamis idea) a társadalom ferde fogalma. Az emberi társadalom Brunner szerint nem önmagától előálló tény (factum), hanem külső erő által végrehajtott cselekedete (actum). Még pedig nem emberi cselekedet, hanem isteni cselekedet hozza létre azt. Akkor lesz az egészséges, életképes. A poreMBER véghetetlenül tehetetlen, gyarló teremtes. Van valami őseredeti gonosz benne. A testi ember felette önző, istentelen, antiszociális. És mégis ezekre van felépítve a mai társadalom, mint fundamentumokra. Lehet-e tehát az egészséges? Az ilyen regenerálatlan egyénekre épült társadalom csak olyan férges, sőt mérges gyümölcsöket produkálhat, mint a mai szociálizmus és kapitalizmus. Mindakettő mérges fának mérges gyümölcse. Minden vonatkozásában istentelen. Semmi jó nem származhat belőle. Ugynevezett előhaladása tudásban, találmányokban csak mennyiségek halmaza, de nem minőségi tökéletesedés.

Ebből sarjad ki egy harmadik tragikus ideologia: a civilizáció haladásában való balhít. Brunner szerint ez a hamis illúzió a *gólikus* mentalitásból fakadt fel. Ez viszont a Faust legendából vette eredetét. (Kr. u. 1000.) Faust alapgondolata ugyanis a korlátlan emberi energiában és elszánt emberi törekvések hatalmában való szilárd hit. Megint csak subjektivizmus, sőt antropocentricizmus (emberistenítés). Tagadhatatlanul ez a hit csodákat művelt. Ez teremlette meg a világhírű katedrálisokat, az építőművészet e remekműveit. Mesés virágzásba borult az a reneszánszban. Ámde éppen ezért tragikus ez az ideologia. Elbizakodottá teszi az embert. Már pedig emiatt vesztették el dicsőségüket a bukott angyalok. Az emberi akaraterő emez istenítésének olyan pestises gyümölcsei teremnek, mint Bismark, Nitsche, világháboru.

A negyedik veszedelmes ideologia Brunner szerint vértestvére ennek. Az emberi evolúció illúziója ez. Semmiféle evolúció nem képes ugyanis hatni az emberre. Van az ember lényében valami, ami teljesen irracionális. Ez az erkölcsi rossz, a bűn. Rossza való hajlandóságát nem lehet megmagyarázni sem külső okok behatásával, sem belső kényszer erejével. Egyáltalában nincsen rá semmi bizonyítékunk, hogy

rejtett belső képességek evolúciója által erkölcsi haladás következett volna be valaha az emberiség történelmében. Az ember egyéniségének a világában nincs semmi előhaladás. Nem különb az ember ma sem, mint kétezer esztendővel ezelőtt volt. Hogyha az ember refinálódik, a vétke is refinálódik vele együtt. Akárhova megyen, bűne elkíséri mindenhová mindig. Az emberiség történelme jórészt a bűnnek történelme. Csupán csak egy érthetetlen Brunner előtt: az ember szabad akarata. Talán arra való ez — mondja —, hogy mivel az emberi élet rejtett magva mindig valami krízis, önkéntes elszánással szállhasson azzal szembe.

Könyvének a végén orvosságot ajánl Brunner ez ideológiák ellen. Nagyon egyszerű ez a gyógyszer. Meg kell szabadulni az ideológiáktól. Meg kell tőlük tisztítani az értelmet és az életet. Saját maga cselekedheti ezt meg magának az ember. Reális mivoltában kell megismernie az életet. Akkor történik pedig ez meg, hogyha észreveszi, hogy ő maga magán képtelen segíteni. A világról is reális képet kell alkotnia, nem üres illuziókat. Nem szabad úgy tekinteni azt, mint amelyik eltévedhetetlen biztonsággal halad magától előre valamiféle mesés aranykor felé, hanem úgy, mint amelyik Isten ítélete felé sodródik. A mi segedelmünk sem e világtól eredő evolúcióban keresendő, hanem olyas valamiben, ami felülről származik.

A világ ítélet alatt van. Mi is kárhoztalva vagyunk benne. Ennek őszinte beismerése nyitja meg előttünk aztán az utat az igazi valósághoz. Ez az igazi valóság, ez a nagy realitás a Golgota keresztyén nyílik meg. Mert a keresztyén a bus kifejezése a világ állapota és az Isten közötti kiáltó ellentétnek. Ez a világ megölte Jézust, pedig tökéletesen jó volt. Benne a jóság, a szépség, az igazság minden emberi lehelőse tökéletes mértékben megvolt. A keresztyén azonban mindez véget ért. Az emberi evolúció egyetlen-egyszer indult meg a világon, de csak Betlehemtől a Kálváriáig jutott. Ott tragikus véget ért. Az ember újra visszaesett előbbi tehetetlenségébe.

Isten kegyelme lépett aztán közbe. Ő szállt le és támasztotta fel Jézust a koporsóból. Isten maga egyesegyedül.

Ugyanez az isteni kegyelem ment meg is bennünket — hit által. Ekként jó el hozzánk az Istenországa kegyelemből, hit által. Nem győzedelmeskedésünk folytán idvezülünk, hanem a Győzőhöz való hűséges ragaszkodás által.

Ez a Barth-féle legujabb, Isten abszolút szuverénitására alapuló theologiai irányzat. Ez a theocentrikus felfogás a Ritschl-féle anthropocentrikus felfogással szemben.

Bokor Sándor.

(Vége.)

Tanítóügyek.

Szinte nem bírok már kitérni azok elől a hol kedves, hol kedvetlen, hol barátságos, hol barátságtalan interpellációk elől, amelyek ezen szavakban foglalhatók össze: hát csakugyan annyira rendben van a mi szénánk, hogy a tanítóság személyi ügyei még csak egy sort sem érdemelnek, kívánnak, sőt követelnek meg!?

Megvallom Testvérek, megfeledkeztem magamról, magunkról; a testemen, a testünkön tátongó szörnyű sebekről; úgy voltam, mint a katona, aki a küzdés hevében nem érzi a sebeket, nem érzi, mert benne minden, ami magasabb rendű, a célokra van beálítva, amely feledtető, narkotizálja a testet, a salakot; feledtem, hogy nyugdij-nélkül családostól együtt a bizonytalanság sötét éjszakája integet felénk; hogy fizetésünk visszasülyedt abba a korba, amikor mesterségüket kerülő mesterek lettek az iskolamesterek, hogy a nagy gazdasági és lelki krízis miatt még sovány fizetésünket sem kapjuk meg rendesen, hogy nyomoruságunk és ezer más teendőink közepett újabb és újabb vizsgákkal zaklatnak bennünket, hogy új oklevelet kell szereznem, ha pályámon meg maradni akarok . . . mondom, a küzdés hevében nem vettem észre tátongó sebeimet, sebeinket, de most, hogy felráztatok, hogy a való élet kinzó tudatára ébresztettetek, hogy tátongó sebeinkre irányítottátok a figyelmemet . . . hát egy pillanatra borzadva megtántorodtam . . .

De csak egy pillanatra. A másik pillanatban már feledve a test s megint a hősi küzdelem sebeket feledtető, jótékony extázisa ragadja magával a lelkemet . . .

Hát nem fronton vagyunk-e mi, a küzdelemnek a legnemesebb, a harcnak a legmagasztosabb frontján, ahol bár tátongó sebeket kapunk, de mi nem vágunk sebeket, ahol a mi bukásunk egy az Istenember bukásával, mert sebeink, hulló vérünk nyomán a Jövő győzelme, megdicsőülése fakad!

Sohasem volt még a földön Krisztus küzdelme óta szebb harc, mint a mienk, sohasem harcoltak még Krisztus óta nemesebb fegyverekkel, mint mi, akik a Jézus meggyalázott zászlóját emeljük magasra és oda kiáltjuk az emberiség kicsinyének és nagyjának egyaránt: utánunk, mert a mi utunk Isten országához, a béke és a szeretet országához vezet.

Egy pokoli mult és bármily sötét is a jelen, egy biztató jövő harcvonalán állunk. A pokoli mult bűnös méhének szörnyszülőttei itt viaskodnak velünk nyomoruság, gazdasági és szellemi krízis, mérges gáz, forradalmak és új háborúk képében és nekünk mégis a siker jegyében kell felvennünk a gigászi küzdelmet.

Fiainkra, a jövő generációra egy szebb, egy jobb világot kell át örökíteniünk. A meggyalázott és a háboru véres keresztjére hurcolt Krisztust fel kell támasztanunk ott, ahol első keresztrefeszítettése óta még sohasem támadt fel: az emberi szívekben.

Az emberiség történelmének összekuszált utjai véres kereszttekkel vannak szegélyezve. Ezeken a sötét utakon hömpölygött a mába, a meggyalázott emberi élet, amelyet nem fűtött más, mint a gonosz indulat és az arany. Hiába jött Krisztus, aki új érzéseket inspirált a világnak, hüvelyébe parancsolta vissza a vértfakasztó fegyvert és isteni célok szolgálatába állította be az aranyat: az indulat gonosz, a fegyver gyilkoló szerszám, az arany embertömegeket leigázó vak-eszköz maradt.

Mi vagyunk a hid, amelyen keresztül a múlt a jövőbe szakad. Hát átengedjük e magunkon az emberi életet anélkül, hogy fel ne hívónk szörnyű tévedéseire, bűneire, hogy ne inspirálnánk ennek a megalázott és megtorpant életnek olyan érzéseket, amelyek a kereszttekkel szegélyezett tragikus utról a Krisztus napsugaras útjára tereljék őket.

Mi vagyunk a múlt és a jövő hidja s gigászi mozdulattal zsilipekké kell válnunk, zsilipekké, hogy az élet szennyes árját a krisztusi élet tiszta medrébe lendítsük át.

Hogy birhatnók ki annak a még öntudatlan, még bennünk szunyadozó új életnek a kritikáját, ha nem kiáltanánk vétőt a multnak és nem gyujtanánk fel új utakat mutató reflektorait a jövődönnek.

A jobb jövőért harcoló emberi szellem legnehezebb frontjára állított minket a Sors Testvéreim. Bizony emberfeletti a mi küzdelmünk, de emberfeletti a cél is, amelynek a kiharcolására elhívott bennünket az Ur. Hát vannak-e ma sebek, vannak e ma áldozatok, amelyek fel ne érnének a céllal, melyben a Krisztus által történt megváltás beteljesedésének a nagy műve integet felénk!

Vétőt kiáltani a multnak, a Krisztus útját megvilágító reflektorokat gyujtani a jövőnek: hát van-e ennél fenségesebb célja az ember életének? Ne rémitsenek el bennünket az akadályok, a sebek, a nyomorúságok, kicsinységünknek a tudata: az isteni szellem osztályosai vagyunk, teremtői s egyben megváltói szellem bélyegét viseli a homlokán mindenki, akiben élő lélek az Isten lelke.

Bizony apostoli munka a mienk, de hát melyik prófétát az emberiségnek, melyik utmutatóját, megváltóját fektette a szerepek-kiosztó Gondviselés a kényelem puha párnái közzé? Szegénység, nyomor, üldöztetés, megkövezés, börtön és kereszt volt eddig az emberiség legnagyobb jóltevőinek az osztályrésze, de az emberi szellem legdrágább kincseit mégis ők hagyták örökségképpen maguk után.

A világháboru véres poklából — mint hatalmas reakció — a Krisztus szellemének a reneszánsza támadt életre. Ennek a nagy reneszánsznak vagyunk mi az apostolai s aki látja a megnyilatkozott egeket, aki látja, hogy sohasem lesz itt boldog az Egy, ha a Dárius kincsét magáénak vallhatja is, míg a véres keresztekkel szegélyezett utról a Krisztus útjára nem tér az Egész; aki ráeszmél, hogy ebben a nagy, titáni küzdelemben neki is szerepet osztott az Ur: Az nem érzi a testén tátongó sebeket, mert tudja, hogy teste nem komfortos palotája, hanem csak fogantyuja a szebb holnapért harcoló léleknek.

Az emberiség tanítómestereinek egy a sorsa a tömegekével, velük emelkedik, vagy bukik, de bukása a próféták felmagasztosulása. Sebeinkért szolgáljon az nekünk elégtételül, hogy választottjai vagyunk a Teremtőnek, aki nagy céljainak a megvalósítása terén nekünk is szerepet adott.

Jóth Zsigmond.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ UR

Özv. György Lászlóné sz. Cseh Irén életének 60-ik, özvegy-ségének 9-ik évében f. hó 10-én, hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogult férje Géberjénben volt lelkész. Nyugdíjazása után Szatmárra költözött és itt élt ezelőtt 9 évvel bekövetkezett haláláig. Most több, mint egy évi szenvedés után követte özvegye, akit leánya, édes atyja és testvérei gyászolnak.

IRODALOM

Az Ur szine előtt.

Református lelkipásztor imakönyve. Irta: *Vásárhelyi János.*
Kolozsvár, Minerva kiadása 1930.

Imádságos könyvet írni a legnehezebb feladatok közé tartozik, aminthogy a legnehezebb jól imádkozni. Boldog emlékü Nagy Károly püspök, kinél áhítatosabban és fölemelőbben kevesen imádkoztak magyarul, — mondta egy alkalommal, hogy nagyon sokszor érzi, mennyire nem tud imádkozni. A jó imádság a szívből tör fel és igaz, őszinte megnyilatkozása az Istennel beszélő embernek. Kierzik belőle, hogy az alázatos, engedelmes gyermek beszéde s az Istent kereső lélek sóvárgása a szerető Atyához. Természetes, könnyü kiáradása minden érzésnek, vágyak, sóhajlásnak. Értéktelen és egyáltalán nem igazi az az imádság, amelyiken megérzik a mesterkéeltség, keresettség s amelyiknek hamis hangja elárulja, hogy kényszerűség és nem belső, lelki kényszer fakasztotta az ajkon. A jó imádság nyelvében, kifejezéseiben egyszerű, de nem lapos, hanem megfelel annak a kritériumnak, mely minden írásmű elengedhetetlen kelléke: a szépnek. Azon-

kivül fölemelő, magával ragadó. Megérik rajta, hogy Isten az ő igéjében sokszor szólott az imádkozóhoz és az imádság részint válasz az ő beszédére, részint az ő beszédét hallani óhajtó szívnek Isten igéje után való esdeklése.

A jó imádságos könyv egyik fontos kelléke az egyes imádságok itt vázolt kellékei mellett, hogy változatos legyen. Ne legyenek benne ismétlések, sem közhelyek, hogy egymásután olvasva is üdítő és ne mutató legyen.

Ilyen elgondolás után kezdtem hozzá Vásárhelyi János imádságos könyvének olvasgatásához. És ilyen elgondolás után nem lett volna csoda, ha kissé csalódást hozott volna is reám. Nem így történt. Várakozásomat kielégítette. Imádságainak legjellemzőbb tulajdonságuk és legnagyobb értékük, hogy bensőségesek, mélyen áhítatosok. Megkapják szívünket, megfogják a lelkünket és szinte észrevétlen viszik, emelik feljebb, feljebb a mennyei Atya közelébe. Mindegyiken megérik, hogy nem az agy sok fáradsággal készült munkája, hanem az Isten után áhító szív érzéseinek kiáradásai.

A forma, melyben ez érzések kifejezésre jutnak, az alak, melyben szavak által életet nyernek, nemesen egyszerű. Néha túl sok a szó, némelyik lehetne rövidebb is, de kifejezéseiben mindig keresetlen természetes. Nyelve nem költői, de nem is száraz prózai. Gondolataiban, frazeológiájában változatos, legfeljebb az utóimádságokban találkozunk témaismérléssel.

A könyv tartalma fölöttébb változatos. Vasárnapi, évszaki, ünnepi és különféle alkalmakra írt imádságokon kívül vannak benne textusok az egész esztendőre s azonkívül egy egész kis szertartásos könyv. Esketésre, beteglátogatásra, urvacsoaraosztásra, temetésre, raboknál tartandó istentiszteletre ad textusokat, beszédet, imádságot. A könyv használhatóbbá tétele szempontjából jó lett volna, ha az imádságoknál a cím után jelezte volna a tárgyat is, legalább azoknál, melyek egy témát ölelnek fel és az apró, fárasztó betűk helyett nagyobb betűvel szedték volna. Igaz, hogy ezért a könyv nem nagy külseje kárpótol.

A bevezetés szerint ez a lelkipásztor imádságos könyve. Bár tárgyainál fogva szószéki szolgálatra teljesen alkalmas, de nem kevésbé magánhasználatra, csendes elmélyedésre és áhítatoskodásra annak is, aki pedig önmagától, könyv nélkül szokott imádkozni. *D. J.*

Előfizetési felhívás.

Az a nagy társadalmi válság, amely állandóan nyugtalanítja a lelkeket s amely mint fenyegető rém, a bolsevizmusban jut kifejezésre, arra készítetett, hogy gyülekezetekben előadások keretében

foglalkozzam e kérdéssel. Parancsoló szükség volt ez azért is, mert a bolsevizmusra bár legtöbbször rettegéssel gondolnak, nem kevés az ország minden részében azoknak a száma sem, akik benne látják egy jobb világ megérkezését, anélkül azonban, hogy annak lényegét, célkitűzéseit, veszedelmes voltát és tanulságait megismerhették volna. Az a széleskörű érdeklődés, mely ez előadásokat kísérte, arról győzött meg, hogy a tárgyilagos felvilágosítás és útmutatás sokkal alkalmasabb eszköz a szüntelenül tartó mérgezés elerőtlenítésére, minf azok a megtorlások, melyeket az államhatalom szokott alkalmazni az időnként felszínre jutó kommunista üzemekkel szemben. A mostani nagyon leromlott gazdasági helyzet különösképen kedvező talajt nyújt az izgatásra, amelynek ellensúlyozását kívánja szolgálni a tervezett könyv azáltal, hogy pontos áttekintést ad a bolsevizmus történelmi fejlődéséről, életbenléte borzalmairól, az egész rendszer tarthatatlanságáról és a védekezés módjairól. A könyv folyó év június elején jelenik meg ezzel a címmel: *A bolsevizmus figyelmeztetése*. A 160—180 oldalas könyv tartalma fejezetek szerint: I. A szocializmus csirái. — II. A modern szocializmus kialakulás. — III. A marx örökség. — IV. A különböző szociális irányok. — V. A bolsevizmus célja. VI. Proletárdiktatura Oroszországban és Magyarországon. — VII. Vörös nyomok Európában. — VIII. A zsidóság szerepe a bolsevizmusban. — IX. A bolsevizmus tarthatatlansága. — X. A bolsevizmus és a keresztyénség. — XI. Veszedelemben van-e Románia? XII. A gyógyulás utja. — A könyv előfizetési ára 100 lei, mely összegben bennefoglaltatik az utánvételezési postaköltség is. Az előfizetési jelentkezés határideje április 15. *Dr Árkossy Jenő* ref. lelkész, Mercurea-Nirajului—Nyárádszereda, Jud. Mureş.

H I R E K

Államsegélyek ügyében a püspöki hivatal azt az értesítést kapta, hogy a minisztérium a f. évre utalandó és már esedékessé is vált összegek elintézésének idejétől és módjáról ezidőszent még semmi utasítást sem tud adni. Természetes tehát, hogy a központi hivatal, midőn a folyó évre megállapított összegekre sem hivatalosan, sem magánaton — jöllehet az iránt már több ízben érdeklődött az idő előrehaladottságára való tekintettel — semmi pozi-

tívumot nem tud megszerezni az első negyedévi államsegélyek utaltatásához, azaz a vonatkozó státok elkészítéséhez sem tud hozzáfogni. Megemlítjük, hogy ez a bizonytalanság nemcsak egyházkerületünket, de kivétel nélkül az összes felekezeteket érinti.

A magyarországi ref. iskolák kimutatása. A magyarországi ref. egvházának 3 teológiai és 1 jogakadémiai és 1 a debreceni teológiai fakultással

kapcsolatos lelkész-képző intézete van. Van az egyháznak 19 fiu és 4 leányközépiskolája, 3 fiu- és 4 leány-tanítónőképzője, 15 polgári iskolája, ezek közül 9 leány és 6 fiu, illetőleg vegyes. Az 1183 egyházközség közül 931 tart fenn elemi iskolákat, 2510 tanteremmel 1634 épületben. Ezekon kívül van az egyháznak egy kereskedelmi iskolája leányok számára Makón és 3 óvoda.

Felfedezett őstehetség.

A Református évkönyv 1931 ik kötete egy újonnan felfedezett őstehetség a hat elemi végzett Biharugrai kisgazda író Szabó Pál novelláját hozta. Örömmel olvastuk ennek a református léleknek első nyilvánosan megjelent munkáját, amit rövidesen fog követni sajtó alatt levő teljes regénye.

Hegyhözszáldobágyon a múlt hó utolsó vasárnapján a vasárnapi iskolás gyermekek jól sikerült vallásos délutáni rendeztek. Előadták a „Rokon“ c. tanulságos gyermekdarabot. Az ünnepély közénekkel kezdődött, majd egy rövid ima után kb. 20 iskolás gyermek szavalt. Szavaltatok közben a „Zengjen hálaének“-ből és „Hozsánná“-ból több éneket énekeltek a növendékek. Az ünnepélyt egy közének zárta be. Önkéntes adományokból 220 Lei gyűlt össze, ami a harmonium-alapot növelte.

Dr Ravasz László a múlt hó 22-én vette át a kormányzó kezéből a legmagasabb tudományos kiüntetést, a Corvin-láncot.

Társszerkesztők: Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István, Tóth Zsigmond

..... H I V A T A L O S R É S Z

REFORMÁTUS PÜSPÖKI HIVATAL NAGYVÁRAD

Tanügyi 1065—1931-II. szám. Valamennyi a temesvári miniszteri igazgatóság (Bihar-, Arad-, Temes-Torontál-, Krassó- és Szörény-megye) területén levő iskola iskolaszéki elnökségének. Tudomástétel és mihez tartás végett közlöm a fenti igazgatóság következő rendeletét a „Buletinul Școlar“ No. 10—1-ről: „No. 3820—1931. Serv. Instr. Inregistrarea Ordinilor Publicate în Buletinul Școlar. Toate școalele, de orice grad și caracter, sunt obligate a înregistra ordinele ce le privesc din „Buletinul Școlar“, după cum li s'a mai astăzi atențiunea în fosta „Gazetă Oficială“. Organele de control vor supraveghia de aproape executarea intocmai, raportând de orice abateri pentru a lua măsuri în consecință. Șeful Serviciului Ministerial: ss. Sabin Evușia.“ Magyarul: Az összes bármely foku és jellegű iskolák kötelesek beiktatni az az őket illető rendeleteket a „Buletinul Școlar“-ból s ezt az ellenőrző közegek szigoruan ellenőrizni fogják. Ehhez képest elrendelem, hogy a „Reformátusok Lapja“-ban román szöveggel közölt rendeleteket az iskolák iktatójukba az igazgatóság által fogalmazott címmel vezessék be, kezdve jelen rendeleten. A rendeletet kiadó hatóság rovatába vezessék be: Dir. Min. VII. Serv. instr. Timișoară, továbbá a „Buletinul Școlar“ számát és oldalát, amelyen a rendelet található s amelyeket minden alkalommal

közölni fogok. Magát a rendeletet román szöveggel másolják le és helyezték irattárba. Az iskolaszéki Elnök urakat nyomtatékosan felhívom, hogy az iskolák tanítóinak ezen rendeletemet adják át, magyarázzák meg és végrehajtását az iskolák érdekében szigorúan ellenőrizték. Oradea—Nagyvárad, 1931 március 13. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanü. 987—1931-II. sz. *Valamennyi kebelbeli magyar tannyelvü elemi iskolai hatóságnak.* A 160,618—1930. sz. miniszteri rendelet alapján felszólítom az összes fentnevezett elemi iskolákat, hogy semmi esetre se használjanak olyan tankönyveket, amelyeknek miniszteri engedélyezése már lejárt. A miniszteri engedélyezés 5 évig érvényes a kiadási év szeptemberétől számítva. Az általunk az iskolai év elején kötelező használatra előirt tankönyveknek mindnek érvényes miniszteri autorizációja van. Ennek következtében ezen tárgyban megjelent s a jövőben megjelenő körrendeleteinkhez való alkalmazkodással iskoláink teljesen megbízhatóan megfelelnek az idézett miniszteri rendeletnek. Oradea—Nagyvárad, 1931 március 13. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi 1066—1931-II. szám. *Valamennyi a temesvári igazgatóság területén lévő elemi iskolának.* Tudomásul és mihez tartás végett közlöm a „Buletinul Şcolar“ 10—4-ről: (No. 3598—1931. *Învăţătorii aleşi primari nu pot funcţiona şi la Primărie şi la şcoală,* Ministerul Instrucţiunii Dir. Gen. a Inv. Primar No. 26,177 din 26 Februarie 1931. *Domnule Director Ministerial, Avem onoare a vă aduce la cunoştinţă dispoziţia luată de Minister, că învăţătorii aleşi primari, nu pot funcţiona şi la Primărie şi la şcoală. Trebuie să-si ceară concediu dela catedră. Binevoii a lua notă şi a comunica celor în drept. pt. Ministru: Th. Ghersiu, pt. Director: ss. Stratilescu.* Azaz: a polgármesternek, vagy községi birónak megválasztott tanítók mint tanítók nem működhetnek, hanem kötelesek szabadságot kérni. Oradea—Nagyvárad, 1931 március 13. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi: 927—1931-II. szám. **KÖRRENDELET.** *A temesvári miniszteri igazgatóság területén lévő összes kebelbeli elemi iskolának és kisdedóvóknak. (Bihar, Arad-Temes-Torontál, Krassó és Szörény megyék.)* Postafordultával beküldendők a következő jelentések:

a) A tanszemélyzetre vonatkozólag.

1. A tanító neve.
 2. Jelenlegi működési helye.
 3. Születési éve, hónapja és napja.
 4. Állampolgársága, nemzetisége, vallása.
 5. Diplomáját kiállító intézet neve, a diploma kiállításának helye, ideje és száma.
- Akiknek nincs diplomájuk, ugyanezen adatokat jelentik a legutolsó iskolai bizonyítványukra vonatkozólag.
6. Autorizációjának száma és kelte, végleges, vagy csak egy évre szól-e, melyik hatóság adta.

7. Mióta szolgál mint tanító nyilvános iskolánál?

8. Milyen mértékben ismeri a román nyelvet? Bizonyítványának száma és kelte, kiállító hatósága.

Akik diplomájuk alapján mentesek a román vizsga alól, hivatkozzanak a M. O. T. 23. fej. c. bekezdésre.

Akik koruk alapján mentesek a román vizsga alól hivatkozzanak a vonatkozó miniszteri rendeletre, amelyet hivatalos lapunk 1930 július 12. számában közöltünk.

9. Esetleges kitüntetések és büntetések.

10. A folyó iskolai évben tartott állami ellenőrzésnek a tanítóra vonatkozó megjegyzései jelezve az ellenőrző közeg nevét, minőségét, az ellenőrzés dátumát lehetőleg röviden.

b) Az iskolára vonatkozólag.

1. Az iskola alapítási éve nevezetesebb történeli adatai ez utóbbiak, ha vannak is egészen röviden (p. o. a tantermek számának csökkentése, vagy növelése, teljesen új helyiség építése).

2. A tantermek száma és befogadó képessége, azaz hogy hány növendéket lehet benne a törvény értelmében elhelyezni. (A törvény szerint minden gyermekre 4 köbméter térfogatot és egy négyzetméter területet kell számítani, az iskolaterem területéből tiz négyszög-métert le kell ütni katedra, tábla stb. számára.)

3. A butorzat és taneszközök leltára.

4. A növendékek összes száma, a beiratkozás alkalmával.

5. Az állam részéről ki vizsgálta meg és mikor az iskolát. (Csak 1930—31-re.)

6. Volt-e ebben az iskolai évben fegyelmi, v. más vizsgálat elrendelve és milyen eredménnyel végződött az.

Miután ezen jelentéseket a miniszteri Igazgatóság tőlünk rövid záros határidőn belül összesítve kívánja, figyelmeztetjük úgy az Iskolaszéki Elnök urakat, mint az iskola igazgatókat, hogy a késedelmes beküldökkel szemben a legszigorubb eszközöket fogjuk alkalmazni s minden esetre a f. hó 25-ig be nem érkező jelentéseket az illetők költségére f. hó 26-án táviratilag fogjuk megsürgetni. Oradea—Nagyvárad, 1931 március 13. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet
ORADEA—NAGYVÁRAD,

Szent László-tér 5. szám, Kovács-ház
Alakult 1899. évben. — Telefon 4-54.

Fiók: Fugyivásárhelyen

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

**Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat**

Foglalkozik hetibetét gyűjtéssel. Leszámítol váltókat. Folyósít jelzálogkölcsonöket. — Átutalásokat előnyösen teljesít. — Minden bank-szerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a trieszti „Adria”
biztosító-társaságot.**

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkeszi Hivatalnak
 Jud. Arad Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb STR. GH BARIȚIU 10-21.

harangöntődéje

ajánlja

Alapított

1840-ben

h a r a n g j a i t

a leglisztább harang-bronzból, a hangok előre való pontos meghatározásával.
 Vas harangszerelvények és harangálványok. Villamos haranghúzó motorok.

Nagybetűs

hangjegyes

Énekeskönyvek

kaphatók

az Egyházkerület

Iratterjesztési osztályában.

Fekete, barna, bordó, kék és szürke színű, tetszetős
 vászonkötésben ára 120 Lei. — Aranymetszéssel a
 fenti színekben 170 Lei. Teljes bőrkötésben, aranyo-
 zott széllel 300 Lei. Lelkeszi hivatalok részére 3
 hónapi bizomány, 10 drb vételénél 10% engedmény.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Őr-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei. :◊: Megjelenik minden héten szombaton.

Szegénység — lélekszegénység.

A legsúlyosabb probléma, legégetőbb gond ma egyénre és közösségekre, tehát az egyházra nézve is a szegénység. Miért nevezük divatosan gazdasági válságnak, hangzatosan anyagi nehézségeknek, vagy akár biblikusan „paizsos férfiu“-nak, mikor végeredményében egy a lényege és a neve: a szegénység. Ma ez a legállandóbb téma beszédben, sajtóban. Erről folyik a szó és a cikkek sora mindenütt. Az egyik lap vezércikket közöl a lelkipásztorokról, kik a jobb világban is nagy összegű adóssággal terhelték meg magukat és aggódik a veszély miatt, mely nemcsak anyagiakban, de jellemben is veszélyezteti őket. A másik az egyházak és pásztorok sebeiről ír s az egységes lelkészi fizetésrendezésben látja a megoldást központi pénztárral s egyben felveti a református pénztintézet lehetőségét és előnyeit. Ugyanott olvasunk szomorú irást egy magyarországi tanító nyomoruságáról, ki fizetése rosszul értékelése miatt havi 75 pengőn tengődik s évek óta zörgető kérvényét a miniszterium azzal utasította el, hogy nincs fedezet.

Magánbeszélgetéseinkben feltárul a tanítató családapák, lelkipásztorok és tanítók helyzete. Felsorakoznak a legtisztelietreméltóbb gondok és a legemészlőbb: a gyermekekért való aggodalmak. A múltban is a csodával határos volt előttem a nagycsaládu papok és tanítók önmegtágadása és teljesítő képessége, amellyel nyomoruságos fizetésükből képesek voltak egyszerre több gyermeküket is távoli iskolákban neveltetni. Ma ismét ezt a kort éljük, midőn minden tiszteletet megérdemelnek azok a lelkész- és tanítócsaládok, kik mindenről lemondva a legnagyobb gondok között remegnek a gyorsan telő hónapok elsejétől, mikorra tekintélyes összegeket kell előteremtteniök gyermekeik számára. A szó igazi értelmében hősiess küzdelmet vivnak nemcsak övéikért, hanem a magyar jövőéért.

Minden harcai könnyebb diadalmasan végigküzdeni, ha tudjuk és érezzük, hogy nem egyedül, magunkra hagyatva harcolunk, hanem velünk együttérző lelkek sokasága vesz körül, akik méltányolják és értékelik nehéz tusakodásunkat, de sokkal nehezebb, ha egyedül állunk, részvétlenül, le ki tartalékerő nélkül.

A szegénység frontján, fájdalom, ma sokszor, sokaknak így kell harcolniok. Így kell nemcsak akkor, mikor csak közvetve vivjük — gyermekeinkben — fajunk és egyházunk jövőjéért, hanem akkor is, mikor testvéreink, hiveink gyermekeiért tesszük ezt. Így kell harcolnunk iskoláinkért s bennük hiveink legdrágább kincseiért: gyermekeikéért. Hányszor megtörténik, hogy éppen azok állanak szembe velünk, akikért feláldozzuk a nyugalmunkat és rontjuk idegeinket. Bizony, sokszor nem a kifelé, hanem a bent vivott küzdelmek súlyosak és erőnket felőrölők.

Elkeserítő, szinte kétségbeejtő, hogy még mindig vannak gyülekezetek, vagy egyes gyülekezetekben nagyszámu egyháztalagok, kik semmi áldozatot nem akarnak hozni iskoláikért. Ma már a legtöbb helyen felismerték a felekezeti iskola áldásait, mert látják a nagy különbséget az állami és felekezeti iskola között. Annál szomorubb, sőt szégyenteljesebb, hogy még ma is vannak magyar reformátusok, akik, ha évi egy-kétszáz lei terhet kell viselniök gyermekük anyanyelvén taníttatásáért, azonnal készek kijelenteni, hogy inkább az állami iskolába viszik őket. De éppen olyan szégyenteljes azoknak a törekvése is, akik a gazdasági romlás címén le akarják szállítani a magyar kulturáért és egyházunkért legnagyobb áldozatot hozó tanítóinknak anélkül is szegényes és a gazdasági válság következtében még jobban leredukálódott, sokszor nyomoruságos fizetését. Szégyen, sőt több ennél: bűn az, hogy van olyan tanító, akinek annyi fizetése sincs, hogy minden nap legalább egyszer jóllakhassék.

Mi ennek az oka, hol van itt a hiba: ezt keressük meg, hogy segíteni tudjunk. A betegséget kell ismernünk, ha gyógyítani akarunk. Határozott meggyőződéseim, hogy nem az anyagi szegénység, hanem egy másik: *a lélekszegénység*.

Egyházunk történetében sok nehéz, csapásos korszakot ismerünk és ismerünk egyes gyülekezetek életében is, de azt látjuk, hogy mindig első kötelességnek tekintették az egyház, a templom és iskola megtartását. Árviz döntött romba, tüzvész pusztított el egész helységeket; a hitek még fedél nélkül voltak. de már építették a templomot és az iskolát. Ma is vannak nagy szegénységben élő gyülekezetek, melyek az egyházukért erejükön felül megható mértékben áldoznak. Sőt a legtöbb gyülekezetben ma sem a szegényebbek az ellenállók, hanem a tehetősebbek. Nem a pénzszegénység, hanem a

lélekszegénység az átok rajtunk felfokozott igényü önző, sivárlelkű kornak gyermekein.

Nem a terhek kevesbbitése, nem az anyagi jólét fokozása az egyedüli megmentő eszköz, hanem az elszegényedett lelkek gazdagabbá tétele. Ez a feladat vár reánk lelkipásztorokra és tanítókra egyaránt. Nehéz, próbáratevő feladat. Lehet, hogy életünket kell felégetni a végzésében és mi eredményt se látunk, de mégis teljesítenünk kell soha nem szegényedő lélekkel és el nem fogyó hittel, hogy az utánunk jövőknak gazdagabb lelkek mezőin legyen életük.

Debreczeni István.

..... | EGYHÁZI ÉNEK |

Az egyházi énekek kellékei.

Liturgiai kellékek.

Már előbb is említettem, hogy istentiszteletünknek jellemző tulajdonságai: az *alanyiaság*, *kölcsönösség* és *biblicitás*.

Az *alanyiaság* azt jelenti, hogy református istentiszteletünkben nincs ugynevezett „opus operatum“, mely függetleníthető volna a híveknek a liturgiában való cselekvő részvételétől, amilyen pld. a katolikus liturgiában a mise és a szentségek kiszolgáltatása, melyek a katolikus hitelvek szerint „ex opere operato“, vagyis magának az érvényesen véghezvitt liturgiai ténynek az erejénél fogva fejtik ki a maguk hatását, tekintet nélkül arra, vajjon a liturgiai ténykedést kíséri-e egyáltalában a gyülekezeti tagok jelenléte vagy sem. Nálunk ellenben nem képzelhető el *gyülekezeti* istentisztelet *gyülekezet nélkül*, amivel nemcsak azt akarjuk mondani, hogy a gyülekezet jelenléte a „gyülekezetiiség“ fogalmának szükségképpen jegye, hanem azt is, hogy a gyülekezetnek istentiszteletünkben tevékeny, cselekvő részt kell vennie, tehát még a hívek *csupán testszerint* való, passzív jelenléte sem elegendő.

E cselekvő részvételt a gyülekezet belsőképen és külsőképen gyakorolja *Belsőképen*, tehát csupán lelkileg, az ige hallgatásával, a pap imádságának csendes utánamondásával, az imádat, bűnbánat, hálaadás és az istentiszteleti áhitat egyéb érzelmeinek, hangulatainak átérzésével és átélésével, *külsőképen*, tehát fizikai aktusokkal is: kézösszetétellel, meghajlással, fölállással stb., de *mindenekfelett* a gyülekezeti énekléssel. Mig ugyanis a benső lelki ténykedések, sőt a külsők is, mint általában szimbólikus cselekedetek, a liturgia egész folyamatának természetes velejárói: előzményei, kísérő érzületei vagy óhajtott eredményei, tehát kiegészítői, addig a *gyülekezeti éneklés* a

gyülekezetnek saját, külön, kizárólagos liturgiai cselekvénye, mondjuk: egyéni ténye. Ám, mikor a liturgikus éneket a gyülekezet „*egyéni tényének*” nevezem, nem a gyülekezetet alkotó egyénekre (egyedekre) gondolok, hanem épen ellenkezően és megfordítva: az egyénekből (egyedekből) álló gyülekezetre, a különálló egyedekből mintegy közös, kollektív egyeddé összesűrített sokaságra, mely — mint mondani szoktuk: „*egy szívvel, egy lélekkel énekel.*”

Ha immár feltesszük a kérdést, mit kíván istentiszteletünk szel-
leme, közelebből: alanyiasága liturgiánk énekeinek szövegétől, a most említett „*egy szívvel-lélekkel*” való éneklésben már meg is van adva rá a válasz, legalább is in globo, sommásan. Részenként elemezve azt kívánja:

1. hogy a *liturgikus énekszöveg legyen hü és alkalmas tolmácsolója, de egyben fölindítója is a gyülekezeti istentiszteleti áhítatának, tehát mindannak a lelki megmozdulásnak, melyet a gyülekezet az istentisztelet folyamán a maga lelki aktivitásában kifejt, átérez és átél.* Tehát csupa átérzés, átélés, áhítat, imádat, bűnbánat, kérés, vágy, reménykedés! Mind ez kifejezetten *alanyias, subjektív, sőt egyenesen kizárólag csak líra!* Énekszövegeinknek tehát *lírai tartalommal kell birniok.* Istentiszteletünkben különben sincs *semmi drámai.* Nem énekes, vagy zenés dráma, nem Wagner-féle „Gesamtkunstwerk”, még csak nem is katolikus mise, mely „nemcsak egészen határozottan áldozati cselekmény, határozott áldozat” (dr Antal Géza: A vallásbölcsezet főbb problémái, Prot. Szemle, 1899. évi 5. füzet. 348. lap), hanem dráma is, amennyiben „az istenember által hozott áldozat naponkénti megisméltése” (dr Antal G. u. o. 349. lap). Ezt a drámaiságot azonban kétségen kívül érinti valamennyire a mi urvacsoránk is. Nem lehet ugyanis tagadni, hogy a szereztetés igéinek elmondása, a kenyérnek és bornak, mint az értünk megtörtetett test és kiontott vér jegyeinek a felmutatása s az Ur halálának hirdetése határozottan bizonyos drámai színezetű szemléltetés, de még sem dráma, mert nem áldozat. C. P. Tiele világhírű theologus ugyan, abban a felolvasásában, melyet Edinburgban tartott s melynek dr Antal Géza fentidézett cikke csupán magyar fordítása, a már idézett helyen az urvacsorát is áldozatnak tartja, de csak *szimbolikus értelemben*, midőn azt mondja: „minden urvacsora, még ha a transzsubstantiáció tanát elvetik is és az urvacsorát, mint symbolikus cselekményt tekintik is, *tényleg áldozat*”. Így, symbolikus értelemben elfogadhatjuk ezt a megállapítást s ugyanakkor azt a másik állítását is, hogy minden vallásban előfordul az áldozat, „mert habár egyik-másikban, névszerint a keresztyén vallásban úgy tűnik is fel, mintha az áldozatok megszüntek volna, mint symbolikus cselekmények, vagy ethikailag felfogva,

itt is fennállanak még... s még ott is, ahol azon meggyőződésből indulnak ki, hogy az Istent nem lehet ajándékkal tisztelni, — „mintha szüksége volna valamire“, — az észszerű istenliszteletet úgy írják le, mint testünknek az élő, szent Istennek tetsző megáldozását (Pál, Róm. 14, 1.), ezen értelemben minden istenlisztelet, ha több akar lenni, mint külső testmozgás, tényleg áldozat, önmagának ismételt föláldozása az Isten előtt, amely a legmagasabb állásponton a vallásos élettel összeesik, vagy azt legalább is fenttartja és lelkesíti“. (Prot. Szemle, u. o.).

S ha mindez így van, aminthogy így van, akkor ez a szimbolikus vagy elikai értelemben vett áldozat sem lehet egyéb liránál, mert forrása, végbemenetele, színhelye a magát Istennek fölajánló lélek s gondolati tartalma sem lehet egyéb. mint ennek a léleknek Istent szerető, dicsőítő, alázatos, gondolatai és érzületei. Tehát megint csak ahoz az elvhez jutunk el, hogy egyházi énekszövegeinknek líraiaknak kell lenniök. Ez azonban semmiképen sem zárja ki, hogy dogmatikai vonatkozások is lehessenek bennük. Lehetnek, csak szőjje és hassa át azokat a hívő lélek meleg felbuzdulása s a hititkok mélységei előtt hódolattal leboruló halandó embersziv megnyugvása Isten nagy csodadolgain és magasan lobogó szeretete Óhózzá, kinél „semmi sem lehetetlen“. Helyénvalónak találom, hogy idézzem ennél a pontnál *Farkas Lajost*, ki a Prot. Szemle 1895. évi 4. füzetében „Az énekeskönyv reformja zenészet-i szempontból“ c. értekezésében (198. és 199. l.) erről a kérdéstről a következőket írja: „... egy másik nagy elvre utalok, mely a lírai költészetben különben is érvényben van, annyival inkább akkor, ha az enemü szövegek éneklés tárgyát képezik. Ez az elv pedig azt kívánja, hogy a szövegben nemcsak névleg, de tényleg is az igazi és nemesen lángoló érzelmi irány, a lírai elem legyen az uralkodó. Száraz, egyhangu okoskodásoknak, prózai fejtegetéseknek, avagy mélyenjáró bölcselkedéseknek az énekszövegekben alig lehet helye. Az éneklő nem vizsgálja, nem mérlegeli az énekelt szöveg mélységeit, valamint nem veszi észre oly könnyen fogyatkozásait sem, mert a tartalmat nem annyira az ész vizsgálódásai, mint az éneklés közben nyert érzelmi benyomások... utján ismeri meg.“ Ugyancsak ő idézi *Erdélyi F.* „A reformált énekeskönyv és énekügy“ c. értekezéséből a következőket: „Az egyház tanít és jobbit; erre való a szónoklat ima, könyörgés; ezekben okul és borul el a hívő lélek a legmélyebb alázatig. Az ének ereje a buzdító képesség, az elméknek kellő magaslatra emelése, az egész gyülekezet közvetlen részvéte, együttes munkássága mellett. A dicséreték, himnuszok, menten a tudomány, közmorál és elmélkedés máshova tartozó elemeitől, az alkalmiság eseményeitől“

melyek mindenike annyiszor volt megvesztegetője a költészetnek, hogy midőn röptét elnehezíté, egyszersmind célját elérni sem segíté, különösen a mi énekeskönyvünkben annyira félszegül használvák, hogy az emberi bölcsesség helyénküli okoskodásaival, a természeti dolgok közvetlenítő szemléltetésével, magától a főtárgytól ragadják el a buzgó elméket s Isten előtti megadás helyett földi bajainkra való emlékezés köt le. mint göröngyöt a fagy. *Hideg józanság, melynek helye a tudomány, ha tan, — az élet, ha való. A költészet melegség, az ének buzgóság.* Valóban tömör szavak, nagy igazságok! „Kurz und bündig“, mondaná a német.

(Folytatjuk.)

Dr. Szemethy Géza.

Egyházkerületünk III. leánykonferenciája

Husvét után április 10—12-én tartjuk meg Isten segítségével harmadik leánykonferenciánkat Szatmáron. Szeretettel hívjuk egyházkerületünk bibliaköreit, hogy tagjai közül minél többet küldjenek el s ezáltal a bibliaköri munkát erősítsék, mélyítsék és az evangéliumi hitet előbbé tegyék a jövő drága letéteményeseiben: a fiatal leánylelkekben.

A bibliakörök és gyülekezetek anyagi erejük szerint nyujtsanak támogatást a résztvenni szándékozóknak. Használják fel husvét ünnepét arra is, hogy rendezzenek vallásos ünnepélyeket, melyeknek jövődelmét a konferenciai költségek fedezésére fordítsák.

Minden anyagi áldozatot lelki áldásokban gazdagon fognak visszakapni.

A konferencia programja I. nap (április 10-én). Fél 9-től fél 10-ig. Bevezető áhítat. Róm. 8, 18—23. v. Tartja Debreczeni István egyházker. belmissziói előadó.

10—12-ig. Előadás és megbeszélés: „Miért hívnak téged keresztyénnek“. A Heidelbergi Káté 32. kérdése alapján tartja Pilder Mária.

4—6 ig. Előadás és megbeszélés. A bibliakör nehézségei. Vezeti Deák Judith.

Fél 7-től fél 8-ig. Imaóra csoportokban. Ján. 15, 1—11. v.

II. nap (április 11-én). Fél 9-től fél 10-ig. Bibliaóra csoportokban. Róm. 12:11. v.

10—12-ig. Előadás és megbeszélés: Az előző napi kérdés folytatása. Pilder Mária.

3-tól fél 5 ig. Előadás: A diakonissza hivatása. Előadja Bertalan Lidia diakonissza.

5-től fél 7-ig. Előadás és megbeszélés: A leányok kísértései. Vezeti Bódis Ágnes.

7—8-ig. Imaóra csoportokban. Ézs. 43, 1—11. v.

III. nap (április 12-én). Fél 9-től fél 10-ig. Bibliaóra csoportokban. Ef. 6, 11—20. v.

10 órakor istenilisztelet.

Fél 12—1-ig. Előadás és megbeszélés. Az előző napi kérdés befejezése. Pilder Mária.

Fél 4—5-ig. Konferenciai beszámoló.

5—6-ig. Befejező áhítat. Tartja Boros Jenő szatmári lelkész.

6 órakor bezáró vallásos ünnepély.

Tudnivalók a konferenciáról. Kezdeté április 10-én reggel fél 9 órakor. Hogy már az első nap is mindenki pihent lélekkel és testtel vehessen részt, ajánlatos, hogy 9-én este megérkezzenek. Az érkezőket a vasutállomásnál a szatmári bibliakörös leányok várják kézben tartott bibliával.

A vonatok érkezése: Nagyvárad felől 14:16, 17:55 (gyors), 20:32. Máramarossziget felől 18:37 (gyors), 20:56. Nagybánya felől 16:35 és reggel 7:55.

Szállás a református főgimnázium internátusában lesz. Az étkezési díj a konferencia idejére személyenként 100 Lei. Részvételi díj 20 Lei.

Mindenki hozzon magával egy kispárnát, jó meleg takarót, lepedőt, törülközőt, szappant. Azonkívül mindenki hozza el bibliáját, énekeskönyvét és „Zengjen hálaének“ énekeskönyvet, papírt és ceruzát.

A résztvevők csoportosan jelentkezzenek a szatmári lelkészi hivatalban, jelezve érkezési idejüket. A jelentkezés legvégső határideje április 3.

A bihari református egyházmegye nőszövetségének első konferenciája.

A bihari református egyházmegye nőszövetsége e hó 16-án tartotta első konferenciáját Nagyváradon a leánygimnázium disztermében. A konferenciát Vadai Béla esperes nyitja meg. Megnyitójában rámutat e találkozás fontosságára, szeretettel köszönti Pilder Máriát, az erdélyi nőszövetségek vezértilkárát, üdvözli a szép számmal megjelent tagozatok kiküldöttjeit, Isten gazdag áldását kéri munkájukra.

Nagy figyelem között kezd meg felejthetetlen lelki élvezetet nyújtó előadását az apostoli lelkű Pilder Mária, az ap. csel. 16. r. 13—16. versei alapján. Mi a nőszövetségek célja? rendeltetése? stb. kérdéseket világítja meg szebbnél szebb hasonlatokkal és példázatokkal. Előadását megbeszélés követi. E megbeszélésekben ulbaiga-

zítást adott a nőszövetségek megalakítására, továbbá a falusi és városi nőszövetségekben felmerülő bajok, nehézségek orvoslására. Ima és ének hangjai zárják be a konferenciát. Valóban felejthetetlen nap volt. Akik jelen voltunk, gazdag lelki áldásokkal és tapasztalatokkal távoztunk. Köszönjük Mária testvérnek, hogy eljött hozzánk és köszönjük Vadai Béla esperesnek, hogy ezt a napot, a testvéri találkozásnak kedves napját megrendezte. Milyen jó volna sokszor „igy” együtt lenni!

Dr Szabó Lajos.

Dr Gyenge János perujítási ügye.

Dr Gyenge János volt nagyváradi református segédlelkész, mint ismeretes, amikor felettes egyházi hatósága őt a szatmárhegyi egyházközségbe helyezte át, az engedelmességet megtagadta és ehelyett Nagyváradon presbiteri néven külön vallásos gyülekezetet alapított és az egyházvezetőséget súlyos hirlapi támadásokban részesítette.

Az egyházi bíróság ekkor megfosztotta dr Gyenge Jánost lelkészi oklevelétől. Dr Gyenge János ez év január 7-én perujítási kérelmet intézett a bihari egyházmegye fegyelmi bíróságához.

A fegyelmi bíróság március hó 16-án délután 3 órakor ült össze Vaday Béla esperes és Telegdi József egyházmegyei gondnok elnöklétével.

A bíróság előadója, Udvarhelyi tanácsbíró részletesen ismertette dr Gyenge János perujítási kérelmét, amiben dr Gyenge beismeri, hogy nagyfoku engedetlenséget tanusított egyházi főhatóságával szemben, amit viszont azzal motivál, hogy Szatmárhegyre való áthelyezése őt elszakította volna feleségétől és négy gyermekétől. Efölötti elkeseredésében tette, amit tett. Bocsánatot kér azokért az ujságcikkért, amiket elkeseredésében írt, viszont lelkileg úgy érzi, hogy nem volt egyházának kárára és sem hitbéli, sem erkölcsi bűnben őt nem lehet elmarasztalni. Az egyházi bíróság oklevélfosztó ítéletét tulszigorunak tartja és ezért kéri perujítását. Hivatkozik még arra is kérelmében, hogy a réli református hiveket azért csoportosította külön egyházába, mert látta, hogy azok szekták felé orientálódnak és ő a szekták fölé emelkedve akarta a hiveket az ősi protestáns egyházban megtartani. Amikor pedig külön egyházi szervezetének feloszlásával az ítéletet előidéző okot megszüntette, akkor már az ítélet alapja is elesett.

Dr Gyenge János perujítási kérelmének felolvasása után dr Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok jelenti ki, hogy a perujítást nem ellenzi. Az egyház ügyésze dr Czeglédy Miklós sem ellenzi a perujítást. Az egyházmegye bírósága zárt tárgyaláson amellet dönt, hogy helyt ad a perujításnak.

Ezután a bíróságrátért magára a perujításra. Dr Czeglédy Miklós ügyész részletesen és igen alapsan foglalkozik dr Gyenge János multbeli dolgaival.

Az állásvesztés kizárásával az ügyész a bíróság mérlegelésére bizza, hogy találja meg a büntetésnek azt a módját dr Gyengével szemben, amely a megsértett egyházi érdekek kiengesztelésére alkalmas.

Thúry Kálmán dr főgondnok kénytelen konstatálni, hogy dr Gyenge olyan cselekményeket követett el, melyek a teljes felmentést kizárják. Annak idején az egyház bírósága más ítéletet, mint amit hozott, nem hozhatott, ma azonban a helyzet enyhül s ő a maga részéről a bíróságot éppen ezért befolyásolni nem akarja és indítványt nem tesz.

Ezekután az egyházmegyei bíróság a következő ítéletet hozta:

A perujítás kérelmét megengedhetőnek találta és a felhozott adatok és bizonyítékok alapján megállapította, hogy a régi ítélet, amely dr Gyenge Jánost lelkészi oklevelétől megfosztotta: tovább fenn nem tartható s azt hatályon kívül helyezi. Azonban fegyelmi vétségben vétkesnek mondja ki és segédlelkészi állásából minden javadalmazás nélkül elmozdítja s az 1800 lei eljárási költség megfizetésére ítéli. Az ítéletet a bel- és külföldi református egyházi főhatóságokkal írásban közli.

Az ítéletben dr Thúry Kálmán, mint a vádló egyházközség főgondnoka, valamint dr Czeglédy Miklós ügyész és a vádlott dr Gyenge János is megnyugodtak.

H I R E K

Kilencedik tavaszi ifjúsági konferencia. Az erdélyi egyházkerület tavaszi ifj. konferenciája szokás szerint a husvét utáni héten ápr. 8—11. napján lesz Tordán. Részvételi díj 50 lei, ellátás díja 40 lei. Kívánatos, hogy kerületünkből is minél többen vegyenek részt. A jelentkezések a legsürgősebben küldendők László Dezső ifj. titkárhoz Kolozsvár, Ref. Theologia.

A máramarosszigeti tűzkatasztrófa most már világosan áll előttünk. A torony és a telőzet legnagyobb részének le-

égése mellett nagy kár van a templom belsejében is. A boltzat sok helyen veszélyesen megrepedezett, egyik részén az óratest lezuhanása következtében a téglák meglazultak. A károkért a „Fonciera“ biztosító intézet 1,250.000 leit fizet, de ez még nem fedezi a teljes szükségletet, mert az egész templom helyreállítására legkevesebb 2,000.000 leire van szükség.

Hetvenhárom ágyalapítvány. A nagyváradi református Árvaházban hetvenhárom ágyalapítvány van. A legnagyobb

Csernák Emilia, Csernák Béla ker. főjegyző elhunyt leányának emlékét megörökítő csaknem 16,000 lei-es alapítvány. 10,000-en felüliek még Gyémánt Mihály és neje aranylakodalma emlékére és özv. Resch Mihályné nevére tett alapítványok. Sok kisebb összegű is van a 73 között, de mind az árvák iránt való szeretet bizonyosságai és évek múlva tekintélyes összegre növekedhetik.

Benedek Árpád a kolozsvári hidelvei lelkipásztor állásáról betegsége miatt ápr. 1-re lemondott. Az ottani lelkészek társasága az állás betöltésének elhalasztását javasolta, főként a nyug. lelkészlakás kérdésének megoldása, részint az állami fizetéskiegészítés rendezéseinek bevétele miatt.

Evangélikus nőszövetség. Az evangélikus egyházkerület legutóbb: nov. 7-én tartott közgyűlésén elrendelte a gyülekezeti nőszövetségek megalakítását.

A magyarországi ref. tanerők és tanulók statisztikája. Az iskolákban működő tanárok, tanítók száma egy egész hadsereg: 38 főiskolai, 466 középiskolai, 112 tanítóképző-intézeti, 145 polgári iskolai tanár, 1816 férfi- és 722 nőtanító. összesen 3299 elemi iskolai munkás. Ezek-

hez járul még nagyszámu olyan vallástaniító, aki nem református iskolákban működik. Ref. iskolába jár 378 theologus, 356 joghallgató, 4415 fi, 1499 nő középiskolai tanuló, 1175 képezdész, 1690 polgári iskolai, 45 kereskedelmi és az ismellősöket nem számítva 135,231 elemi iskolai tanuló, nem református közép-foku és más iskolákba jár mintegy 16,000, elemi iskolákba mintegy 50,000 tanuló.

Vakok Bibliája. Néhány évvel ezelőtt Vakok Világossága Társaság néven akció indult, amely azt lúzta ki céljának, hogy a vakokat Braille írásu Bibliával lássa el. A társaság irányítására Ravasz László dunamelléki ref. püspök vá lalkozott, a mozgalom lebonyolításának ügyét pedig Matolcsy Miklósné dr-né kuriai bíró felesége vette kezébe. Matolcsyné jórészt saját költségén szerezte be a különleges nyomásu Biblia előállításához szükséges gépeket és — anyagi fedezet híján — maga szedte ki és igazította nyomdagép alá a szentirási szöveget. Most már a dolog odáig jutott, hogy igen sok vak ember kézhez is kapja a Braille-Bibliát.

Társszerkesztők: Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István, Tóth Zsigmond

..... H I V A T A L O S R É S Z REFORMÁTUS PÜSPÖKI HIVATAL NAGYVÁRAD

Tanügyi: 1095—1931-II. szám. KÖRRENDELET. Valamennyi *kebelbeli véglegesítési vizsgára kötelezett tanítónak és tanítónőnek.* Tudomásvétel és miheztartás végett közlöm az Erdélyi Egyházker. 1758—1931. sz. körlevelének minket érdeklő részét. Egyházkerületünk a f. évi október 15-én kezdődő véglegesítő vizsgálatot megelőzőleg folyó évi október hó 1—14. napjain Nagyenyeden a ref. tanítóképző intézetben előkészítő tanfolyamot rendez. A tanfolyamon a következő tárgyak kerülnek előadásra: 1. Vallástan heti 4, összesen 8 órában;

2. román nyelv és irodalom heti 6, összesen 12 órában; 3. magyar nyelv és irodalom heti 6, összesen 12 órában; 4. pedagógiai tudományok heti 5, összesen 10 órában; 5. történelem heti 4, összesen 8 órában; 6. földrajz heti 3, összesen 6 órában; 7. fizika-kémia heti 5, összesen 10 órában; 8. természetrajz heti 3, összesen 6 órában; 9. mintatanítás összesen 24 félórán és pedig a következő tárgyakból: a) vallástannál, b) magyar olvasmány és költeménytárgyalásból 2, c) román olvasmány és költeménytárgyalásból 2, d) román történelemből 2, e) román földrajzból 2, f) fizikából 2, g) kémiából 1, h) számítanból 2, i) mértanból 1, j) természetrajzból 2, k) magyar nyelvtanból 1, l) román nyelvtanból 1, m) egyetemes földrajzból 1, n) rajzból 1, o) kézimunkából 1. Az előadások ideje naponként (vasárnapok kivételével) délelőtt 8—1-ig és délután 4—6-ig. A tanfolyam résztvevői a városban laknak, élelmezést az akkori áraknak megfelelő napi egységár ellenében és a díj előzetes lefizetése mellett a Bethlen-kollégium konviktusában kaphatnak. Részvételi díj 2000 lei. Az ellátási költségek a részvételi díjon felül terhelik a résztvevőket. A vizsgára kötelezettek részvétele nagyon kívánatos. A tanfolyam minden körülmények között megtartatik. Felvétel iránt a Méltóságos Igazgatótanácshoz címzett és a nagyenyedi ref. tanítóképző intézet igazgatóságához benyújtott írásbeli kérelemben folyó évi szeptember 20-ig lehet folyamodni. A kérvényhez csatolandók: 1. a tanítói, vagy ovónői oklevél másolata; 2. a születési anyakönyvi kivonat; 3. a legutolsó évi kinevezési okmány. Folyó évi szeptember végéig minden folyamodó megkapja folyamodványára a Méltóságos Igazgatótanács választát. A tanfolyam ellenőrzésével dr. Illés Gyula tanügyi előadótanácsos, vezetésével Csefő Sándor nagyenyedi tanítóképzőintézeti igazgató vannak megbízva. Mindennemű felvilágosításért a nagyenyedi tanítóképzőintézet igazgatóságához kell fordulni. Oradea—Nagyvárad, 1931 március 16. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Tanügyi: 1094—1931-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságoknak.* Az idei husvét szünidő a református iskolákban március 30-án reggel kezdődik és tart április 14-én estig. Oradea—Nagyvárad, 1931 márc. 16. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet
ORADEA—NAGYVÁRAD,
Szent László-tér 5. szám, Kovács-ház
Alakult 1899. évben. — Telefon 4-54.

Fiók: Fugyivásárhelyen

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8.500,000

**Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat**

Foglalkozik heti betét-gyűjtéssel. Leszámítol váltókat. Folyósít jelzálogkölcsonöket. — Átutalásokat előnyösen teljesít. — Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a triezsi „Adria”
biztosító-társaságot.**

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkészi Hivatalnak
 Jud. Bihor Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

STR. GH BARIŢIU 10-21.

harangöntődéje

Alapított

ajánlja

1840-ben

h a r a n g j a i t

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való pontos meghatározásával.
 Vas harangszerelvények és harangállványok. Villamos haranghúzó motorok.

Nagybetűs

hangjegyes

Énekeskönyvek

kaphatók

az Egyházkerület

Iratterjesztési osztályában.

Fekete, barna, bordó, kék és szürke színű, tetszetős
 vászonkötésben ára 120 Lei. — Aranymetszéssel a
 fenti színekben 170 Lei. Teljes bőrkötésben, aranyo-
 zott széllel 300 Lei. Lelkészi hivatalok részére 3
 hónapi bizomány, 10 drb vételénél 10% engedmény.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei. Megjelenik minden héten szombaton.

Szervezzük a jótékonytságot.

Régi gyakorlat az egyházak életében, hogy szegény, — kevés lélekszámu, vagy nagy természeti csapással sújtott gyülekezetek küldöttei felsőbb állam és egyházhatósági jóváhagyás alapján felkeresik a tehetősebb gyülekezeteket s a hivek otthonába bekopogtatva, személyesen kéri és szedik össze a segítségre hajlandó szivek önkéntes adományait.

A testvéri segítségkérés és nyújtásnak ez a módja kálvinista egyházunkban is rég otthonos és sok bajban lévő gyülekezetünk jutott már az idők folyamán ezen az uton lényeges anyagi segítséghez. Milyen kár, hogy korunk önző, anyagias s még a legszentebb dolgokból is üzletet csináló szelleme e multban jól bevált gyakorlat alul is kiszedte az erkölcsi alapot s ma már valósággal kényszerít a helyzet bennünket, hogy jótékonytságunkat úgy szervezzük meg, hogy az ne csak 20—30, hanem a kívánatos 100 %-ban szolgálja a testvéri segítség szent céljait.

Köztudott dolog, hogy a multban minden miniszterileg engedélyezett országos gyűjtést a segítségre szorult gyülekezetek tagjai, mégpedig a legkomolyabb, legönzettelenebb, legmegbízhatóbb és legtöbb esetben egyházi tisztet viselő tagjai vezettek le, akik szolgálataukért a legszerényebb készkiadások fedezetén kívül semmi anyagi ellenszolgáltatást nem kívántak. Sajnos, a változó idővel a gyűjtésnek ez az egyedül szép, erkölcsös és célirányos gyakorlata alaposan megváltozott. Ma, — pozitív tudomás alapján mondom, amit mondok, — a gyűjtőkönyveket szokásba jött bérbeadni bizonyos percentü vagy fix napszolgáltatás mellett hivatásos gyűjtőknek, akik nem és mindig annak a községnek, sőt nem is mindig annak a felekezetnek a tagjai, amelynek megbizottaiként jelentkeznek. Ezek a professzionista gyűjtők természetesen, épen mert nagyobb részt a saját zsebük javára gyűjtenek, nem nagyon ismerik a szerénységet, a lelkeszi hivataloktól

külön ajánló sorokat, még falvakon is vezetőket igényelnek, adomány nélkül sehonnan nem látogatnak, a híveket valósággal végigsárcolják, gyanus missziójuk alapján az igazmondással is erősen hadilábon állanak, a köpönyeget az érdekeknek megfelelőleg forgatják, mindig olyan a hitük és nemzetiségük, mint a szerencsételtett falu népéé és ha harmadszor járnak is egy és ugyanazon helyen, a világot sem ismernék be sem a tévedésüket, sem az azonosságukat.

E sorok írója három évvel ezelőtt két szélhámoskodó gyűjtő ártalmatlanná tétele s vallatása alkalmából betekinthezett a mai gyűjtő methódusok kulisszatitkaiba s elszörnyedt azon a felületességen és lelkiismeretlenségen, amellyel e kegyes kollektálások ügyét manapság illetékesek és illetéktelenek egyaránt kezelik. Ildomtalanak tartom az ügy nyilvános pertraktálását, csak annyit jegyzek meg, hogy az akkor itt letartóztatott gyűjtők egyike, akiről bebizonyosodott, hogy nagyon sok hazugsággal, csalafintasággal és teljesen üzleti alapon végezte egy tőle idegen hitű és fajú gyülekezet gyűjtését, az elmúlt hetekben, ezuttal mint egyik református egyházközségnek igazolt megbízottja, újra jelentkezett hivatalomban s határozott felismerésemre a hiábavaló tagadások s önátkozódások után be is vallotta azonosságát, azzal a megjegyzéssel, ne haragudjak reá, mert ezuttal „tényleg igaz uton jár.“

Nem állítom, mert hiszen nem is állithatom, hogy a gyűjtések minden esetben visszaélésekkel történnek, de azt szomorú tapasztalataim s ennek a professzionista gyűjtőnek a beismerései alapján határozottan állítom, hogy a gyűjtések körül sok a visszaélés s hogy ez az önzellenségét, szépségét és célirányosságát elvesztett s a sok visszaélés miatt a hívek előtt is gyanussá lett jótékonyági gyakorlat nagyon megért arra, hogy mentesítsük tőle egyházi életünket.

De mit tegyünk, hiszen a testvéri segítségnyújtásra ma sokkal inkább szükség van, mint valaha!?! Az írásbeli segélykérések nem váltak be. Nemcsak azért, mert az írott szó nem alkalmas annyira a szívek megmozgatására, mint az élőbeszéd, hanem azért is, mert a legszebb kérő levelet is némává lehet tenni, agyon lehet hallgatni, be lehet dobni a papirkosárba, vagy el lehet csukni, sőt temetni egyszersmindenkorra az asztal vagy irattárszekrény fiókjába. Hány kétségbeesett kiáltás halt már így el, mielőtt az illetékes fülelig eljutott volna, sok esetben még a presbiterek se vehetnek róla tudomást, még kevésbé a megkeresett gyülekezet. Ha csak annyit tenne meg, de ezt legalább megtenné mindig minden lelkész, hogy a hivatalához érkezett kérőivel egyszer a presbitériumban s egyszer a vásárnapi gyülekezete előtt szószékről — kommentár nélkül — felolvassná, már sokkal több volna az áldozati eredmény és sokkal kevesebb a

csalódás a testvéri szeretetben és segítségben még bizni tudó szegény gyülekezetek szívében.

Meg vagyok azonban győződve, hogy ezen az uton az óhajtott eredményt, a komoly segítségnyújtást nem tudjuk biztosítani. A mi népünk — sajnos — még nincs ránevelve az önkéntes áldozatkészségre s ha pusztán tőle függene a gyülekezetek testvéri segítségnyújtásának mértéke, ma még nagyon szegényes eredményekkel lennének kénytelenek megelégedni. Már pedig itt nemcsak a holnapnak, hanem a mának is megvan a kiáltó szüksége. Gondolok a mai súlyos gazdasági helyzetben csapással vert s nagyobb építkezésekbe kényszerült vagy az adósságok átuszhatatlan tengerén vergődő gyülekezetekre, gondolok az anyagi létüktől megfosztott leány, fiók és telepese egyházközségekre, gondolok azokra a kis, vagyontalan gyülekezetekre, amelyektől a kényszer látása alatt eddig még mindig kértünk, amelyeknek pedig már régebben adnunk kellene, gondolok mindezekre s nem tudom magamat sem az ismert kaini válasszal, sem a ma szokásos szólamokkal: „elég ma mindenkinek a maga baja“, „nekünk is nehéz az élet“, „hordozza kiki a maga terhét“ megnyugtálni. Nem tudom, mert beismerem, hogy a mostoha sors sem egyformán mostoha s a nehéz sem egyformán nehéz mindnyájunknak. Annak könnyebb, aki adhat, még ma is adhat s annak van helyén az esze és szíve, aki meg tudja érteni, hogy a nehéz idő s a testvéri sorsközösség nemcsak kegyes szólamokra, hanem áldozatos cselekedetekre is kötelez.

A testvéri segítségnyújtás szent kötelezettségét én azt hiszem, a gyülekezetek vezetőivel még mindig meg lehet és meg is kell mindenütt érteni. Soha nem volt olyan nagy szükség az egymás vigyázására, mint ma. Ostoba hajós az, aki épen a legnagyobb viharban és szorongatásban dobja el a mentőövet s vagdalja szét a mentőkötelet. A gyülekezetek sajkáit hányják-vetik s elmerítéssel fenyegetik a nehéz élethullámok s ma itt, holnap amott van szükség a sürgős segítségre. Az életmentés becsületbeli kötelezettségét megtagadni egyetlen teherbíró gyülekezetünknek sem lehet. Viselni kell az áldozatot egyező akarattal és egyező mértékkel minden egyházközségnek. Nem új a teher. Hordozták őseink s hordtuk, — épen mert megszoktuk, — a régi módon mi is. Az idő új módszert parancsol. Minden baninknak rendeltetési helyére kell jutni. Nem táplálhatunk, — épen mert szegények vagyunk, — adományaink nagy százalékával élelmes professzionistákat. A gyűjtések megszüntetendők, a segítség azonban intézményesen biztosítandó. Életmentő taxát kérünk kiróni lélekszám arányban a gyülekezetekre. Hadd érezzék meg keserves próbák alatt szenvedő testvéreink, hogy gondolunk rájuk és

nem várjuk meg, míg kéregető ultra indulnak, hanem önként áldozunk értük! Nem hiszem, hogy egyellen tiltakozás is legyen egy ilyen célt szolgáló rovatál ellen. Az én gyülekezetem szívesen vállalja, abban a meggyőződésben, hogy ugyanazon áldozattal háromszorosan jól lesz, mert adománya egészében oda jut, ahova jut, ahová szánta.

Bárcsak megértő visszhangra találna elkiáltott szózatom s használhatnék általa a szolgálni óhajtott szent ügynek. *Arday Aladár.*

A modern bünfogalom.

A modern embert nem nagyon háborgatja a büne. Abból a nagyon egyszerű okból pedig, mert a bűn érzete kihalványodott a lelkéből. Ugy, hogy a szemébe nevet annak, aki egyik-másik dologra azt mondja: rossz, bűnös. Csak a hitvallás klasszifikálja így a tetteket — vetik oda hanyagul. Mióta az háttérbe szorult, a bűn fogalma is kifakult.

Bármiképen okoskodunk azonban, sem filozófiailag, sem pszichológiailag semmiképen sem látjuk igazolva azt a felfogást, amelyik szerint nincs semmi különbség jó magaviselet és rossz magaviselet közt. Destruktívabb valami el sem képzelhető annál, amikor egyik-másik modern író azt propagálja, hogy erkölcsi törvény, abszolúte véve, nincsen. Azt csak a vallás csinálta volt. Mert akármennyire elenyészelt légyen is a vallásos felfogás a lelkekből, de az amögött rejlő örök nagy reálitás mégis csak megmaradt, Bárha félretesszük is a *gonosz*, meg a *pokol* fogalmát, a jó és rossz közötti választással, meg annak következményetvel akkor is csak szembe kell néznünk.

Minden komolyan gondolkozó lélek bevallja, hogy ezen röpke szó mögött: *bűn*, rettenetes tragikus valóság lappang. Nem üres beszéd az. A régi hit meginoghatott, de valamennyi modern tudomány tanubizonyoságot tesz amellett, hogy szabad választási hatalmunk van. Ámde csak a saját felelősségünkre választhatjuk a rosszat.

Csak nem is olyan nagyon régen még az volt az általános vélemény, hogy az ember nem felelős a tetteiért, mert nincs szabad akarata. Öröklött hajlamok, a környezet vaskényszerének ellenálhatatlan hatása alatt cselekszik mindent. Inkább sajnálatraméltó, mint elítélendő tehát. Végeredményben ez is odajut, ahová az előbbi vélemény. Törli a bűn fogalmát az életből.

Ámde hogyha az emberek ma már nem hallgatnak a prófétára, bizonyára hallgatni fognak az asztronomusok a. Ma ugyanis az asztronomusok a próféták. Azt mondja ezek közül a legesleghíresebb Eddington professzor: „Amennyire mi átkutathattuk az anyagi világot,

egy csepp bizonysgot sem találtunk a determinizmus mellett... Egyáltalában nincs semmi okunk arra, hogy a szabad akarat létezésében kételkedjünk. Terveink, szándékaink, akarásaink önálló, függetlenek, eredetiek, szabadok, következményeikért egyedül bennünket terhel minden felelősség. El sem lehet képzelni, hogy az emberi lélek világa mechanikusabb legyen, mint a fizikai világ berendezése."

Hogyha ilyen abszolút tekintély oktat ki bennünket arra, hogy szándékaink és terveink a saját lelki világunk önálló alkotásai, éppen ezért felelősek vagyunk választásunk következményeiért, akkor közülünk még a leggondatlanabbnak is jó lesz megállania egy keveset és elfűnődnie ezeken a dolgokon. Segitek én is neki. Kezébe adom a gondolatmenet fonalát.

Valóságos különbség van a jó és a rossz ember között. Ha én gonosz leszek, felelnem kell érte. Nekem magamnak, senkinek se másnak. Minthogyha a hitvallások bűnfogalma visszatért volna újra hozzánk ebben a modern formában, egészen úgy fest a dolog. Mindaddig, amíg az ember azt tartja, hogy ő nem felelős a lelki lezüllésért, mérhetetlen távol esik minden bűnbánattól, megtéréstől. De hogyha megérti, hogy ő maga az oka mindennek, már akkor a megjavulás magva ott van a lelkében. Hála Eddington oktatásainak.

Rabszolgai felfogás mást tenni felelőssé tetteinkért. Van valami divinusi vonás abban, hogyha az ember felelős önmagáért. Még az igazi haladás csiráját is ez a mentalitás rejti magában. Azt hirdeti a legmodernebb tudomány: „Minden fizikai organizmus azáltal fejlődik, hogy reagál saját környezetére. Minden bogár, minden növény a levegőből, a talajból veszi életerejét." Hasonló folyamat megy végbe a mi lelkünkben is. Csakhogy nem fizikailag ma már, hanem moraliter történik a fejlődés. Mi löbbé már nem csupán az emberré levés útján vagyunk, hanem a jó emberré levés útján. Vagy ahogyan Pál apostol mondja: „Isten fiaivá levés" útján. Az embervilágban az evolúció szellemi és erkölcsi téren érvényesül ma már.

Ámde amíg a növények és az állatok „automatikusan" absorbeálják környezetüket, mi emberek öntudatosan cselekedszük azt meg. Mi felelősek vagyunk — mondja Eddington — egész lelki mi-voltunkért. Mert saját magunk építjük azt fel környezetünkéből. Szabad választás útján válogatva ki abból a hozzávalókat. Minden ember lelkivilága olyan lesz, aminőt szabadon választott, aminőt választása által megérdemelt.

Egy kissé riasztó tantétele ez a modern tudományoknak. De ideje is már, hogy valamivel pótolják bennünk az általuk lerombolt istenfélelmet. A régies pokol valamelyes modern ellenértékét szolgáltatassák.

Megvan azonban ennek az elméletnek a kellemes oldala is. Es ez az, hogy Isten a mi szellemi és erkölcsi környezetünk. *Ha akarunk* — és nem másképen! — Istennek erejét absorbeáltatjuk a lelkünkbe.

Bokor Szador.

Ünnepi kalácsok.

A 22-iki, vasárnap délelőtti istentiszteletünk után lelkészünk a következő felhívást intézte az alapos egyházi beszéd által előkészített gyülekezethez:

„Nőszövetségünk leányegyesülete nevében, annak lelkes vezetői Pálffy Gizella és Pálffy Irén tanítónők általam és a szószéken keresztül azon kéréssel fordulnak a keresztyén gyülekezethez, hogy midőn majd a feltámadás örömnepét ünnepelik — ünnepi kalácsaikból juttassanak azoknak a szegény hittestvéreinknek is, akiknek az Ur nem adta meg, illetve így akarja megadni a lehetőséget arra, hogy a feltámadás örömnepén ők is ünnepi kalácsot egyenek. Az adományok özv. dr Fráter Gáspárné urasszonyánál adandók le, aki az adományokat a leányegyesület tagjai segítségével szét fogja majd a szegények között osztani“.

Közlöm ezt mindennek előtt azért, mert nem tudom visszafojtani örömöm kibuggyanó áráját; s aztán, hogy megörvendeztessem azokat a ker. testvéreket, akik hittestvéri szívvvel éreznek; s hogy hasonló cselekedetre bírjam azokat, akikben hat és munkál a krisztusi szeretet isteni lelke.

Ugy látszik, hogy annyi sok tévedés, tévelygés, botlás és tragédia után — bár a tizenkettedik órában, de talán még nem későn — kezdjük megérteni a Krisztust, aki a létező legdrágább kincsét, életét dobta oda azért, hogy az emberek a földön boldogok legyenek. Kezdjük belátni, hogy a Krisztus nem egy elvont, üres teóriát, hanem olyan életelveket hozott a földre, amelyek összekapcsolják az eget a földdel; a megelégedés, öröm és a boldogság lakóhelyévé: Isten országává varázsolják az Ur látható országát, ezt a földet is.

Micsoda perspektívák! Tegnap még nyomorultul hagytuk elpusztulni egymást, sőt gyilkosai voltunk egymásnak: keresztyén a keresztyénnek, ma már megdobban a szívünk az emberi nyomor láttára; ma már ott tartunk, hogy legalább sátorosünnepeinken egy jó napot akarunk szerezni egymásnak, holnap — a szeretet fegyverével — már a viskók és a kunyhók felett is ünneppé varázsoljuk a vasárnapot, holnapután pedig végképpen száműzzük a földről — feltámadott Krisztus nevében — a nyomort.

Az első keresztyének, akik közvetlen közelről tapasztalták a

Mestert — testvéri közösségben éltek egymással. Életük célját, cselekedeteik értelmét nem abban látták, hogy vagyont halmozzanak össze és azon keresztül leigázzák, rabszolgaságba süllyeszék egymást, hanem örültek a Teremtőből kiáradt életnek s megtartani, fel-emelni törekedtek minden életet.

Mintha csak az első keresztyének szellemét látnám megelevenedni közöttünk, midőn az érintkezéseknek újabb és újabb hidja épül ki az emberek között; midőn észrevesszük egymást, meglátjuk egymás nyomorát, meghalljuk egymás sóhajlását s mindenki számára igazán ünneppé akarjuk tenni — kezdetnek ez is elég — a sátoros-ünnepeket.

A vad szenvedélyektől fűtött pogány szív az öröm kaján fitusába rándult, ha lársa baját, romlását, pusztulását látta: a krisztusi szellemtől áthalott keresztyén szívet akkor árasztja el az öröm melege, ha társát a nyomorból kimentheti.

A mi gyülekezetünkben Krisztus feltámadásának magasztos ünnepén a kunyhók és a viskók lakói is ünnepi kalácsot fognak enni. Eddig a kitagadottak — vagy elesettek — közül csak azok kóstoltak bele az ünnepi kalácsba, akik már a koldustarisznyáig jutottak. De nem érezték a nagy ünnep családias, meghitt, bensőséges melegét azok a porig sujtott munkások, földművesek, iparosok, sőt volt tisztviselők, akik a keresztyén világ sátorosünnepein még kenyerét sem tudtak helyezni sovány asztalukra.

Óh, vajha a ránkjövő nagy ünnepen minden, a Krisztus nevében megkeresztelt embertestvérünk megérezhetné, hogy nincs egyedül, elhagyatva: összekapcsolja őt társaival a krisztusi szeretet boldogító lelke . . .

Óh, vajha felébredne és soha el nem aludna közöttünk első hittestvéreink — közvetlen a Megváltóból kiáradt — nagy szelleme, amely elüzné e földről a szegénységet, a nyomort: a bűn és gyűlölet ezen buja melegágyát, hogy lenne itt mindennap ünnepnap és Isten országa ezen a tavaszba zsendülő földön.

Jóthi Zsigmond

Ujdonság! A „Brit és Külföldi Bibliatársulat“ kiadásában a napokban jelent meg a magyar corpus Biblia átdolgozott kiadása. Amidőn a Társulat annak a hosszú évek óta hangoztatott közóhajnak, egy nagybetűs magyar Bibliának átdolgozott szövegben való kiadásának — nagy áldozatok árán eleget tett, felhívjuk a nagytiszteletű urak és a bibliakörök figyelmét arra, hogy az előhaladott korban levőknek, valamint szószéki használatra igen alkalmas nagybetűs Bibliák az egyházkerület iratterjesztésében megrendelhetők.

KÜLFÖLD

A világ legnagyobb temploma Liverpoolban épül a Zing Walf-parkban. Felépítésére három és félmillió font sterlinget (3000 millió Lei) irányoztak elő. A hatalmas templomban az oltár előtt 12 nagy mikrofont szerelnek fel, hogy a prédikációt a nagy kiterjedésű templom minden részéről meghallhassák.

Diaspora gondozás. Ismeretes, hogy a Németbirodalomban mennyire számon tartják s mily felelősséggel nézik a külföldön, más népek közt élő németeket. Stuttgartban egy hatalmas nagy intézet minden szükséges anyagi eszközzel ellátva, gyönyörűen kiépített szervezettel dolgozik a Németországon kívül élő németek megtartásáért. Az evangéliumi missziói lelkület mellett ez a faji felelősségérzet is magyarázata annak az áldozatnak, amit a német evangéliumi egyházak szövetsége a diasporák gondozásáért meghoz. Európának szinte minden országában tartanak fenn gyülekezeteket s nemrégiben Athénben építettek gyülekezeti és lelkészi lakást.

Japán. Nitobe japán doktor „A keresztyének az ő népére gyakorolt befolyásáról“ tartott előadásában a következőket mondja: „A mi fiaink közvellen, heves keresztyén hatások alatt vannak és azokat állandóan megtartják. Átveszik járásukat, nézésüket, beszédmodorukat, kézfogásukat. Nálunk mindig fontosnak tartják a fejlődő missziói iskolákat és a keresztyén hatásokat“.

Jugoszlávia. A most megjelent statisztika szerint a református egyház ebben az országban 64876 lelket számol, 54 egyházközségben élnek. Keresztelés 1171, temetés 1049, áttérés 49, kitérés 27 volt. Az elemi iskolákba 4739 tanuló, középiskolákba pedig 324 tanuló jár. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületnek pedig 873 tagja van. (Le Cristianisme) *K. B.*

Bodelschwing (1831–1931). E hónap 6-án mult 100 éve annak, hogy megszületett egy porosz állam-miniszter családjában a keresztyén szociális munka egyik legnagyobb hőse, a szivbajosok jóltevője, Bodelschwing Frigyes. A magyar református lelkészek közül sokan saját szemükkel látták azt a várost, mely Bielefeld mellett terül el, minden háza egy-egy bibliai nevet viselve, a legnagyobb epileptikus telep Európában, a keresztyén szeretet alig leírható munkáival. A jubileumra kiadott füzet adatai szerint ma több mint ötezer beteget ápolnak Béthelben, iskoláiban 600 theológus, tanító és gazdasz tanuló, diakonisszáinak száma 1800, diakonus több, mint 600, egyéb segítők is 300 körül vannak. Az elmúlt évben annyian ettek Béthelben, hogy egy 100 kilométer hosszú asztal mindkét oldala megtelne velük. A teutoburgi erdő vadregényes világában elterülő városkának saját mezőgazdasága, műhelyei, gyárai, áruházai, téglavetője, fürdőháza, vágóhidja van, sőt a gőzmalom és sütőde sem hiányzik. A munka alapelve az, hogy a betegeket is foglalkoztatják s alomizsnát nem adnak senkinek. Ezért alapította Bodelschwing már 1892-ben Bielefeldtől 10 kilométernyire Wilhelmsdorf néven az első munkáskolóniát

munkanélküliek számára. E körül is mind több és több intézmény keletkezett: otthonok, idegbelegek, gyenge elméjűek, iszákosok, tüdőbelegek és őrült epileptikusok számára. Fáradhatatlan volt az építésben: gyermekotthon menház, lelkeszi szeminárium, missziói iskola, majd Berlin mellett utolsó alkotása következett. „A reménység völgye“ néven egy szeretetkolónia, amelyben 500 hajléktalan és munkanélküli talál menhelyet és munkát. 79 éves korában halt meg 1910-ben. Áldott életéért Istené a dicsőség!

H I R E K

Generális vizitáció a szatmári két gimnáziumban. Püspökünk f. hó 25-én meglátogatta a szatmári fiu és leánygimnáziumot. Mindakét iskolában több órán hallgatta meg a különböző osztályok növendékeinek feleleteit, megvizsgálta az iskolák vezetését, számadásait, sőt a növendékek rajzait s úgy az igazgatóknak, mint a tanári testület tagjainak megelégedését, elismerését fejezte ki. A vizitáció végén a főgimnázium igazgatótanácsával ülést tartott, melyen az iskola sorsáról tanácskozva, a teendőkre nézve tájékoztatást és utasításokat adott. Püspökünk látogatása és megnyilvánult atyai gondoskodás a legjobb hatással volt az intézetek vezetőire és tanári karára.

A temesvári református ifjusági Egyesület konferenciája. Dr Imre Lajos és dr Gönczy Lajos theologiai profeszszorok, Nagy József theologiai széniorral, Kozma Tibor és Szabó Sándor theologiai hallgatókkal a Fakultás jólékonysági alapjainak gyarapítására Aradon, Temesváron, Gyulafehérváron és Nagyenyeden vallásos ünnepélyeket rendeztek. Tekintettel a Temesvároft folyó intenzív ifjusági munkákra itteni tartózkodásukat egy nappal meghosszabbították és 16-án áldott konferenciákat tar-

toltak. Vasárnap délelőtt Imre Lajos hirdette az Igét II. Kir. 5, 9—15. v. alapján. Délután Nagy József a kiscserkészekkel tartott vasárnapi iskolát. Utána az iparos fiuk tartották meg rendes bibliaórájukat, melyen résztvett Imre Lajos professzor ur is, aki utána a munka jelentőségéről beszélgetett a fiukkal. Az ünnepélyen, melyet Szabolcska László dr nyitott meg, különböző művészi zeneszámok és Nagy József versei után Gönczy Lajos dr tartott előadást „A sorsban való hitről“. Hétfőn délelőtt a református középiskolás fiuk számára volt konferencia. Bibliaóra után Gönczy Lajos dr tartott előadást „Lelki életem és annak gondozása“ címen, mely után élénk megbeszélés következett. Imre Lajos dr előadására (Az ifjuság mai helyzete és feladatai) a szülők is szép számmal jöttek el és fiaikkal együtt köszönték meg Istennek az előadásokban hirdetett Szavát. Délután a középiskolás leánybibliakör Imre Lajos vezetésével „A nagy mélységből szüntelen“ című éneket vette vizsgálat alá és csodálattal látta, hogy egy-egy énekünkben mennyi érték van. Délután 80 iparostanoncfiu gyűlt össze, úgy hogy a megbeszélés két csoportban folyt (Imre dr és Nagy J.): Mit tud adni az egy-

ház nekem és mit adok én neki. Uzsonna után Gönczy professzor „A magyar református iparos életcélja és feladatai nemzete és egyháza életében“ címmel tartott előadást a fiuknak. Este az Ifjusági Egyesület tagjai zsúfolásig megtöltötték az egyesületi helyiséget. Az összejevetelnek Imre professzor (Felelőségünk az ifjuság iránt) és Nagy szénior (Kálvinista voltam és magyarságom) előadásai voltak kiemelkedő mozzanatai. Szabolcska László dr méltán zárta be azzal a konferenciát, hogy a theologiai professzorok nemes missziói utjaikkal nem csupán a szegénysorsu theologusoknak tettek keresztyéni szolgálatot, hanem elsősorban nekünk, akik hallgatói és eleven részesei lehetünk ezeknek az áldott elmélyítő konferenciáknak. A professzorok temesvári elfoglaltságára jellemző, hogy pl. Imre Lajos dr leszámítva a félórás étkezési időket, kétnapi illtartózkodása alatt csak egy félórányi szabadidőt tudott szakítani magának arra, hogy a várost megtekintse.

A borossebesi református nőszövetség 60 rendes és 8 pártoló taggal bekapcsolódva anyaszentegyházunk munkakörébe, jótékony eredménnyel működik. A múlt év folyamán rendezett egy vallásos ünnepélyt a templomban, amelynek jövedelméből az orgonát kijavíttatta és egy szőnyeget rendelt 4500 Leierért az urasztala körül. Szinielőadással egybekötött népmulatságot tartott szép eredménnyel és egy vallásos ünnepélyt rendezett, amely ünnepélyen a szegény gyermekeket megajándékozták, meleg téli ruhákkal látták el és ugyanekkor az elesett szegényeket pénzzel és élelemmel segí-

tették. A vallásos ünnepélyek, teaestélyek és szinielőadásokból nagy buzgósággal és szorgalommal össze hoztak eddig 64,424 Leit, amelyből 23,186 Leit adtak át az egyháznak templomfedés céljára. Van a nőszövetségnek saját szinpadja teljesen felszerelve, van műkedvelői szakasza kiképezve. A nőszövetség rendes tagja a „Károli Gáspár“ irodalmi társaságnak s minden héten egy délután kézimunka-nap van a szegények javára. Az Isten így jelenti ki a maga erejét a gyengék, az erőtlenekben, hogy az erősek, a kevélyek megszégyenülve, ezután ők is szerény, alázatos munkásai legyenek az Isten országának.

Betiltották a Luiher-film előadását Magyarországon A Németországban készült Luther-filmel, melyet Bajorország kivételével az egész Németország területén bemutaltak, a filmcenzura betiltotta, bár dr Raffay Sándor ev. püspök vezetésével egy egyházi bizottság megvizsgálta s több olyan részletet mellőzött, amit a katolikus társadalom eselleg bántónak találhatott volna.

Harmincezer protestáns misszionárius működik a pogányok között. 1815-ben 175 protestáns misszionárius dolgozott a pogány népek között, ma az amerikai és európai protestáns misszió kereken 30,000 tagot számlál. Azonkívül mintegy 150,000 főnyi benszülött s ebből tíz és fél ezer lelkész áll a keresztyén gondolat szolgálatában. Százhusz évvel ezelőtt nyolcezer-öttszáz dollárt fordítottak a misszió céljaira, ma már a prot. világmiszió költségvetése meghaladja az évi másfélmilliárd svájci frankot.

Száz évvel ezelőtt egy iskolája sem volt a protestáns missziónak, ma negyvenhétezer elemi iskola, ezeröttszáz közép- és felsőiskola, száztizenegy egyetem, összesen két és fél milliónyi növendéksereggel hirdeti a fejlődést.

A debreceni református tanítóképző-intézet az idén ünnepli fennállásának 75-ik évfordulóját.

Társszerkesztők: Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombait Szabó István, Tóth Zsigmond

..... H I V A T A L O S R É S Z

REFORMÁTUS PÜSPÖKI HIVATAL NAGYVÁRAD

Tanügyi: 1294—1931-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli, a temesvári min. igazgatóság területéhez tartozó elemi iskolának.* Tudomásvétel és miheztartás végett közlöm az alábbi rendeletet a Buletinul Școlar 11—3. illetve 11—4-ről. „No. 3997—1931. Serv. Instr. Numirea Dlui N. Lateș ca inspector suplinitor pentru școalele primare confesionale și particulare. Ministerul Instrucțiunii Publice și al cultelor Dir. Contabilității No. 27891. din 28 Februarie 1931. Domnule Director Ministerial. Avem onoare a vă face cunoscut, că Dl. N. Lateș este numit pe ziua de 15 Februarie 1931. inspector suplinitor în Administrația Centrală a Ministerului, în locul dlui Inspector I. S. Nicolaescu, înaintat. D-sa este repartizat în circumscripția de inspecție a școalelor primare particulare și confesionale depe teritoriul Directoratelor Ministeriale din Cluj și Timișoara, pl. Ministru: ss. Ștefanescu, pl. Director: ss. Măleanu“. — Magyarul: Lateș N. urat a minisztérium megbizta a felekezeti elemi iskolák ellenőrzésével a kolozsvári és temesvári igazgatóság területén. „No. 4106—1931. Serv. Instr. Repartizarea Inspectorilor primari al Invățământului particular și confesional. Ministerul Instr. Publice și al Cultelor Dir. Inv. Particular No. 30032—1931. Domnule Director! Avem onoare a vă comunica mai jos repartizarea inspectorilor școlari primari ai învățământului particular și confesional: D-l Stelian Caracudovici, pentru școalele din București și din întreaga țară. Semnături.“ — Magyarul: A minisztérium megbizta Caracudovici Stelian urat az egész ország területén a felekezeti elemi iskolák ellenőrzésével. Oradea—Nagyvárad, 1931 márc. 21. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet
ORADEA—NAGYVÁRAD,
Szent László-tér 5. szám, Kovács-ház
Alakult 1899. évben. — Telefon 4-54.

Fiók: Fugyivásárhelyen

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8.500,000

**Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat**

Foglalkozik hetibetét gyűjtéssel. Leszámitol váltókat. Folyósít jelzálogkölcsonöket. — Átutalásokat előnyösen teljesít. — Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a frieszti „Adrial“
biztosító-társaságot.**

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkeszi Hivatalnak
 Jud. Arad Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadlatnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

STR. GH BARIȚIU 10-21.

harangöntődéje

Alapított

ajánlja

1840-ben

h a r a n g j a i t

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való pontos meghatározásával.
 Vas harangszerelvények és harangállványok. Villamos haranghúzó motorok.

Nagybetűs

hangjegyes

Énekeskönyvek

kaphatók

az Egyházkerület

Iratterjesztési osztályában.

Fekete, barna, bordó, kék és szürke színű, tetszetős
 vászonkötésben ára 120 Lei. — Aranymetszéssel a
 fenti színekben 170 Lei. Teljes bőrkötésben, aranyo-
 zott széllel 300 Lei. Lelkeszi hivatalok részére 3
 hónapi bizomány, 10 drb vételénél 10% engedmény.